

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2012

Statsbudsjettet

Innhold

1	Hovedtrekk i finanspolitikken .	7	3.15	Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	44
1.1	Den økonomiske politikken	7		Finansdepartementet	45
1.2	Budsjettpolitikken	8	3.16	Forsvarsdepartementet	46
1.2.1	Hovedelementene i budsjett- politikken	8	3.17	Olje- og energidepartementet	47
1.2.2	Bruken av petroleumsinntekter i budsjettpolitikken	9	3.18	Ymse utgifter og inntekter	48
1.2.3	Veksten i statsbudsjettets utgifter .	10	3.19		
1.2.4	Lånetransaksjoner og finansieringsbehov	11	4	Oversikt over budsjettets utgifter og inntekter	49
1.2.5	Skatter og avgifter	11	4.1	Innledning	49
1.2.6	Kommuneøkonomien	12	4.2	Oversikt over budsjettets utgifter ..	49
1.3	Forslag til vedtak	12	4.2.1	Oversikt over budsjettets samlede utgifter	49
1.4	Sammendrag av statsbudsjettet	12	4.2.2	Driftsutgifter (postene 1-29)	50
			4.2.3	Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	52
2	Hovedprioriteringer i budsjettet	18	4.2.4	Overføringer til andre (postene 50-89)	53
2.1	Innledning	18	4.2.5	Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)	54
2.2	Kommuneøkonomi	19	4.3	Oversikt over statsbudsjettets inntekter	55
2.3	Helse- og omsorgsformål	20	4.3.1	Oversikt over statsbudsjettets samlede inntekter	55
2.4	Samferdselstiltak og oppfølging av Nasjonal transportplan 2010-2019 ..	20	4.3.2	Statsbudsjettets driftsinntekter (postene 1-29)	56
2.5	Utdanning	21	4.3.3	Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)	57
2.6	Et arbeidsliv for alle	21	4.3.4	Overføringer fra andre (postene 50-89)	58
2.7	Barn og unge	22	4.3.5	Tilbakebetalinger mv. (postene 90-99)	60
2.8	Politiet og justissektoren	23	4.4	Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	61
2.9	Klima- og miljøtiltak	23	4.4.1	Oversikt over petroleumsvirk- somhetens utgifter og inntekter	61
2.10	En mer effektiv stat	24	4.4.2	Statens pensjonsfond	62
2.11	Oppfølging av angrepene mot regjeringsskvartalet og på Utøya 22. juli 2011	25	4.5	Oppsummering. Saldering av stats- budsjettet og finansieringsbehov ..	63
3	Oversikt over utgifter under de ulike departementene	27	5	Folketrygdens utgifter og inntekter	65
3.1	Innledning	27	5.1	Folketrygdens utgifter	65
3.2	Utenriksdepartementet	27	5.2	Folketrygdens finansieringsbehov.	71
3.3	Kunnskapsdepartementet	29			
3.4	Kulturdepartementet	31	6	Bestillingsfullmakt, tilsagns- fullmakt og garantifullmakt	72
3.5	Justis- og politidepartementet	32	6.1	Bestillings- og tilsagnsfullmakter ..	72
3.6	Kommunal- og regionaldepartementet	33	6.2	Statlige garantier	75
3.7	Arbeidsdepartementet	34			
3.8	Helse- og omsorgsdepartementet ..	36			
3.9	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	38			
3.10	Nærings- og handelsdepartementet	39			
3.11	Fiskeri- og kystdepartementet	40			
3.12	Landbruks- og matdepartementet .	41			
3.13	Samferdselsdepartementet	42			
3.14	Miljøverndepartementet	43			

7	Gjennomføringen av inneværende års budsjett	77
7.1	Anslag på regnskap 2011	77
7.1.1	Statsbudsjettets utgifter	77
7.1.2	Statsbudsjettets inntekter	78
7.1.3	Folketrygdens utgifter og inntekter. Finansieringsbehov	79
7.1.4	Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	79
7.1.5	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	81
7.2	Statsregnskapet medregnet folketrygden for 1. halvår 2011	82
7.2.1	Statsbudsjettets utgifter og inntekter	82
7.2.2	Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter	82
7.2.3	Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov	83
8	Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside i perioden 2003-2011	84
8.1	Innledning	84
8.2	Utgiftsveksten i perioden 2003-2011 fordelt på formål	85
9	Økonomistyring i staten mv. ...	92
9.1	Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten	92
10	Flerårige budsjettkonsekvenser 2013-2015	95
10.1	Bakgrunn	95
10.2	Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser	95
10.3	Gjennomgang av ulike bevilgningstyper	95
10.4	Tallmessig presentasjon	96
10.5	Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivingene	104

Forslag til vedtak om statsbudsjettet for budsjettåret 2012	107
Det kongelige hus	110
Regjering	110
Stortinget og underliggende institusjoner	110
Høyesterett	111
Utenriksdepartementet	111
Kunnskapsdepartementet	114
Kulturdepartementet	118
Justis- og politidepartementet	121
Kommunal- og regionaldepartementet	124
Arbeidsdepartementet	126
Helse- og omsorgsdepartementet	128
Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet	132
Nærings- og handelsdepartementet	135
Fiskeri- og kystdepartementet	137
Landbruks- og matdepartementet	138
Samferdselsdepartementet	140
Miljøverndepartementet	142
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	145
Finansdepartementet	148
Forsvarsdepartementet	149
Olje- og energidepartementet	150
Ymse utgifter	152
Statsbankene	152
Statlig petroleumsvirksomhet	153
Statens forretningsdrift	153
Folketrygden	154
Statens pensjonsfond utland	156
Inntekter under departementene	157
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	168
Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.	168
Skatter og avgifter	169
Renter og utbytte mv.	171
Folketrygden	172
Statens pensjonsfond utland	172
Statslånemidler	173

Vedlegg 1

Statsbudsjettet	210
-----------------------	-----

Vedlegg 2

Bevilgningsregnskapet	220
-----------------------------	-----

Vedlegg 3

Virksomheter med særskilte fullmakter (nettobudsjetterte forvaltningsorganer)	224
---	-----

Tabelloversikt

<p>Tabell 1.1 Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner ..... 10</p> <p>Tabell 1.2 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov eksklusiv petroleumsvirksomheten ..... 11</p> <p>Tabell 1.3 Artsgruppering av statsbudsjettet ..... 13</p> <p>Tabell 4.1 Statsbudsjettets utgifter ..... 50</p> <p>Tabell 4.2 Driftsutgifter (postene 1-29) ..... 51</p> <p>Tabell 4.3 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49) ..... 52</p> <p>Tabell 4.4 Overføringer til andre (postene 50-89) ..... 53</p> <p>Tabell 4.5 Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99) ..... 55</p> <p>Tabell 4.6 Statsbudsjettets inntekter ..... 56</p> <p>Tabell 4.7 Driftsinntekter (postene 1-29) .... 56</p> <p>Tabell 4.8 Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2012 for statens forretningsdrift ..... 57</p> <p>Tabell 4.9 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49) ..... 57</p> <p>Tabell 4.10 Overføringer fra andre (postene 50-89) ..... 58</p> <p>Tabell 4.11 Utbytte fra statlig eide selskaper ..... 60</p> <p>Tabell 4.12 Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomheten (postene 90-99) ..... 60</p> <p>Tabell 4.13 Utgifter til petroleumsvirksomheten ..... 61</p> <p>Tabell 4.14 Inntekter fra petroleumsvirksomheten ..... 61</p> <p>Tabell 4.15 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten ..... 62</p> <p>Tabell 4.16 Statens pensjonsfond utland. Inntekter og utgifter 2011-2012 .. 63</p> <p>Tabell 4.17 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov ..... 64</p> <p>Tabell 5.1 Folketrygdens utgifter (mill. kroner) ..... 65</p> <p>Tabell 5.2 Utviklingen i sentrale ordninger i folketrygden 2005-2012 ..... 70</p> <p>Tabell 6.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter ..... 72</p> <p>Tabell 7.1 Utgifter - totaloversikt ..... 78</p> <p>Tabell 7.2 Statsbudsjettets inntekter ..... 79</p>	<p>Tabell 7.3 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten ..... 80</p> <p>Tabell 7.4 Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2011 ..... 81</p> <p>Tabell 7.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov ..... 81</p> <p>Tabell 7.6 Statsbudsjettets utgifter ..... 82</p> <p>Tabell 7.7 Statsbudsjettets inntekter ..... 82</p> <p>Tabell 7.8 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten ..... 83</p> <p>Tabell 7.9 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov ..... 83</p> <p>Tabell 8.1 Bevilgninger over statsbudsjettet i mrd. kroner fordelt på politikkområder i faste 2011-priser (2003, 2007 og 2011) og gjennomsnittlig årlig realvekst 2003-2011 i prosent ..... 86</p> <p>Tabell 10.1 Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer i forhold til Gul bok 2012, utgifter ..... 96</p> <p>Tabell 10.2 Flerårige budsjettkonsekvenser etter utgiftsart 2013-2015, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2012 ..... 97</p> <p>Tabell 10.3 Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2013-2015, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2012 ..... 98</p> <p>Tabell 10.4 Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2013-2015, ekskl. skatter og avgifter, petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2012 ..... 104</p> <p>Vedlegg 1</p> <p>Tabell 1.1 Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2006-2012 ..... 210</p> <p>Tabell 1.2 Samlede utgifter etter departement 2006-2012 ..... 211</p> <p>Tabell 1.3 Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2006-2012 ..... 212</p> <p>Tabell 1.4 Nybygg, anlegg m.v. (postene 30-49) etter departement 2006-2012 ..... 213</p>
---	---

Tabell 1.5	Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2006-2012	214
Tabell 1.6	Utlån, gjeldsavdrag m.v. (postene 90-99) etter departement 2006-2012	215
Tabell 1.7	Skatter og avgifter i perioden 2006-2012	216
Tabell 1.8	Samlede inntekter i perioden 2006-2012	217
Tabell 1.9	Saldert budsjett 2011, utgifter fordelt etter departement og grupper av postnummer	218
Tabell 1.10	Forslag for 2012, utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer	219

Vedlegg 2

Tabell 2.1	Utgifter og inntekter i bevilgningsregnskapet pr. 1. halvår 2011	220
Tabell 2.2	Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2010 og 2011	222

Vedlegg 3

Tabell 3.1	Utgifter og inntekter fordelt etter art	224
Tabell 3.2	Forholdet mellom kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31.12.	226
Tabell 3.3	Oversikt over nettobudsjetterte virksomheter	228

Figuroversikt

Figur 5.1	Antall og andel mottakere av helserelaterte trygdeytelser ved utgangen av året (1998-2011)	66	Figur 8.2	Årlig realvekst fordelt på politikk-områder i perioden 2003-2011	88
Figur 8.1	Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet og BNP-vekst for Fastlands-Norge. Regnskap 2003-2010. Anslag på regnskap 2011	85	Figur 8.3	Statsbudsjettets utgifter i 2011	89

Oversikt over bokser

Boks 4.1	Statsbudsjettets inndeling	49	Boks 8.1	Datagrunnlaget for beregningene .	84
----------	----------------------------------	----	----------	-----------------------------------	----

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2011–2012)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2012

Statsbudsjettet

*Tilråding fra Finansdepartementet 30. september 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedtrekk i finanspolitikken

1.1 Den økonomiske politikken

Regjeringen fører en politikk som bygger på rettferdighet og felleskap. Med utgangspunkt i den nordiske modellen vil Regjeringen fornye og utvikle de offentlige velferdsordningene, bidra til en mer rettferdig fordeling og til et arbeidsliv der alle kan delta. Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet, innenfor rammer som sikrer kommende generasjoners muligheter til å dekke sine behov. Dette krever en ansvarlig politikk med vekt på natur- og miljøhensyn, en langsiktig forvaltning av nasjonalformuen, et opprettholdbart pensjonssystem, et velfungerende næringsliv og en sterk offentlig sektor.

Arbeidskraften er vår viktigste ressurs. Grunnlaget for velferden legges gjennom befolkningens arbeid, og det må derfor legges til rette for høy yrkesdeltaking. Veksten i fastlandsøkonomien betyr mest for velferdsutviklingen i Norge. Petroleumsinntektene setter Norge i en gunstigere situasjon enn mange andre land. Disse inntektene kan imidlertid kun gi et begrenset bidrag til vår samlede velferd. I den økonomiske politikken er det derfor avgjørende å fremme verdiskaping og pro-

duktivitet i fastlandsøkonomien, og både i offentlig og privat sektor. Regjeringen vil bygge videre på den nordiske modellen, med godt utbygde og universelle velferdsordninger, nært samarbeid med partene i arbeidslivet og en velfungerende privat sektor. Det inntektspolitiske samarbeidet er en sentral del av den økonomiske politikken i Norge. En koordinert lønnsdannelse skal bidra til at lønnsutviklingen holdes innenfor rammer som sikrer en tilstrekkelig størrelse på konkurranseutsatt virksomhet over tid.

Den økonomiske politikken skal legge til rette for en stabil økonomisk utvikling både på kort og lang sikt. Regjeringen følger handlingsregelen for en forsvarlig, gradvis innfasing av petroleumsinntektene i norsk økonomi som Stortinget har sluttet seg til. Slik sørger vi for at petroleumsformuen kan bli til glede for både nåværende og framtidige generasjoner. Retningslinjene for pengepolitikken innebærer at Norges Banks rentesetting skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon. På kort og mellomlang sikt skal hensynet til lav og stabil inflasjon veies opp mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting. Budsjett- og pengepolitikken må

virke sammen for å bidra til målet om en stabil utvikling i norsk økonomi.

1.2 Budsjettpolitikken

1.2.1 Hovedelementene i budsjettpolitikken

Regjeringen legger handlingsregelen til grunn for budsjettpolitikken. Handlingsregelen er en plan for jevn og gradvis økning i bruken av oljeinntekter, om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland, anslått til 4 pst. av fondskapitalen. Løpende innbetalinger fra oljevirkksomheten overføres i sin helhet til utlandsdelen av Statens pensjonsfond, mens uttaket over tid bestemmes av handlingsregelen. På kort sikt skjermer handlingsregelen statsbudsjettet og fastlandsøkonomien fra svingninger i oljeprisen. På lang sikt innebærer den at statens utgifter holdes innenfor de rammene skatte- og formuesinntektene setter.

En stabil utvikling i økonomien er vesentlig for å sikre lav arbeidsledighet og en god utnyttelse av våre samlede ressurser. Ved å legge til rette for en jevn og gradvis økning i bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet kan handlingsregelen bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Handlingsregelen åpner for å bruke mer enn forventet fondsavkastning i år med tilbakeslag, og mindre i år med høy aktivitet og press i økonomien. Denne handlefriheten ble benyttet i 2009 til å dempe virkningene av finanskrisen på sysselsetting og arbeidsledighet. I 2011 er igjen bruken lavere enn forventet realavkastning av fondet.

Olje og gass er ikke-fornybare ressurser. En vesentlig del av de løpende innbetalingene fra petroleumsvirksomheten kan ikke betraktes som inntekter i vanlig forstand, men innebærer en omplassering av olje- og gassressursene til finansiell formue i Statens pensjonsfond utland. Innbetalingene til staten motsvares dermed langt på vei av reduserte petroleumsressurser. Skal vi ha glede av petroleumsinntektene på varig basis, må bruken av inntektene frikoples fra de løpende innbetalingene til staten. Retningslinjene for budsjettpolitikken ivaretar dette hensynet.

Siden sommeren 2009 har det igjen vært vekst i norsk økonomi, og sysselsettingen har tatt seg opp. Ledigheten har så langt i år ligget på om lag 3¼ pst. av arbeidsstyrken. Dette er litt lavere enn i fjor, klart lavere enn gjennomsnittet for de siste 20 årene og langt under nivåene i de fleste andre industriland. Utfordringen framover er å ta vare på disse gode resultatene nå når internasjonal økonomi igjen er i urolig farvann.

Veksten i fastlandsøkonomien anslås nå til 2,8 pst. i år og 3,1 pst. neste år. Dette er om lag på linje med det historiske gjennomsnittet. Sammenliknet med anslagene i Revidert budsjett fra mai i år, er anslagene for veksten justert litt ned både for 2011 og 2012. Det ventes at sysselsetting og arbeidsstyrke vil vokse om lag i takt gjennom det neste halvannet året, og at ledigheten dermed vil holde seg relativt stabil.

Internasjonalt preges nå den økonomiske situasjonen av betydelig usikkerhet og utsikter til lav vekst. Mange er bekymret for voksende statsgjeld i industrilandene. Aksjekursene har falt kraftig gjennom sommeren, risikopåslagene har økt, og det er oppstått ny usikkerhet om europeiske banker. Norge har en åpen økonomi. Svakere vekst ute slår også inn i norsk økonomi.

I vurderingen av innretningen av finanspolitikken er hensynet til konkurranseutsatt næringsliv og generasjonskontrakten særlig viktig:

- Rentenivået er fortsatt lavt i mange av landene rundt oss. Svakere vekstutsikter og behovet for tilstrømming i finanspolitikken tilsier at rentenivået vil forbli uvanlig lavt en god stund framover. Økende renteforskjell mellom Norge og utlandet kan slå ut i en sterkere krone. Ved å holde igjen i budsjettpolitikken blir behovet for renteoppgang i Norge mindre, og dermed lettes presset på pengepolitikken, kronekursen og konkurranseutsatt sektor.
- Vi står overfor store langsiktige utfordringer i finanspolitikken som følge av en aldrende befolkning. Aldringen vil medføre betydelig økning i utgiftene til pensjoner, omsorg og helse. Samtidig vil den sterke veksten i kapitalen i Statens pensjonsfond utland etter hvert avta. Dette vil gi mindre rom for årlig oppgang i bruken av oljeinntekter enn i de ti årene handlingsregelen så langt har virket.

Regjeringen legger opp til en økning i bruken av oljeinntekter fra 2011 til 2012 som følger den underliggende utviklingen i forventet fondsavkastning i den perioden vi nå er inne i. Dette er godt tilpasset en økonomisk situasjon der veksten i fastlandsøkonomien anslås om lag på linje med det historiske gjennomsnittet og arbeidsledigheten anslås å holde seg om lag på dagens nivå. Budsjettforslaget innebærer en bruk av oljeinntekter i underkant av 4-prosentbanen og en økning i bruken av oljeinntekter tilsvarende om lag ¼ pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge. Beregninger indikerer at det foreslåtte budsjettet for 2012 vil virke om lag nøytralt på økonomien, når en også tar hensyn til sammensetningen av inntekter og utgifter.

1.2.2 Bruken av petroleumsinntekter i budsjettpolitikken

Hovedtrekkene i forslaget til statsbudsjett for 2012 er:

- Et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 122,2 mrd. kroner i 2012, som er 2,4 mrd. kroner under 4-prosentbanen. Budsjettimpulsen, målt ved endringen i dette underskuddet, er om lag $\frac{1}{4}$ pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge, men makroøkonomiske modellberegninger tyder på at budsjettet vil virke om lag nøytralt på økonomien. Bruken av oljeinntekter øker reelt med 9,9 mrd. kroner fra 2011 til 2012.
- Et uendret skatte- og avgiftsnivå.
- En reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter på 2,1 pst. fra 2011 til 2012. Verdiveksten i statsbudsjettets utgifter er på 5,4 pst.
- En reell vekst i kommunenes samlede inntekter fra 2011 til 2012 på 1,4 pst., eller 5,0 mrd. kroner, regnet i forhold til inntektsnivået i 2011 slik det ble anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2011.
- Et oljekorrigert budsjettunderskudd i 2012 på om lag 120 mrd. kroner.

Det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet

Retningslinjene for budsjettpolitikken innebærer at bruken av petroleumsinntekter, målt ved det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet, over tid skal være lik forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland, anslått til 4 pst. av fondskapitalen.

Regjeringen legger opp til en økning i bruken av oljeinntekter fra 2011 til 2012 som følger den

underliggende utviklingen i forventet fondsavkastning i den perioden vi nå er inne i. Forslaget innebærer et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 122,2 mrd. kroner, som er 2,4 mrd. kroner under 4-prosentbanen.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet.
Statens pensjonsfond

Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd i 2012 anslås til 120,2 mrd. kroner. Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet tilsvarer den faktiske bruken av petroleumsinntekter og dekkes ved en tilsvarende overføring fra Statens pensjonsfond utland.

Basert på en forutsetning om en gjennomsnittlig oljepris i 2012 på 575 kroner per fat, anslås statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten til om lag 352 mrd. kroner. Netto avsetning til Statens pensjonsfond utland, der overføringen for å dekke det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet på 120,2 mrd. kroner er trukket fra, anslås til 231,4 mrd. kroner i 2012. I tillegg kommer renter og utbytte på kapitalen i Statens pensjonsfond på om lag 114 mrd. kroner, hvorav 108,6 mrd. kroner fra utenlandsdelen av fondet. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond anslås dermed til om lag 346 mrd. kroner i 2012.

Kapitalen i Statens pensjonsfond utland anslås å øke fra 3 115 mrd. kroner ved utgangen av 2011 til 3 543 mrd. kroner ved utgangen av 2012. Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2012, der også Statens pensjonsfond Norge er medregnet, anslås til 3 685 mrd. kroner.

Tabell 1.1 Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner

		Mrd. kroner		
		Saldert bud- sjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
<i>1.</i>	<i>Statsbudsjettets stilling</i>			
A	Statsbudsjettets inntekter i alt	1 113,2	1 192,6	1 237,5
A.1	Inntekter fra petroleumsvirksomhet	313,0	363,3	376,7
A.2	Inntekter utenom petroleumsvirksomhet	800,2	829,3	860,8
B	Statsbudsjettets utgifter i alt	960,1	957,4	1 006,1
B.1	Utgifter til petroleumsvirksomhet	25,0	22,0	25,0
B.2	Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	935,1	935,4	981,1
	Statsbudsjettets oljekorrigerede overskudd (A.2-B.2)	-135,0	-106,1	-120,2
+	Overført fra Statens pensjonsfond utland	135,0	106,1	120,2
=	Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner	0	0	0
<i>2.</i>	<i>Statens pensjonsfond</i>			
	Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens pensjonsfond utland	288,0	341,3	351,7
-	Overført til statsbudsjettet	135,0	106,1	120,2
+	Renteinntekter og utbytte i Statens pensjonsfond	113,1	104,2	114,3
=	Overskudd i Statens pensjonsfond	266,1	339,4	345,7
<i>3.</i>	<i>Statsbudsjettet og Statens pensjonsfond samlet</i>			
	Overskudd	266,1	339,4	345,7

Kilde: Finansdepartementet

1.2.3 Veksten i statsbudsjettets utgifter

Utviklingen i statsbudsjettets utgifter fra et år til et annet kan beskrives ved den underliggende utgiftsveksten. Ved beregningen av den underliggende utgiftsveksten korrigeres de faktiske utgiftene for utgifter til statlig petroleumsvirksomhet, dagpenger og renter. I tillegg korrigeres det for enkelte regnskapsmessige forhold og ekstraordinære endringer. I beregningene for 2012 er det således tatt hensyn til endringer i permitteringsregelverket for arbeidsledige.

Deler av utgiftene til flyktninger i Norge er godkjent som offisiell utviklingshjelp (ODA), og utgiftsføres over Utenriksdepartementets budsjett. Det faktiske ansvaret for disse tiltakene ligger imidlertid hos andre departementer (Justisdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet). Utgiftene føres derfor også under disse departementenes kapitler. Samtidig inntektsføres en tilsvarende overføring fra Utenriksdepartementet. Det korri-

geres for denne dobbeltføringen av utgifter i både 2011 og 2012 ved beregningen av den underliggende utgiftsveksten.

Ved beregning av den reelle, underliggende utgiftsveksten er den nominelle verdiutviklingen i utgiftene dekomponert i en pris- og volumendring. Den nominelle veksten i statsbudsjettets underliggende utgifter er anslått til 5,4 pst., mens prisveksten er beregnet til om lag 3,2 pst. Den reelle, underliggende utgiftsveksten fra 2011 til 2012 anslås dermed til om lag 2,1 pst. regnet i forhold til anslag på regnskap for 2011. Det tilsvarende i underkant av 20 mrd. kroner målt i 2012-priser.

I forhold til saldert budsjett for 2011 anslås den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter til 2,8 pst. Dette må blant annet ses i lys av utgiftsøkninger som ble vedtatt i Stortinget i første halvår. I løpende priser anslås den underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter til 6,1 pst. målt i forhold til saldert budsjett 2011.

1.2.4 Lånetransaksjoner og finansieringsbehov

Det føres et beløp på om lag 120 mrd. kroner til bake fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet, slik at statsbudsjettet gjøres opp i balanse. Det innebærer at staten ikke lånefinansierer utgifter til drift, investeringer og overføringer. Statsbudsjettets finansieringsbehov tilsvarer derfor netto utlån mv. over statsbudsjettet. Regjeringen foreslår at fondet for forskning og nyskaping ikke videreføres i 2012. Samlet kapital i fondet på 80 mrd. kroner blir teknisk ført som en tilbakebetaling til statskassen. Det forfaller ikke avdrag i 2012. Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov, hvor gjeldsavdrag inkluderes, anslås til -57,9 mrd. kroner i 2012. Sett bort fra tilbakebetaling av fondskapital utgjør bruttofinansieringsbehovet 22,1 mrd. kroner.

Lånetransaksjoner består i hovedsak av utlån til og avdrag på lån fra Statens lånekasse for utdanning, Husbanken, Innovasjon Norge og boliglånordningen i Statens Pensjonskasse.

Økningen i utlån mv. fra saldert budsjett 2011 til Gul bok 2012 skyldes bevilgningen til boliglån til statsansatte på 15,2 mrd. kroner i 2012. Økte boliglån til statsansatte på om lag 5,2 mrd. kroner forklarer videre det meste av økningen i utlån mv. på om lag 7 mrd. kroner fra saldert budsjett 2010 til anslag på regnskap 2010. Økningen i tilbakebetalinger fra saldert budsjett 2011 til Gul bok 2012 skyldes i hovedsak at Fondet for forskning og utvikling foreslås avvirket og gjort om til ordinær utgiftsbevilgning.

Det foreslås ikke lånetransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten i 2012.

Tabell 1.2 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov eksklusiv petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regn- skap 2011	Gul bok 2012
<i>Lånetransaksjoner utenom petroleumsvirksomhet</i>			
Utlån, aksjetegning mv.	89,6	96,7	95,5
- Tilbakebetalinger	76,2	79,3	153,4
- Statsbudsjettets overskudd	0,0	0,0	0,0
= Netto finansieringsbehov	13,4	17,4	-57,9
+ Gjeldsavdrag	46,2	46,2	0,0
= Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	59,5	63,5	-57,9

Kilde: Finansdepartementet

1.2.5 Skatter og avgifter

Skatte- og avgiftsanslagene for 2012 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2011, der blant annet ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er skatte- og avgiftsanslagene basert på de vekstforutsetninger for blant annet sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2012. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og forslaget om kommunale og fylkeskommunale skattører.

Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 800,5 mrd. kroner i 2012, tilsvarende en nominell økning på 40,2

mrd. kroner eller 5,3 pst. fra anslag på regnskap for 2011.

Skatter på inntekt og formue til statskassen er anslått til 228,9 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2012, som er en økning på 15,2 mrd. kroner fra anslag på regnskap 2011. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folketrygden i 2012 er samlet anslått til 246,7 mrd. kroner, som tilsvarer en økning på 4,0 pst. fra anslag på regnskap for 2011. Inntektene fra merverdiavgiften anslås til 222,3 mrd. kroner i 2012, som tilsvarer en økning på 5,8 pst. fra året før. Økningen må blant annet sees i sammenheng med at matmomsen foreslås økt fra 14 til 15 pst. Øvrige særavgifter medregnet tollinntekter, er samlet anslått til 102,6 mrd. kroner i 2012. Det er en økning på 3,5 pst. fra året før.

Skatte- og avgiftsopplegget for 2012 er nærmere omtalt i Prop. 1 LS (2011-2012) Skatter og avgifter 2012.

1.2.6 Kommuneøkonomien

Kommunesektoren har det overordnede ansvaret for sentrale velferdstjenester og skal levere tjenester av høy kvalitet, tilpasset innbyggernes og lokalmiljøets behov. Kommunesektorens inntekter utgjør om lag 18 pst. av BNP for Fastlands-Norge i 2012. Kommunesektorens aktiviteter finansieres i hovedsak med skatteinntekter og rammeoverføringer fra staten. Sektoren mottar også øremerkede tilskudd over statsbudsjettet, og har i tillegg inntekter fra blant annet gebyrer og fra statlig tilskudd under momskompensasjonsordningen.

Regjeringen legger opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 5 mrd. kroner i 2012, tilsvarende en realvekst på 1,4 pst. Av den samlede veksten er 3,75 mrd. kroner frie inntekter. Dette tilsvarer en realvekst i frie inntekter på 1,3 pst. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for kommunesektoren i 2011 i Revidert nasjonalbudsjett 2011. Regjeringens budsjettforslag legger til rette for et fortsatt høyt aktivitetsnivå i kommunesektoren.

Samhandlingsreformen iverksettes fra 2012. Som ledd i reformen foreslår Regjeringen å overføre om lag 5,6 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunenes rammetilskudd. Midlene er knyttet til kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenester og ansvaret for utskrivningsklare pasienter.

I tillegg til tjenestetilbudet som veksten i frie inntekter gir grunnlag for, foreslås det enkelte særskilt prioriterte tiltak innenfor barnehage, barnevern, skole og helse- og omsorgssektoren.

1.3 Forslag til vedtak

Forslag til vedtak som presenteres i denne proposisjonen, er i de fleste tilfeller nærmere omtalt i Prop. 1 S for de enkelte departementene. Bevilgninger som det ikke er naturlig å omtale i departementenes proposisjoner, er omtalt i denne proposisjonen. Det gjelder blant annet bevilgningene til kapittel 2309 Tilfeldige utgifter og kapittel 5309 Tilfeldige inntekter, som omtales i avsnitt 3.19. Renter og avskrivninger fra statens forretningsdrift under kapitlene 5491 og 5603 omtales i avsnitt 4.3.

Overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland fastsettes slik at netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet overføres til fondet, og at statsbudsjettet gjøres opp i balanse (utenom länetransaksjoner) etter tilbakeføringen

fra fondet. Overføringer fra og til Statens pensjonsfond utland, som er bevilget på kapitlene 2800 og 5800 i statsbudsjettet, er omtalt i avsnitt 4.4.

Statsbudsjettets finansieringsbehov dekkes gjennom lån som er bevilget på kapittel 5999, jf. avsnitt 4.5.

Folketrygdens finansieringsbehov er nærmere omtalt i avsnitt 5.2.

1.4 Sammendrag av statsbudsjettet

Tabell 1.3 gir et sammendrag av saldert budsjett 2011, anslag på regnskap 2011 og Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012. Tabellen omfatter statsbudsjettets inntekter, utgifter og länetransaksjoner. Hver del av budsjettet er inndelt i ulike kategorier med utgangspunkt i bevilgningsreglementets postinndeling. Statsbudsjettets inntekter er gruppert i fem hovedkategorier, der skatter og avgifter fra Fastlands-Norge og petroleumsinntekter er de største. Utgiftene er inndelt i seks ulike kategorier. De største utgiftskategoriene er overføringer til private, overføringer til kommunesektoren og driftsutgifter.

Tallene vil ikke alltid være direkte sammenlignbare mellom år. For 2011 er bevilgningen på kapittel 2309 Tilfeldige utgifter redusert i anslag på regnskap bl.a. som følge av tilleggsbevilgninger knyttet til reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden fra 1. mai 2011. Bevilgningene på andre områder er dermed økt, mot at bevilgningen på kapittel 2309 er redusert tilsvarende.

Videre vil det ikke alltid være samsvar mellom bevilgninger på de enkelte områdene i de forskjellige budsjettårene.

I anslag på regnskap 2011 er anslagene for renteutgifter og dagpenger oppdatert etter Revidert nasjonalbudsjett 2011, noe som innebærer reduserte utgifter med om lag 4,4 mrd. kroner. Renteutgiftene anslås nå 4,0 mrd. kroner lavere enn til Revidert nasjonalbudsjett 2011 i hovedsak som følge av forslagene om omleggingen av bevilgningene til forskningsformål som Fondet for forskning og nyskaping og Nils Henrik Abels minnefond ikke videreføres. Dagpengene anslås 400 mill. kroner lavere enn til Revidert nasjonalbudsjett 2011. Utover dette er det i anslag på regnskap 2011 lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som fremmes i 2. halvår og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av ymse utgifter. Dette gjelder blant annet utgifter knyttet til terrorangrepene 22. juli 2011, som ble fremmet i egen proposisjon 30. september 2011.

Bevilgningstallene i tabell 1.3 er gruppert etter utgiftsart. Bevilgningene til de enkelte formålene

kan derfor være fordelt på driftsutgifter, investeringer og/eller overføringer. For eksempel er ikke administrasjonsutgifter knyttet til bistand inkludert i posten bistand under utgiftsarten overføringer til private, men plassert under driftsutgiftene. På samme måte er utgifter til formål som veg eller jernbane fordelt mellom flere utgiftsarter. De ulike

bevilgningene som er fordelt på forskjellige utgiftsarter, må derfor sees i sammenheng med bevilgninger til samme formål under andre utgiftsarter. Motsatt er det slik at tilskudd til statlige virksomheter på 50-poster og 70-poster budsjetteres som overføringer, selv om de benyttes til å finansiere statlige drifts- og investeringsutgifter.

Tabell 1.3 Artsgruppering av statsbudsjettet

Mill. kroner			
Inntekter			
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge			
Skatt på formue og inntekt	202 400	213 700	228 850
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	229 800	237 200	246 700
Merverdiavgift	206 700	210 200	222 300
Tobakksavgift	8 000	7 975	8 220
Avgift på bil, bensin mv.	47 942	48 832	50 792
Avgift på alkohol	12 325	11 789	12 450
Elektrisitetsavgift	7 700	7 588	7 850
Avgift på mineralolje og mineralske produkter	6 610	6 392	6 560
Tollinntekter	2 530	2 438	2 395
Dokumentavgift	5 700	6 400	6 800
Andre avgifter	7 851	7 758	7 540
Sum skatter og avgifter fra Fastlands-Norge	737 558	760 272	800 457
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Inntekter av statens forretningsdrift			
Renter av statens kapital	86	84	84
Avskrivninger	798	788	846
Tilbakeføring av midler fra GIEK	212	354	19
Salg av eiendom	15	15	0
Avsetning til investeringsformål mv.	943	943	943
Sum statens forretningsdrift	2 053	2 183	1 892
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Renter og aksjeutbytte			
Renter fra statsbankene	9 310	8 561	9 696
Renter av kontantbeholdningen og andre fordringer	10 535	9 089	7 489
Andre renteinntekter	2 019	1 923	2 429
Aksjeutbytte, ekskl. utbytte fra Statoil ASA	11 022	17 693	14 274
Sum renter og aksjeutbytte	32 886	37 265	33 887

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner

Inntekter			
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Andre inntekter			
Spilleoverskudd Norsk Tipping AS	833	833	770
Rettsgebyr	167	167	167
Brønnøysundregistrene	2 031	2 075	1 932
Statens innkrevingsentral	480	480	495
Inntekter under folketrygden	1 804	1 804	1 770
Øvrige direktorater mv.	6 072	6 085	6 030
Tilfeldige inntekter	50	50	50
Andre inntekter under departementene	16 233	18 055	13 372
Sum andre inntekter	27 670	29 550	24 587
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Petroleumsinntekter			
SDØE, driftsresultat	103 000	117 500	111 400
SDØE, andre inntekter	23 300	22 400	24 200
SDØE, overføringer fra Statens petroleumsforsikringsfond	0	0	0
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	173 900	210 040	227 740
Aksjeutbytte fra Statoil ASA	12 818	13 353	13 353
Sum petroleumsinntekter	313 018	363 293	376 693
Statsbudsjettets inntekter (utenom overføring fra Statens pensjonsfond utland og lånetransaksjoner)	1 113 185	1 192 563	1 237 516
Utgifter			
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Driftsutgifter (postene 01-29)			
Forsvaret	28 320	28 903	29 630
Statens pensjonskasse mv.	10 025	10 583	10 632
Departementene og Statsministerens kontor	6 252	6 476	6 523
Barne- og ungdomstiltak	5 355	5 399	5 404
Rettsvesen	2 175	2 201	2 245
Kriminalomsorg	3 551	3 574	3 632
Utlendingsdirektoratet	2 701	2 729	2 585
Politi og påtalemyndighet	12 125	12 281	12 790
Arbeids- og velferdsetaten	9 592	9 668	10 085
Statens vegvesen	7 613	7 643	8 033

Tabell 1.3 fortsetter

			Mill. kroner
Utgifter			
Jernbane	5 051	5 091	5 353
Skatte-, avgifts- og tolladministrasjon	5 934	5 916	6 050
Øvrige direktorater m.m.	12 874	13 695	14 000
Statens forretningsdrift	-458	-306	-382
Tilfeldige utgifter, inkludert statlig lønnsoppgjør mv.	9 773	3 460	11 350
Andre driftsutgifter	21 293	21 580	21 084
Sum driftsutgifter	142 176	138 893	149 014
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Investeringer (postene 30-49)			
Statens petroleumsvirksomhet	25 000	22 000	25 000
Forsvaret	9 908	9 742	9 976
Riksveganlegg	6 395	6 505	7 017
Jernbaneverket	4 267	4 267	4 671
Statsbygg	2 519	2 430	2 523
Bygg utenfor husleieordningen	610	648	549
Direktorater mv.	1 549	1 699	2 803
Andre investeringsbevilgninger	1 645	1 728	1 467
Sum investeringer	51 893	49 019	54 006
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Overføringer til andre statsregnskap (postene 50-59)			
Høyere utdanning	24 157	24 154	25 107
Forskning	6 892	6 891	7 010
Avsetning til utdanningsstøtte	4 661	4 832	5 036
Fond innen kultur, media, billedkunst	931	931	983
Tilskudd til fornybare energi	976	1 085	1 016
Jordbruksavtalen og Reindrifftsavtalen, fond	1 105	1 237	1 071
Andre overføringer	2 207	2 314	2 165
Sum overføring til andre statsregnskap	40 929	41 443	42 389
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Overføringer til kommunesektoren (postene 60-69)			
Rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner	126 826	126 984	138 166
Tilskudd til barnehager	369	332	189
Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	6 996	6 919	7 499
Ressurskrevende tjenester	4 501	4 501	5 350
Tilskudd til nye omsorgsboliger, sykehjemsplasser og omsorgstjenester	3 770	4 010	3 852

Tabell 1.3 fortsetter

			Mill. kroner
Utgifter			
Tilskudd til regional utvikling	2 249	2 283	2 130
Kompensasjon for merverdiavgift	14 500	15 000	15 400
Andre tilskudd	5 256	5 231	5 700
Sum overføring til kommunesektoren	164 467	165 260	178 284
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Overføringer til private (postene 70-89)			
Folketrygden, sykepengeutbetalinger	36 437	36 200	37 516
Folketrygden, alderspensjoner	128 209	134 693	146 027
Folketrygdens øvrige sosiale formål (forsørgertap m.m.)	109 806	109 927	113 192
Folketrygdens helsedel	22 736	22 787	23 841
Folketrygden, arbeidsliv	15 427	14 036	13 768
Fødsels- og adopsjonspenger	15 083	15 310	16 465
Andre pensjoner	3 095	3 343	3 336
Regionale helseforetak	102 510	104 348	106 192
Barnetrygd	14 950	14 920	15 030
Kontantstøtte	1 437	1 355	1 223
Jordbruksavtalen	12 262	12 150	12 690
Utviklingshjelp	22 938	22 823	23 924
Betaling for transporttjenester	3 650	3 670	4 453
Kulturformål	5 675	5 741	5 929
Sysselsettingstiltak	7 253	6 957	7 275
Utdanningsstøtte	5 194	5 312	5 650
Forskning	2 695	2 647	4 174
Bolig, bomiljø og bygg	4 833	4 773	4 306
Private skoler, folkehøgskoler og høgskoler	4 673	4 679	4 823
Kjøp av transporttjenester	3 650	3 670	4 453
EØS-finansieringsordningene	2 951	2 951	1 126
Renter, innenlandsk statsgjeld	22 553	17 511	14 888
Andre overføringer	12 664	12 978	12 100
Sum overføring til private	560 683	562 783	582 380
Statsbudsjettets utgifter (utenom overføring til Statens pensjonsfond utland og lånetransaksjoner)	960 149	957 398	1 006 073

Tabell 1.3 fortsetter

Mill. kroner

Lånetransaksjoner			
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Tilbakebetalinger			
Statsbankene	69 062	72 127	72 020
Salg av aksjer	10	10	25
Andre tilbakebetalinger	7 168	7 209	81 357
Sum tilbakebetalinger	76 240	79 345	153 402
Utlån og avdrag			
Avdrag innenlandsk statsgjeld	46 150	46 150	-
Lån til statsbankene	75 862	77 740	78 043
Boliglån til statsansatte	10 000	15 200	15 200
Forskningsfond	3 000	3 000	-
Andre lånetransaksjoner	767	767	2 297
Sum utlån og avdrag	135 780	142 858	95 539
Statsbudsjettets brutto finansieringsbehov	59 539	63 512	-57 863

Kilde: Finansdepartementet

2 Hovedprioriteringer i budsjettet

2.1 Innledning

Regjeringens politikk bygger på rettferdighet og fellesskap. De offentlige velferdsordningene skal fornyes og utvikles, og Regjeringen vil bidra til et arbeidsliv der alle kan delta.

Budsjettforslaget for 2012 gir kvalitetsheving og økt omfang av de brede fellesskapsløsningene innen helse, omsorg, skole og barnehage. Justis-sektoren styrkes. Forskjellene i levekår utjevnes. Det legges til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet.

Den 22. juli 2011 ble Norge rammet av angrep mot regjeringkvartalet og AUFs sommerleir på Utøya. I alt 77 mennesker omkom. Mange ble skadet og de materielle ødeleggelsene er omfattende. Regjeringen har iverksatt en rekke tiltak for å håndtere situasjonen. Regjeringen foreslår at det bevilges 662,4 mill. kroner i 2012 til utgifter som følge av angrepene. I hovedsak er forslaget knyttet til økte ressurser til politi- og påtalemyndighet, voldsoffererstatning, psykososial oppfølging i kommunene og sikring og rehabilitering av skadede bygninger. 22. juli-kommisjonen skal kartlegge hendelsesforløpet og foreslå tiltak slik at det norske samfunnet skal kunne stå best mulig rustet til å avvære og møte eventuelle framtidige angrep. Samtidig skal sentrale verdier i det norske samfunnet som åpenhet og demokrati ivaretas.

Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er det viktigste for å motvirke fattigdom, utjevne sosiale forskjeller og oppnå likestilling mellom kvinner og menn. Det legges derfor opp til å videreføre det høye tiltaksnivået fra 2011 på om lag 71 200 tiltaksplasser i 2012. Regjeringen foreslår en jobbstrategi for personer med nedsatt funksjons-evne slik at flere skal komme i ordinært lønnet arbeid. Dette krever en langsiktig innsats. Regjeringen foreslår en økning på 1 000 tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne sammenlignet med 2011, og at 500 tiltaksplasser knyttes til jobbstrategien.

En sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. Kommunesektoren har fått et betydelig økonomisk løft under denne Regjeringen. Fra 2005 til 2011 anslås realveksten i de samlede inntektene til

i overkant av 49 mrd. kroner, tilsvarende en årlig gjennomsnittlig realvekst på 2,7 pst. Om lag halvparten av inntektsveksten har kommet som frie inntekter. Det legges opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 5 mrd. kroner i 2012, tilsvarende en realvekst på 1,4 pst, og hvor 3,75 mrd. kroner er økte frie inntekter.

Regjeringen prioriterer omsorg for eldre og et godt helsetilbud. Eldreomsorgen skal gi trygghet og tjenester tilpasset den enkeltes behov. Regjeringen vil gi tilskudd til 12 000 sykehjems- og omsorgsplasser innen utgangen av 2015. I 2012 foreslås det å gi tilsagn om tilskudd til 1 500 flere plasser. Det foreslås videre et øremerket tilskudd på 150 mill. kroner til kommunene til etablering av 2 300 dagaktivitetsplasser, slik at om lag 5 000 flere personer med demens kan få et tilbud deler av uken. Regjeringen vil styrke sykehusenes økonomi slik at pasientbehandlingen kan økes med om lag 1,4 pst. Samhandlingsreformen følges opp med bevilgningsforslag på til sammen 740 mill. kroner, og overføring av 5,6 mrd. kroner fra helseforetakene til kommunenes rammetilskudd.

Regjeringen satser på utdanning og framtidens arbeidstakere, fra grunnopplæring til voksenopplæring. Det er et viktig mål at flest mulig gjennomfører videregående skole. Det foreslås 50 mill. kroner til tiltak mot frafall på ungdomstrinnet. For å gjøre opplæringen mer praktisk, variert og utfordrende foreslås å innføre valgfag for 8. trinn på ungdomsskolen fra høsten 2012. Det foreslås et høyt nivå på bevilgningen til kvalitetstiltak i grunnopplæringen. Det legges til rette for å videreføre studie-plasser som er opprettet tidligere år og trappe opp med nye kull. Dette gir 2 600 flere studie-plasser i 2012. Det foreslås 240 mill. kroner til dette formålet i 2012.

Målet om full barnehagedekning er oppnådd. Finansieringsansvaret for barnehagene er overført til kommunene. Regjeringen vil videreføre satsingen på barnehager og foreslår å øke rammetilskuddet til kommunene med om lag 637 mill. kroner til barnehageformål i 2012. Av dette er om lag 383 mill. kroner knyttet til nominell videreføring av maksimal foreldrebetaling for barnehageplass.

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet. Det foreslås å øke

bevilgningene til veg og jernbane med henholdsvis 1,2 mrd. kroner og om lag 1 mrd. kroner fra det høye nivået i saldert budsjett 2011. Jordbruksavtalen for 2012 gir grunnlag for en positiv utvikling i næringen. Det foreslås 1 500 mill. kroner i økt egenkapital i Investinor AS. Regjeringen prioriterer utvikling av offentlige digitale tjenester slik at kvaliteten på forvaltningen kan økes.

Regjeringen viderefører den betydelige satsingen på klima- og miljøtiltak i 2012. Satsingen kommer til uttrykk på en rekke departementers budsjetter. Blant miljø- og klimatiltakene foreslås prioritert i 2012 tiltak mot avskoging og forringelse av skog i utviklingsland, kjøp av klimavoter, omlegging av bilavgifter, styrket kollektivtrafikk og jernbaneutbygging, støtte til fornybar energi og energieffektivisering, samt sikring av naturmangfoldet.

For å skaffe handlingsrom i budsjettet foreslår Regjeringen enkelte innsparingstiltak. Dette gjelder blant annet nominell videreføring av barne-trygdsatsene og reduserte bevilgninger til regional utvikling. I tillegg foreslår Regjeringen å reversere utvidelsene av permitteringsordningene som ble vedtatt i 2009. Det foreslås videre en rekke mindre innsparinger på de ulike departementenes områder.

I forslaget til statsbudsjett for 2012 har Regjeringen lagt vekt på å følge opp flere sentrale politikkområder i tråd med regjeringspartienes politiske plattform fra Soria Moria. Regjeringens hovedprioriteringer i 2012-budsjettet er:

- Kommuneøkonomi.
- Helse- og omsorgsformål.
- Samferdselstiltak og oppfølging av Nasjonal transportplan 2010-2019.
- Utdanning.
- Et arbeidsliv for alle.
- Barn og unge.
- Politiet og justissektoren.
- Klima- og miljøtiltak.
- En mer effektiv stat.
- Oppfølging av angrepene 22. juli 2011.

2.2 Kommuneøkonomi

Kommunesektoren har fått et betydelig økonomisk løft under denne Regjeringen. Fra 2005 til 2011 anslås realveksten i de samlede inntektene til kommunesektoren til i overkant av 49 mrd. kroner, tilsvarende en årlig gjennomsnittlig realvekst på 2,7 pst. Om lag halvparten av inntektsveksten har kommet som frie inntekter.

Inntektsveksten har vært en nødvendig forutsetning for utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Den gjennomsnittlige aktivitetsveksten i kommunesektoren i perioden 2005-2010 var på 3,4

pst. per år. I denne perioden økte sysselsettingen i kommunesektoren med nesten 70 000 personer, tilsvarende knapt 46 000 årsverk. Parallelt med sysselsettingsveksten har det vært en betydelig vekst i kommunesektorens investeringer. Oppgradering av kommunal bygningsmasse og infrastruktur har bidratt til en bedre hverdag for innbyggere og ansatte.

Kommunesektoren forvalter en betydelig del av samfunnets ressurser. De samlede inntektene utgjør om lag 18 pst. av BNP for Fastlands-Norge. Om lag 20 pst. av de sysselsatte i landet er ansatt i kommunal sektor. For at innbyggerne skal kunne tilbys tjenester av høy kvalitet, er det viktig at kommunesektoren forvalter ressursene på best mulig måte. Arbeidet med omstilling og effektivisering av den kommunale virksomheten må fortsatt prioriteres. Videre må kommuner og fylkeskommuner ha god økonomistyring og tilpasse sitt aktivitetsnivå til inntektsrammene.

Regjeringen legger opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 5 mrd. kroner i 2012, tilsvarende en realvekst på 1,4 pst. Av den samlede veksten er 3,75 mrd. kroner frie inntekter. Dette tilsvarer en realvekst i frie inntekter på 1,3 pst. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for kommunesektoren i 2011 i Revidert nasjonalbudsjett 2011. Regjeringens budsjettforslag legger til rette for et fortsatt høyt aktivitetsnivå i kommunesektoren.

Samhandlingsreformen iverksettes fra 2012. Som ledd i reformen foreslår Regjeringen å overføre om lag 5,6 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunenes rammetilskudd. Midlene er knyttet til kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenester og ansvaret for utskrivningsklare pasienter. Det foreslås å opprette et eget tilskudd over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til oppbygging av et øyeblikkelig hjelp-tilbud i kommunal regi.

I tillegg til tjenestetilbudet som veksten i frie inntekter gir grunnlag for, foreslås det enkelte særskilt prioriterte tiltak innenfor barnehage, barnevern, skole og helse- og omsorgssektoren.

Regjeringen foreslår å øke rammetilskuddet til kommunene for å dekke kommunenes merutgifter knyttet til nominell videreføring av maksimalpris i barnehage og til opptrapping av minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager. I tillegg foreslås kommunesektoren kompensert for økt forventet etterspørsel etter barnehageplasser som følger av forslaget om å legge om kontantstøtteordningen i 2012.

Øremerkede tilskudd til det kommunale barnevernet foreslås økt med 50 mill. kroner i 2012, i hovedsak knyttet til opprettelse av nye stillinger.

Videre foreslår Regjeringen å innføre valgfag for elever på 8. trinn av grunnskolen.

Regjeringen foreslår at det innenfor rentekompensasjonsordningene for både skole- og svømmeanlegg og transporttiltak i fylkene kan gis tilsagn om kompensasjon for renteutgifter knyttet til investeringer på til sammen 2 mrd. kroner i 2012. Innenfor ordningen med investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser, foreslår Regjeringen at det i 2012 kan gis tilskudd til ytterligere 1 500 omsorgsboliger og sykehjemsplasser.

For å styrke innsatsen for personer med demens foreslås det 150 mill. kroner til et eget øremerket stimuleringsstilskudd, slik at om lag 5 000 flere mennesker med demens kan få et dagaktivitetstilbud deler av uken i 2012.

Skjønnstilskuddet til kommunene foreslås økt med 50 mill. kroner i 2012 til dekning av ekstraordinære utgifter til psykososial oppfølging i kommunene som følge av terrorangrepene 22. juli 2011.

2.3 Helse- og omsorgsformål

Regjeringen vil styrke sykehusenes økonomi slik at flere pasienter får behandling. Kravet om reduksjon i ventetidene videreføres, og arbeidet med kvalitet og pasientsikkerhet prioriteres. Budsjettforslaget legger til rette for en vekst i pasientbehandlingen på om lag 1,4 pst. sammenliknet med 2011. Samlet foreslås det 1 408 mill. kroner mer til drift enn i saldert budsjett 2011, hvorav 55 mill. kroner over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett knyttet til kommunal medfinansiering. Det foreslås i tillegg 350 mill. kroner i investeringslån til ny A-fløy ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF i Tromsø og samlokaliseringstiltak ved Oslo universitetssykehus HF. Rammen for investeringslån til helseforetakene foreslås økt med vel 1 mrd. kroner til videreføring av igangsatte prosjekter.

Samlet foreslår Regjeringen om lag 740 mill. kroner til oppfølging av samhandlingsreformen i 2012. Det er en økning på 150 mill. kroner fra saldert budsjett 2011. Av dette er 85 mill. kroner knyttet til elektronisk samhandling (nasjonal kjernejournal) og 50 mill. kroner knyttet til tiltak i fastlegjetjenesten. Nytt lovverk for kommuner og fylkeskommuner settes i verk fra 2012. I tillegg skal det innføres kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten, kommunal betalingsplikt for utskrivingsklare pasienter og plikt for kommunene til å etablere døgntilbud for øyeblikkelig hjelp. I den forbindelse overføres om lag 5,6 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunene.

Regjeringen legger vekt på at omsorgstilbudet skal være tilstrekkelig og forsvarlig. Regjeringens

forslag til vekst i kommunenes frie inntekter legger til rette for flere årsverk i omsorgssektoren. Videre foreslår Regjeringen 120 mill. kroner i 2012 til ytterligere 1 500 heldøgns omsorgsplasser i omsorgsboliger og sykehjem, med en samlet tilslagsramme på 1,2 mrd. kroner. Regjeringen vil gi tilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser innen utgangen av 2015. Det foreslås 150 mill. kroner til et eget øremerket stimuleringsstilskudd til kommunene fra og med 2012 til å etablere 2 300 dagaktivitetsplasser, slik at om lag 5 000 flere personer med demens kan få et tilbud deler av uken. Regjeringen har som mål å innføre en lovfestet plikt for kommunene til å tilby dagaktiviteter til personer med demens når dette tilbudet er bygget videre ut.

2.4 Samferdselstiltak og oppfølging av Nasjonal transportplan 2010-2019

Det overordnede målet for Regjeringens transportpolitikk er å tilby et effektivt, tilgjengelig, sikkert og miljøvennlig transportsystem. Samlet foreslår Regjeringen derfor økte bevilgninger under Samferdselsdepartementet på om lag 2,4 mrd. kroner, tilsvarende en økning på 8 pst., fra saldert budsjett 2011. Hovedprioriteringen for samferdselspolitikken er forankret i St.meld. nr. 16 (2008-2009) *Nasjonal transportplan 2010-2019* (NTP). I transportplanen er det lagt til grunn en samlet planramme i perioden 2010-2019 som er 100 mrd. kroner (i faste 2009-kroner) høyere enn vedtatt planramme for Nasjonal transportplan 2006-2015. Rammen til vegformål omfatter også midler som senere er overført til rammetilskuddet til fylkeskommunene ved overdragelsen av øvrige riksveger og ferjesamband til fylkeskommunene fra 1. januar 2010.

Regjeringen vil fase satsingen på samferdsel så raskt som mulig inn i økonomien, men innenfor de begrensninger et forsvarlig økonomisk opplegg setter. Med bevilgningsøkningene i 2010 og 2011 er mye fasett inn de første to årene av planperioden 2010-2013. Regjeringen fortsetter opptrappingen i budsjettforslaget for 2012 med bevilgninger til NTP-formål på til sammen 26,8 mrd. kroner, som er en økning på om lag 1,7 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011.

Det foreslås bevilget 16,3 mrd. kroner til vegformål under Statens vegvesen. Dette er en økning på 1,2 mrd. kroner, eller 7,8 pst., fra saldert budsjett 2011. Forslaget inkluderer bl.a. 330 mill. kroner til vegutbyggingen i Bjørvika.

Til jernbaneformål foreslår Regjeringen bevilgninger på til sammen 12,5 mrd. kroner. Dette er en økning på 1 mrd. kroner, eller 8,7 pst., fra saldert budsjett 2011. Regjeringen foreslår å bevilge 2,5

mrdr. kroner til ny avtale for kjøp av persontransport med tog fra NSB AS. Dette er en økning på 296,6 mill. kroner, eller 13,4 pst., fra saldert budsjett 2011. Det legges opp til at den nye avtalen skal inngås for perioden 2012-2017 og at avtalen skal gi et vesentlig bedre togtilbud. Regjeringen foreslår at det bevilges 9,9 mrd. kroner til Jernbaneverket. Dette er en økning på 682 mill. kroner, eller 7,4 pst., fra saldert budsjett 2011.

Etter forutgående anbudskonkurranse har Samferdselsdepartementet og Hurtigruten ASA inngått en ny avtale for kyststruten Bergen – Kirkenes for en periode på åtte år fra 1. januar 2012. Den nye avtalen sikrer daglige seilinger hele året mellom Bergen og Kirkenes. Det er avtalt et større årlig kjøpsbeløp i begynnelsen av avtaleperioden med gradvis nedtrapping over avtaleperioden. Regjeringen foreslår å bevilge 738,5 mill. kroner til formålet i 2012, som er en økning på 447,4 mill. kroner fra saldert budsjett 2011.

På Fiskeri- og kystdepartementets budsjett foreslår Regjeringen bevilgninger til NTP-formål på 1,1 mrd. kroner. Regjeringen foreslår å redusere kystavgiften med 33 mill. kroner i 2012.

2.5 Utdanning

Regjeringen har økt utdanningskapasiteten for å ta høyde for økningen i ungdomskullene i årene fremover. For å videreføre studieplassene som ble opprettet i 2009 og 2011, og trappe opp med nye kull, foreslår Regjeringen å øke bevilgningene med om lag 240 mill. kroner i 2012. Dette legger til rette for å opprette om lag 2 600 flere studieplasser i 2012. Som følge av at antall avlagte studiepoeng går opp, økes den resultatbaserte uttellingen til universiteter og høyskoler med om lag 220 mill. kroner. Bevilgningene til utdanningsstøtte foreslås økt med 831 mill. kroner, i hovedsak grunnet flere støttemottagere i videregående opplæring og høyere utdanning.

Tilstrekkelig antall studentboliger er viktig for å gi studenter tilbud om et rimelig sted å bo under utdanningen. Regjeringen foreslår å bevilge 242 mill. kroner til bygging av om lag 1 000 nye studentboliger i 2012.

Formålstjenlige bygg, en god og effektiv infrastruktur og tilgang til vitenskapelig utstyr er viktig for forskning og utdanning av høy kvalitet. Regjeringen foreslår en startbevilgning til nytt teknologibygg ved Universitetet i Tromsø på 30 mill. kroner i 2012. I tillegg foreslår Regjeringen om lag 1,3 mrd. kroner til igangsatte byggeprosjekter i universitets- og høyskolesektoren, samt 196 mill. kroner til utstyr og inventar i to bygg.

I Meld. St. 22 (2010–2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter om ungdomstrinnet legges det

opp til at opplæringen skal være mer praktisk, variert og utfordrende. I stortingsmeldingen er det varslet at det tas sikte på å innføre valgfag på ungdomstrinnet, tilsvarende 1,5 timer per uke på hvert årstrinn. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 67 mill. kroner til innføring av valgfag på 8. trinn fra høsten 2012.

Det er et stort rehabiliteringsbehov på skoleanleggene i kommunene. I statsbudsjettet for 2009 ble ordningen med rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg utvidet med sikte på en investeringsramme på 15 mrd. kroner fordelt over åtte år. For å bedre arbeidsmiljøet til elevene foreslår Regjeringen å fase inn ytterligere 2 mrd. kroner av rammen i 2012 med en budsjetteffekt på 70 mill. kroner. Fra utvidelsen av ordningen i 2009 til og med 2012 vil 9 mrd. kroner av rammen være faset inn.

For å være rustet til arbeidslivet eller videre utdanning er det viktig å ha fullført videregående opplæring. Det er bare om lag 70 pst. av elevene som oppnår studie- eller yrkeskompetanse fem år etter at de begynte på videregående opplæring. Regjeringen foreslår ytterligere 15 mill. kroner til tiltak på ungdomstrinnet som skal medvirke til lavere frafall i videregående opplæring.

Regjeringen vil videreføre arbeidet med kvalitetsutvikling i lærerutdanningene. Regjeringen foreslår å bevilge 4 mill. kroner til utvikling av rammeplaner for lærerutdanningen som særlig er rettet mot 8. - 13. trinn, og å øke grunnbevilgningen til universiteter og høyskoler med om lag 28 mill. kroner i 2012 for å videreføre satsøkningen per studie-plass som Stortinget sluttet seg til i statsbudsjettet for 2011 for de nye grunnskolelærerutdanningene.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Åpen arena for fremragende forskning (FRIPRO) med 100 mill. kroner. Dette skal sikre finansiering til de beste forskningsmiljøene. Videre foreslår Regjeringen å følge opp den nasjonale strategien for bioteknologi, som etter planen legges fram høsten 2011, med en strategisk satsing på bioteknologi på 85 mill. kroner. I tillegg foreslår Regjeringen å øremerke 26 mill. kroner til å øke instituttene deltagelse i EUs rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling og forskningsintensiteten i næringslivet.

2.6 Et arbeidsliv for alle

Det er et sentralt mål for Regjeringen å legge til rette for et inkluderende arbeidsliv der alle kan delta. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er det viktigste virkemiddelet for å motvirke fattigdom, utjevne sosiale forskjeller og oppnå likestilling. Regjeringen arbeider målrettet

med sikte på at flere skal komme i arbeid. Arbeidsmarkedstiltak som er tilpasset den enkeltes forutsetninger og behov skal bidra til å nå dette målet.

Regjeringen legger opp til å videreføre et høyt tiltaksnivå i 2012. Bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak gir rom for å gjennomføre om lag 71 200 tiltaksplasser, hvorav om lag 54 200 plasser for personer med nedsatt arbeidsevne og om lag 17 000 plasser for ledige. Regjeringens forslag innebærer en økning på 1 000 tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne sammenlignet med 2011. Utviklingen tilsier at det vil være et stort behov for arbeidsrettet bistand for denne gruppen i 2012, mens tiltaksnivået for ledige kan reduseres noe i lys av situasjonen på arbeidsmarkedet med lav ledighet og økt sysselsetting.

Målet om at flere med nedsatt funksjonsevne skal komme i ordinært lønnet arbeid krever en langsiktig innsats. Regjeringen foreslår derfor en jobbstrategi for å øke sysselsettingen i denne gruppen. Jobbstrategien er forankret i den politiske plattformen for flertallsregjeringen, og må også ses i sammenheng med delmål 2 i IA-avtalen for 2010-2013 om å øke sysselsettingen blant personer med nedsatt funksjonsevne. Målgruppen for strategien er personer med nedsatt funksjonsevne under 30 år som har behov for arbeidsrettet bistand for å komme i jobb.

Det foreslås at 500 tiltaksplasser knyttes til jobbstrategien i 2012. Videre foreslås det bevilget 25 mill. kroner til et forsøk med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne, og 10 mill. kroner til et utvidet forsøk med funksjonsassistanse i arbeidslivet. Det vil bli opprettet en mentorordning for å styrke oppfølgingen av målgruppen for strategien ute i virksomhetene. Det legges opp til at Arbeids- og velferdsetaten skal få økte ressurser knyttet til jobbstrategien.

Et arbeidsliv for alle forutsetter et godt arbeidsmiljø uten sosial dumping. Dette vil også bidra til at flere kan delta lengre i arbeidslivet. Et anstendig og velregulert arbeidsliv uten sosial dumping er avgjørende for den enkelte arbeidstaker, og for at seriøse virksomheter ikke skal tape i konkurranse med useriøse. Som del av arbeidet mot useriøsitet og sosial dumping i norsk arbeidsliv foreslår Regjeringen å bevilge 20 mill. kroner til Arbeidstilsynet til en godkjenningsordning og økt tilsynsaktivitet overfor renholdsbransjen og 10 mill. kroner til økt tilsynsaktivitet overfor bemanningsforetak og virksomheter som leier inn arbeidskraft.

2.7 Barn og unge

Regjeringens mål om full barnehagedekning er oppnådd. Finansieringsansvaret for barnehagene

er overført til kommunene. Regjeringen vil fortsette satsingen på barnehager i statsbudsjettet for å videreutvikle et tilbud med god kvalitet og for at alle barn skal få oppfylt sin lovfestede rett til barnehageplass. I 2012 foreslås det å øke rammetilskuddet til kommunene med om lag 637 mill. kroner til barnehageformål. Regjeringen ønsker at foreldrebetalingen skal være så lav at alle som ønsker det, skal ha råd til å betale for en barnehageplass. Av økningen i rammetilskuddet er om lag 383 mill. kroner knyttet til nominell videreføring av maksimalprisen fra 2011 til 2012 og helårseffekt av nominell videreføring i statsbudsjettet for 2011. Videreføring av maksimalprisen på 2 330 kroner per måned tilsvarer en reell reduksjon på om lag 70 kroner per måned.

En stor andel av barnehagene er private. Ikke-kommunale barnehager skal ha gode driftsvilkår i en rammefinansiert sektor. Siden 2010 har Regjeringen økt minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager fra 85 pst til 91 pst. av det kommunale barnehager mottar. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 29 mill. kroner for å øke tilskuddet til 92 pst. fra 1. august 2012. Inkludert helårseffekten av opptrappingen av minimumstilskuddet i 2011, foreslår Regjeringen en samlet bevilgningsøkning til formålet på om lag 162 mill. kroner i 2012.

Regjeringen foreslår endringer i kontantstøtteordningen fra 1. august 2012. Kontantstøtten foreslås avvirket for toåringer. Dette må ses i sammenheng med at det er innført rett til barnehageplass slik at alle barn vil ha fått rett til barnehageplass innen de fyller to år. Forslaget er også i tråd med anbefalingene fra flere offentlige utvalg, jf. bl.a. NOU 2011: 7 *Velferd og migrasjon* og NOU 2011: 14 *Bedre integrering*.

Samtidig foreslås det å øke kontantstøttesatsene for de yngste ettåringene. Satsen for barn i alderen 13-18 måneder økes til 5 000 kroner per måned. For barn i alderen 19-23 måneder videreføres dagens sats på 3 303 kroner per måned.

Avvikling av kontantstøtten for toåringer og nominell videreføring av maksimalprisen vil gi økt etterspørsel etter barnehageplasser. Det er tatt hensyn til dette i Regjeringens forslag ved at det legges til rette for om lag 1 800 nye barnehageplasser i 2012.

For å styrke barnevernet i kommuner med særskilte behov foreslår Regjeringen å øremerke ytterligere 50 mill. kroner til det kommunale barnevernet. Medregnet videreføring av bevilgningen på 240 mill. kroner fra 2011, vil til sammen vel 290 mill. kroner være øremerket det kommunale barnevernet i 2012. Midlene blir i hovedsak øremerket stillinger, men vil også gå til andre tiltak for å øke kvaliteten i tjenestene.

2.8 Politiet og justissektoren

Regjeringen prioriterer tiltak for et tryggere samfunn. Bevilgningene til politi og påtalemyndighet foreslås økt med til sammen 696,2 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2011. Av dette gjelder 163,8 mill. kroner tiltak direkte knyttet til angrepene 22. juli 2011. Viktige satsingsområder utover tiltak som er direkte knyttet til angrepene 22. juli 2011, er å øke politibemanningen og arbeidet med å fornye politiets IKT-systemer.

Det høye opptaket i 2011 på 720 studenter ved Politihøgskolen foreslås videreført i 2012. At det utdannes flere politifolk er en forutsetning for å kunne øke bemanningen i politiet. I budsjettforslaget for 2012 tas det høyde for at politihøgskolestudenter som blir ferdig utdannet sommeren 2012, skal kunne tilbys jobb. I tillegg foreslås det økte utgifter til å dekke helårsvirkningen av å ansette politihøgskolestudenter som ble ferdig utdannet sommeren 2011.

Regjeringen foreslår at det bevilges 80 mill. kroner til IKT-tiltak i politiet, bl.a. for å sikre framdrift i arbeidet med fornyelse av straffesakssystemene. Videre foreslås det 9,4 mill. kroner til Politiets sikkerhetstjeneste (PST) til økt bemanning og investeringer. I tillegg kommer 7 mill. kroner til videreføring i 2012 av nye stillinger i PST som ble opprettet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Beredskapstroppen med 25 mill. kroner til anskaffelse og fornyelse av materiell. Bevilgningen til Kripos foreslås økt med 15,3 mill. kroner bl.a. til arbeidet med å forebygge og bekjempe internettrelatert kriminalitet.

Regjeringen foreslår at det bevilges 24 mill. kroner til politiet for å oppnå et måltall på 4 600 tvangsmessige uttransporteringer i 2012. Videre foreslår Regjeringen at bevilgningene til politiet økes med 4,7 mill. kroner til etablering av statens barnehus i Ålesund, 5 mill. kroner til samlokalisering av politiets arbeid med utstedelse av politiattester i Vardø og 5,1 mill. kroner til flere grensekontrollører ved Storskog grensestasjon.

Stortinget vedtok 11. mars 2010 ny vergemålslov. Formålet med den nye vergemålsloven er å styrke rettssikkerheten for personer som ikke kan ivareta egne interesser, samt å bygge opp en effektiv vergemålsforvaltning. Regjeringen foreslår at det bevilges 43 mill. kroner til forberedelse av ny vergemålsordning, med sikte på at loven kan iverksettes 1. juli 2013. Det tas sikte på at en egen representantordning for enslige mindreårige asylsøkere innføres fra samme tidspunkt.

Dagens redningshelikoptre har begrenset levetid. Helikoptrene er utsatt for større belastning

som følge av økt oppdragsmengde. I tillegg er vedlikeholdskostnadene økende. Regjeringen foreslår at det bevilges 50 mill. kroner til å videreføre prosessen for anskaffelse av nye redningshelikoptre og 40 mill. kroner til å styrke vedlikeholdet av dagens redningshelikoptre.

Justis- og politidepartementet har det overordnede ansvaret for etableringen av et nytt digitalt radiosamband til nød- og beredskapsstatene (Nødnett). Stortinget vedtok 9. juni 2011 at Nødnett skal bygges ut for hele Fastlands-Norge innenfor en samlet kostnadsramme på 4,7 mrd. kroner. Regjeringen foreslår at det bevilges om lag 1,5 mrd. kroner i 2012 til investeringer i landsdekkende utbygging av Nødnett. I tillegg foreslås det en bevilgning på 526 mill. kroner til drift av Nødnett og Direktoratet for nødkommunikasjon.

2.9 Klima- og miljøtiltak

Regjeringen viderefører den betydelige satsingen på klima- og miljøtiltak i 2012. Satsingen kommer til uttrykk på en rekke departementers budsjetter. Blant miljø- og klimatiltakene som foreslås prioritert i 2012 er tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland, kjøp av klimavoter, omlegging av bilavgifter, styrket kollektivtrafikk og jernbaneutbygging, støtte til fornybar energi og energieffektivisering, samt sikring av naturmangfoldet.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland til 2,6 mrd. kroner, som er 387 mill. kroner mer enn i saldert budsjett 2011. I perioden 2008–2011 er det bevilget til sammen 6 mrd. kroner til klima- og skogsatsingen. Dette er et viktig initiativ siden om lag 17 pst. av globale utslipp av klimagasser kommer fra avskoging og skogforringelse i utviklingsland.

Satsingen på klima i utviklingssamarbeidet skal både bidra til å redusere klimaskadelige utslipp og å lette fattige lands tilpasning til klimaendringene. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til klimatilpasning med 160 mill. kroner. Norge prioriterer også å hjelpe utviklingslandene i å utnytte fornybare energiresurser. Bevilgningene til tiltak for ren energi innenfor utviklingssamarbeidet foreslås økt til om lag 1,8 mrd. kroner i 2012.

Gjennom kvotekjøp bidrar Norge til å finansiere tiltak for å redusere utslippene av klimagasser i andre land. Regjeringen foreslår at det bevilges 508,5 mill. kroner til kjøp av klimavoter, og en fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av utslippkvoter innenfor en samlet ramme på 2 800 mill. kroner.

Bevilgningen til vrakpantordningen foreslås økt med 55 mill. kroner, til 221 mill. kroner neste

år. Flyginger innenlands har vært ilagt CO₂-avgift siden 1999. Fra 2012 blir luftfarten omfattet av et eget kvotesystem i EU. Dette innebærer at også flyginger til og fra utlandet vil bli omfattet av CO₂-priser. Arbeidet med omlegging av bilavgiftene i mer miljøvennlig retning videreføres i 2012. Endringene er nærmere omtalt i Prop. 1 LS (2011-2012) Skatter og avgifter 2012.

Regjeringen prioriterer å styrke kollektivtransport og andre miljøvennlige transportløsninger. Til investeringer, vedlikehold og drift i jernbanenettet foreslås det bevilget om lag 9,9 mrd. kroner i 2012, mot om lag 9,2 mrd. kroner i 2011. Disse tiltakene skal bedre kapasiteten og regulariteten i trafikkavviklingen og gi rom for å føre over mer gods- og persontransport fra vei til jernbane. Regjeringen foreslår også en bevilgning på 411 mill. kroner til belønningsordningen for bedre kollektivtrafikk og mindre bilbruk i de større byområdene.

Teknologi for CO₂-håndtering vil være et av de viktigste virkemidlene i kampen mot global oppvarming. Regjeringen vil bidra til teknologiutvikling og reduserte kostnader gjennom prosjekter for fangst, transport og lagring av CO₂. Det foreslås totalt bevilget om lag 2,9 mrd. kroner til videre arbeid med CO₂-håndtering i 2012. Dette omfatter 929 mill. kroner til planlegging og forberedelse av fullskala fangst, transport og lagringsløsninger for CO₂ fra Mongstad, samt 1 675 mill. kroner til teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad. Regjeringen foreslår også at det bevilges 57 mill. kroner i 2012 til en utredning for å kartlegge mulighetsrommet for realisering av fullskala CO₂-håndtering utover prosjektet på Mongstad.

Enova benytter midlene fra Energifondet til å fremme miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon, samt energieffektivisering. Enovas budsjett har økt med over 1 mrd. kroner siden 2007. Energifondets inntekter anslås til 1 926 mill. kroner i 2012.

Også i 2012 vil arbeidet med å sikre naturmangfoldet være en viktig miljøpolitisk oppgave for Regjeringen. Til sammen foreslås det bevilget 1 591 mill. kroner til vern av naturmangfold og friluftsliv over Miljøverndepartementets budsjett. Dette er en økning på 185 mill. kroner fra saldert budsjett 2011. Her inngår blant annet en økning på 100 mill. kroner til gjennomføring av nasjonalparkplanen og 40 mill. kroner til arbeidet med å bekjempe lakseparasitten gyrodactylus salaris i vassdragene i Vefsn-regionen.

MAREANO-programmet kartlegger dybde, bunnforhold, naturtyper og forurensning i norske havområder. Bevilgningene til MAREANO-programmet foreslås økt med 36 mill. kroner, til 88,4 mill. kroner, for å kartlegge området ved avgrens-

ningslinjen mot Russland. Regjeringen foreslår for øvrig at det bevilges 14,6 mill. kroner til å starte bygging av et renseanlegg ved kullkraftverket i Longyearbyen.

2.10 En mer effektiv stat

Digitale tjenester og digital samhandling øker kvaliteten på forvaltningen og gjør at saksbehandling, rapportering og dataregistrering går raskere. Frigjorte ressurser kan omdisponeres til andre formål eller bidra til å redusere samlede offentlige utgifter. I statsbudsjettet for 2012 prioriterer Regjeringen utvikling av offentlige digitale tjenester. Regjeringen foreslår bevilgninger til IKT-formål på en rekke områder.

Med modernisering av grunnlagsdatasystemene i Skatteetaten (MAG-prosjektet) ønsker Regjeringen å tilrettelegge for bedre kvalitet i arbeidet med skattelikningen. Bruk av informasjon fra tredjepart (som andre deler av forvaltningen, arbeidsgivere og banker) vil forenkle arbeidet med selvangivelsen for skattyterne, effektivisere likningsarbeidet og tilrettelegge for bedre kontroll på prioriterte områder. Dette vil både kunne gi økt skatteproveny og bedre rettssikkerheten for den enkelte skattyter. For 2012 foreslår Regjeringen at det bevilges 43,6 mill. kroner til prosjektet.

Altinn er myndighetenes fellesløsning for elektronisk dialog med næringslivet og privatpersoner. I budsjettforslaget for 2012 legger Regjeringen opp til å videreføre Altinn II-prosjektet. Hovedprioriteringene i 2012 vil være å sikre stabilitet i den nye Altinn-løsningen, samt arbeide videre med å utvikle nye tjenester og funksjonalitet. I tillegg ønsker Regjeringen at det skal arbeides med overføring av selvangivelsesløsning til den nye plattformen. Dette arbeidet skal være ferdig i 2013. Regjeringen foreslår å bevilge 67 mill. kroner til Altinn II-prosjektet i 2012. Til arbeidet med en metadataløsning for tjenestene i Altinn foreslås det bevilget 37,8 mill. kroner i 2012. Disse midlene skal gå til utviklingsarbeid i Skatteetaten, Brønnøysundregistrene og Arbeids- og velferdsetaten.

Arbeids- og velferdsetaten har mange og til dels gamle IKT-løsninger. Regjeringen legger opp til å starte et omfattende program for modernisering av IKT i Arbeids- og velferdsetaten. Programmet vil blant annet omfatte nye løsninger for uførepensjon, sykepenges, selvbetjeningsløsninger, økt automatisering av vedtaksbehandling og integrering med viktige fellesløsninger. De nye løsningene vil legge til rette for en betydelig mer effektiv saksbehandling både for etaten selv, samarbeidende etater og brukerne. Programmet skal også bidra til organisasjonsutvikling, tjenesteutvikling,

endring av arbeidsprosesser, kompetanseutvikling mv. Programmet er planlagt gjennomført over 6 år. Regjeringen foreslår å bevilge 220 mill. kroner til programmet i 2012. I tillegg foreslår Regjeringen å bevilge 56 mill. kroner til Arbeids- og velferdsetaten til å følge opp kravene i en ny EU-forordning. Denne innebærer at all utveksling av trygdeinformasjon mellom EU/EØS-land skal skje ved bruk av elektroniske dokumenter fra og med mai 2012.

Et effektivt og godt politi forutsetter at IKT-infrastrukturen og straffesakssystemene som benyttes er tilpasset politiets behov. Dagens løsninger må forbedres. Derfor er arbeidet med å fornye både IKT-infrastrukturen og straffesakssystemene intensivert i de senere årene. Også i 2012 vil dette fornyingsarbeidet kreve betydelige ressurser i politiet. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til politiet med 80 mill. kroner for å bidra til god framdrift i arbeidet med ny IKT-infrastruktur, ny programvareplattform, bedre sikkerhetsløsninger og et forprosjekt for nye straffesakssystemer.

Nasjonal kjernejournal er et viktig tiltak i samhandlingsreformen. Kjernejournalen skal bl.a. inneholde livbergende informasjon om for eksempel medisinerer, allergier og epikriser. Tilgangen til slik informasjon er viktig for de berørte aktørene i helsesektoren. Blant annet vil tilgangen bidra til å bedre informasjonsutvekslingen i akutte situasjoner. Regjeringen foreslår å bevilge 85 mill. kroner til tiltaket i 2012.

2.11 Oppfølging av angrepene mot regjeringsskvartalet og på Utøya 22. juli 2011

Den 22. juli 2011 ble Norge rammet av angrep mot regjeringsskvartalet og AUFs sommerleir på Utøya. I alt 77 mennesker omkom som følge av hendelsene. I tillegg ble mange skadet, og antall pårørende og fornærmede er stort. De materielle ødeleggelsene er omfattende. Flere departementer og Statsministerens kontor har måttet finne nye lokaler for egen virksomhet. Regjeringen har iverksatt en rekke nødvendige tiltak for å håndtere situasjonen. Det er fremmet en egen proposisjon med forslag om økte bevilgninger i 2011 til å håndtere de umiddelbare konsekvensene av angrepene.

Det er oppnevnt en 22. juli-kommisjon som skal kartlegge hendelsesforløpet og foreslå tiltak med sikte på at det norske samfunnet skal kunne stå best mulig rustet til å avverge og møte eventuelle framtidige angrep, samtidig som en tar vare på sentrale verdier i det norske samfunnet som åpenhet og demokrati. Kommisjonen skal avgi sin innstilling innen 10. august 2012.

Angrepene 22. juli 2011 får også konsekvenser for statsbudsjettet for 2012. Regjeringen foreslår at det bevilges til sammen 662,4 mill. kroner i 2012 til oppfølging etter angrepene.

Under *Justis- og politidepartementet* foreslår Regjeringen økte bevilgninger på til sammen 356,1 mill. kroner. Av dette er 163,8 mill. kroner knyttet til politi og påtalemyndighet, herunder 95 mill. kroner til etterforskning av angrepene, 29,7 mill. kroner til bedret politihelikopterberedskap, 30 mill. kroner til Politiets sikkerhetstjeneste og 9,1 mill. kroner til påtalemyndigheten.

Det forventes at mange vil søke om voldsoffererstatning. Regjeringen foreslår derfor å bevilge 30 mill. kroner til å øke kapasiteten for behandling av søknader om slik erstatning. Dette vil bidra til at søknader som følge av angrepene 22. juli 2011 behandles raskere enn de ellers ville ha blitt. Tiltaket vil også bidra til færre ubehandlede saker for øvrig. Økningen av saksbehandlingsskapasiteten vil også medføre økte utgifter til utbetaling av voldsoffererstatning. Utgiftsøkningen anslås til 150 mill. kroner.

Justis- og politidepartementet ble særlig hardt rammet av angrepet i regjeringsskvartalet. For å sikre et fortsatt høyt aktivitetsnivå i departementet i 2012 foreslår Regjeringen å øke Justis- og politidepartementets driftsutgifter med 7,5 mill. kroner.

Under Justis- og politidepartementet foreslår Regjeringen videre å øke bevilgningen til kriminalomsorgen med 4,8 mill. kroner. Dette er nødvendig for å gjennomføre varetektsfengslingen av den siktede på en sikker måte. Det er ikke avklart hvordan rettssaken for den siktede vil bli gjennomført.

Under *Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet* foreslås det å øke utgiftene med til sammen 250 mill. kroner i 2012. Flere av bygningene i regjeringsskvartalet har omfattende skader, og mye kontor- og IKT-utstyr er ødelagt. I 2012 er det behov for økte bevilgninger til å sikre de mest skadede bygningene, samt til å utbedre og rehabilitere bygningene som er mindre skadet. Det er også behov for økte bevilgninger til leie av erstatningslokaler for seks departementer og Departementenes Servicesenter (DSS). Videre må bemanningen i DSS økes for å kunne levere sikkerhetstjenester og andre fellestjenester til hele departementsfellesskapet, som nå er spredt på flere lokaliteter enn tidligere.

Under *Kommunal- og regionaldepartementet* foreslås det å øke bevilgningen til skjønnstilskudd til kommunene med 50 mill. kroner i 2012, til dekning av ekstraordinære utgifter til psykososial oppfølging i kommunene.

Under *Kulturdepartementet* foreslås det å øke bevilgningen til Arkivverket med 6,3 mill. kroner i

2012 til oppbevaring, betjening og ordning av bruksarkiver for seks departementer, Statsministerens kontor og DSS. Skadene som ble påført de tidligere lokalene krever at arkivmateriale yngre enn

25 år flyttes til sikre lokaler. Den mest forsvarlige løsningen er å overføre dette materialet til Riksarkivet. Forslaget fra Regjeringen legger til rette for dette.

3 Oversikt over utgifter under de ulike departementene

3.1 Innledning

I dette kapitlet omtales hovedtrekkene i utgiftene per departement, samt ymse utgifter og inntekter. I omtalen av utgiftene under de enkelte departementene er det tatt inn en tabell som viser utgiftsrammer fordelt på programområde og programkategori i saldert budsjett 2011 og forslaget til statsbudsjett for 2012. Budsjettrammene for de to årene er ikke fullt ut sammenliknbare. I tabellene er det bl.a. ikke tatt hensyn til overføring av oppgaver mellom departementer, med tilsvarende overføring av bevilgninger. Slike overføringer vil framstå som en endring i bevilgningsrammene, uten at

dette er uttrykk for en reell omprioritering mellom formål.

I tabellen oppgis saldert budsjett 2011. Tilleggsbevilgninger i 1. halvår er derfor ikke inkludert i 2011-tallene. I den grad tilleggsbevilgninger i 1. halvår er videreført i 2012-budsjettet, vil tabellen vise en økt bevilgning fra 2011 til 2012 som ikke uttrykker den faktiske bevilgningsendringen. Det vil for eksempel gjelde virkningen av trygdeoppgjøret og lønnsoppgjøret i staten våren 2011, som ikke var fordelt på departement i saldert budsjett. Helårsvirkningen av trygdeoppgjøret og lønnsoppgjøret i staten i 2011 er imidlertid innarbeidet i 2012-budsjettet.

3.2 Utenriksdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 02 Utenriksforvaltning</i>			
02.00 Administrasjon av utenriksstjenesten	1 799,6	1 852,0	2,9
02.10 Utenriksformål	4 795,8	2 945,6	-38,6
Sum før lånetransaksjoner	6 595,4	4 797,7	-27,3
Lånetransaksjoner	0,4	0,4	0,0
Sum Utenriksforvaltning	6 595,8	4 798,0	-27,3
<i>Programområde 03 Internasjonal bistand</i>			
03.00 Administrasjon av utviklingshjelpen	1 327,6	1 368,5	3,1
03.10 Bilateral bistand	4 253,5	4 310,3	1,3
03.20 Globale ordninger	14 185,8	14 774,6	4,2
03.30 Multilateral bistand	6 525,6	6 594,0	1,0
Sum før lånetransaksjoner	26 292,6	27 047,4	2,9
Lånetransaksjoner	757,3	787,5	4,0
Sum Internasjonal bistand	27 049,9	27 834,9	2,9
Sum Utenriksdepartementet	33 645,7	32 632,9	-3,0

For 2012 foreslår Regjeringen samlede utgifter på 32 632,9 mill. kroner under Utenriksdepartementet. Dette tilsvarer en nominell reduksjon på 1 012,7 mill. kroner, eller 3 pst., fra saldert budsjett 2011.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget for 2012 er:

- Videreføre et høyt nivå på internasjonal bistand.
- Klima- og skogsatsingen.

Utenriksforvaltning

Programområdet 02 Utenriksforvaltning omfatter blant annet administrasjon av utenriksstjenesten, deltaking i internasjonale organisasjoner, EØS-finansieringsordningene og tiltak i nordområdene. Bevilgningsforslaget under programområdet utgjør til sammen 4 798,0 mill. kroner, en reduksjon på 27 pst. fra saldert budsjett 2011. Endringen skyldes hovedsakelig at de samlede utbetalingene under EØS-finansieringsordningene reduseres.

Gjennom EØS-finansieringsordningene bidrar Norge til sosial og økonomisk utjevning i det utvidede EØS. 2012 er siste år med utbetalinger under finansieringsordningene for perioden 2004–2009. I 2010 ble det inngått avtaler om EØS-finansieringsordninger for perioden 2009–2014. Avtalene innebærer at EØS/EFTA-landene forplikter seg til å stille til disposisjon til sammen 1 788,5 mill. euro i femårsperioden. Av de samlede forpliktelsene utgjør Norges andel om lag 97 pst. EØS-finansieringsordningene for perioden 2009–2014 skal også bidra til å styrke det bilaterale samarbeidet mellom mottakerlandene og EØS/EFTA-landene. For 2012 foreslår Regjeringen at det bevilges til sammen 819 mill. kroner til utbetalinger under finansieringsordningene for perioden 2009–2014. Det er et mål at betydelige andeler av utbetalingene under ordningen skal benyttes til miljøvern og tiltak mot klimaendringer.

Internasjonal bistand

Programområdet 03 Internasjonal bistand omfatter bilateral og multilateral bistand, deltaking i globale bistandsordninger og administrasjon av utviklingshjelpen. Bevilgningsforslaget for 2012 under pro-

gramområdet utgjør 27 834,9 mill. kroner. Dette er en nominell økning på 785 mill. kroner fra saldert budsjett 2011. Bevilgningsforslaget tilsvarer 1 pst. av anslått bruttonasjonalinntekt for 2012. Med utgangspunkt i dette høye bistandsnivået vil Regjeringen videreføre satsingsområdene fra 2011, og ytterligere forsterke innsatsen for fornybar energi, bevaring av skog, samt tiltak for klimatilpasning. Det foreslås også en økning av bidraget til Den globale vaksinealliansen, GAVI.

Klima- og skogsatsingen har som mål å gjøre det mer lønnsomt å bevare naturskog. Regjeringen legger blant annet opp til at Norge skal være en aktiv pådriver for vern av viktige skogområder i Amazonas, Kongobassenget og Sørøst-Asia. For 2012 foreslår Regjeringen en bevilgning på 2,6 mrd. kroner til klima- og skogsatsingen, en økning på 387 mill. kroner fra saldert budsjett 2011.

Regjeringen foreslår videre å øke bevilgningene til utvikling av produksjon av ren energi i utviklingsland til om lag 1,8 mrd. kroner i 2012. Regjeringen har som et viktig utviklingspolitisk mål å bidra til bedre tilgang til energi for innbyggere i fattige land.

Bevilgningene til klimatilpasning og forebygging av naturkatastrofer foreslås økt med om lag 160 mill. kroner i 2012. Innsatsen rettes mot de minst utviklede og mest sårbare landene, med særlig vekt på Afrika.

Regjeringen holder fast ved prioriteringene av FNs tusenårsmål, der Norge har tatt et særskilt ansvar for å redusere barnedødelighet og bedre kvinners reproduktive helse. Regjeringen vil også i 2012 fortsette arbeidet mot kapitalflukt og korrupsjon, samt arbeide for globale styringssystemer som fremmer åpenhet og rettferdig fordeling.

3.3 Kunnskapsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 07 Kunnskapsdepartementet</i>			
07.10 Administrasjon	243,5	257,4	5,7
07.20 Grunnopplæringen	6 687,1	6 801,5	1,7
07.30 Barnehager	536,7	342,2	-36,2
07.50 Voksenopplæring m.m.	1 314,8	1 374,4	4,5
07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning	26 173,7	27 206,1	3,9
07.70 Forskning	4 796,6	5 120,8	6,8
07.80 Utdanningsfinansiering	10 309,3	11 146,8	8,1
Sum før lånetransaksjoner	50 061,6	52 249,2	4,4
Lånetransaksjoner	20 889,8	19 695,6	-5,7
Sum Kunnskapsdepartementet	70 951,5	71 944,8	1,4

Det samlede budsjettforslaget for 2012 under Kunnskapsdepartementet er på om lag 72 mrd. kroner. Regjeringen har særlig prioritert følgende:

- Barnehager.
- Grunnopplæring.
- Kompetansebygging for lærere og kvalitetsutvikling i lærerutdanningen.
- Skolebygg og bygg i UH-sektoren.
- Åpen konkurransearena for fremragende forskning (FRIPRO) og bioteknologi.

Det er et mål for Regjeringen at alle barn skal få oppfylt sin lovfestede rett til barnehageplass. Regjeringen ønsker at foreldrebetalingen skal være så lav at alle som ønsker det, skal ha råd til å betale for en barnehageplass. Det foreslås derfor å videreføre maksimalprisen for foreldrebetaling på samme nominelle nivå som i 2011. Dette innebærer en reell reduksjon i foreldrebetalingen. Forslaget gir merutgifter på om lag 234 mill. kroner i 2012, som fordeler seg mellom en økning i rammetilskuddet til kommunene under Kommunal- og regionaldepartementet med om lag 241 mill. kroner og en innsparing på om lag 7 mill. kroner på kontantstøttekapittelet under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Inkludert helårseffekten av nominell videreføring av maksimalprisen i statsbudsjettet for 2011 foreslår Regjeringen en samlet bevilgning på om lag 360 mill. kroner netto til lavere reell foreldrebetaling i barnehagene.

Forskning viser at personalets kompetanse er den klart viktigste faktoren for kvaliteten på det tilbudet som gis i barnehagen. For å legge til rette for god kvalitet i barnehagen foreslår Regjeringen

å bevilge 6 mill. kroner til ny rammeplan for førskolelærerutdanningen.

Ikke-kommunale barnehager skal ha gode driftsvilkår i en rammefinansiert sektor. Regjeringen foreslår derfor å øke minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager fra 91 til 92 pst. av gjennomsnittlig offentlig finansiering av kommunale barnehager fra 1. august 2012. Forslaget vil gi økte utgifter på 28,5 mill. kroner i 2012. Inkludert helårseffekten av opptrappingen av minimumstilskuddet i 2011, foreslår Regjeringen en samlet bevilgningsøkning til formålet på om lag 162 mill. kroner.

Til grunnopplæringen foreslår Regjeringen en samlet bevilgningsøkning på om lag 152 mill. kroner i 2012. Det er i Meld. St. 22 (2010–2011) *Motivasjon – Mestring – Muligheter* varslet at det tas sikte på å innføre valgfag på ungdomstrinnet, tilsvarende 1,5 timer per uke på hvert årstrinn. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 67 mill. kroner til innføring av valgfag på 8. trinn fra høsten 2012. Det skal være rom for lokale tilpasninger, og valgfagene skal ha mål for elevenes kompetanse.

Det er et stort rehabiliteringsbehov på skoleanleggene i kommunene. I statsbudsjettet for 2009 ble ordningen med rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg utvidet med sikte på en investeringsramme på 15 mrd. kroner fordelt over åtte år. Regjeringen foreslår for 2012 å fase inn ytterligere 2 mrd. kroner av rammen med en budsjetteffekt i 2012 på 70 mill. kroner. Fra utvidelsen av ordningen i 2009 til og med 2012 vil 9 mrd. kroner av rammen være faset inn. Ordningen forvaltes av Husbanken.

Regjeringen vil videreføre arbeidet med kvalitetsutvikling i lærerutdanningene. Regjeringen foreslår å bevilge 4 mill. kroner til utvikling av rammeplaner for lærerutdanningen som særlig er rettet mot 8. - 13. trinn, og å øke grunnbevilgningen til universiteter og høyskoler med om lag 28 mill. kroner i 2012 for å videreføre satsøkningen per studie-plass for de nye grunnskolelærerutdanningene, som Stortinget sluttet seg til i statsbudsjettet for 2011. Regjeringen foreslår å bevilge ytterligere 15 mill. kroner til tiltak på ungdomstrinnet som skal medvirke til lavere frafall i videregående opplæring. Regjeringen vil utvide prosjektet Ny GIV til flere kommuner. I tillegg vil Regjeringen i større grad prioritere kompetanseutviklingsmidlene til tiltak som ble presentert i Meld. St. 22 (2010-2011) *Motivasjon – Mestring – Muligheter*, slik som etterutdanning i klasseledelse, regneopplæring og leseopplæring.

Formålstjenlige bygg, en god og effektiv infrastruktur og tilgang til vitenskaplig utstyr er viktig for forskning og utdanning av høy kvalitet. Regjeringen foreslår en startbevilgning til nytt teknologi-bygg ved Universitetet i Tromsø på 30 mill. kroner i 2012. I tillegg foreslår Regjeringen å bevilge om lag 1,3 mrd. kroner til igangsatte byggeprosjekter i universitets- og høyskolesektoren, samt 196 mill. kroner til utstyr og inventar.

Antallet som ønsker å studere forventes å øke. For å videreføre studieplassene som ble opprettet i 2009 og 2011, og trappe opp med nye kull, foreslår Regjeringen å øke bevilgningene med om lag 240 mill. kroner i 2012. Dette gir om lag 2 600 flere studie-plasser i 2012. Videre foreslår Regjeringen 12 mill. kroner til eCampus, som er et prosjekt for å bygge ut og oppgradere IKT-infrastrukturen i universitets- og høyskolesektoren. Det legges opp til at institusjonene i Nord-Norge skal bli prioritert i utrulling av eCampus-programmet.

Regjeringen foreslår at unge som er forsørget av barnevernet og som er i ettervern og bor i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon, skal få utdanningsstøtte til høyere utdanning på lik linje med

studenter som bor sammen med foreldrene. Dette vil bidra til at denne gruppen får tilgang til utdanningsstøtte på samme vilkår som andre unge. I tillegg foreslår Regjeringen en forsøksordning med rett til utdanningsstøtte i opptil ett år til språkutdanning i Kina, Russland, Brasil og India. Forslaget er en oppfølging av St.meld. nr. 14 (2008–2009) *Internasjonalisering av utdanning*.

Tilstrekkelig antall studentboliger er viktig for å gi studenter tilbud om et rimelig sted å bo under utdanningen. Regjeringen foreslår å bevilge 242 mill. kroner til bygging av om lag 1 000 nye studentboliger i 2012.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til *Åpen arena for fremragende forskning (FRIPRO)* med 100 mill. kroner. Dette skal sikre finansiering til de beste forskningsmiljøene. Videre foreslår Regjeringen å følge opp den nasjonale strategien for bioteknologi, som etter planen legges fram høsten 2011, med en strategisk satsing på bioteknologi på 85 mill. kroner. I tillegg foreslår Regjeringen å øremerke 26 mill. kroner til å øke instituttens deltagelse i EUs rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling og forskningsintensiteten i næringslivet.

Stortingets intensjon da Fondet for forskning og nyskaping (Forskningsfondet) ble opprettet i 1999, var å sikre en stabil og forutsigbar finansiering av forskning. Fondet består av 16 kapitalinnskudd, satt inn på ulike tidspunkt. Hvert innskudd har fått en avkastning tilsvarende 10-årig statsobligasjonsrente på innskuddstidspunktet. Etter 10 år erstattes den opprinnelige renten på innskuddet med ny 10-årig statsobligasjonsrente. Dette innebærer at det vil være renteendringene som avgjør om avkastningen fra Forskningsfondet øker eller reduseres. Fondskonstruksjonen innebærer således at avkastningen og nivået på tilhørende utgiftsbevilgninger over tid blir ustabil og lite forutsigbart. Regjeringen foreslår derfor at fondsmekanismen ikke videreføres og at avkastningen fra Forskningsfondet i 2011 blir ført videre som ordinære utgiftsbevilgninger.

3.4 Kulturdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
08.10 Administrasjon m.m	113,0	115,1	1,8
08.15 Samfunns- og frivillighetsformål	1 105,4	1 118,3	1,2
08.20 Kulturformål	6 156,6	6 478,9	5,2
08.30 Film- og medieformål	1 091,6	1 146,6	5,0
Sum Kulturdepartementet	8 466,5	8 858,9	4,6

For 2012 foreslår Regjeringen samlede bevilgninger under Kulturdepartementet på 8 859 mill. kroner. Dette er en økning på 392,3 mill. kroner, eller 4,6 pst., fra saldert budsjett 2011.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettfor-slaget er:

- Samfunns- og frivillighetsformål.
- Kulturformål.
- Film- og medieformål.

Regjeringen gjennomfører Kulturløftet med sikte på å nå målet om at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Siden 2005 er bevilgningene til kultur-, medie- og frivillighetsformål økt kraftig. Regjeringen foreslår en økning av bevilgningene til tiltak som inngår i Kulturløftet på til sammen 536,5 mill. kroner, hvorav 387,3 mill. kroner på Kulturdepartementets budsjett.

Regjeringen foreslår at bevilgningene til samfunns- og frivillighetsformål økes med 13 mill. kroner, tilsvarende 1,2 pst., fra saldert budsjett 2011. Kulturdepartementet vil sammen med Nærings-

og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet i 2012 legge fram en handlingsplan for kultur og næring. Det foreslås at bevilgningene til ulike prosjekter med kultur- og samfunnsformål økes med til sammen 8,3 mill. kroner, herunder 2,2 mill. kroner til kultur- og næringsformål. Ordningen med tilskudd til private kirkebygg foreslås avvirket fra og med 2012.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til kulturformål med 322,2 mill. kroner, tilsvarende en økning på 5,2 pst. fra saldert budsjett 2011. Det foreslås økte bevilgninger til bl.a. scenekunstmrådet, musikk, visuell kunst, bibliotek, museer og Arkivverket. Til *Den kulturelle spaserstokken* foreslås det en bevilgning på 15,3 mill. kroner.

Bevilgningen til film- og medieformål foreslås økt med 55 mill. kroner, tilsvarende en økning på 5 pst. fra saldert budsjett 2011. Bevilgningsøkningen vil bl.a. gi rom for økte tilskudd til utvikling av data-spill, produksjon av fjernsynsdrama og regionale filmsentre, samt å etablere en innkjøpsordning for norsk film i bibliotekene.

3.5 Justis- og politidepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 06 Justissektoren</i>			
06.10 Administrasjon	339,7	350,1	3,1
06.20 Rettsvesen	2 174,7	2 244,6	3,2
06.30 Kriminalomsorg	3 660,6	3 747,9	2,4
06.40 Politi og påtalemyndighet	12 163,2	12 859,4	5,7
06.50 Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap	1 922,6	3 499,8	82,0
06.60 Andre virksomheter	958,8	1 096,6	14,4
06.70 Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.	1 168,5	1 442,1	23,4
06.80 Svalbardbudsjettet	91,1	120,7	32,5
06.90 Beskyttelse og innvandring	4 017,1	3 845,7	-4,3
Sum Justis- og politidepartementet	26 496,3	29 206,9	10,2

Regjeringen foreslår at det i 2012 bevilges til sammen 29 206,9 mill. kroner under Justis- og politidepartementet. Utgiftene er særlig knyttet til virksomhetene i straffesakskjeden, dvs. politi, påtalemyndighet, domstoler, samt konflikthåndtering og kriminalomsorg. I tillegg ligger sentrale oppgaver og virksomheter innenfor innvandringsområdet under Justis- og politidepartementets ansvarsområde.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettforslaget for 2012 er:

- Oppfølging av angrepene mot regjeringsskvartet og på Utøya 22. juli 2011.
- Økt bemanning i politiet.
- Redningshelikoptre.
- Forberedelser til iverksetting av ny vergemålsordning.

Regjeringen foreslår å bevilge til sammen 356,1 mill. kroner i 2012 på Justis- og politidepartementets område til tiltak som følge av angrepene 22. juli 2011. Regjeringen foreslår bl.a. å bevilge 95 mill. kroner til drift av en egen etterforskningsenhet ved Oslo politidistrikt. Videre foreslås det bevilget 29,7 mill. kroner til bedring av helikopterberedskapen i politiet og 30 mill. kroner til Politiets sikkerhetstjeneste. Regjeringen legger også opp til å øke kapasiteten for behandling av søknader om voldsoffererstatning. Bevilgningen til behandling av slike søknader foreslås økt med 30 mill. kroner. Økningen av saksbehandlingskapasiteten vil også medføre økte utgifter til utbetaling av voldsoffererstatning. Utgiftsøkningen anslås til 150 mill. kroner. Også bevilgningene til Kriminalomsorgen,

påtalemyndighet og drift av Justis- og politidepartementet foreslås økt som følge av angrepene 22. juli 2011.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til politi og påtalemyndighet med til sammen 696,2 mill. kroner, sammenlignet med saldert budsjett 2011. Av dette gjelder 163,8 mill. kroner tiltak knyttet til angrepene 22. juli 2011, herunder til den egne etterforskningsenheten. Utover disse tiltakene foreslår Regjeringen at det legges til rette for at politihøgskolestudenter som blir ferdig utdannet sommeren 2012, skal kunne tilbys jobb i politiet. I 2011 ble det bevilget midler til å kunne ansette alle politihøgskolestudenter som ble ferdig utdannet sommeren 2011, og i budsjettforslaget for 2012 er det tatt høyde for helårsvirkningen av dette. Ved Politihøgskolen har det vært tatt opp 720 studenter i 2010 og 2011, og Regjeringen foreslår å videreføre dette høye opptaket også i 2012.

Innenfor den samlede bevilgningsøkningen til politiet foreslår Regjeringen 80 mill. kroner til IKT-tiltak, herunder til arbeidet med fornying av straffesakssystemene. Det foreslås også å bevilge til sammen 14,8 mill. kroner til etablering av statens barnehus i Ålesund, samlokalisering av arbeidet med utstedelse av politiattester i Vardø og flere grensekontrollører ved Storskog grensestasjon. For å oppnå et måltall på 4 600 tvangsmessige uttransporteringer i 2012 foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til politiet med 24 mill. kroner.

Stortinget vedtok 11. mars 2010 ny vergemålslov, jf. Ot.prp. nr. 110 (2008-2009) og Innst. 154 L (2009-2010). Den nye vergemålsordningen innebærer bl.a. å overføre oppgaver fra de kommunale

overformynderiene til fylkesmannen. Regjeringen foreslår å bevilge 43 mill. kroner til forberedelse av ny vergemålsordning, med sikte på at loven kan iverksettes 1. juli 2013. Det tas også sikte på å innføre en egen representantordning for enslige, mindreårige asylsøkere fra samme tidspunkt.

Stortinget har besluttet landsdekkende utbygging av et nytt digitalt radiosamband til nød- og beredskapsstatene (Nødnett). Regjeringen foreslår å bevilge om lag 1,5 mrd. kroner til investeringer i landsdekkende utbygging av Nødnett i 2012. I tillegg foreslås det en bevilgning på 526 mill. kroner til drift av Nødnett og Direktoratet for nødkommunikasjon. Videre foreslår Regjeringen å øke bevilgningen til anskaffelsesprosjektet for nye redningshelikoptre med 50 mill. kroner, og bevilgningen til vedlikehold av dagens redningshelikoptre med 40 mill. kroner.

I forbindelse med innføring av EUs datalagringsdirektiv i norsk rett foreslås det å øke bevilgningen under Justis- og politidepartementet med til

sammen 13,3 mill. kroner, bl.a. til etablering av en vaktordning ved Oslo tingrett for behandling av begjæringer om utlevering av teletrafikkdata. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til jordskiftedomstolen med 10 mill. kroner til økt lønn til jordskiftedommerne.

Regjeringen foreslår å bevilge 14,6 mill. kroner i 2012 til å starte arbeidet med å rense avgasser fra kullkraftverket i Longyearbyen.

Bevilgningene under programkategori 06.90 Beskyttelse og innvandring foreslås redusert sammenlignet med saldert budsjett 2011. Dette skyldes bl.a. at antallet beboere i mottak for enslige mindreårige asylsøkere anslås å bli lavere i 2012 enn det som ble lagt til grunn for 2011. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til UDI med 14,1 mill. kroner til økt saksbehandlingskapasitet, og viderefører den økte innsatsen de senere årene knyttet til returarbeid, samt hurtig og rettssikker saksbehandling.

3.6 Kommunal- og regionaldepartementet

Betegnelse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 13 Kommunal- og regionaldepartementet</i>			
13.10 Administrasjon m.m.	173,6	177,9	2,5
13.50 Distrikts- og regionalpolitikk	2 778,1	2 686,4	-3,3
13.70 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	131 382,4	143 544,9	9,3
13.80 Bolig, bomiljø og bygg	8 348,1	7 931,8	-5,0
Sum før lånetransaksjoner	142 682,2	154 291,0	8,1
Lånetransaksjoner	14 117,6	16 192,0	14,7
Sum Kommunal- og regionaldepartementet	156 799,8	170 533,1	8,8

Regjeringen foreslår at det bevilges om lag 170,5 mrd. kroner på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett i 2012. Dette er en økning på 8,8 pst. i forhold til saldert budsjett 2011. **Overføringene til kommunesektoren øker med om lag 9,3 prosent. En betydelig del av økningen er knyttet til overføring av midler fra de regionale helseforetakene til rammetilskuddet til kommunene som ledd i samhandlingsreformen.** Lånetransaksjonene øker med om lag 2 mrd. kroner, hovedsakelig på grunn av en økning av Husbankens låneramme med 5 mrd. kroner i 2011.

Regjeringens hovedprioriteringer er:

- Arbeid med lokal og regional utvikling.

- Kommuneøkonomien og det kommunale velferdstilbudet.
- Forebygging og bekjempelse av boligsosiale problemer.

Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og lokal og regional vekst i hele landet. Hoveddelen av de distrikts- og regionalpolitiske midlene forvaltes av fylkeskommunene, som har ansvar for å fremme verdiskaping og regional utvikling i sine områder. Nasjonale midler til lokal og regional utvikling skal blant annet bidra til å styrke næringsmiljøer, videreutvikle etablerte bedrifter og legge til rette for økt entreprenørskap.

For 2012 foreslår Regjeringen å øke bevilningene til SIVAs næringshageprogram og Ungt Entreprenørskap. Merkur-programmet foreslås utvidet til å omfatte drivstoffanlegg i distriktene. I tillegg foreslås det å etablere et verdiskapingsprogram for lokale og regionale parker. Regjeringen foreslår en mindre reduksjon i de regionale utviklingsmidlene og en reduksjon i kompensasjonsmidlene for økt arbeidsgiveravgift i Nordland og Troms.

Regjeringen foreslår fortsatt vekst i kommunesektorens inntekter i 2012. Dette vil legge til rette for fortsatt høyt aktivitetsnivå i kommunesektoren. Innenfor det økonomiske opplegget for kommunesektoren foreslås det en reell vekst i sektorens samlede inntekter i 2012 på om lag 5 mrd. kroner, tilsvarende en realvekst på 1,4 pst. Av den samlede veksten er 3,75 mrd. kroner frie inntekter, tilsvarende en realvekst på 1,3 pst. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for kommunesektoren i 2011 i Revidert nasjonalbudsjett 2011.

Samhandlingsreformen iverksettes fra 2012. Som ledd i reformen foreslås det å overføre om lag 5,6 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunenes rammetilskudd. Midlene er knyttet til kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenester og ansvaret for utskrivningsklare pasienter. I tillegg vil det gis tilskudd over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til oppbygging av et øyeblikkelig hjelp-tilbud i kommunal regi.

Videre foreslås rammeoverføringene til kommunene økt i tilknytning til nominell videreføring av maksimalpris for foreldrebetaling i barnehage og opptrapping av minimumstilskuddet til ikke-

kommunale barnehager. Det foreslås også å øke rammetilskuddet for å kompensere for utgiftene knyttet til innføring av valgfag på 8. trinn i grunnskolen. I tilknytning til behovet for psykososial oppfølging i kommunene som følge av angrepene 22. juli 2011, foreslås skjønntilskuddet til kommunene økt med 50 mill. kroner i 2012. Det foreslås også enkelte andre justeringer av rammetilskuddet.

Det vises til nærmere omtale av kommuneøkonomien og det kommunale velferdstilbudet i kap. 2.

Regjeringen foreslår en låneramme for Husbanken på 15 mrd. kroner i 2012. Startlån skal hjelpe unge og vanskeligstilte til å etablere seg på boligmarkedet, og skal ha høyest prioritet innenfor lånerammen i 2012. Investeringsrammen i rentekompensasjonsordningen for investeringer i og rehabilitering av skole- og svømmeanlegg foreslås utvidet, slik at det i 2012 kan gis tilsagn om tilskudd til rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 2 mrd. kroner. Innenfor ordningen med statlig investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser foreslår Regjeringen at det kan gis tilsagn om tilskudd til ytterligere 1 500 enheter i 2012.

Regjeringen foreslår at det opprettes en ny, treårig forsøksordning som skal bidra til boligetablering i distriktene, med en bevilgning på 20 mill. kroner i 2012. Som ledd i avviklingen av ordningen med særfradrag for store sykdomsutgifter foreslås det at tilskudd til tilpasning av bolig økes med 23 mill. kroner.

3.7 Arbeidsdepartementet

Betegnelse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 09 Arbeid og sosiale formål</i>			
09.00 Administrasjon	398,3	408,2	2,5
09.10 Administrasjon av arbeids- og velferdspolitikken	10 274,6	10 808,0	5,2
09.20 Tiltak for bedre levekår mv.	278,9	287,4	3,0
09.30 Arbeidsmarked	7 486,8	7 523,3	0,5
09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet	778,4	829,3	6,5
09.50 Pensjoner mv. under Statens pensjonskasse	10 557,7	10 830,3	2,6
09.60 Kontantytelser	2 995,3	3 229,7	7,8
Sum før lånetransaksjoner	32 770,0	33 916,2	3,5
Lånetransaksjoner	10 000,0	15 200,0	52,0
Sum Arbeid og sosiale formål	42 770,0	49 116,2	14,8

Betegnelse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 29 Sosiale formål, folketrygden</i>			
29.20 Enslige forsørgere	3 948,5	3 802,2	-3,7
29.50 Inntektssikring ved sykdom, arbeidsavklaring og uførhet	130 200,9	134 968,6	3,7
29.60 Kompensasjon for merutgifter ved nedsatt funksjons- evne mv.	9 180,0	8 852,5	-3,6
29.70 Alderdom	128 209,0	146 027,0	13,9
29.80 Forsørgertap mv.	2 588,5	2 704,5	4,5
29.90 Diverse utgifter	325,0	380,0	16,9
Sum Sosiale formål, folketrygden	274 451,9	296 734,8	8,1
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, folketrygden</i>			
33.30 Arbeidsliv	13 750,0	12 124,0	-11,8
Sum Arbeidsliv, folketrygden	13 750,0	12 124,0	-11,8
Sum Arbeidsdepartementet	330 971,9	357 975,0	8,2

Regjeringens samlede budsjettforslag for Arbeidsdepartementet i 2012 er på nærmere 358 mrd. kroner, hvorav om lag 308,9 mrd. kroner er utgifter under folketrygden. Budsjettforslaget innebærer en samlet vekst i utgiftene på om lag 27 mrd. kroner, eller 8,2 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2011.

Regjeringen har særlig prioritert følgende områder:

- En aktiv arbeidsmarkedspolitikk.
- En Arbeids- og velferdsetat som skal bygge opp under de langsiktige målene for NAV-reformen og pensjonsreformen.
- Tiltak for et mer inkluderende og anstendig arbeidsliv.

Deltakelse i arbeidslivet er viktig for den enkeltes inntekt og for muligheten til å utnytte egne evner og ressurser. Sysselsettingen viser moderat vekst og ledigheten har vært relativt stabil i første halvår 2011, og noe lavere enn året før. Arbeidsmarkedspolitikken skal bidra til høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet. Innenfor bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak kan Arbeids- og velferdsetaten benytte et bredt spekter av tiltak tilpasset den enkeltes behov. Bevilgningsforslaget til arbeidsmarkedstiltak gir rom for å gjennomføre om lag 71 200 plasser i gjennomsnitt i 2012, hvorav om lag 17 000 plasser for ledige og om lag 54 200 plasser for personer med nedsatt arbeidsevne.

Målet om at flere med nedsatt funksjonsevne skal komme i ordinært lønnet arbeid krever en langsiktig innsats. Regjeringen foreslår derfor en ny jobbstrategi for personer med nedsatt funk-

sjonsevne. Målgruppen for strategien er personer med nedsatt funksjonsevne under 30 år som har behov for arbeidsrettet bistand for å komme i jobb. Det foreslås at 500 tiltaksplasser knyttes til jobbstrategien i 2012. Videre foreslås det bevilget 25 mill. kroner til et forsøk med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne, og 10 mill. kroner til et utvidet forsøk med funksjonsassistanse i arbeidslivet. En mentorordning vil bli utviklet for å styrke oppfølgingen av målgruppen for strategien ute i virksomhetene. Arbeids- og velferdsetaten vil også få økte ressurser knyttet til strategien.

For å gjøre det lettere for arbeidsgiver å holde på kvalifisert arbeidskraft i en periode med lav aktivitet og nedgangskonjunktur, ble dagpenge- og permitteringsregelverket utvidet på flere områder i løpet av 1. halvår 2009. Regjeringen foreslår å reversere disse endringene med virkning fra 1. januar 2012. Situasjonen på arbeidsmarkedet tilsier at det ikke lenger er samme behov for å beholde utvidelsen av dagpenge- og permitteringsregelverket. Ved eventuelle endringer i situasjonen på arbeidsmarkedet vil dagpenge- og permitteringsregelverket bli vurdert på nytt.

Regjeringen foreslår at det bevilges midler til oppstart av et program for modernisering av IKT i Arbeids- og velferdsetaten. Programmet vil blant annet omfatte nye løsninger for uførepensjon og sykepenger, selvbetjeningsløsninger, økt automatisering av vedtaksbehandling og integrering med viktige fellesløsninger. Programmet er planlagt gjennomført over 6 år inndelt i 3 faser. Arbeids- og velferdsdirektoratet starter arbeidet med forpro-

sjektet for første fase av programmet høsten 2011. Dersom den eksterne kvalitetssikringen (KS 2) gir grunnlag for det, vil saken bli fremmet for Stortinget for formell godkjenning. Det foreslås bevilget 220 mill. kroner til forprosjekt og gjennomføring av første fase av programmet i 2012.

Moderniseringen av IKT vil etter hvert som utviklede løsninger settes i drift, frigjøre ressurser i Arbeids- og velferdsetaten. Løpende driftsutgifter til IKT har økt over flere år og det forventes en fortsatt vekst i disse utgiftene. Regjeringen foreslår derfor å øke etatens driftsbevilgning med 200 mill. kroner i 2012.

Regjeringen foreslår å bevilge 20 mill. kroner til Arbeidstilsynet til å iverksette en godkjenningsordning for renholdsbransjen. Renholdsbransjen har helt spesielle utfordringer angående lønns- og arbeidsvilkår, HMS-standard og svart arbeid. Bevilgningen skal benyttes til etablering av en id-kortordning, samt til økt tilsyn rettet mot de enkelte virksomhetene i bransjen for å sikre at de faktiske arbeidsforholdene er i tråd med en evt. godkjenning.

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011 ble det bevilget 10 mill. kroner til Arbeidstil-

synet til økt tilsynsaktivitet overfor bemanningsforetak og virksomheter som leier inn arbeidskraft. I første omgang prioriteres følgende bransjer i Arbeidstilsynets tilsynskampanje: Helsesektoren, renhold, restaurant og bygg. For å få til en varig effekt av tilsynsinnsatsen, foreslår Regjeringen at bevilgningen videreføres i 2012 med 10 mill. kroner.

For å sikre at pensjonssystemet er bærekraftig også i framtiden, har Regjeringen reformert folketrygdens alderspensjon. Fra 1. januar 2011 er det innført levealdersjustering av alderspensjonen og fleksibelt uttak av alderspensjon fra 62 år. Nøytrale uttaksregler innebærer at jo lenger en venter med å ta ut pensjon, desto høyere blir den årlige pensjonen. Alderspensjon kan fritt kombineres med arbeid uten at pensjonen avkortes. Innføring av fleksibelt uttak av alderspensjon fra 62 år har ført til en økning i antall alderspensjonister i 2011. Utgiftene til alderspensjon har økt betydelig blant annet som følge av dette. Utgiftene til alderspensjon over tid er imidlertid i mindre grad påvirket av fleksibel alderspensjon, siden tidlig uttak gir en lavere årlig pensjon for den enkelte.

3.8 Helse- og omsorgsdepartementet

Betegnelse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 10 Helse og omsorg</i>			
10.00 Helse- og omsorgsdepartementet mv.	265,5	289,5	9,0
10.10 Folkehelse	1 573,3	1 697,4	7,9
10.20 Helseforvaltning	1 434,2	1 619,9	12,9
10.30 Spesialisthelsetjenester	102 854,7	106 542,0	3,6
10.50 Legemidler	279,8	293,6	4,9
10.60 Helse- og omsorgstjenester i kommunene	3 490,6	3 828,8	9,7
10.70 Tannhelsetjenester	100,1	129,2	29,0
10.80 Kunnskap og kompetanse	618,6	667,7	7,9
Sum før lånetransaksjoner	110 616,8	115 068,0	4,0
Lånetransaksjoner	9,5	9,0	-5,3
Sum Helse og omsorg	110 626,3	115 077,0	4,0
<i>Programområde 30 Stønad ved helsetjenester</i>			
30.10 Spesialisthelsetjenester mv.	3 430,2	3 730,0	8,7
30.50 Legehjelp, legemidler mv.	19 390,3	20 146,3	3,9
30.90 Andre helsetiltak	198,1	229,8	16,0
Sum Stønad ved helsetjenester	23 018,6	24 106,1	4,7
Sum Helse- og omsorgsdepartementet	133 645,0	139 183,2	4,1

Det samlede budsjettforslaget for 2012 under Helse- og omsorgsdepartementet er på om lag 139,2 mrd. kroner. Budsjettforslaget innebærer en vekst i utgiftene på 5,5 mrd. kroner sammenliknet med saldert budsjett 2011. Dette tilsvarer en reell økning på om lag 3,9 mrd. kroner fra 2011, når det korrigeres for overføringer til kommunesektoren og andre departementer og bevilgninger knyttet til pensjoner og driftskreditter i regionale helseforetak. Om lag 1 mrd. kroner av realveksten gjelder økt lånetilskudd til prosjekter som allerede inngår i låneordningen for regionale helseforetak. I tillegg foreslås det særskilte bevilgningsøkninger under Kommunal- og regionaldepartementet på 225 mill. kroner til helse- og omsorgstiltak. Dette omfatter økt pasientbehandling i sykehus, oppfølging i kommunene etter 22. juli og investeringstilskudd til 1500 flere heldøgns omsorgsplasser.

Regjeringen har særlig prioritert følgende formål:

- Sykehus.
- Samhandling.
- Omsorgstjeneste.

Regjeringen vil styrke sykehusenes økonomi slik at flere pasienter får behandling. Kravet om reduksjon i ventetidene videreføres, og arbeidet med kvalitet og pasientsikkerhet prioriteres. Budsjettforslaget legger til rette for en vekst i pasientbehandlingen på om lag 1,4 pst. Samlet foreslås det 1 408 mill. kroner mer til drift enn i saldert budsjett 2011, hvorav 55 mill. kroner bevilges over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett knyttet til kommunal medfinansiering. Beløpet fordeler seg med 1 367 mill. kroner til pasientbehandling, hvorav 260 mill. kroner til videreføring av høyere aktivitet i 2011 enn forutsatt i saldert budsjett 2011, og 41 mill. kroner til nye nasjonale tjenester. Som følge av økte pensjonskostnader og pensjonspremier, foreslås bevilgningene til sykehusene økt med nær 3,9 mrd. kroner netto sammenliknet med saldert budsjett 2011. Det foreslås å gi investeringslån til to nye prosjekter i de regionale helseforetakene, med et samlet lånebeløp i 2012 på 350 mill. kroner. Dette gjelder ny A-fløy ved Universitetssykehuset Nord-Norge HF i Tromsø med 50 mill. kroner, og samlokaliseringstiltak ved Oslo universitetssykehus HF med 300 mill. kroner.

Samlet foreslår Regjeringen om lag 740 mill. kroner til oppfølging av samhandlingsreformen i 2012, som er 150 mill. kroner mer enn i saldert budsjett 2011. Av denne økningen er 85 mill. kroner knyttet til elektronisk samhandling og arbeidet med nasjonal kjernejournal og 50 mill. kroner til tiltak i fastlegetjenesten. Den forventede veksten i befolkningens behov for helse- og omsorgstjenester skal i størst mulig grad finne sin løsning i kommunene. Regjeringen vil gradvis innfase nye oppgaver, slik at kommunene får tilstrekkelig tid til å forberede nødvendige endringer. Nytt lovverk for kommuner og fylkeskommuner trer i kraft fra 2012. I tillegg innføres det fra 2012 økonomiske virkemidler som skal gjøre det lønnsomt for kommuner og helseforetak å samarbeide. Dette omfatter blant annet kommunal medfinansiering og kommunal betalingsplikt for utskrivingsklare pasienter. Regjeringen foreslår å overføre om lag 5,6 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunenes rammetilskudd knyttet til dette. I tillegg tas det sikte på å innføre plikt for kommunene til å etablere døgntilbud for øyeblikkelig hjelp. Det overføres om lag 130 mill. kroner fra de regionale helseforetakene til etablering av et nytt tilskudd til dette formålet. I tillegg forutsettes det at de regionale helseforetakene innenfor sine økonomiske rammer dekker resterende kostnader knyttet til etablering av tilbudet i kommunene, tilsvarende om lag 130 mill. kroner.

Regjeringen legger vekt på å sikre et tilstrekkelig og forsvarlig omsorgstilbud. Målsettingene om 12 000 nye årsverk i omsorgstjenesten innen 2015 og full sykehjemsdekning ved at alle som trenger heldøgns omsorg skal få dette, står fast. Regjeringen vil gi tilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser innen utgangen av 2015. I 2012 foreslås det å bevilge 120 mill. kroner til 1 500 heldøgns omsorgsplasser i omsorgsboliger og sykehjem. Samlet tilsagnsramme for disse plassene er 1,2 mrd. kroner. Regjeringen har som mål å innføre lovfestet plikt for kommunene til å tilby dagaktivitetstilbud til personer med demens når dette tilbudet er bygget videre ut. Regjeringen foreslår derfor 150 mill. kroner til et eget øremerket stimuleringsstilskudd til kommunene til å etablere 2300 dagaktivitetsplasser, slik at om lag 5000 flere personer med demens kan få et tilbud deler av uken.

3.9 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Betegnelse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 11 Barn, likestilling og inkludering</i>			
11.00 Administrasjon	161,0	163,5	1,5
11.05 Integrering og mangfold	6 632,1	7 039,0	6,1
11.10 Tiltak for familie, likestilling og ikke-diskriminering	17 212,5	17 089,8	-0,7
11.20 Tiltak for barn og ungdom	6 945,8	7 207,7	3,8
11.30 Forbrukerpolitikk	184,3	191,7	4,0
Sum Barn, likestilling og inkludering	31 135,7	31 691,7	1,8
<i>Programområde 28 Foreldrepenger</i>			
28.50 Stønad ved fødsel og adopsjon	15 083,0	16 464,7	9,2
Sum Foreldrepenger	15 083,0	16 464,7	9,2
Sum Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	46 218,7	48 156,4	4,2

For 2012 foreslås det samlede utgifter på nærmere 48,2 mrd. kroner under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, tilsvarende en økning på 4,2 pst. i forhold til saldert budsjett 2011. Hovedprioriteringene i budsjettforslaget for 2012 er:

- Omlegging av kontantstøtteordningen.
- Økte ressurser til det kommunale barnevernet.
- Økt innsats for barn utsatt for menneskehandel.

Regjeringen legger opp til endringer i kontantstøtteordningen fra 1. august 2012. Kontantstøtten foreslås avvirket for toåringer. Dette må ses i sammenheng med at det er innført rett til barnehageplass, slik at alle barn vil ha fått rett til barnehageplass innen de fyller to år. Forslaget om å avvikle kontantstøtten for toåringer er også i tråd med anbefalingene fra flere offentlige utvalg som har pekt på uheldige sider ved ordningen, jf. bl.a. NOU 2011: 7 *Velferd og migrasjon* og NOU 2011: 14 *Bedre integrering*.

Samtidig foreslås det å øke kontantstøttesatsene for de yngste ettåringene. Satsen for barn i alderen 13-18 måneder økes til 5 000 kroner per måned. For barn i alderen 19-23 måneder videreføres dagens sats på 3 303 kroner per måned.

Kontantstøtten skal fortsatt være avhengig av barnehagebruk, men det legges opp til en forenkling ved at det bare skal være to satser for kontantstøtte; hel og halv sats. Dersom barnet ikke har plass i barnehage, gis det full kontantstøtte. Dersom barnet har en avtalt oppholdstid i barnehage

på inntil 20 timer per uke, utbetales det 50 prosent av full kontantstøttesats.

Avvikling av kontantstøtten for toåringer vil medføre økt etterspørsel etter barnehageplasser. Som følge av dette, foreslås rammetilskuddet til kommunene økt med nærmere 92 mill. kroner i 2012. Helårseffekten for rammetilskuddet er beregnet til å bli om lag 220 mill. kroner i 2013. Omleggingen av kontantstøtteordningen vil samtidig føre til reduserte kontantstøtteutbetalinger, anslått til 135 mill. kroner i 2012 og 280 mill. kroner i 2013.

For å styrke barnevernet i kommuner med særskilte behov, foreslår Regjeringen en ytterligere økning på 50 mill. kroner i øremerkede midler til det kommunale barnevernet. Medregnet videreføring av bevilgningen på 240 mill. kroner fra 2011, vil til sammen vel 290 mill. kroner være øremerket det kommunale barnevernet i 2012. Midlene blir i hovedsak øremerket til stillinger. I tillegg vil deler av midlene bli benyttet til å øke kvaliteten i tjenestene. Dette vil bidra til at utsatte barn og unge får riktig hjelp til rett tid fra barnevernet.

Det vil bli foreslått nye regler i barnevernloven om midlertidig institusjonsplassering av barn utsatt for menneskehandel. Dette skal bidra til at disse barna får et særlig tilrettelagt institusjonstilbud. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til det statlige barnevernet og til Oslo kommune med til sammen 17 mill. kroner som følge av lovendringen.

3.10 Nærings- og handelsdepartementet

Betegnelse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 17 Nærings- og handelsformål</i>			
17.00 Administrasjon	266,2	288,8	8,5
17.10 Infrastruktur og rammebetingelser	3 120,6	3 125,0	0,1
17.20 Forskning, innovasjon og internasjonalisering	4 046,0	4 077,2	0,8
17.30 Statlig eierskap	25,7	51,4	100,0
Sum før lånetransaksjoner	7 458,4	7 542,3	1,1
Lånetransaksjoner	43 855,0	43 655,0	-0,5
Sum Nærings- og handelsformål	51 313,4	51 197,3	-0,2
Sum Nærings- og handelsdepartementet	51 313,4	51 197,3	-0,2

Regjeringen foreslår en samlet bevilgning på 51 197,3 mill. kroner under Nærings- og handelsdepartementet. Utenom lånetransaksjoner foreslås en bevilgning på 7 542,3 mill. kroner. Hovedprioriteringene under Nærings- og handelsdepartementets budsjett for 2012 er:

- Oppfølging av Eierskapsmeldingen.
- Økt satsing på nordområdene.
- Videreføring av satsing på kommersialisering av miljøteknologi.
- Økte rammer til næringsrelevant forskning.
- Innovasjon Norge og GIEK.

Som oppfølging av Meld. St. 13 (2010-2011) Aktivt eierskap - norsk statlig eierskap i en global økonomi (Eierskapsmeldingen), foreslår Regjeringen å øke bevilgningen til den statlige eierskapsforvaltningen i Nærings- og handelsdepartementet og tilføre Investinor AS 1 500 mill. kroner i ny egenkapital. Formålet med egenkapitaltilførselen er at selskapet også framover skal kunne bidra til framvekst av nye internasjonale konkurransedyktige bedrifter i Norge. Totalt innskutt statlig kapital til selskapet vil da utgjøre 3,7 mill. kroner. Den økte egenkapitalen forutsettes benyttet til nye investeringer og oppfølgingsinvesteringer.

Innenfor Regjeringens satsing på nordområdene prioriteres næringsrettet forskning, romvirksomhet, maritim virksomhet, reiseliv og næringsutvikling. Regjeringen foreslår økte bevilgninger på 36 mill. kroner til Mareano-programmet, hvorav 12 mill. kroner til Norges geologiske undersøkelse (NGU). Videre foreslås det å bevilge 25 mill. kroner til NGU til videreføring av programmet for innhenting av geofysiske og geologiske grunnlagsdata i de tre nordligste fylkene. Som oppfølging av Meld. St. 10 (2010-2011) Oppdatering av forvalt-

ningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og Lofoten, foreslås det 30 mill. kroner på Nærings- og handelsdepartementets budsjett til kunnskapsinnhenting om virkninger av økt satsing på verdiskaping bl.a. innenfor reiseliv og fiskeri i Nordland og Troms. Kartleggings- og utredningsarbeidet skal gjennomføres i samarbeid mellom Nærings- og handelsdepartementet, Miljøverndepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet.

Regjeringen har lansert et program for kommersialisering av miljøteknologi med en ramme på 500 mill. kroner i perioden 2011-13. Sammen med bevilgningen til den etablerte ordningen for miljøteknologi i Innovasjon Norge, foreslår Regjeringen bevilgninger på 307 mill. kroner til miljøteknologi i 2012. Av dette foreslås 267 mill. kroner bevilget på Nærings- og behandlingsdepartementets budsjett, fordelt med 257 mill. kroner til miljøteknologiordningen og 10 mill. kroner til Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) for miljøteknologi under Norges forskningsråd. De resterende 40 mill. kronene under miljøteknologi-programmet foreslås fordelt med 20 mill. kroner til havvind over Olje- og energidepartementets budsjett og 20 mill. kroner til Transnova over Samferdselsdepartementets budsjett.

Det foreslås å øke tilskuddet til Norges forskningsråd med 23 mill. kroner, til 1 360 mill. kroner. Bevilgningen til kommersialisering av forskningsresultater (FORNY2020) foreslås økt, og tildelingen til Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA-programmet) vil muliggjøre en betydelig utlysning i 2012. Ordningen med forsknings- og utviklingskontrakter under Innovasjon Norge foreslås videreført med 285 mill. kroner. Regjeringen foreslår

også 557,6 mill. kroner til forskning og utvikling innenfor romvirksomhet.

Utenom lánetransaksjoner foreslår Regjeringen at det bevilges 1 475,7 mill. kroner til Innovasjon Norge. Midlene skal nyttes til innovasjon, internasjonalisering og profilering. Etablerere, kvinner og små og mellomstore bedrifter med vekstpotensial vil være sentrale målgrupper. Utlánsrammene til Innovasjon Norges lavrisiko- og innovasjonslán, på henholdsvis 2,5 og 0,5 mrd. kroner, foreslås videreført på samme nivå som i 2011. Regjeringen foreslår også á videreføre Garanti-instituttet for

eksportkredits (GIEKs) garantirammer for Alminnelig garantiordning med 120 mrd. kroner og Ulandsordningen med 3,15 mrd. kroner. Rammen for garantiordningen for byggelán til skip, fartøy og innretninger til havs foreslås satt til 5 mrd. kroner, en reduksjon på 1,5 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011. Garantiordningen for langsiktige kraftavtaler til kraftintensiv industri videreføres med 20 mrd. kroner. Videre foreslås det bl.a. á bevilge 185,6 mill. kroner til maritim forskning og utvikling og 1 600 mill. kroner til tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk.

3.11 Fiskeri- og kystdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 16 Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning</i>			
16.10 Administrasjon	130,3	141,3	8,4
16.20 Forskning og innovasjon	1 468,0	1 573,2	7,2
16.30 Fiskeri- og havbruksforvaltning	415,8	423,0	1,7
16.60 Kystforvaltning	2 363,2	2 408,2	1,9
Sum Fiskeri-, havbruks- og kystforvaltning	4 377,3	4 545,7	3,8
<i>Programområde 33 Arbeidsliv, Folketrygden</i>			
33.40 Arbeidsliv – Folketrygden	30,0	43,8	46,0
Sum Arbeidsliv, Folketrygden	30,0	43,8	46,0
Sum Fiskeri- og kystdepartementet	4 407,3	4 589,5	4,1

Fiskeri- og kystdepartementets budsjettforslag for 2012 har en utgiftsramme på 4 589,5 mill. kroner. Dette innebærer en nominell økning på 182,2 mill. kroner, eller 4,1 pst., fra saldert budsjett for 2011.

I forslaget til budsjett for Fiskeri- og kystdepartementet for 2012 er følgende områder gitt hovedprioritet:

- Langsiktig og bærekraftig sjømatnæring.
- Økt satsing på MAREANO-kartlegging.
- Renere hav og kyst gjennom økt satsing på oljevernberedskap.
- Styrke sjøtransporten.
- Oppfølging av Regjeringens nordområdestrategi.

Forskning og utvikling er et sentralt virkemiddel i utviklingen av marin sektor og en forutsetning for á utvikle en bærekraftig og lønnsom sjømatnæring. Forskning utgjør en tredjedel av Fiskeri- og kystdepartementets totale budsjettamme i 2012. Det foreslås á videreføre nettobevilgningene til marin

forskning og innovasjon på om lag samme nivå som i 2011.

MAREANO-programmet kartlegger dybde, bunnforhold, naturtyper og forurensning i norske havområder. Bevilgningene til MAREANO-programmet foreslås økt med til sammen 36 mill. kroner fra saldert budsjett 2011 for á kartlegge det tidligere omstridte området ved avgrensningsslinjen mot Russland. Av denne økningen foreslås 12 mill. kroner bevilget på Fiskeri- og kystdepartementets budsjett. Kartleggingen videreføres etter omforente faglige kriterier utviklet i samarbeid mellom Fiskeri- og kystdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Olje- og energidepartementet.

Regjeringen foreslår á øke bevilgningen til beredskap mot akutt forurensning med 15 mill. kroner i 2012. Økningen skal blant annet gå til á styrke den kommunale oljevernberedskapen.

I Nasjonal transportplan 2010–2019 er det lagt opp til en stor satsing på sjøtransporten, herunder en avvikling av kystavgiften. Kystavgiften dekker

en andel av statens utgifter til blant annet farleistolik, drift og vedlikehold av fyr og andre navigasjonshjelpemidler. I 2010 og 2011 ble kystavgiftens andel av statens utgifter redusert fra 34 til 20 pst. I 2012 foreslår Regjeringen å redusere kystavgiften ytterligere fra 20 pst. til 10 pst. Dette innebærer en avgiftreduksjon for næringen på 33 mill. kroner.

3.12 Landbruks- og matdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 15 Landbruk og mat</i>			
15.00 Landbruks- og matforvaltning m.m.	133,2	148,0	11,1
15.10 Matpolitikk	1 336,2	1 341,7	0,4
15.20 Forskning og innovasjon	402,8	409,5	1,7
15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak	14 235,7	14 615,7	2,7
Sum Landbruks- og matdepartementet	16 107,9	16 514,9	2,5

Landbruks- og matdepartementets budsjettområde foreslås økt med 407 mill. kroner, eller 2,5 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2011. Til sammen 13,8 mrd. kroner foreslås bevilget til gjennomføring av næringsavtalene. Dette tilsvarer om lag 83,7 pst. av Landbruks- og matdepartementets budsjett.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget for Landbruks- og matdepartementet i 2012 er:

- Økte bevilgninger over jordbruksavtalen.
- En styrket satsing på skog-, klima- og energitiltak.
- Fortsette arbeidet for trygg mat i hele matproduksjonskjeden.
- Videreføre satsingen på forskning og innovasjon i landbruks- og matsektoren.

Regjeringen foreslår bevilgninger under kategori 15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak på om lag 14,6 mrd. kroner. Dette tilsvarer en økning på 380 mill. kroner fra saldert budsjett 2011. Årets jordbruksavtale har en ramme på 1 420 mill. kroner, hvorav 365 mill. kroner foreslås som en bevilgningsøkning i 2012-budsjettet til blant annet økte tilskudd til prisnedskrivning av korn, melke- og husdyrproduksjon, beite- og arealtilskudd. Virkemidlene under jordbruksavtalen har en forsterket distriktsprofil og bidrar til å gi næringen et betydelig inntektsløft. I jordbruksoppgjøret

Å følge opp Regjeringens nordområdestrategi er høyt prioritert innenfor Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde. Kystverket har startet etableringen av *BarentsWatch*, som er et helhetlig overvåkings- og informasjonssystem for de nordlige hav- og kystområder. Regjeringen foreslår å bevilge 30 mill. kroner til dette formålet i 2012.

ble det lagt til grunn økte målpriser, og det ble varslet at Regjeringen vil foreslå en avvikling av matproduksjonsavgiften fra 2012. Dette er et viktig bidrag til å styrke konkurranseevnen i matvareindustrien. Avgiftsreduksjonen gir også grunnlag for en ytterligere økning i målprisen fra 1. januar 2012. Forslaget om å avvike matproduksjonsavgiften medfører en reduksjon i avgiftsinntektene på 510,3 mill. kroner i 2012.

Det foreslås økte bevilgninger til klima- og næringsrettede tiltak som en oppfølging av St.meld. nr. 39 (2008-2009) *Klimaproblemene – landbruket en del av løsningen*. Bevilgningene til skog-, klima- og energitiltak i sektoren foreslås økt med 22 mill. kroner, til 317 mill. kroner i 2012.

Regjeringen foreslår bevilgninger til gjennomføringen av matpolitikk i Mattilsynet mv. på til sammen 1 341,7 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 5,5 mill. kroner. Arbeidet for trygg mat i matproduksjonskjeden fortsetter. Det forutsettes at det løpende arbeidet med effektivisering, omstilling og forenkling videreføres.

Regjeringen foreslår bevilgninger på 409,5 mill. kroner til forskning og innovasjon. Regjeringen foreslår å videreføre satsingen på næringsrettet forskning på matområdet og forskning på fornybar energi og klima. Det foreslås 5 mill. kroner til en strategisk satsing på matområdet som også skal styrke samarbeidet mellom forskningsinstituttene.

3.13 Samferdselsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 21 Innenlands transport</i>			
21.10 Administrasjon m.m.	428,5	447,5	4,4
21.20 Luftfartsformål	957,8	977,5	2,1
21.30 Vegformål	15 084,9	16 255,2	7,8
21.40 Særskilte transporttiltak	825,3	1 231,6	49,2
21.50 Jernbaneformål	11 538,1	12 540,5	8,7
Sum Innenlands transport	28 834,6	31 452,3	9,1
<i>Programområde 22 Post og telekommunikasjoner</i>			
22.10 Post og telekommunikasjoner	553,2	297,8	-46,2
Sum Post og telekommunikasjoner	553,2	297,8	-46,2
Sum Samferdselsdepartementet	29 387,8	31 750,1	8,0

Regjeringen foreslår å bevilge om lag 31,8 mrd. kroner på Samferdselsdepartementets budsjett. Det er en økning på om lag 2,4 mrd. kroner, eller 8 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2011. Regjeringens hovedprioriteringer er:

- Opptrapping av bevilgningene til veg og jernbane i tråd med St.meld. nr. 16 (2008-2009) *Nasjonal transportplan 2010-2019*.
- Økte utgifter til kjøp av persontransporttjenester med tog som en del av forberedelsene til innføring av ny grunnrutemodell på Østlandet.
- Mulig oppstart av nye, store infrastrukturprosjekter på jernbanen og prosjektering/forberedende arbeid og anleggsstart på en rekke store vegprosjekter.

Regjeringen foreslår bevilgninger på 977,5 mill. kroner til luftfartsformål. Bevilgningsforslaget omfatter kjøp av innenlandske flyruter, Luftfartstilsynet, Statens havarikommisjon for transport og tilskudd til ikke-statlige flyplasser. Samferdselsdepartementet har utlyst anbud med sikte på å inngå nye kontrakter for ruteflyging med virkning fra 1. april 2012.

Til vegformål foreslås en bevilgning på om lag 16,3 mrd. kroner. Det er en økning på om lag 1,2 mrd. kroner, eller 7,8 pst., fra saldert budsjett 2011. Regjeringen foreslår at det bevilges om lag 7,6 mrd. kroner til drift og vedlikehold av riksveger og trafikant- og kjøretøytilsyn. Det er en økning på 417,3 mill. kroner, eller 5,8 pst., fra saldert budsjett 2011. Videre foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til riksveginvesteringer samlet med 622 mill. kroner, eller 9,7 pst., sammenlignet med saldert

budsjett 2011. En vesentlig del foreslås benyttet til å sikre rasjonell framdrift av store igangsatte prosjekter og til rassikringstiltak. Det foreslås også bevilgninger til prosjektering/forberedende arbeid og anleggsstart av flere store prosjekter. Regjeringen foreslår videre at det innenfor rentekompensasjonsordningen for transporttiltak i fylkene i 2012 kan gis tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 2 mrd. kroner.

Regjeringen prioriterer trafikkisikkerhetstiltak og foreslår å bevilge 746,6 mill. kroner til formålet i 2012. Midlene vil i hovedsak bli brukt til tiltak for å hindre de alvorligste ulykkene på riksvegnettet. Det legges opp til å fullføre flere strekninger med midtrekkverk i 2012.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til særskilte transporttiltak med 406,3 mill. kroner til 1 231,6 mill. kroner. Av dette foreslås 738,5 mill. kroner benyttet til kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen – Kirkenes. Den nye avtalen som er inngått mellom Samferdselsdepartementet og Hurtigruten ASA for en periode på åtte år fra 1. januar 2012, sikrer daglige seilinger hele året mellom Bergen og Kirkenes. Det foreslås bevilget 411 mill. kroner til belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bruk av bil i byområdene.

Regjeringen foreslår å bevilge 12,5 mrd. kroner til jernbaneformål. Det er en økning på om lag 1 mrd. kroner, eller 8,7 pst., fra saldert budsjett 2011. Bevilgningene til drift og vedlikehold av jernbaneinfrastrukturen er økt vesentlig de siste årene, og Regjeringen foreslår en ytterligere økning i 2012. Satsingen er nødvendig for å bedre

standarden på infrastrukturen slik at togtrafikken blir mer pålitelig. Det foreslås om lag 4,7 mrd. kroner til jernbaneinvesteringer, inkl. videre planlegging av prosjektet Nytt dobbeltspor Oslo – Ski. Det er en økning på 10,1 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2011.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til kjøp av persontransporttjenester med tog i 2012 med 296,6 mill. kroner, til om lag 2,5 mrd. kroner. Økningen har i stor grad sammenheng med gradvis innføring av 50 nye togsett i togdriften som en del av forberedelsene til innføring av ny grunnrute-modell på Østlandet.

Til Statens jernbanetilsyn foreslås en bevilgning på 75,6 mill. kroner, som er en økning på 24 mill. kroner fra saldert budsjett 2011. Den store

økningen har sammenheng med at Statens jernbanetilsyn fra 1. januar 2012 overtar tilsynsansvaret for tau- og kabelbaner og park- og tivolianlegg fra Det norske Veritas.

Regjeringen foreslår en bevilgning til post- og telekommunikasjoner på 297,8 mill. kroner. Det er en reduksjon på 255,4 mill. kroner fra saldert budsjett 2011. Dette skyldes blant annet en betydelig reduksjon i behovet for statlig kjøp av bedriftsøkonomisk ulønnsomme banktjenester, som følge av en sterk nedgang i etterspørselen etter banktjenester i postnettet. Samferdselsdepartementet vil primo 2012 legge fram forslag om endringer i Posten Norge AS' plikt til å tilby grunnleggende banktjenester i postnettet.

3.14 Miljøverndepartementet

Benevnelse	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programråde 12 Miljøvern og regional planlegging</i>			
12.10 Fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.	1 102,2	1 123,8	2,0
12.20 Naturens mangfold og friluftsliv	1 405,5	1 590,8	13,2
12.30 Kulturminner og kulturmiljø	489,4	508,4	3,9
12.40 Klima og forurensning	688,5	732,4	6,4
12.50 Kart, geodata og eiendomsinformasjon	613,7	642,9	4,8
12.60 Nord- og polarområdene	295,3	295,2	0,0
Sum Miljøvern og regional planlegging	4 594,6	4 893,5	6,5
Sum Miljøverndepartementet	4 594,6	4 893,5	6,5

Forslaget til budsjett for Miljøverndepartementet i 2012 har en utgiftsramme på 4 893,5 mill. kroner. Dette er en økning på om lag 300 mill. kroner, eller 6,5 pst, i forhold til saldert budsjett 2011. Også i 2012 vil arbeidet med å sikre naturmangfoldet bli høyt prioritert på Miljøverndepartementets budsjett, sammen med klimatiltak og vern av kulturminner og kulturmiljøer.

I budsjettforslaget er følgende områder prioritert:

- Vern og forvaltning av nasjonalparker.
- Bevaring av villaksen.
- Oppfølging av rovviltforliket.
- Økt vrakpant.

Regjeringen foreslår bevilgninger på 1 591 mill. kroner i 2012 til vern av naturmangfold og friluftsliv. Dette er en økning på 185 mill. kroner, eller 13,2 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2011.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til gjennomføring av nasjonalparkplanen på 100 mill. kroner, til 154,1 mill. kroner. Bevilgningen gjelder i hovedsak erstatninger for skogområder i verneområdene. Som et ledd i oppfølgingen av den nye modellen for lokal forvaltning av verneområder foreslår Regjeringen at bevilgningen til nasjonalpark- og verneområdeforvaltere økes med 17 mill. kroner.

Bevaring av villaksen er høyt prioritert på Miljøverndepartementets budsjett. Regjeringen foreslår en bevilgningsøkning på 40 mill. kroner til arbeidet med å bekjempe lakseparasitten *gyrodactylus salaris* i vassdragene i Vefsn-regionen. Det foreslås videre bevilget 5 mill. kroner til tiltak for å ta vare på hubroen. Til arbeidet med vannforvaltning og opprydding i vassdrag med dårlig miljøkvalitet foreslås det økte utgifter på 8 mill. kroner. Regjeringen foreslår også at det bevilges 26 mill.

kroner i 2012 til MAREANO-programmet over Miljøverndepartementets budsjett. Dette er en økning på 12 mill. kroner fra 2011.

Det foreslås økte bevilgninger på til sammen 10 mill. kroner til oppfølging av rovviltforliket. Midlene skal blant annet benyttes til å styrke driften av Statens naturoppsyn og rovviltneemndenes sekretariat. Videre foreslås Rovdata og overvåking av rovvilt styrket. En felles plattform for kurs og veiledningstjenester vil bli prioritert. I tillegg vil Regjeringen følge opp forlikets punkt vedrørende sørsamisk tamreindrift.

Bevilgningen til vrakpantordningen foreslås økt fra 166 mill. kroner i 2011 til 221 mill. kroner neste år. Dette er en økning på 55 mill. kroner, eller 33 pst. Regjeringen foreslår videre at prosjektet *Framtidens byer*, som er et samarbeid mellom staten og 13 bykommuner om et bedre miljø og

reduuerte klimagassutslipp, blir ført videre i 2012 med en bevilgning på 34,5 mill. kroner.

Regjeringen foreslår økte utgifter til viktige oppgaver innenfor vern av kulturminner og kulturmiljøer. Til vern og sikring av fredede bygninger foreslås en bevilgning på 225,1 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 8,9 mill. kroner fra 2011. Til fartøyvern foreslås en bevilgning på 43,7 mill. kroner. Det foreslås også å øke utgiftene til verdskapingsprogrammet på kulturminneområdet, fra 3 mill. kroner i 2011 til 8 mill. kroner i 2012.

Regjeringen foreslår for øvrig at de samlede bevilgningene til miljøforskning og miljøovervåking økes med 21 mill. kroner, til 548,3 mill. kroner i 2012. Til miljøforskningsinstituttene foreslår Regjeringen økte basisbevilgninger på 9 mill. kroner, til 158,8 mill. kroner. Dette innebærer at Nansensenteret for miljø og fjernmåling innlemmes i basisbevilgningsordningen.

3.15 Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.10 Det kongelige hus	179,4	190,6	6,3
Sum Konstitusjonelle institusjoner	179,4	190,6	6,3
<i>Programområde 01 Fellesadministrasjon</i>			
01.00 Administrasjon mv.	401,9	375,6	-6,5
01.10 Fylkesmannsembetene	1 468,4	1 513,3	3,1
01.20 Fellestjenester i regjeringskvartalet	482,0	624,4	29,6
01.30 Partistøtte	358,8	366,2	2,1
01.33 Samiske formål	256,0	262,3	2,5
01.40 Nasjonale minoriteter	15,0	15,6	3,7
01.50 Konkurransopolitikk	89,3	90,9	1,8
01.60 Forvaltningsutvikling og IKT-politikk	341,0	357,3	4,8
01.70 Personvern	33,8	36,8	8,9
01.80 Bygge- og eiendomspolitikk	2 681,1	2 744,8	2,4
01.90 Den norske kirke	1 607,6	1 575,9	-2,0
Sum Fellesadministrasjon	7 734,9	7 963,1	3,0
Sum Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet	7 914,2	8 153,7	3,0

Regjeringen foreslår en samlet utgiftsramme på 8 153,7 mill. kroner under Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. Dette tilsvarer en økning på 239,5 mill. kroner, eller 3,0 pst., fra saldert budsjett 2011. Hovedprioriteringer på Forny-

ings-, administrasjons- og kirke departementets budsjett er:

- Prosjektering, igangsetting og videreføring av statlige byggeprosjekter.

- Tilfredsstillende lokaler og øvrige tjenester i departementsfellesskapet etter terrorangrepene 22. juli 2011.

Under Administrasjon mv. foreslår Regjeringen å redusere bevilgningene med 26,3 mill. kroner, tilsvarende 6,5 pst. Bakgrunnen for reduksjonen er at bevilgningene til ulike utviklingsprosjekter i regjeringskvartalet avsluttes i 2011.

Bevilgningene til fellestjenester i regjeringskvartalet foreslås økt med 142,4 mill. kroner, tilsvarende 29,6 pst. Økningen gjelder hovedsaklig merutgifter som følger av terrorangrepet mot regjeringskvartalet 22. juli 2011, herunder erstatning av ødelagt utstyr og vakt- og sikringstiltak.

Regjeringen foreslår at bevilgningene til forvaltningsutvikling og IKT-politikk økes med 16,3 mill. kroner, tilsvarende 4,8 pst. Økningen gjelder i hovedsak økt bruk av elektronisk ID og kontingenter til EU-programmer for felleseuropeiske elektroniske løsninger.

Bevilgningene til personvernformål foreslås økt med 3 mill. kroner, tilsvarende 8,9 pst. Dette skyldes nye tilsynsoppgaver etter politiregisterloven og de personvernrelaterte reglene knyttet til datalagring i ekomsektoren.

De samlede bevilgningene til bygge- og eiendomsformål foreslås økt med 63,7 mill. kroner, tilsvarende 2,4 pst. Økningen gjelder blant annet forslag om igangsetting av nytt teknologibygge ved Universitetet i Tromsø. Regjeringens forslag innebærer videre bevilgninger på 234,0 mill. kroner til restaurering av Domus Media og de andre sentrumsbygningene ved Universitetet i Oslo. Under kap. 2445 Statsbygg foreslår Regjeringen at bevilgningene økes med 102 mill. kroner. Økningen gjelder blant annet leie av midlertidige lokaler til departementer etter terrorangrepet mot regjeringskvartalet 22. juli 2011.

Under Den norske kirke foreslås bevilgningene satt ned med 31,7 mill. kroner, tilsvarende 2,0 pst. Reduksjonen følger av at det i 2011 er bevilget 65,9 mill. kroner til gjennomføring av kirkevalgene i 2011. Sett bort fra dette formålet, som ikke er aktuelt i 2012, innebærer forslaget for 2012 en økning av utgifter til Den norske kirke på 34,2 mill. kroner, tilsvarende 2,2 pst. Til trosopplæringsreformen foreslås det bevilgninger på til sammen 203,0 mill. kroner i 2012. Dette er 6 mill. kroner mer enn i 2011.

3.16 Finansdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner</i>			
00.30 Regjering	286,1	310,2	8,4
00.40 Stortinget og underliggende institusjoner	1 488,4	1 656,4	11,3
Sum Konstitusjonelle institusjoner	1 774,5	1 966,6	10,8
<i>Programområde 23 Finansadministrasjon</i>			
23.10 Finansadministrasjon	1 016,1	1 063,2	4,6
23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon	6 114,1	6 212,9	1,6
23.30 Offisiell statistikk	701,9	706,8	0,7
23.40 Andre formål	16 677,1	17 768,5	6,5
Sum Finansadministrasjon	24 509,2	25 751,4	5,1
<i>Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.</i>			
24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.	22 588,4	14 924,2	-33,9
Sum før lånetransaksjoner	22 588,4	14 924,2	-33,9
Lånetransaksjoner	46 150,0	0,0	-100,0
Sum Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	68 738,4	14 924,2	-78,3
Sum Finansdepartementet	95 022,1	42 642,2	-55,1

Under Finansdepartementet foreslås det bevilget totalt 42 642,2 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 52 379,9 mill. kroner, eller 55,1 pst., i forhold til saldert budsjett 2011. Reduksjonen skyldes i hovedsak at et stort obligasjonslån har forfall i 2011.

I Regjeringens forslag til budsjett for Finansdepartementet er følgende områder særskilt prioritert:

- Arbeidet med finansmarkedene og Statens pensjonsfond.
- Innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet.
- Handel med klimavoter i samsvar med Kyotoavtalen.

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner omfatter Regjeringen, Statsministerens kontor, Regjeringsadvokaten og Stortinget med underliggende institusjoner. Bevilgningene foreslås økt med 192,1 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen skyldes særlig oppussing av Stortingets bygninger og kjøp av pendlerboliger for stortingsrepresentantene.

Regjeringen foreslår at bevilgningene under programområde 23 Finansadministrasjon øker med 1 242,2 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Den største økningen gjelder merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner, som øker med 990 mill. kroner til 16 950 mill. kroner. Videre foreslås utgiftene til skatte- og

avgiftsadministrasjon (Skatteetaten og Toll- og avgiftsetaten) økt med 98,8 mill. kroner til 6 212,9 mill. kroner.

Budsjettforslaget for 2012 innebærer at Skatteetatens og Toll- og avgiftsetatens innsats for å forebygge og avdekke svart økonomi og skatte- og avgiftsunndragelser kan videreføres i 2012. Skatteetaten tar sikte på å starte utviklingen av elektroniske skattekort (eSkattekort) i 2012. Dette vil gi forenklinger for både arbeidsgivere og lønsmottakere. Videre innebærer budsjettforslaget at etatens systemer for innhenting av grunnlagsdata fra næringslivet og offentlig forvaltning kan moderniseres, bl.a. for å gi sikrere produksjon av den forhåndsfylte selvangivelsen. I Toll- og avgiftsetaten legges det opp til at virksomhetskritisk IT-utstyr fornyes.

Under programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. anslås utgiftene til renter på innenlandsk statsgjeld å gå ned med 7 664,4 mill. kroner til 14 924,2 mill. kroner. Foruten rentenivået påvirkes renteutgiftene bl.a. av omfanget av ny opplåning, låneinnfrielse og sammensetningen av låneporteføljen. Om lag 3 650 mill. kroner av reduksjonen skyldes at Fondet for forskning og utvikling foreslås avvirket og gjort om til ordinær utgiftsbevilgning. For 2011 ble det bevilget 46 150 mill. kroner til avdrag på innenlandsk statsgjeld, mens det i 2012 ikke er noen lån med forfall.

3.17 Forsvarsdepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 04 Militært forsvar</i>			
04.10 Militært forsvar mv.	39 248,6	40 563,2	3,3
Sum Militært forsvar	39 248,6	40 563,2	3,3
Sum Forsvarsdepartementet	39 248,6	40 563,2	3,3

Nominelt foreslås bevilgningene under Forsvarsdepartementet økt med 1 314,6 mill. kroner. Utenom lønns-, pris- og soldatlønnskompensasjoner og andre tekniske endringer foreslås utgiftene økt med 257,2 mill. kroner (0,65 pst.). I dette inngår bevilgningsøkninger på 283 mill. kroner til oppfyllelse av bevilgningsforutsetningene i langtidsplanen for Forsvaret og 59 mill. kroner til kompensasjonsordning for skadde veteraner. I tillegg foreslås inntektene redusert med netto 84,8 mill. kroner, bl.a. som følge av reduserte refusjoner

etter at NATO *Joint Warfare Centre* er ferdigstilt i 2011.

De viktigste prioriteringene i budsjettforslaget for Forsvarsdepartementet er:

- Realisering av hovedmålene i langtidsplanen for Forsvaret for 2009–2012.
- Styrking av Forsvarets kapasitet og evne til tilstedeværelse, myndighetsutøvelse og suverenitetshevdelse.
- Videreføring av betydelige militære bidrag til internasjonal fred og stabilitet.

- Bedret oppfølging av personell før, under og etter utenlandsoperasjoner.

Med Regjeringens budsjettforslag fullføres langtidsplanens forutsatte bevilgningsopptrapping på 895 mill. kroner (i 2012-prisnivå). Samtidig frigjøres 315 mill. kroner i 2012 gjennom base- og effektiviseringstiltak med mer, slik at langtidsplanens mål om å frigjøre til sammen 1 260 mill. kroner årlig fra og med utgangen av 2012 nås. Gjennom forsert arbeid med å avhende eiendomsmasse forventes ytterligere driftsmidler for 100 mill. kroner årlig å være frigjort ved utgangen av 2012. Samlet sett økes ressursinnsatsen til langtidsplanens prioriterte formål med 672 mill. kroner fra 2011 til 2012.

Regjeringens forslag til forsvarsbudsjett legger til rette for at alle hovedmålene i langtidsplanen for 2009–2012 vil bli nådd, jf. Stortingets behandling av Innst. S. nr. 318 (2007–2008) til St.prp. nr. 48 (2007–2008). Utenom lønns-, pris- og soldatlønnskompensasjoner og andre tekniske endringer foreslås bevilgningene til Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret samlet økt med 296 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011, og med 697 mill. kroner i løpet av hele langtidsplanperioden. Heimevernets bevilgning (utenom pris-, lønns- og soldatlønnskompensasjoner og andre tekniske endringer) foreslås økt med 45 mill. kroner i forhold til 2011. I tråd med langtidsplanens hovedmål vil den foreslåtte bevilgningsøkningen og effekten av planlagt intern ressursfrigjøring gi Heimevernet mer trening og øving, og med det økt operativ evne.

Økt aktivitet med mer moderne fartøyer, helikoptre og materiell gir viktige bidrag til Regjeringens nordområdesatsing. Med budsjettforslaget for 2012 legger Forsvarsdepartementet opp til å øke Marinens og Luftforsvarets aktivitet, mens Kystvaktens aktivitet i hovedsak videreføres på samme nivå som i 2011. Bevilgningene til Kystvakten er i løpet av langtidsplanperioden økt med 49 mill. kroner (utenom pris-, lønns- og soldatlønnskompensasjoner og andre tekniske endringer). Regjeringen legger i sitt budsjettforslag til rette for økt bemanning og øving av Brigade Nord's avdelinger. Gjennomføring av en større fellesoperativ øvelse *Cold Response 2012* i Nord-Norge bidrar også til å underbygge nordområdesatsingen.

Utgiftene til operasjoner i utlandet foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett 2011, og det betydelige bidraget til internasjonal fred og stabilitet opprettholdes. Det norske bidraget til *International Security Assistance Force* i Afghanistan vil bli tilpasset den vedtatte overføringsprosessen som skal sette afghanske styresmakter i stand til å ivareta egen sikkerhet.

Regjeringen legger opp til å følge opp handlingsplanen "I tjeneste for Norge" med en rekke tiltak for økt anerkjennelse og bedre oppfølging av personell før, under og etter utenlandsoperasjoner. Videre foreslår Regjeringen å utvide den særskilte kompensasjonsordningen for skadde veteraner med en mulighet for utbetaling på 65G ved 100 pst. ervervsmessig uførhet som følge av psykiske belastningsskader.

3.18 Olje- og energidepartementet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Forslag 2012	Endring i pst.
<i>Programområde 18 Olje- og energiformål</i>			
18.00 Administrasjon	200,3	239,6	19,6
18.10 Petroleum	325,6	456,2	40,1
18.20 Energi og vannressurser	719,0	802,3	11,6
18.25 Energiomlegging	1 064,5	1 058,5	-0,6
18.30 Teknologi og internasjonalisering	3 380,2	3 626,5	7,3
18.70 Statlig petroleumsvirksomhet	25 274,6	25 283,5	0,0
Sum Olje- og energiformål	30 964,2	31 466,5	1,6
Sum Olje- og energidepartementet	30 964,2	31 466,5	1,6

Under Olje- og energidepartementet foreslås det bevilget totalt 31 466,5 mill. kroner. Utenom petroleumsvirksomheten er forslaget på 6 464,2

mill. kroner, inkludert 281,2 mill. kroner til Petoro, som i tabellen inngår i programkategori 18.70 Statlig petroleumsvirksomhet. Dette er en økning på

510,6 mill. kroner, eller om lag 8,6 pst. i forhold til saldert budsjett 2011.

I Regjeringens forslag til budsjett for Olje- og energidepartementet er følgende områder gitt særlig prioritet:

- Kunnskapsinnhenting og kartlegging i uåpnede deler av nordøstlige Norskehavet.
- Åpningsprosess for petroleumsvirksomhet vest for avgrensningslinjen i Barentshavet sørøst og ved Jan Mayen, herunder geologisk kartlegging og datainnsamlinger.
- Styrking av Petoro, bl.a. knyttet til oppfølging av modne felt.
- Styrking av Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) forvaltningsområder, bl.a. knyttet til innføring av et felles elsertifikatmarked for Norge og Sverige.
- Økt tilskudd til utjevning av overføringstariffer.
- CO₂-håndtering på Mongstad og kartlegging av mulighetsrommet for fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad.

Regjeringen vil bidra til å utvikle framtidsrettede og effektive teknologier slik at CO₂-håndtering kan realiseres nasjonalt og internasjonalt. Det foreslås totalt bevilget 2 933,8 mill. kroner til videre arbeid med CO₂-håndtering i statsbudsjettet for 2012. Dette omfatter bl.a. planlegging og forberedelse av fullskala fangst, transport og lagringsløsninger for CO₂ fra Mongstad, hvor det foreslås bevilget til sammen 929 mill. kroner i 2012. Videre omfatter det bevilgninger til teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad, hvor det til sammen foreslås bevilget 1 675 mill. kroner i 2012. I tillegg foreslås det bevilget 57 mill. kroner i 2012 til en utredning for å kartlegge mulighetsrommet for realisering av fullskala CO₂-håndtering utover prosjektet på Mongstad. Det foreslås bevilget 92 mill. kroner til administrasjon av Gassnova SF. Til CLIMIT, som er et nasjonalt program for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologi for fangst og lagring av CO₂, foreslås det totalt bevilget 170,8 mill. kroner i 2012. Det foreslås bevilget 10 mill. kroner til arbeid med CO₂-håndtering internasjonalt over Olje- og energidepartementets budsjett.

Midlene fra Energifondet benyttes av Enova til å fremme utvikling av nye miljøvennlige energiprojekter. Inntektene til Energifondet anslås totalt til 1 926 mill. kroner i 2012. Inntektene til Energifondet kommer delvis fra et påslag på nettleien på 1 øre per kWh som anslås å gi inntekter på 780 mill. kroner i 2012. Over statsbudsjettet foreslås det bevilget 1 016 mill. kroner i 2012, som i hovedsak kommer fra avkastningen av Grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering. Ren-

teinntektene fra Energifondet anslås til om lag 130 mill. kroner.

Det foreslås bevilget 802,3 mill. kroner under NVEs forvaltningsområder. Bevilgningene inkluderer tilskudd til utjevning av overføringstariffer som foreslås doblet til 120 mill. kroner i 2012. Prioriterte oppgaver for NVE i 2012 er blant annet arbeidet med det norsk-svenske fellesmarkedet for elsertifikater som starter opp i 2012, gjennomføring av økodesign- og energimerkedirektivet og flom- og skredforebygging.

Det foreslås bevilget til sammen 150 mill. kroner i 2012 til kartlegging og datainnsamlinger i regi av Oljedirektoratet. Dette knytter seg i hovedsak til uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet og vest for avgrensningslinjen i Barentshavet. Videre foreslås det at Oljedirektoratet får fullmakt til å overskride bevilgningen for 2012 med inntil 100 mill. kroner til videre kartlegging og datainnsamlinger ved Jan Mayen mot tilsvarende inntekter fra salg av tidligere innsamlede seismiske data.

Det foreslås bevilget til sammen 34 mill. kroner i 2012 til kunnskapsinnhenting i uåpnede deler av det nordøstlige Norskehavet og gjennomføring av konsekvensutredning for petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen og området vest for avgrensningslinjen i Barentshavet.

Det foreslås bevilget 281,2 mill. kroner til Petoro i 2012, en økning på 17,2 mill. kroner. Økningen knytter seg til oppfølging av modne felt. Utgifter knyttet til Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) anslås til 25 002,3 mill. kroner for 2012, om lag en videreføring av saldert budsjett 2011. De største investeringene for SDØE i 2012 knytter seg til Troll, Gullfaks, Oseberg og Åsgard.

3.19 Ymse utgifter og inntekter

Under programområde ymse utgifter foreslås det bevilget 11 350 mill. kroner, som i sin helhet er ført under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen står som motpost til tilleggsbevilgninger knyttet til blant annet forhandlinger hvor staten er part, herunder til lønnsoppgjøret for statsansatte, regulering av pensjoner mv. i folketrygden og takstforhandlinger for privatpraktiserende leger, fysioterapeuter og psykologer, og til uforutsette utgifter. Videre skal bevilgningen dekke utbetalingene til rettferdsvederlag.

På kapittel 5309 Tilfeldige inntekter foreslås det bevilget 50,0 mill. kroner. Dette gjelder enkelte mindre, uforutsette inntekter som ikke inngår på andre inntektskapitler i statsbudsjettet.

4 Oversikt over budsjettets utgifter og inntekter

4.1 Innledning

I dette kapitlet gis det en oversikt over statsbudsjettets utgifter og inntekter, gruppert etter utgiftsart, jf. boks 4.1. Regjeringens politiske prioriterin-

ger i statsbudsjettet for 2012 er beskrevet i kapittel 2. Folketrygdens utgifter er omtalt i kapittel 5. Prop. 1 S for de enkelte departementene gir mer utfyllende og detaljerte framstillinger av Regjeringens budsjettforslag.

Boks 4.1 Statsbudsjettets inndeling

Statsbudsjettet blir inndelt i kapitler som igjen er inndelt i poster, jf. § 4 i bevilgningsreglementet. Stortingets bevilgningsvedtak er knyttet til beløpet under den enkelte post. Kapitlene nummereres fortløpende i ulike nummerserier for de ulike departementene, mens nummereringen av postene følger et fastlagt mønster hvor postnummeret brukes som kode for hva slags type utgift eller inntekt det er tale om. Bevilgningsreglementet krever også at de ulike utgiftene og inntektene skal inndeles i fire avdelinger. Dette skjer ved å inndeles postnummerseriene i følgende avdelinger etter art:

Utgifter

1. Statens egne driftsutgifter: Postene 1-29
2. Nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
3. Overføringer til andre: Postene 50-89
4. Utlån, statsgjeld mv.: Postene 90-99

Inntekter

1. Salg av varer og tjenester: Postene 1-29
2. Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.: Postene 30-49
3. Overføringer fra andre: Postene 50-89
4. Tilbakebetalinger mv.: Postene 90-99

4.2 Oversikt over budsjettets utgifter

4.2.1 Oversikt over budsjettets samlede utgifter

Forslaget til utgiftsbevilgninger på statsbudsjettet for 2012 utgjør 1 453,3 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond utland. I forhold til saldert budsjett 2011 økes de samlede utgiftene med om lag 69,4 mrd. kroner. Det er særlig økte overføringer til Statens pensjonsfond utland som bidrar til å forklare utgiftsøkningen. I tillegg øker utgiftene under folketrygden og overføringene til kommunesektoren. Som følge av at det ikke skal betales avdrag på statsgjeld i 2012 reduseres lånetransaksjonene fra 2011 til 2012. Utenom petroleumsvirksomheten, overføring til Statens pensjonsfond utland og lånetransaksjoner,

foreslås det utgifter på 981,1 mrd. kroner, som er en økning i forhold til saldert budsjett 2011 på 45,9 mrd. kroner. Av dette utgjør økte overføringer under folketrygden 23,1 mrd. kroner og økte overføringer til kommunesektoren 13,8 mrd. kroner. Deler av økningen i overføringene til kommunesektoren må ses i sammenheng med gjennomføringen av samhandlingsreformen som innebærer at det overføres om lag 5,6 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunenes rammetilskudd.

Bevilgninger i utgiftskategorien «overføringer til andre» utgjør 79,5 pst. av de totale bevilgningene på utgiftssiden. Utgifter til Statens pensjonsfond utland og folketrygden utgjør hovedvekten av disse bevilgningene. Endringer fra saldert budsjett 2011 til anslag på regnskap 2011 er nærmere omtalt i kapittel 7.

Tabell 4.1 Statsbudsjettets utgifter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul Bok 2012
Driftsutgifter	142 176	138 893	149 014
Nybygg, anlegg mv.	51 893	49 019	54 006
Overføring til andre	1 110 768	1 110 768	1 110 768
Utlån, gjeldsavdrag mv.	135 780	142 858	95 539
Sum utgifter	1 383 936	1 441 538	1 453 303

Kilde: Finansdepartementet

4.2.2 Driftsutgifter (postene 1-29)

Driftsutgiftene budsjetteres over postene 1-29. Driftsutgiftene omfatter lønn til statsansatte og kjøp av varer og tjenester til statlige virksomheter, i tillegg til statens forretningsdrift. I forslaget til statsbudsjett for 2012 utgjør driftsutgiftene 149,0 mrd. kroner. Det blir ikke bevilget driftsutgifter og driftsinntekter for statsaksjeselskap, statsforetak og statlige virksomheter som er omgjort til stiftelser, ettersom disse ikke er inkludert i statsbudsjettet. Det bevilges heller ikke driftsutgifter på driftspostene (1-29) for statlige nettobudsjetterte virksomheter eller helseforetak.

Tabell 4.2 gir en oversikt over de største utgiftsområdene innenfor statens driftsutgifter. De spesi-

fiserte utgiftsgruppene summerer seg til 127,9 mrd. kroner, tilsvarende 86 pst. av driftsutgiftene. Tabellen viser at store underliggende etater som Arbeids- og velferdsetaten, Forsvaret, samferdselsetatene, politi og rettsvesen representerer de største driftsutgiftene.

Fra saldert budsjett 2011 til budsjettforslaget for 2012 øker driftsutgiftene med om lag 4,8 pst. Veksten i driftsutgifter fra saldert budsjett 2011 til 2012 gjelder i stor grad økte utgifter for å ta høyde for pris- og lønnsvekst fra 2011 til 2012. Videre kan deler av veksten forklares med økte utgifter til bl.a. Forsvaret, drift og vedlikehold av veier og jernbane og Statens pensjonskasse.

Tabell 4.2 Driftsutgifter (postene 1-29)

	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Mill. kroner Gul Bok 2012
Forsvaret	28 320	28 903	29 630
Statens pensjonskasse mv.	10 025	10 583	10 632
Departementene og Statsministerens kontor	6 252	6 476	6 523
Barne- og ungdomstiltak	5 355	5 399	5 404
Rettsvesen	2 175	2 201	2 245
Kriminalomsorg	3 551	3 574	3 632
Utlendingsdirektoratet	2 701	2 729	2 585
Politi og påtalemyndighet	12 125	12 281	12 790
Arbeids- og velferdsetaten	9 592	9 668	10 085
Statens vegvesen	7 613	7 643	8 033
Jernbane	5 051	5 091	5 353
Skatte,- avgifts- og tolladministrasjon	5 934	5 916	6 050
Øvrige direktorater mv.	12 874	13 695	14 000
Statens forretningsdrift	-458	-306	-382
Tilfeldige utgifter, inkludert statlig lønnsoppgjør, trygdeoppgjør mv.	9 773	3 460	11 350
Andre driftsutgifter	21 293	21 580	21 084
Sum driftsutgifter	142 176	138 893	149 014

Kilde: Finansdepartementet

Forsvarets driftsutgifter foreslås økt med 1,3 mrd. kroner til 29,6 mrd. kroner. Utenom lønns- og priskompensasjoner og andre tekniske endringer øker Forsvarets driftsutgifter med knapt 0,3 mrd. kroner.

Antallet flyktninger og asylsøkere til Norge har gått ned i 2011, og som følge av dette foreslås utgiftene til Utlendingsdirektoratet redusert til 2,6 mrd. kroner i 2012. Dette er vel 0,1 mrd. kroner lavere enn saldert budsjett 2011.

Gruppen øvrige direktorater mv. er basert på listen over sentraladministrative organer fra forvaltningsdatabasen til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste per 1. januar 2010. For 2012 utgjør driftsutgiftene til disse virksomhetene til sammen 14 mrd. kroner, tilsvarende 8,7 pst. av de samlede driftsutgiftene på statsbudsjettet.

Den største andelen av beløpet under Statens pensjonskasse er utgifter til pensjoner til statsansatte som dekkes etter lov om Statens pensjonskasse. Den resterende delen av beløpet omfatter driftsbevilgninger til Statens pen-

sjonskasse, utgifter til tjenestepensjon gitt som gavepensjon av statskassen og arbeidsgiveravgift til folketrygden på pensjonsinnskuddet.

Driftsresultatet til statens forretningsdrift består av de ulike forvaltningsbedriftenes driftsinntekter fratrukket driftsutgifter, avskrivninger, renter og eventuelle avsetninger til reguleringsfond. Driftsresultatet skal ifølge bevilgningsreglementet føres opp i statsbudsjettets utgiftsdel. Denne bestemmelsen omfatter forvaltningsbedriftene under budsjettkapitlene 2445-2490. Driftsresultatet føres på post 24. Statsaksjeselskap, statsforetak eller andre statsbedrifter som er organisert som egne rettssubjekter, tas ikke med på statsbudsjettet med brutto inntekter og utgifter.

Brutto driftsinntekter i statens forretningsdrift tas inn i budsjettet på underpost som et negativt beløp, siden de føres på budsjettets utgiftsside. Et negativt tall for statens forretningsdrift i tabell 4.2 betyr dermed at det er et netto driftsoverskudd. Unntaket fra bruttoprinsippet gjelder bare driftsbudsjettet. For investe-

ringsutgifter, tilskudd mv., følges bruttoprinsippet for føringer i statsbudsjettet også for forretningsdriften. Disse beløpene inngår i oversiktene over de ulike utgiftsartene nedenfor.

Selv om alle investeringer i forretningsdriften blir utgiftsført brutto, blir renter beregnet som om statens netto investeringsbidrag skulle være et lån fra statskassen, og det foretas avskrivninger på grunnlag av bokført kapital. Avskrivninger og renter blir ført som underposter på post 24, og det samlede avskrivnings- og rentebeløp for den samlede forretningsdriften tas til inntekt på statsbudsjettets inntektsside, jf. nærmere omtale av forretningsdriften i avsnitt 4.3.2.

Andre driftsutgifter på 21,1 mrd. kroner gjelder bl.a. enkelte statlige forvaltningsorganer og etater som ikke inngår i de øvrige spesifiseringene i tabell 4.2. Flere av disse virksomhetene er helt eller delvis selvfinansiert. Bruttoføring av statsbudsjettet innebærer derfor at disse virksomhetene har både inntekts- og utgiftsposter i statsbudsjettet. I tillegg inngår også spesielle driftsutgifter budsjettert på 21-post til bl.a. CO₂-håndtering, kjøp av klimavoter og utgifter til flyktningutgifter i Norge som er godkjent som utviklingshjelp (ODA).

I 2012 foreslås det bevilget om lag 11,4 mrd. kroner på kapittel 2309, post 01 Tilfeldige utgifter. Denne bevilgningen benyttes blant annet til å

dekke utgifter til lønnsoppgjør for statsansatte, regulering av pensjoner mv. i folketrygden, takstforhandlinger for privatpraktiserende leger, fysioterapeuter og psykologer, samt uforutsette utgifter i løpet av det kommende budsjettåret. Ved regnskapsavslutningen vil således ikke hele det bevilgede beløpet på denne posten bli regnskapsført som driftsutgifter. I anslag på regnskap 2011 er bevilgningsøkningene som følge av trygdeoppjøret våren 2011 fordelt på ulike overføringsordninger, mens det er lagt til grunn at kapittel 2309 Tilfeldige utgifter reduseres tilsvarende. Dette bidrar til å forklare hvorfor anslag på regnskap for inneværende år er lavere enn bevilgningen i saldert budsjett 2011. Forslag om nedsettelse av bevilgningen under kapittel 2309 for inneværende år vil bli fremmet i nysalderingsproposisjonen senere i høst.

4.2.3 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Utgiftene til investeringer budsjetteres på postene 30-49 og omfatter nybygg og anlegg, vedlikehold, ombygginger og utstyrsanskaffelser som er så betydelige at de har karakter av investering. Investeringer i forretningsdriften vil også framkomme i statens balansekonto som fast kapital, mens investeringer i konsumkapital ikke aktiveres.

Tabell 4.3 Nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Statens petroleumsvirksomhet	25 000	22 000	25 000
Forsvaret	9 908	9 742	9 976
Riksveganlegg	6 395	6 505	7 017
Jernbaneverket	4 267	4 267	4 671
Statsbygg	2 519	2 430	2 523
Bygg utenfor husleieordningen	610	648	549
Direktorater mv.	1 549	1 699	2 803
Andre investeringsbevilgninger	1 645	1 728	1 467
Sum investeringer	51 893	49 019	54 006

Kilde: Finansdepartementet

Størstedelen av statens investeringer foretas innenfor petroleumsvirksomheten, Forsvaret og samferdselssektoren. Utenom disse investeringsformålene, utgjør de statlige byggebevilgningene, som bl.a. er samlet under Statsbygg og ulike direk-

torater, en stor del av investeringene. Det samlede investeringsnivået utgjør 54,0 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2012. Dette er om lag 2,1 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett 2011. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 1,5 mrd. kroner i

2012 til direktoratet for nødkommunikasjon til investering i landsdekkende utbygging av Nødnett. Dette er en økning på om lag 1,1 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011. Samlet øker investeringene under direktorater mv. med nær 1,3 mrd. kroner. Videre er investeringsnivået innenfor veier og jernbane budsjettet om lag 1 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett 2011. Andre investeringsbevilgninger reduseres med til sammen knapt 0,2 mrd. kroner netto bl.a. som følge av at investeringer i nytt IKT-system i Statens pensjonskasse ferdigstilles i 2011.

Utgifter til vedlikehold, utstyrsanskaffelser og ombygginger er fordelt på de ulike etatenes utgiftskapitler. Tabell 4.3 viser de største statlige investeringsformålene. De spesifiserte formålene utgjør

om lag 97 pst. av investeringsomfanget. Bevilgningene på postene 30-49 gir ikke et fullstendig uttrykk for statens samlede investeringsaktivitet ettersom blant annet investeringer i helseforetakene finansieres med tilskudd over statsbudsjettet og deler av veitbyggingene finansieres med bompenger som ikke budsjetteres på statsbudsjettet.

4.2.4 Overføringer til andre (postene 50-89)

Overføringer til andre budsjetteres på postene 50-89 i statsbudsjettet. Overføringene deles inn i tre faste undergrupper:

- 50-59 Overføringer til andre statsregnskap.
- 60-69 Overføringer til kommuneforvaltningen.
- 70-89 Andre overføringer.

Tabell 4.4 Overføringer til andre (postene 50-89)

	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Mill. kroner Gul Bok 2012
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring til Statens pensjonsfond utland	288 007	341 282	351 691
Overføring til nettobudsjetterte virksomheter	31 535	31 531	32 496
Øvrige overføringer til andre statsregnskap (fond mv.)	9 394	9 912	9 893
Sum overføringer til andre statsregnskap	328 937	382 725	394 080
<i>Postene 60-69</i>			
Rammetilskudd	126 826	126 984	138 166
Øvrige overføringer til kommuneforvaltningen	37 640	38 276	40 118
Sum overføringer til kommuneforvaltningen	164 467	165 260	178 284
<i>Postene 70-89</i>			
Folketrygden	326 050	331 306	349 208
Øvrige overføringer	234 633	231 477	233 172
Sum andre overføringer	560 683	562 783	582 380
Sum overføringer til andre (postene 50-89)	1 054 087	1 110 768	1 154 744

Kilde: Finansdepartementet

Den største bevilgningen på 50-postene er overføringen fra statsbudsjettet til Statens pensjonsfond utland. Denne overføringen tilsvarer statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten. Fra saldert budsjett 2011 til budsjettforslaget for 2012 øker overføringene til andre statsregnskap med til sammen 65,1 mrd. kroner. Av dette gjelder 63,7 mrd. kroner økte overføringer til Statens pensjonsfond utland.

Postene 50-59 brukes også til overføringer til statlige institusjoner hvor drifts- og investeringsut-

gifter gis som en netto bevilgning. Slike institusjoner er underlagt departemental instruksjonsmyndighet og defineres ikke som selvstendige rettssubjekter. Blant annet er Norges forskningsråd, universitetene og de statlige høyskolene nettobudsjetterte virksomheter. Samlet foreslås det bevilget om lag 32,5 mrd kroner til de nettobudsjetterte virksomhetene i 2012. Dette er en økning på knapt 1,0 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2011. Det vises til vedlegg 3 for nærmere oversikt over den samlede aktiviteten i disse virksom-

hetene og spesifikasjon av kontantbeholdningen i virksomhetene.

Overføringer til statlige fond eller avsetningskonti i Norges Bank budsjetteres på overføringspostene til andre statsregnskap (postene 50-59). Når Stortinget har vedtatt en bevilgning, overfører det respektive departement midlene til et slikt fond, og utbetaling fra fondene skjer dels i budsjettåret og dels i påfølgende år.

Postene 60-69 omfatter overføring til kommunenes og fylkeskommunenes forvaltningsbudsjetter. Overføringer til kommunesektoren gis dels som rammetilskudd over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett og dels som øremerkede tilskudd som bevilges over flere departementers budsjetter. Kommunesektoren har i tillegg inntekter fra blant annet skatt, gebyrer og fra statlig tilskudd under momskompensasjonsordningen. Samhandlingsreformen iverksettes fra 2012. Som ledd i reformen foreslår Regjeringen å overføre om lag 5,6 mrd. kroner fra de regionale helseforetakene til kommunenes rammetilskudd. Midlene er knyttet til kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenester og ansvaret for utskrivningsklare pasienter. Videre legger Regjeringen opp til fortsatt vekst i kommunesektorens inntekter i 2012. Innenfor det økonomiske opplegget for kommunesektoren legges det opp til en reell vekst i sektorens samlede inntekter i 2012 på om lag 5 mrd. kroner, tilsvarende en realvekst på 1,4 pst. Av den samlede veksten er 3,75 mrd. kroner frie inntekter, tilsvarende en realvekst i frie inntekter på 1,3 pst. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for kommunesektoren i 2011 i Revidert nasjonalbudsjett 2011.

Samlet foreslås rammetilskuddene til kommunene økt med 11,8 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2012. Nivået på rammetilskuddene til kommunesektoren kan variere betydelig fra år til år som følge av tekniske endringer, herunder størrelsen på de kommunale skattørene.

De øremerkede tilskuddene foreslås økt med 2,5 mrd. kroner til 40,1 mrd. kroner i saldert bud-

sjett 2012. Det skyldes i hovedsak økte utgifter til ressurskrevende tjenester, kompensasjon for merverdiavgift og bosetting av flyktninger mv.

Utgiftspostene 70-89 omfatter overføringer til private, f.eks. husholdninger, organisasjoner, private bedrifter mv., og utgjør til sammen 582,4 mrd. kroner i forslaget til statsbudsjett for 2012. Utgifter under folketrygden utgjør 349,2 mrd. kroner av dette. Postene omfatter også overføringer til statlige foretak som er organisert som selvstendige rettssubjekter. Dette gjelder blant annet tilskudd til de regionale helseforetakene. Det foreslås et samlet tilskudd til helseforetakene på 106,2 mill. kroner i 2012. Dette er en økning på 3,7 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011.

Overføringer til private utenom folketrygden og helseforetakene beløper seg i budsjettforslaget for 2012 til 127,0 mrd. kroner. Dette er en reduksjon på 5,1 mrd. kroner fra saldert budsjett 2012. Disse overføringene inkluderer et bredt spekter av ordninger som er forskjellige med hensyn til målgrupper, formål og bevilgningsstørrelse, herunder barnetrygd, kontantstøtte, tilskudd til internasjonale organisasjoner, bistandsmidler og renter på innenlandsk statsgjeld. I 2012 anslås utgiftene til renter på innenlandsk statsgjeld å gå ned med vel 7,7 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011. Av dette utgjør om lag 3,7 mrd. kroner lavere renter som følge av at Fondet for forskning og nyskaping ikke videreføres i 2012. Regjeringen foreslår videre at avkastningen fra fondet blir omgjort til ordinære utgiftsbevilgninger til forskningsformål.

4.2.5 Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)

Postene 90-99 på statsbudsjettets utgiftsside inneholder bevilgninger som endrer sammensetningen av statens formuesportefølje i kapitalregnskapet. De største postene i 2012 er utlån til statsbankene og boliglån til statsansatte som utgjør henholdsvis 82 og 16 pst. av de samlede utlånene.

Tabell 4.5 Utlån, statsgjeld mv. (postene 90-99)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul Bok 2012
Avdrag innenlandsk statsgjeld	46 150	46 150	0
Lån til statsbankene	75 862	77 740	78 043
Boliglån til statsansatte	10 000	15 200	15 200
Forskningsfond	3 000	3 000	-
Andre länetransaksjoner	767	767	2 297
Sum utlån, statsgjeld mv.	135 780	142 858	95 539

Kilde: Finansdepartementet

Avdrag på innenlandsk statsgjeld varierer sterkt fra år til år. I 2011 ble det bevilget 46,2 mrd. kroner til avdrag på innenlands statsgjeld, mens det i 2012 ikke er noen lån med forfall. Dette er hovedårsaken til at länetransaksjonene reduseres netto med om lag 40,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011. Utenom avdrag på innenlands statsgjeld øker de samlede utlänene med 5,9 mrd. kroner, fra 89,6 mrd. kroner til 95,5 mrd. kroner.

Lån til statsbankene omfatter utlän gjennom Statens länekasse for utdanning på 19,7 mrd. kroner, utlän gjennom Husbanken på 16,2 mrd. kroner og lån til Innovasjon Norge og Siva på til sammen 42,2 mrd. kroner. Lån til Innovasjon Norge reduseres med 1,6 mrd. kroner, mens utlän gjennom Statens länekasse for utdanning og Husbanken økes med hhv. 1,8 mrd. kroner og 2,1 mrd. kroner.

Til boliglänordsningen for statsansatte foreslås det en bevilgning på 15,2 mrd. kroner i 2012. Dette er en økning på 5,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011. Den totale porteføljen av utlän var ved utgangen av 2010 på 33,7 mrd. kroner, noe som utgjør en økning på 24,3 pst. fra 2009. Det er ved utgangen av 2011 anslått at den totale porteføljen av utlän vil være 42,9 mrd. kroner.

Det foreslås ikke länetransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten i 2012.

4.3 Oversikt over statsbudsjettets inntekter

4.3.1 Oversikt over statsbudsjettets samlede inntekter

De samlede inntektsbevilgningene på statsbudsjettet for 2012 er anslått til 1 511,2 mrd. kroner, medregnet länetransaksjoner og overføringen fra Statens pensjonsfond utland for å dekke det oljekorrigerede budsjettunderskuddet. Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge utgjør 800,5 mrd. kroner, mens inntektene fra statlig petroleumsvirksomhet utgjør 376,7 mrd. kroner. Disse bevilgningene utgjør i alt 77,9 pst. av de samlede inntektene. Inntekter utenom overføringen fra Statens pensjonsfond utland og tilbakebetalinger av länetransaksjoner foreslås budsjettert med 1 237,5 mrd. kroner. Dette er en økning i forhold til saldert budsjett 2011 med 124,3 mrd. kroner, som i hovedsak skyldes høyere inntekter fra petroleumsvirksomheten.

Tabell 4.6 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Salg av varer og tjenester (driftsinntekter)	119 974	134 758	129 001
Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv.	18 475	17 866	19 360
Skatter, avgifter og andre overføringer	1 109 707	1 146 056	1 209 403
Tilbakebetalinger mv.	76 240	79 345	153 402
Sum inntekter	1 324 396	1 378 026	1 511 166

Kilde: Finansdepartementet

4.3.2 Statsbudsjettets driftsinntekter (postene 1-29)

somheten utgjør 111,4 mrd. kroner, som er 86,4 pst. av de samlede driftsinntektene.

Driftsinntektene foreslås bevilget med 129,0 mrd. kroner i 2011. Driftsinntektene fra petroleumsvirksomheten

Tabell 4.7 Driftsinntekter (postene 1-29)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Statens petroleumsvirksomhet	103 000	117 500	111 400
Andre driftsinntekter	16 974	17 258	17 601
Sum driftsinntekter	119 974	134 758	129 001

Kilde: Finansdepartementet

I tillegg til inntekter fra petroleumsvirksomheten nyttes postene 1-29 på statsbudsjettets inntekts- side for inntekt fra salg av varer og tjenester, f.eks.:

- Salg av materiell, publikasjoner og andre varer.
- Utleie av materiell, bygninger og anlegg.
- Oppdrag.
- Gebyrer.
- Tilfeldige inntekter.

Blant annet inntekter fra spilloverskuddet fra Norsk tipping, inntekter til departementene for dekning av ODA-godkjente flyktningeutgifter i Norge, rettsgebyr og øvrige gebyrinntekter og inntekter fra salg av klimakvoter inngår i denne kategorien.

Statens forretningsdrift

Inntektsbevilgningene under statens forretningsdrift omfatter flere inntektsarter, men omtales samlet nedenfor.

Statens forretningsdrift vil i 2012 bestå av virksomheten under forvaltningsbedriftene Statsbygg, Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK), Statens kartverk, Statens Pensjonskasse og NVE Anlegg.

I 2012 er det budsjettet med 1,8 mrd. kroner i inntekter under statens forretningsdrift.

Det samlede avskrivningsbeløpet for den statlige forretningsdriften føres under kapittel 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift. Avskrivningene beregnes på grunnlag av bokført kapital per 31. desember året før budsjettåret. Det benyttes et lineært avskrivningssystem, der avskrivningstiden for ulike avskrivningsobjekter varierer med forventet levetid. Ved salg av eiendommer i Statsbygg avskrives også bokført verdi av eiendommene. Avskrivningene utgiftsføres under hver enkelt virksomhets driftsbudsjett. Sum avskrivninger i 2012 beløper seg til 846,3 mill. kroner.

Renter av statens kapital i forretningsdriften tas samlet til inntekt under kapittel 5603 Renter av sta-

tens kapital i statens forretningsdrift. Grunnlaget for renteberegningen er bedriftenes brutto investeringer fratrukket avskrivninger og bedriftenes egne avsetninger til investeringsformål. Rentesaften for netto investeringsbidraget det enkelte år tilsvarende gjennomsnittlig rente på 5-års statsobligasjoner i 12-månedersperioden fram til 30. september året før budsjettåret. Renter av statens kapital i forretningsdriften foreslås budsjettert med 83,9 mill. kroner i 2012.

Avsetning til investeringsformål tas til inntekt under hver enkelt virksomhet som foretar slike avsetninger. Avsetningen utgjør en del av kontant-

overskuddet fra driften som benyttes til å finansiere investeringer. Det aktuelle beløpet utgiftsføres på driftsbudsjettet under hver enkelt forvaltningsbedrift før driftsresultatet fastsettes, og avsetningene må derfor også føres opp på statsbudsjettets inntektsside. Samlede avsetninger til investeringsformål i 2012 er 942,7 mill. kroner.

I tabell 4.8 er inntektene på statsbudsjettet under statens forretningsdrift splittet opp. I tillegg til tallene nevnt i tabellen er det også andre inntekter under forretningsdriften fra tilbakeføring fra gamle ordninger under GIEK og inntekter fra salg av eiendom på til sammen 19,2 mill. kroner.

Tabell 4.8 Renter, avskrivninger og avsetninger til investeringsformål i 2012 for statens forretningsdrift

	1 000 kroner		
	Avskrivninger	Renter	Avsetninger til investeringsformål
Statsbygg	691 663	56 134	924 594
Statens kartverk	13 930	2 202	0
Statens Pensjonskasse	135 344	24 504	18 070
NVE Anlegg	5 400	1 100	0
Sum	8 46 337	83 940	942 664

Kilde: Finansdepartementet

Beregning av rente for mellomværende med statskassen

Forvaltningsbedriftenes mellomværende med statskassen kan betraktes som en bruks- og kassakredittkonto for håndtering av kortsiktige likviditetssvingninger. For samtlige virksomheter under statens forretningsdrift skal det beregnes renter av mellomværende med statskassen. Renten er knyttet opp mot renten på statssertifikater etter en nærmere bestemt beregningsregel slik at den reflekterer rentenivået i Norge.

Kapittel 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift, post 81 Renter av mellomregnskapet, budsjetteres ikke.

4.3.3 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

Inntekter i forbindelse med nybygg og anlegg er på 19,4 mrd. kroner i budsjettforslaget for 2012. Det er inntektene i forbindelse med nybygg og anlegg i statens petroleumsvirksomhet som utgjør størstedelen av disse inntektene.

Tabell 4.9 Inntekter i forbindelse med nybygg, anlegg mv. (postene 30-49)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Statens petroleumsvirksomhet	16 400	15 800	17 300
Andre inntekter ifm. nybygg, anlegg mv.	2 075	2 066	2 060
Sum inntekter ifm. nybygg, anlegg mv.	18 475	17 866	19 360

Kilde: Finansdepartementet

Inntektspostene 30-49 deles i to grupper.

Postene fra 30 til 39 inneholder inntektsbevilgninger under statens forretningsdrift, herunder avskrivninger på statens kapital i statens forretningsdrift, avsetninger til investeringsformål, overføringer fra bedriftenes egne fond og andre fond, samt andre inntekter av statens forretningsdrift i forbindelse med bygg og anlegg, jf. omtalen ovenfor. Inntektene fra statens forretningsdrift i forbindelse med nybygg og anlegg mv. utgjør 1 789 mill. kroner. I tillegg til statens forretningsdrift er det inntekter fra Bioforsk på 18,9 mill. kroner på postene 30-39.

Post 30 brukes for øvrig også for avskrivninger under kapittel 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten. Det foreslås inntekter på 17,3 mrd. kroner på denne posten i 2012, som dermed utgjør 89,4 pst. av inntektene i denne kategorien.

Postene fra 40 til 49 gjelder salg av fast eiendom og tilskudd og refusjoner i forbindelse med statens bygge- og anleggsarbeider fra statlige særregnskap, kommuner og andre. Samlet utgjør

disse inntektene 251,8 mill. kroner i 2012. Salg av eiendom fra Forsvaret og inntekter i forbindelse med Forsvarets byggevirkosomhet utgjør de største inntekstpostene.

4.3.4 Overføringer fra andre (postene 50-89)

Inntektspostene fra 50 til 89 på statsbudsjettets inntektsside deles inn i følgende undergrupper:

- Postene fra 50 til 59 nyttes til overføringer fra andre statlige regnskaper, for eksempel statlige fond.
- Postene fra 60 til 69 omfatter overføringer fra kommunenes forvaltningsbudsjetter.
- Postene fra 70 til 79 brukes til statsskatt på formue og inntekt, avgifter på omsetning, produksjon og driftsmidler, avgifter på arv, dokumenter, spill og andre fiskalavgifter.
- Under postene fra 80 til 84 føres renteinntekter, mens utbytte på aksjer, bøter, erstatninger, tilbakebetaling av gitte tilskudd mv. budsjetteres på postene 85-89.

Tabell 4.10 Overføringer fra andre (postene 50–89)

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
<i>Postene 50-59</i>			
Overføring fra Statens pensjonsfond utland	134 971	106 117	120 247
Øvrige overføringer fra andre statsregnskap	178	350	324
Sum overføringer fra andre statsregnskap	135 149	106 467	120 572
<i>Postene 60-69</i>			
Overføringer fra kommuner	925	873	900
<i>Postene 70-79</i>			
Inntekter under postene 70-79	913 212	972 088	1 029 659
<i>Postene 80-89</i>			
Renter, utbytte mv.	60 421	66 628	58 271
Sum overføringer fra andre (postene 50-89)	1 109 707	1 146 056	1 209 403

Kilde: Finansdepartementet

Overføring fra Statens pensjonsfond utland for å dekke det oljekorrigerte budsjettunderskuddet reduseres med 14,7 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Sammenlignet med anslag på regnskap 2011 øker overføringen med 14,1 mrd. kroner. For postene 70-79 økes inntektene med 116,5 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011 til budsjettforslaget for 2012. Dette skyldes i hovedsak

økte petroleumsinntekter og økte skatter og avgifter fra Fastlands-Norge.

Inntektene for postene 80-89 reduseres med 2,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011 til budsjettforslaget for 2012. Dette skyldes bl.a. at Fondet for forskning og nyskaping ikke videreføres. Avkastningen fra fondet reduseres som følge av dette med 3,7 mrd. kroner i 2012. Avkastningen fra

forskningsfondet blir imidlertid ført videre som ordinær utgiftsbevilgning. Videre reduseres renter av statens kontantbeholdning med 2,2 mrd. kroner. I motsatt retning øker utbytteinntekter på aksjer i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning med 3,2 mrd. kroner.

Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge

Skatte- og avgiftsanslagene for 2012 tar utgangspunkt i reviderte anslag for 2011, hvor bl.a. ny informasjon om utviklingen i innbetalte skatter og avgifter er innarbeidet. I tillegg er skatte- og avgiftsanslagene basert på de vekstforutsetninger for bl.a. sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2012. Det er også tatt hensyn til virkningene av forslaget til skatte- og avgiftsopplegg og forslaget til kommunale og fylkeskommunale skattører.

Samlede skatter og avgifter til statskassen fra Fastlands-Norge anslås å utgjøre 800,5 mrd. kroner i 2012, en økning på 40,2 mrd. kroner, eller 5,4 pst., fra anslag på regnskap 2011. Skatter på inntekt og formue er anslått til 228,9 mrd. kroner i 2012, som er en økning på 15,2 mrd. kroner fra anslag på regnskap 2011. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift til folketrygden i 2012 er samlet anslått til 246,7 mrd. kroner, som tilsvarer en økning på 4,1 pst. fra anslag på regnskap for 2011. Inntektene fra merverdiavgiften anslås til 222,3 mrd. kroner i 2012, som tilsvarer en økning på 5,9 pst. fra året før. Øvrige særavgifter medregnet tollinntekter, er samlet anslått til 102,6 mrd. kroner i 2012. Det er en økning på 3,5 pst. fra året før.

Skatte- og avgiftsopplegget for 2012 er nærmere omtalt i Prop. 1 LS (2011-2012) Skatter og avgifter 2012.

Utbytte

Regjeringen foreslår samlede inntekter fra utbytte på vel 27,6 mrd. kroner for 2012. Av dette gjelder

13,4 mrd. kroner Statoil ASA, som inngår i kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. Det er en nedgang i de samlede utbytteinntektene på om lag 3,4 mrd. kroner i forhold til anslag på regnskap 2011. Fra saldert budsjett 2011 foreslås det for 2012 økte utbyttebetalinger på 3,8 mrd. kroner.

For de børsnoterte selskapene ble utbytteinntektene i 2011 vesentlig høyere enn forutsatt i saldert budsjett 2011. Regjeringen har ikke laget egne anslag på utbytte i 2012 for disse selskapene, men teknisk videreført utbetalt utbytte per aksje i 2011. For Statkraft SF foreslås det et utbytte på 85 prosent av utbyttegrunnlaget. Basert på Nærings- og handelsdepartements resultatanslag tilsvarer det om lag 5,0 mrd. kroner. Dette er en reduksjon på om lag 3 mrd. kroner fra anslag på regnskap 2011. Sammenliknet med anslag på regnskap 2011 foreslås det også redusert utbytte fra bl.a. Eksportfinans ASA, NSB AS, A/S Vinmonopolet og Statnett SF, mens økt utbytte fra blant annet Kommunalbanken AS og Posten Norge AS trekker i motsatt retning.

I tråd med statens utbyttepolitikk for aksjeselskaper som forvaltes av Samferdselsdepartementet, foreslås det i 2012 utbytte på 502 mill. kroner fra Avinor AS, 156 mill. kroner fra Posten Norge AS, 76 mill. kroner fra NSB AS og 5 mill. kroner fra Baneservice AS

Norsk Eiendomsinformasjon ble overført fra Justisdepartementet til Nærings- og handelsdepartementet med virkning fra 1. juli 2010. Det budsjetteres ikke med utbytte fra selskapet i 2012.

For Kommunalbankens foreslås utbytte satt til 194 mill. kroner i 2012, som er en økning på 29,0 mill. kroner i forhold til anslag på regnskap 2011.

Den nordiske investeringsbanken betalte ikke utbytte i 2011. Det budsjetteres heller ikke med utbytte i 2012.

Tabellen viser saldert budsjett og anslag på regnskap for utbytte fra de enkelte selskapene i 2011 og forslag i 2012.

Tabell 4.11 Utbytte fra statlig eide selskaper

			Mill. kroner		
Kap	Post	Selskap	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
5611	85	NSB AS	53	147	76
5616	85	Kommunalbanken AS	165	165	194
5618	85	Posten Norge AS	0	138	156
5622	85	Avinor AS	315	504	502
5623	85	Baneservice AS	18	2	5
5625	85	Innovasjon Norge/Lavrisikordningen	15	15	15
5625	86	Innovasjon Norge/investeringsfond Nord- vest-Russland og Øst-Europa	3	1	2
5631	85/86	A/S Vinmonopolet	40	80	39
5651	85	Selskaper under Landbruks- og matdepartementet ¹	1	13	5
5652	85	Statsskog SF	5	11	5
5656	85	Selskaper under Nærings- og handelsdepartementet ²	9 946	16 302	13 180
5680	85	Statnett SF	461	315	93
5685	85	Statoil ASA	12 818	13 353	13 353
5693	85	Folketrygdfondet	1	1	1
Sum utbytte			23 840	31 046	27 627

1 Veterinærmedisinsk oppdragssenter AS og Graminor AS.

2 Norsk Hydro ASA, Telenor ASA, Statkraft SF, Kongsberg Gruppen ASA, DnB NOR ASA, Yara International ASA, Eksportfinans ASA, Entra Eiendom AS, Argentum Fondsinvesteringer AS, Nammo AS, Flytoget AS, Store Norske Spitsbergen Kullkompani AS, Cermaq ASA, Aker Holding AS, GIEK Kredittforsikring AS, Norsk Eiendomsinformasjon AS og Mesta AS.

Kilde: Finansdepartementet

4.3.5 Tilbakebetalinger mv. (postene 90-99)

Postene fra 90 til 99 på statsbudsjettets inntekts-
side inneholder avdrag på lån fra staten, salg av sta-
tens aksjer og obligasjoner, samt opptak av lån.

Postene beskriver endringer i sammensetningen
av statens formue som framkommer i statens kapi-
talregnskap. Først og fremst dreier det seg om
avdrag og tilbakebetalinger fra statsbanker og
statsbedrifter.

Tabell 4.12 Tilbakebetalinger mv., utenom petroleumsvirksomheten (postene 90-99)

		Mill. kroner		
		Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Avdrag fra statsbankene		69 062	72 127	72 020
Andre tilbakebetalinger		7 178	7 219	81 382
Sum tilbakebetalinger		76 240	79 345	153 402

Kilde: Finansdepartementet

Tilbakebetalingene anslås til 153,4 mrd. kroner i 2012. Dette er en økning på 77,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2011 og skyldes i all hovedsak at Fondet for forskning og nyskaping ikke videreføres, noe som innebærer at det budsjetteres med en tilbakebetaling på 80 mrd. kroner tilsvarende beholdningen i fondet.

4.4 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

4.4.1 Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Utgiftene til petroleumsvirksomheten består i hovedsak av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomhetens (SDØEs) andel av investeringene på norsk kontinentalsokkel. Budsjetterte utgifter for 2012 framgår av tabell 4.13.

Tabell 4.13 Utgifter til petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
SDØE - Investeringer	25 000	22 000	25 000
Øvrige utgifter	11	11	2
Sum utgifter til petroleumsvirksomheten	25 011	22 011	25 002

Kilde: Finansdepartementet

SDØEs andel av investeringene på sokkelen forventes i 2011 å bli 25,0 mrd. kroner. Dette er en videreføring av nivået i saldert budsjett 2011 og en økning på 3,0 mrd. kroner i forhold til anslag på regnskap 2011. Av anslaget for 2012 utgjør prosjekter som er besluttet utbygd om lag 23,5 mrd. kroner. De største investeringene for SDØE i 2012 knytter seg til Troll, Gullfaks, Oseberg og Åsgard.

Inntektene fra petroleumsvirksomheten omfatter skatt og avgift på utvinning, aksjeutbytte fra Statoil ASA og inntekter fra SDØE. Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter.

Tabell 4.14 Inntekter fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
SDØE - Driftsresultat	103 000	117 500	111 400
SDØE - Avskrivninger og renter	23 300	22 400	24 200
Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift og NO _x -avgift	173 900	210 040	227 740
Aksjeutbytte fra Statoil ASA	12 818	13 353	13 353
Sum inntekter fra petroleumsvirksomheten	313 018	363 293	376 693

Kilde: Finansdepartementet

Driftsresultat fra SDØE er anslått til 111,4 mrd. kroner for 2012, en økning på 8,4 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen knytter seg i hovedsak til økte prisforutsetninger. Mens det i saldert budsjett 2011 var lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på 485 kroner per fat i 2011 legges det nå til grunn en forventet pris på 600 kroner per fat i 2011 og 575 kroner per fat i 2012 målt i løpende priser.

De kalkulatoriske størrelsene avskrivninger og renter inngår som utgifter ved beregningen av SDØEs driftsresultat, samtidig som de føres som inntekter på egne poster. På denne måten skiller man ut den delen av driftsinntektene som dekker avskrivning av investeringer og finansieringskostnadene ved investeringene.

Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten er anslått til 227,7 mrd. kroner i 2012. Dette er 17,7 mrd. kroner høyere enn anslag på regnskap 2011.

Påløpte skatter og avgifter anslås til 244,8 mrd. kroner i 2011 og 210,1 mrd. kroner i 2012. Forskjellen mellom betalte skatter og påløpte skatter har sammenheng med reglene om innbetaling av termiskatt. Disse gjør at det er et etterslep i betalte skatter i forhold til påløpte skatter.

Ettersom det ikke foreligger offentlig informasjon med prognose for Statoil ASAs årsresultat for 2011, legges det i budsjettet for 2012 til grunn en teknisk videreføring av utbyttet fra Statoil ASA i 2011. Dette utgjør 13,4 mrd. kroner. Vedtak om utbytte fattes på Statoil ASAs generalforsamling våren 2012.

Statens samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er summen av inntekter fra petroleumsvirksomheten fratrukket utgiftene. Tabell 4.15 viser hvordan netto kontantstrømmen framkommer.

Tabell 4.15 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2010	Anslag på regnskap 2010	Gul bok 2011
Inntekter SDØE	126 300	139 900	135 600
Utgifter SDØE	-25 011	-22 011	-25 002
Skatt og avgift på utvinning inkl. CO ₂ -avgift	173 900	210 040	227 740
Aksjeutbytte fra Statoil ASA	12 818	13 353	13 353
Netto kontantstrøm	288 007	341 282	351 691

Kilde: Finansdepartementet

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er anslått til 351,7 mrd. kroner i 2012. Dette er 10,4 mrd. kroner høyere enn anslag på regnskap for 2011.

Det budsjetteres ikke med lánetransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten i 2011.

4.4.2 Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge. Statens samlede netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet fra statsbudsjettets utgiftsside på kapittel 2800 til Statens pensjonsfond utland. Sammen med avkastningen på Statens pensjonsfonds kapital utgjør denne overføringen fondets samlede inntekter.

Den delen av fondets inntekter som forutsettes anvendt over statsbudsjettet til å dekke det oljekorrigerte underskuddet, overføres deretter fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettets inntektsside. Det blir dermed avsatt midler i utlandsdelen av Statens pensjonsfond dersom overføringen fra fondet til statsbudsjettet er lavere enn netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten. Det budsjetteres ikke med lánetransaksjoner til kjøp av aksjer og inntekter fra salg av aksjer innenfor petroleumsvirksomheten i 2012.

Grunnkapitalen i Statens pensjonsfond Norge stammer i hovedsak fra overskudd på trygderegnskapene etter innføringen av folketrygden i 1967 og fram til slutten av 1970-tallet. Avkastningen av midlene i Statens pensjonsfond Norge overføres ikke til statskassen, men legges løpende til denne delen av fondet.

Anslagene på overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland vil bli endret i løpet av budsjettåret, basert på oppdaterte anslag på kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten og statsbudsjettets oljekorrigerede underskudd. Tilbakeføringen fra fondet for 2012 vil bli endelig fastsatt ut fra anslag på statsregnskapet i forbindelse med nysalderingen av budsjettet i desember 2012. Fondets forskrifter sier at statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i sin helhet skal overføres til fondet. Denne overføringen fast-

legges dermed endelig ut fra regnskapsførte netto petroleumsinntekter som framkommer først etter terminavslutning. Det innebærer at det vil kunne være avvik mellom den budsjetterte overføringen i nysalderingen og regnskapet.

Verdien i Statens pensjonsfond anslås til 3 250,1 mrd. kroner ved utgangen av 2011, mens anslaget for verdien ved utgangen av 2012 er på 3 685 mrd. kroner. Utlandsdelen av Statens pensjonsfond anslås til 3 115 mrd. kroner ved utgangen av 2011 og 3 543 mrd. kroner ved utgangen av 2012.

Tabell 4.16 Statens pensjonsfond utland. Inntekter og utgifter 2011-2012

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet	288 007	341 282	351 691
- Overført til statskassen	134 971	106 117	120 247
+ Renter og utbytte	113 100	104 200	114 300
= Overskudd i Statens pensjonsfond	266 136	339 365	345 743
Memo:			
Anslått kapital i fondet pr. 31.12.2012 (målt til markedsverdi)	3 543 mrd. kroner		

Kilde: Finansdepartementet

4.5 Oppsummering. Saldering av statsbudsjettet og finansieringsbehov

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse før lånetransaksjoner. Brutto finansieringsbehov bestemmes derfor av differansen mellom utlån og tilbakebetalinger og bevilges over kapittel 5999 Statslånemidler, post 90. Regjeringen foreslår at fondet for forskning og nyskaping ikke videreføres i 2012. Samlet kapital i fondet på 80 mill. kroner blir teknisk ført som en tilbakebetaling til statskassen. Brutto finansieringsbehov anslås på den bakgrunn til -57,7 mrd. kroner i 2011. Sett bort fra tilbakebetaling av fonds-

kapital er det dermed et brutto finansieringsbehov på 22,3 mrd. kroner. Bevilgningen til statslånemidler er en saldering av statsbudsjettets inntekter og utgifter medregnet lånetransaksjoner. Ved nysalderingen om høsten gjøres det et endelig vedtak om statslånemidler. Ved årsavslutningen blir statsregnskapet gjort opp, og det blir foretatt en endelig årsavslutningsrapportering slik at kapittel 5999 viser bruttofinansieringsbehov slik det framkommer i regnskapet. Brutto finansieringsbehov vil kunne avvike fra budsjettvedtaket i forbindelse med nysalderingen om høsten som følge av at det endelige regnskapet på de enkelte budsjettpostene vil kunne avvike noe fra de vedtatte bevilgningene.

Tabell 4.17 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

		Mill. kroner			
Inntekter/utgifter/balanse	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012		
1.	Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond utland)	1 113 185	1 192 563	1 237 516	
2.	Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 248 156	1 298 680	1 357 763	
3.	Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)	-134 971	-106 117	-120 247	
4.	Overføring fra Statens pensjonsfond utland	134 971	106 117	120 247	
5.	Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	0	
6.	Utlån, gjeldsavdrag mv.	135 780	142 858	95 539	
7.	Tilbakebetalinger mv.	76 240	79 345	153 402	
8.	Utlån mv., netto (6-7)	59 539	63 512	-57 863	
9.	Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	59 539	63 512	-57 863	

Kilde: Finansdepartementet

5 Folketrygdens utgifter og inntekter

5.1 Folketrygdens utgifter

Folketrygdens budsjett omfatter utgifter under programområdene 28 Foreldrepenger, 29 Sosiale formål, 30 Stønad ved helsetjenester og 33 Arbeidsliv. Ansvar for de ulike delene av folketrygden er fordelt mellom fire departementer. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har ansvaret for programområde 28 Foreldrepenger. Arbeidsdepartementet har ansvaret for programområde 29

Sosiale formål og for størstedelen av programområde 33 Arbeidsliv. Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for programområde 30 Stønad ved helsetjenester. Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for ett budsjettkapittel under programområde 33 Arbeidsliv.

Regjeringens samlede forslag til utgifter under alle folketrygdens programområder for 2012 er på 349 473,5 mill. kroner. Dette er en økning på 23 140 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011.

Tabell 5.1 Folketrygdens utgifter (mill. kroner)

Programområde	Saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011	Gul bok 2012	Mill. kroner
				Endr. saldert budsjett 2011 til Gul bok 2012
28 Foreldrepenger	15 083,0	15 530,0	16 464,7	9,2 pst.
29 Sosiale formål	274 451,9	280 213,6	296 734,8	8,1 pst.
30 Helsetjenester	23 018,6	22 905,0	24 106,1	4,7 pst.
33 Arbeidsliv	13 780,0	12 429,6	12 167,8	-11,7 pst.
Sum	326 333,5	331 078,2	349 473,5	7,1 pst.

Kilde: Finansdepartementet

Programområde 28 Foreldrepenger

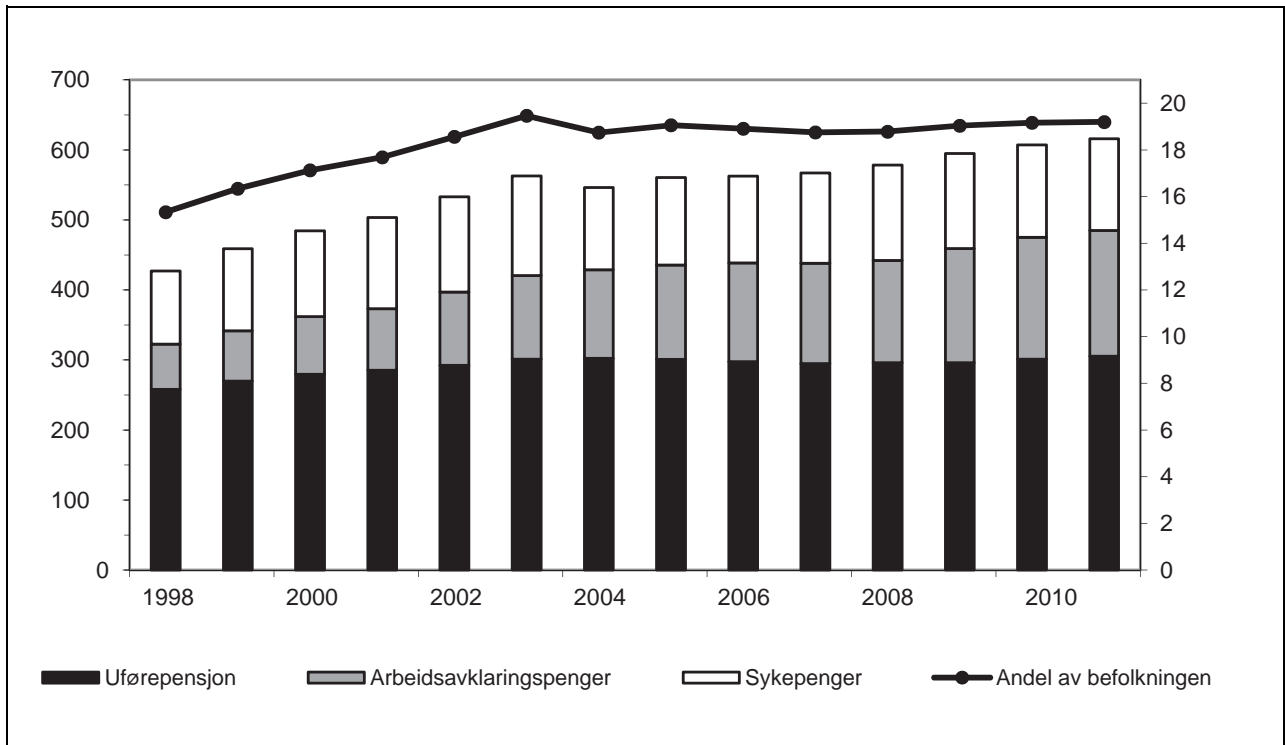
Programområdet omfatter foreldrepenger til yrkesaktive, engangsstønad ved fødsel og adopsjon, og feriepenger av foreldrepenger mv. Stønadsordningene under dette programområdet skal kompensere for inntektsbortfall i forbindelse med fødsel og adopsjon og sikre økonomisk støtte til kvinner som ikke har rett til foreldrepenger. Stønadsordningene under kap. 2530 Foreldrepenger er hjemlet i folketrygdlovens kap. 14.

Det foreslås bevilget 16 464,7 mill. kroner. Totalt sett innebærer dette en økning i forhold til saldert budsjett 2011 på 1 381,7 mill. kroner, eller 9,2 pst. Økningen er bl.a. knyttet til utvidelser av foreldrepengeordningen de senere år, herunder at de fire ukene med fedrekvote som ble innført fra 1. juli 2009 blir tatt ut raskere enn lagt til grunn i sal-

dert budsjett 2011. Videre øker anslatte utgifter som følge av oppjusterte prognoser for antall barn under ett år i befolkningen og andel mødre med foreldrepenger.

Programområde 29 Sosiale formål

Programområdet omfatter ordninger som skal kompensere for inntektsbortfall ved sykdom og uførhet (sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uførepensjon), pensjoner (alderspensjon og etterlattepensjon), stønader til enslige forsørgere, stønader og hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne, samt enkelte andre stønader. Det foreslås bevilget 296 734,8 mill. kroner i 2012, noe som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2011 på 22 282,9 mill. kroner, eller 8,1 pst.

Figur 5.1 Antall mottakere av helserelaterte trygdeytelser¹ ved utgangen av året (venstre akse) og andel mottakere av disse ytelsene i pst. av befolkningen mellom 18 og 66 år (høyre akse). Tall ved utgangen av året 1998-2011².

1 Sykepenger, uførepensjon og arbeidsavklaringspenger (før 2010: attføringspenger, rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad).

2 2011: Anslag.

Kilde: Finansdepartementet

Sykepenger

Det foreslås bevilget 37 515,6 mill. kroner på kap. 2650 Sykepenger i 2012, noe som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2011 på 1 078,7 mill. kroner, eller 3 pst.

I saldert budsjett 2011 ble det lagt til grunn nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet fra 2010 til 2011. Regnskapstall mv. fra Arbeids- og velferdsdirektoratet for de siste månedene viser imidlertid en nedgang i antall erstattede sykepengedager. På bakgrunn av utviklingen hittil i år, legges det nå til grunn en reduksjon i det trygdefinansierte sykefraværet per sysselsatt på 2 pst. i 2011 sammenlignet med 2010. For 2012 legges det til grunn nullvekst i fraværet per sysselsatt. I tillegg til sykefraværet påvirkes sykepengeutgiftene også av sysselsettingsutviklingen og endringer i sykepengegrunnlaget (lønnsgrunnlaget for sykmeldte). Sysselsettingen anslås nå å øke med 1,2 pst. og sykepengegrunnlaget med 4 pst. i 2011. Dette er en oppjustering fra anslagene som lå til grunn for saldert budsjett 2011, som var på hhv. 0,6

pst. og 3,25 pst. For 2012 forventes en økning i sysselsettingen på 1,5 pst. og i sykepengegrunnlaget på 4 pst.

IA-avtalen har bl.a. som mål å redusere det totale sykefraværet¹ med minst 20 pst. fra nivået i 2. kvartal 2001, som var 7 pst. Sykefraværet i 2. kvartal 2011 var 6,5 pst. Dette er 7,1 pst. lavere enn i 2001, men altså fortsatt på et langt høyere nivå enn målet i IA-avtalen.

Arbeidsavklaringspenger

Det foreslås bevilget 38 710 mill. kroner på kap. 2651 Arbeidsavklaringspenger i 2012, noe som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2011 på 1 060 mill. kroner, eller 2,8 pst.

Fra 1. mars 2010 ble rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad erstattet av en ny ytelse, arbeidsavklaringspenger, jf.

¹ Sykefraværet målt som tapte dagsverk pga. egenmeldt og legemeldt sykefravær for arbeidstakere, i pst. av avtalte dagsverk.

Ot.prp. nr. 4 (2008-2009) og Innst.O. nr. 28 (2008-2009). Alle som mottok rehabiliteringspenger, utføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad per 28. februar 2010 gikk over på den nye ytelsen fra 1. mars 2010.

Fra mars 2010 til desember 2010 økte antall mottakere av avklaringspenger med 8 pst., fra om lag 161 000 til om lag 174 000 mottakere. Denne sterke økningen kan i noen grad ha sammenheng med lav avgang fra ordningen i løpet av de første månedene etter innføring. Avgangen fra arbeidsavklaringspenger tok seg opp i løpet av andre halvår 2010, og veksten i antall mottakere har de siste månedene vært mer moderat. Gjennomsnittlig antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i 2011 forventes å bli om lag 176 500, noe som utgjør vel 5,5 pst. av befolkningen i yrkesaktiv alder (18-66 år). For 2012 anslås antall mottakere å øke til gjennomsnittlig 180 000.

Uførepensjon

For 2012 foreslås det bevilget 58 743 mill. kroner på kap. 2655 Uførhet. Det er en økning i forhold til saldert budsjett 2011 på 2 629 mill. kroner, eller 4,7 pst.

Ved utgangen av 1. halvår 2011 var det registrert om lag 302 800 mottakere av uførepensjon, tilsvarende en økning på 3 200 personer fra samme tidspunkt i fjor. Om lag 9,5 pst. av befolkningen i yrkesaktiv alder mottar nå uførepensjon. Det antas at det gjennomsnittlige antallet stønadsmottakere vil bli om lag 303 000 i 2011 og 308 700 i 2012. Veksten på området skyldes bl.a. forventninger om høy overgang fra arbeidsavklaringspenger. Dette følger bl.a. av at mange tidligere mottakere av tidsbegrenset uførestønad har vedtak som opphører i desember 2011, og mange av disse forventes å få innvilget uførepensjon i 2012. Demografiske endringer i befolkningen tilsier også fortsatt vekst i antall mottakere av uførepensjon i årene framover. Veksten er imidlertid avtakende grunnet økt overgang til alderspensjon.

Alderspensjon

For 2012 foreslås det bevilget 146 027 mill. kroner til alderspensjon, noe som innebærer en økning i forhold til saldert budsjett 2011 på 17 818 mill. kroner, eller 13,9 pst.

De nærmeste årene vil utgiftene til alderspensjoner øke kraftig. Dette skyldes både at antallet alderspensjonister øker og at de nye pensjonistene vil ha høyere poengopptjening enn gjennomsnittet for de eksisterende alderspensjonistene. Ved utgangen av 2011 er det anslått at det vil være om

lag 717 000 alderspensjonister, en økning på om lag 53 300 personer fra samme tidspunkt i fjor. I perioden 2012-2015 er det anslått at antall alderspensjonister i gjennomsnitt vil øke med om lag 31 000 personer årlig.

Økningen i antall alderspensjonister skyldes bl.a. mulighet for fleksibelt uttak av alderspensjon i alderen 62-66 år fra 2011. I Gul Bok 2011 ble det anslått at det ved utgangen av 2011 ville være om lag 19 000 alderspensjonister under 67 år. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011 ble dette anslaget økt til om lag 28 000, og nå økes anslaget ytterligere til 35 000 personer. Ved utgangen av 2012 forventes det å være om lag 48 000 tidligpensjonister. En betydelig andel av tidligpensjonistene kombinerer fortsatt arbeid med uttak av pensjon. Utgiftene til alderspensjon over tid er i mindre grad påvirket av fleksibel alderspensjon, siden tidlig uttak gir en lavere årlig pensjon for den enkelte.

Stønad til enslige forsørgere

Formålet med stønad til enslig mor eller far er å gi personer med aleneomsorg for barn inntektssikring i en overgangsperiode, og stimulere til arbeid og utdanning slik at de kan bli i stand til å forsørge seg selv. Det foreslås bevilget 3 802,2 mill. kroner i 2012 på kap. 2620 Stønad til enslig mor eller far, noe som innebærer en reduksjon i forhold til saldert budsjett 2011 på 146,3 mill. kroner, eller 3,7 pst.

I 1. halvår 2011 ble antallet mottakere av overgangsstønad redusert med om lag 1,6 pst. sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Det legges nå til grunn en nedgang i antall enslige forsørgere med overgangsstønad på 2 pst. i 2011 og 1 pst. i 2012. For 2011 er det forventet et gjennomsnittlig antall mottakere av overgangsstønad på om lag 22 500, mens det for 2012 legges til grunn at antall mottakere vil bli om lag 22 200. I budsjettanslaget legges det også til grunn en reduksjon i gjennomsnittlig ytelse (målt i fast G) på 2 pst. i 2011, og 1 pst. i 2012. Andelen mottakere med full overgangsstønad har vært avtakende over flere år. Dette skyldes økende inntekter blant enslige forsørgere.

Etter gjeldende regelverk stilles det krav om yrkesrettet aktivitet når yngste barn fyller tre år for at mottaker skal få beholde overgangsstønden. Det foreslås at det fra 1. januar 2012 stilles krav om yrkesrettet aktivitet fra yngste barn fyller ett år for nye mottakere av overgangsstønad.

Programområde 30 Stønad ved helsetjenester

Programområdet omfatter folketrygdens bidrag til finansiering av helsetjenester, bl.a. lege- og psyko-

loghjelp, fysioterapi, legemidler og medisinsk forbruksmateriell på blå resept og reiser i forbindelse med behandling. Det foreslås bevilget 24 106,1 mill. kroner under programområde 30 Stønad ved helsetjenester i 2012, noe som innebærer en økning på 1 087,5 mill. kroner, eller 4,7 pst., sammenlignet med saldert budsjett 2011.

Refusjon av legemidler på blå resept er den største utgiften på stønadsbudsjettet for helsetjenester. Folketrygdens utgifter til refusjon av legemidler var 7,8 mrd. kroner i 2010. På bakgrunn av utviklingen på området så langt i 2011, ser det ut til at utgiftsnivået vil holde seg på om lag samme nivå i 2011 som i 2010 til tross for en underliggende volumvekst. Årsaken til dette er i hovedsak prisregulerende tiltak samt at raskere oppgjør mellom apotekene og helseøkonomiforvaltningen som følge av innføringen av automatisk frikort har ført til at etterslepet i utgiftene fra 2010 til 2011 er redusert. Det er forventet at utgiftene vil øke til om lag 8,3 mrd. kroner i 2012. Det er da lagt til grunn en volumvekst på 8 pst. fra 2011 til 2012.

I 2010 ble det utstedt 1 170 000 frikort under ordningen med utgiftstak for egenandeler ved legehjelp, psykologhjelp, legemidler og medisinsk forbruksmateriell på blå resept, og pasientreiser mv. (egenandelstak 1). Folketrygdens utgifter til ordningen var 4,2 mrd. kroner i 2010, en økning på vel 750 mill. kroner fra 2009. Utgiftene til egenandelstak 1-ordningen ligger an til å holde seg på om lag samme nivå i 2011 som i 2010, bl.a. som følge av at raskere oppgjør fra helseøkonomiforvaltningen etter innføringen av automatisk frikort har ført til at etterslepet i utgiftene fra 2010 til 2011 er redusert. I 2012 forventes det at utgiftene vil øke til om lag 4,3 mrd. kroner.

Det legges til grunn at egenandelene følger prisutviklingen, og egenandelene foreslås videreført samlet på samme reelle nivå. Prisomregning av egenandelstak 1 og -tak 2, samt egenandelene under takene svarer i sum til om lag 110 mill. kroner. Prisjusteringen foreslås lagt på tak 1. Taket foreslås derfor økt fra 1 880 til 1 980 kroner fra 1. januar 2012. Egenandelene under takene foreslås å holdes nominelt uendret.

Programområde 33 Arbeidsliv

Programområdet omfatter dagpenger ved arbeidsledighet, statsgaranti for lønnskrav ved konkurs og stønad ved arbeidsledighet for fiskere og fangstmenn. Det foreslås bevilget 12 167,8 mill. kroner under programområde 33 Arbeidsliv i 2012, noe som innebærer en reduksjon i forhold til saldert budsjett 2011 på 1 612,2 mill. kroner, eller 11,7 pst.

Dagpenger ved arbeidsledighet

For 2012 foreslås en dagpengebevilgning på 11 540 mill. kroner, noe som innebærer en reduksjon på 1 360 mill. kroner, eller 10,5 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2011.

I 2010 mottok i gjennomsnitt 69 000 personer dagpenger. Dette innebærer en økning på 13 pst. sammenlignet med 2009. I løpet av 2010 stoppet økningen i ledigheten opp og veksten i antall dagpengemottakere var avtakende. I 1. halvår 2011 har det vært en nedgang. Gjennomsnittlig var det om lag 64 700 dagpengemottakere i 1. halvår 2011. Dette innebærer en nedgang på gjennomsnittlig 9 100 mottakere, eller 12 pst., sammenlignet med samme periode i 2010. Utbetalingene til dagpenger i 2011 anslås nå til om lag 11 700 mill. kroner.

Forslaget til dagpengebevilgning for 2012 er bl.a. basert på uendret ledighet fra 2011 til 2012. Regjeringens forslag om å reversere de midlertidige utvidelsene i dagpenge- og permitteringsregelverket fra 1. halvår 2009 med virkning fra 1. januar 2012, er innarbeidet i forslaget til dagpengebevilgning, og gir en anslått innsparing på om lag 160 mill. kroner i 2012.

Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs

Det foreslås en bevilgning på 584 mill. kroner til lønnsgarantiordningen i 2012. Dette er en reduksjon på 266 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2011 eller en nedgang på 31,3 pst.

Utbetalingene i lønnsgarantiordningen følger i hovedsak av innkomne saker i utbetalingsåret, samt innkomne saker foregående år. Saksinngangen i 2010 viser en reduksjon på 22,8 pst. i forhold til samme periode i 2009. I 1. kvartal 2011 var det en inngang på 1 179 nye konkurser på landsbasis. Dette er en reduksjon på 2,6 pst. sammenlignet med samme periode i 2010. Utbetalingene i lønnsgarantiordningen i 2011 anslås nå til om lag 690 mill. kroner. Utviklingen i antall konkurser er usikker, og avhenger av utviklingen i norsk og internasjonal økonomi framover. Det er i anslaget for 2012 lagt til grunn en gradvis reduksjon i antall konkurser.

Utgiftsutviklingen i folketrygden – realvekst

I tabell 5.2 vises realveksten i utgiftene under folketrygden i faste 2012-kroner og i prosent. Utgiftsformålene er delt inn i forholdsvis ensartede grupper². Beløpene for perioden 2005-2010 er basert på regnskapstall, mens beløpene for 2011 er anslag på regnskap. For 2012 brukes utgiftsanslag ved uendret regelverk fra 2011 til 2012.

Dagpenger ved arbeidsledighet er ikke inkludert i tabellen. Det samme gjelder forskuttering av underholdsbidrag, som i stor grad motsvares av inntekter i form av refusjon fra bidragspliktige. Enkelte mindre ordninger er også utelatt.

Realveksten framkommer ved at sykepenger og foreldrepenger justeres for lønnsutviklingen. De G-regulerte ytelsene justeres for utviklingen i folketrygdens grunnbeløp (G). For disse ytelsene vil regulering av grunnbeløpet utover konsumprisveksten følgelig ikke framkomme som realvekst. For de øvrige ytelsene vises det til forklaringer i fotnote til tabellen.

Samlet sett har det vært en realvekst i folketrygdens utgifter hvert år siden 2006. Utviklingen skyldes i hovedsak økt tilstrømming til ordningene, og i mindre grad utvidelse av rettigheter eller satsøkninger. Utgiftsveksten har begrenset handlingsrommet i budsjettpolitikken i betydelig grad, og det forventes at dette vil være situasjonen også i de kommende årene. Framskrivningene av folketrygdens utgifter viser en utgiftsvekst på hhv. 11,1, 21,8 og 32,4 mrd. kroner for årene 2013-2015 sett i forhold til anslagene for 2012, jf. omtale av flerårige budsjettkonsekvenser i kap. 10. Hoveddelen av denne utgiftsveksten skyldes forventningen om at utgiftene til alderspensjon og andre aldersrelaterede utgifter vil øke betydelig.

Hovedtrekkene i utviklingen som ligger til grunn for tabellen, er:

- Det har vært betydelige årlige svingninger i sykefraværet i perioden etter 2005. Nedgangen i utgiftene til sykepenger i 2005 skyldes i hovedsak endret regelverk i 2004, knyttet til bedre oppfølging av de sykmeldte og strengere krav for å bli langtidssykmeldt i mer enn 8 uker. I

² Foreldrepenger gjelder kap. 2530. Sykepenger gjelder kap. 2650 unntatt tilretteleggingsstilskudd og refusjon bedriftshelsetjenester. Arbeidsavklaringspenger gjelder kap. 2651 unntatt legeerklæringer, samt kap. 2652 Rehabiliteringspenger, kap. 2653 Attføringspenger og kap. 2655 post 74 Tidsbegrenset uførestønad fram til innføringen av arbeidsavklaringspenger fra 1. mars 2010. Uførepensjon gjelder kap. 2655 unntatt tidsbegrenset uførestønad og menerstatning ved yrkesskade. Alderspensjon gjelder kap. 2670. Familiestønader gjelder kap. 2680 og kap. 2620, unntatt post 76 Forskuttering av underholdningsbidrag. Medisiner og tekniske hjelpemidler gjelder kap. 2751 (blåreseptmedisiner) og deler av kap. 2752 (refusjon egenbetaling blåreseptmedisiner) og de hjelpemiddelrelaterede poster på kap. 2661. Andre helseformål gjelder hovedsakelig programområde 30 Helsevern, unntatt ovennevnte medisinerutgifter under kap. 2751 og kap. 2752. Øvrige konstantstønader gjelder de resterende stønadsordningene under programområde 29 Sosiale formål (bl.a. grunn- og hjelpestønad). Det er korrigert for større tekniske endringer i perioden.

2006 økte imidlertid sykefraværet på nytt. Gjennom 2007 var sykefraværet relativt stabilt, før det igjen økte i 2008 og spesielt i 2009. I 2010 var det en betydelig nedgang i sykefraværet sammenlignet med året før. Det legges nå til grunn en reduksjon i det trygdefinansierede sykefraværet på 2 pst. per sysselsatt i 2011 sammenlignet med 2010. For 2012 legges det til grunn nullvekst. I tillegg til endringer i fraværstilbøyeligheten, påvirkes utgiftene til sykepenger også av sysselsettingsutviklingen. For 2011 og 2012 anslås det en realvekst i folketrygdens utgifter til sykepenger på hhv. -1,3 pst. og 1,4 pst.

- Fra 1. mars 2010 er rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad slått sammen til én felles ytelse, arbeidsavklaringspenger. Disse ytelsene er derfor gruppert sammen under arbeidsavklaringspenger i tabellen også bakover i tid. Utgiftene til tidsbegrenset uførestønad økte årlig fram til innføringen av arbeidsavklaringspenger. Innstramninger i den maksimale perioden for mottak av rehabiliteringspenger i 2004 medførte en reduksjon i utgiftene til rehabiliteringspenger i 2005, og videre relativt uendret nivå fram til 2008. Utgiftene til attføringspenger falt i perioden 2006-2008, hovedsakelig som følge av lavere sykefravær mv. i årene før. I 2009 økte utgiftene til rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad samlet sett med om lag 3,2 mrd. kroner, tilsvarende 10,6 pst. Veksten i 2009 var innenfor alle tre ordninger, og må sees i sammenheng både med utviklingen på arbeidsmarkedet og den forutgående veksten i sykefraværet. I 2010 fortsatte utgiftene å øke, med om lag 7,1 pst. Utgiftene anslås nå å øke med 3 pst., tilsvarende om lag 1,1 mrd. kroner, både i 2011 og 2012.
- Utgiftene til varig uførepensjon følger i stor grad utviklingen i antall mottakere. Antallet uførepensjonister var relativt stabilt i perioden 2005-2009. Dette skyldes at veksten i uføreordningen i denne perioden hovedsakelig kom innenfor den tidsbegrensede uførestønaden som nå er avviklet i forbindelse med innføringen av arbeidsavklaringspenger. Den demografiske utviklingen i befolkningen tilsier noe vekst i utgiftene til uførepensjon fra 2010 og i årene framover. Veksten i 2012 skyldes delvis høy forventet overgang til uførepensjon fra arbeidsavklaringspenger.

Tabell 5.2 Utviklingen i sentrale ordninger i folketrygden 2005-2012

Stønadsgutter:	Realvekst i mill. 2012-kroner ¹							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>1. Sykepenger</i>	33 190	34 930	34 430	36 360	40 450	37 200	36 710	37 230
vekst: mill. kroner	-4 430	1 740	-500	1 930	4 090	-3 250	-490	520
prosent	-11,8 %	5,2 %	-1,4 %	5,6 %	11,2 %	-8,0 %	-1,3 %	1,4 %
<i>2. Arbeidsavklaringspenger</i>	28 243	29 497	29 937	30 120	33 307	35 656	36 743	37 850
vekst: mill. kroner	1 764	1 254	440	183	3 187	2 349	1 087	1 107
prosent	6,7 %	4,4 %	1,5 %	0,6 %	10,6 %	7,1 %	3,0 %	3,0 %
<i>3. Uførepensjon</i>	56 612	56 195	55 705	56 094	56 278	56 912	57 557	58 628
vekst: mill. kroner	106	-417	-490	389	184	634	645	1 071
prosent	0,2 %	-0,7 %	-0,9 %	0,7 %	0,3 %	1,1 %	1,1 %	1,9 %
<i>4. Alderspensjon</i>	113 400	115 560	117 680	120 800	124 140	128 370	137 340	146 030
vekst: mill. kroner	2 140	2 160	2 120	3 120	3 340	4 230	8 970	8 690
prosent	1,9 %	1,9 %	1,8 %	2,7 %	2,8 %	3,4 %	7,0 %	6,3 %
<i>5. Familiestønader</i>	7 030	6 700	6 260	6 030	5 950	5 790	5 640	5 490
vekst: mill. kroner	-140	-330	-440	-230	-80	-160	-150	-150
prosent	-2,0 %	-4,7 %	-6,6 %	-3,7 %	-1,3 %	-2,7 %	-2,6 %	-2,7 %
<i>6. Foreldrepenger</i>	13 470	13 630	13 920	14 440	15 540	16 020	16 150	16 480
vekst: mill. kroner	-430	160	290	520	1 100	480	130	330
prosent	-3,1 %	1,2 %	2,1 %	3,7 %	7,6 %	3,1 %	0,8 %	2,0 %
<i>7. Medisiner og tekniske hjelpemidler</i>	14 890	14 910	15 090	15 350	15 430	16 100	15 840	16 630
vekst: mill. kroner	-60	20	180	260	80	670	-260	790
prosent	-0,4 %	0,1 %	1,2 %	1,7 %	0,5 %	4,3 %	-1,6 %	5,0 %
<i>8. Andre helseformål</i>	12 180	11 850	12 390	12 480	13 130	13 630	13 310	13 480
vekst: mill. kroner	750	-330	540	90	650	500	-320	170
prosent	6,6 %	-2,7 %	4,6 %	0,7 %	5,2 %	3,8 %	-2,3 %	1,3 %
<i>9. Øvrige kontantstønader</i>	3 890	3 840	3 890	3 860	3 920	3 880	3 880	3 900
vekst: mill. kroner	30	-50	50	-30	60	-40	0	20
prosent	0,8 %	-1,3 %	1,3 %	-0,8 %	1,6 %	-1,0 %	0,0 %	0,5 %
<i>10. Totalt</i>	282 900	287 120	289 310	295 530	308 150	313 560	323 170	335 720
vekst: mill. kroner	-280	4 220	2 190	6 220	12 620	5 410	9 610	12 550
prosent	-0,1 %	1,5 %	0,8 %	2,1 %	4,3 %	1,8 %	3,1 %	3,9 %

¹ For de G-regulerte ytelsene er alle beløp omregnet til gjeldende G (pr. 1.5.2011: 79 216 kroner). For sykepenger og fødsels-penger benyttes gjennomsnittlig årslønnsvekst. For andre helseformål benyttes dels konsumprisindeksen og dels lønnsjustering. Øvrige kontantstønader er justert med konsumprisindeksen. Vedrørende medisiner og tekniske hjelpemidler: For medisiner er det lagt til grunn at det ikke skjer reell prisstigning (siden den observerte prisstigningen motsvares av en kvalitetsforbedring slik at de nominelle tallene forutsettes å gi et dekkende bilde av realveksten), mens konsumprisen er benyttet for tekniske hjelpemidler.

- Antallet alderspensjonister var relativt stabilt i perioden 2005-2009. Utgiftsøkningen i denne perioden er derfor i hovedsak knyttet til tilleggspensjoner som følge av økt pensjonsopptjening. I tillegg har utgiftene økt som følge av opptrappingen av minstepensjonen i perioden 2008-2010. Utgiftene til alderspensjon øker betydelig fra 2010 til 2011. Det anslås nå en realvekst fra 2010 til 2011 på nærmere 9 mrd. kroner, eller 7 pst. Det forventes videre at utgiftene vil øke med 6,3 pst. fra 2011 til 2012. Utgiftsveksten skyldes i stor grad økning i antall tidligpensjonister som følge av det fra 2011 er mulig å ta ut alderspensjon fra fylte 62 år. De nærmeste årene vil utgiftene til alderspensjoner fortsatt øke kraftig. Dette skyldes både at antallet alderspensjonister øker og at de nye pensjonistene vil ha høyere poengopptjening enn gjennomsnittet for de eksisterende alderspensjonistene.
- Utgiftene til familiestønader har vært avtakende i de senere årene. Dette kan i hovedsak knyttes til reduserte utgifter til overgangsstonad til enslige forsørgere og etterlattepensjoner. Fra 2005 til 2008 var det en nedgang i antall mottakere av overgangsstonad på om lag 19 pst. Nedgangen kan knyttes til den positive utviklingen på arbeidsmarkedet i denne perioden og økt barnehagedekning. Utgiftene til etterlattepensjoner har vært og er fortsatt fallende, bl.a. som følge av økt yrkesdeltagelse blant kvinner. For 2011 og 2012 anslås det en realvekst i folketrygdens utgifter til familiestønader samlet på hhv. -2,6 pst. og -2,7 pst.
- Generelt sett har det vært en vekst i utgiftene til foreldrepenge i de senere årene. Dette skyldes bl.a. flere utvidelser av foreldrepengeordningen, økt yrkesdeltakelse blant mødre som har ført til at flere har rett til foreldrepenge, samt høyere utbetalingsgrunnlag for den enkelte. Det er i 2012 forventet at utgiftene til foreldrepenge vil øke reelt med 2 pst.
- I 2012 forventes det en utgiftsvekst på legemiddelområdet. Dette skyldes først og fremst en forventet volumvekst på 8 pst. Ulike prisregulerende tiltak har imidlertid bidratt til å dempe veksten i utgiftene til legemidler de siste årene. Blant annet har den årlige maksimalprisreguleringen av reseptpliktige legemidler og trinnprismodellen for generiske legemidler gitt betyde-

- lige innsparinger. Grunnet raskere oppgjør mellom helsepersonell, apotek og helseøkonomiforvaltningen som følge av innføringen av automatisk frikort, har etterslepet i utgiftene fra 2010 til 2011 blitt redusert. Den anslåtte utgiftsreduksjonen for legemidler og tekniske hjelpemidler fra 2010 til 2011 må ses i sammenheng med dette. Samlet sett anslås utgiftene til medisiner og tekniske hjelpemidler å øke med 5 pst. fra 2011 til 2012.
- Utgiftene til andre helseformål anslås å øke reelt med om lag 10 pst. fra 2005 til 2012. Vekstraten har imidlertid variert betydelig. Veksten er særlig knyttet til egenandelstak 1, innføringen av automatisk frikort, refusjon for legetjenester og tannlegehjelp. Det anslås en realvekst på 1,3 pst. i utgiftene til andre helseformål fra 2011 til 2012.

5.2 Folketrygdens finansieringsbehov

Folketrygdens utgifter inngår i det samlede budsjettframlegget på linje med andre statsutgifter, men er på inntektssiden formelt knyttet opp til de store avgiftsordningene (arbeidsgiveravgift og trygdeavgift) og enkelte gebyrer og refusjoner mv., jf. folketrygdloven 28. februar 1997 nr. 19, del VIII, Finansielle bestemmelser.

Folketrygdens inntekter beregnet på denne måten er for 2012 anslått til 248 633,8 mill. kroner, med følgende hovedelementer: Trygdeavgift 101 500 mill. kroner (jf. kap. 5700, post 71), arbeidsgiveravgift 145 200 mill. kroner (jf. kap. 5700, post 72), samt enkelte mindre inntekter (vederlag, gebyrer, ulike refusjoner, dividende mv., jf. kap. 5701, 5704 og 5705) på til sammen 1 933,8 mill. kroner. Utgiftene utgjør som opplyst i avsnitt 5.1 til sammen 349 473,5 mill. kroner.

Differansen mellom folketrygdens utgifter og inntekter innebærer et samlet beregnet finansieringsbehov for folketrygden i 2012 på 100 839,7 mill. kroner. En del av dekningen av folketrygdens utgifter skal skje fullt ut gjennom tilskudd fra staten, dvs. uten henvisning til de store avgiftsordningene eller andre særskilt spesifiserte inntekter, jf. folketrygdloven § 23-10 tredje ledd. Utgiftene som skal dekkes ved direkte overføringer fra staten er anslått til 16 726 mill. kroner for 2012, jf. romertallsvedtak II, Folketrygden.

6 Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt

6.1 Bestillings- og tilsagnsfullmakter

I sammenheng med budsjettet for 2012 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 48 853 mill. kroner, mot 38 540 mill. kroner i 2011.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 25 963 mill. kroner, mot 25 900 mill. kroner i 2011. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfullmakter på 24 472 mill. kroner, mot 24 419 mill. kroner i 2011. Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt 22 889 mill. kroner, mot

12 640 mill. kroner i 2011. Endringen fra 2011 til 2012 skyldes i stor grad EØS-finansieringsordningene hvor det fremmes tilsagnsfullmakter på til sammen 12 597,3 mill. kroner for 2012, mot forslag på til sammen 1 307 mill. kroner i Gul bok 2011. Utover fullmaktene i tabell 6.1, foreslås det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme, for eksempel en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2013 etter de samme satser som for høsthalvåret 2012.

Tabell 6.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

			1 000 kroner	
Kap	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
117		EØS-finansieringsordningene		
	72	EØS-finansieringsordningen 2009-2014		6 804 500
	76	Den norske finansieringsordningen 2009-2014		5 792 800
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling		550 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	73	Klima- og skogsatsingen		1 555 000
220		Utdanningsdirektoratet		
	70	Tilskudd til læremidler mv.		30 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter		20 000
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger		184 000
285		Norges forskningsråd		
	52	Forskningsformål		37 500
320		Allmenne kulturformål		
	73	Nasjonale kulturbygg		470 300
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
	50	Kunst i offentlige rom		23 000
328		Museums- og andre kulturformål		
	78	Ymse faste tiltak		17 300
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
	01	Driftsutgifter	40 000	
490		Utlendingsdirektoratet		
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger		50 000
551		Regional utvikling og nyskaping:		
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift		100 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:		
	76	Tilskudd til utleieboliger		328 500
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet		25 900
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd		71 400
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	64	Investeringstilskudd		2 290 200
634		Arbeidsmarkedstiltak:		
	76	Tiltak for arbeidssøkere		3 120 308
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
	21	Spesielle driftsutgifter	180 000	
761		Omsorgstjenester:		
	79	Andre tilskudd		1 000
920		Norges forskningsråd:		
	50	Tilskudd		182 500
1062		Kystverket:		
	30	Nyanlegg og større vedlikehold	376 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 000	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg		20 000
1148		Naturskade – erstatninger		
	71	Naturskade, erstatninger		37 500
1350		Jernbaneverket:		
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	800 000	
1350	30	Innvesteringer i linje		10 000
1426		Statens naturoppsyn:		
	32	Skjærgårdsparker mv.	7 000	
1427		Direktoratet for naturforvaltning:		
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder		55 000
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner		10 300
	34	Statlige erverv, nasjonalparker		350 000
	35	Statlige erverv, nytt skogvern		140 000

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
	77	Tilskudd til nasjonalparksentre og andre naturinforma- sjonssentre		2 000
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg		6 750
1429		Riksantikvaren:		
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer		35 000
	73	Brannsikring og beredskapstiltak		2 000
	74	Fartøyvern		12 000
1602		Finanstilsynset		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	10 000	
1610		Toll- og avgiftsetaten		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 000	
1618		Skatteetaten		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	30 000	
1634		Statens innkrevingsentral		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 000	
1700		Forsvarsdepartementet:		
	73	Forskning og utvikling		22 000
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	01	Driftsutgifter	30 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
	01	Driftsutgifter	80 000	
1731		Hæren:		
	01	Driftsutgifter	600 000	
1732		Sjøforsvaret:		
	01	Driftsutgifter	100 000	
1733		Luftforsvaret:		
	01	Driftsutgifter	600 000	
1734		Heimevernet:		
	01	Driftsutgifter	825 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon:		
	01	Driftsutgifter	300 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
	01	Driftsutgifter	125 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	115 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	18 500 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	165 000	

Tabell 6.1 fortsetter

			1 000 kroner	
Kap	Post	Betegnelse	Bestillings- fullmakt	Tilsagns- fullmakt
1790		Kystvakten:		
	01	Driftsutgifter	2 900 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten:		
	01	Driftsutgifter	75 000	
1792		Norske styrker i utlandet:		
	01	Driftsutgifter	55 000	
1795		Kulturelle og allmennyttige formål		
	01	Driftsutgifter	2 000	
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
	50	Overføring til Energifondet		400 000
1830		Forskning:		
	50	Norges forskningsråd		33 000
2421		Innovasjon Norge:		
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter		100 000

Kilde: Finansdepartementet

6.2 Statlige garantier

For 2012 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

<i>Utenriksdepartementet</i>		
Import fra utviklingsland		50 mill. kroner
Europarådets utviklingsbank		25 mill euro
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>		
Innovasjon Norge		200 mill. kroner
GIEK		
– Alminnelig garantiordning		120 000 mill. kroner
– Eksport/investering i Utviklingsland		3 150 mill. kroner
– Byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien		5 000 mill. kroner
– Garantiordning for langsiktige kraftavtaler		20 000 mill. kroner
<i>Finansdepartementet</i>		
Den nordiske investeringsbank		
– Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank		1 244 mill. euro
– Prosjektinvesteringer		341 mill. euro
– Miljølån		63,5 mill. euro
<i>Olje- og energidepartementet</i>		
Gassco AS		1 000 mill. kroner

Kilde: Finansdepartementet

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2010 i Meld. St. 3 (2010-2011) Statsrekneskapen for 2010, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av

garantisaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995-96), jf. Innst. S. nr. 218 (1995-96). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2012. Vilkårene for de enkelte garantiordningene omtales i departementenes fagproposisjoner.

7 Gjennomføringen av inneværende års budsjett

I dette kapitlet gis det en oversikt over gjennomføringen av inneværende års budsjett basert på anslag på regnskap 2011. I tillegg gis det en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2011.

7.1 Anslag på regnskap 2011

7.1.1 Statsbudsjettets utgifter

Anslag på regnskap til utgiftsbevilgninger i statsbudsjettet for 2011 utgjør 1 441,5 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond utland. Dette er 57,6 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett 2011. Hovedårsaken til utgiftsøkningen er høyere anslag på overføringer til Statens pensjonsfond utland med om lag 53,3 mrd. kroner, jf. nærmere omtale i pkt. 7.1.4 nedenfor.

Utenom utgifter til petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføring til Statens pensjonsfond utland anslås utgiftene 0,2 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett. I tilknytning til proposisjoner med bevilgningsforslag som ble fremmet før samleproposisjonen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011, ble utgiftene satt opp med 1,3 mrd. kroner. Dette gjaldt i hovedsak økt bostøtte til høye energiutgifter, overgangsregler for pensjonistbeskatningen og investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011 ble utgiftene satt opp med ytterligere 3,6 mrd. kroner. De største utgiftøkningene gjaldt utgifter til inntekts- og trygdeoppgjøret, pensjonskostnader for

helseforetakene, merverdiavgiftskompensasjon til kommunene, Statens lånekasse for utdanning, militæroperasjonen i Libya, kompensasjon til Opplysningsvesenets fond, tiltak for vei og jernbane og kartlegging av nordområdene. Utgiftene til dagpenger ble satt ned med knapt 0,8 mrd. kroner, men utgiftene gikk også ned på enkelte andre områder, som planleggingsutgifter til fullskala rensanlegg for CO₂ på Mongstad, bostøtte, arbeidsmarkedstiltak og integreringstilskudd og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. I tillegg ble anslaget for renteutgifter satt ned med om lag 1,0 mrd. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011 uten at det ble fremmet bevilgningsforslag.

I anslag på regnskap 2011 er anslagene for renteutgifter og dagpenger oppdatert etter Revidert nasjonalbudsjett 2011, noe som innebærer reduserte utgifter med om lag 4,4 mrd. kroner. Renteutgiftene anslås nå 4,0 mrd. kroner lavere enn til Revidert nasjonalbudsjett 2011. Dette skyldes i hovedsak forslagene om omlegging av bevilgningene til forskningsformål som innebærer at Fondet for forskning og nyskaping og Nils Henrik Abels minnefond ikke videreføres. Dagpengene anslås 400 mill. kroner lavere enn til Revidert nasjonalbudsjett 2011. Utover dette er det i anslag på regnskap 2011 lagt til grunn at tilleggbevilgninger som fremmes i 2. halvår og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av øvrige utgifter. Dette gjelder blant annet utgifter knyttet terroranslagene 22. juli, som ble fremmet i egen proposisjon 30. september.

Tabell 7.1 Utgifter - totaloversikt

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Endring fra saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011
Driftsutgifter	142 176	-3 284	138 893
Nybygg, anlegg mv.	51 893	-2 874	49 019
Overføringer til andre	1 054 087	56 682	1 110 768
Utlån, gjeldsavdrag mv.	135 780	7 078	142 858
Sum utgifter	1 383 936	57 602	1 441 538

Kilde: Finansdepartementet

I saldert budsjett ble det bevilget 9,8 mrd. kroner under kapittel 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen ble økt med 2,9 mrd. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2011 som følge av høyere forventet lønnsvekst enn lagt til grunn i saldert budsjett. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppjøret i staten og trygdeoppjøret mv. dekkes ved reduksjon av kapittel 2309 Tilfeldige utgifter. Trygdeoppjøret mv. er nå gjennomført, og de bevilgningsmessige konsekvensene av dette er i anslag på regnskap fordelt på en rekke kapitler og poster. Dette bidrar til å forklare at nivået på driftsutgiftene er redusert i forhold til saldert budsjett, ettersom kapittel 2309 i sin helhet er bevilget som driftsutgifter, mens merutgiftene knyttet til trygdeoppjøret isolert sett øker overføringene på statsbudsjettet.

I nysalderingsproposisjonen senere i høst vil det bli gjort rede for fordelingen av lønnsoppjøret på kapittel og post, og fremmet forslag om nedsettelse av bevilgningen på kapittel 2309.

7.1.2 Statsbudsjettets inntekter

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2011 anslås nå til 1 378,0 mrd. kroner medregnet låne- og overføringer fra Statens pensjons-

fond utland. Dette er en økning på 53,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2011. Økningen skyldes i stor grad at anslagene for inntekter fra petroleumsvirksomheten er satt opp med 50,3 mrd. kroner i forhold til anslaget i saldert budsjett 2011. I tillegg er anslagene for skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge økt med om lag 21,7 mrd. kroner. I motsatt retning trekker reduserte overføringer fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet som følge av at det oljekorrigerede budsjettunderskuddet nå anslås 28,9 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett.

Inntekter utenom petroleumsinntekter, låne- og overføringer fra Statens pensjonsfond utland anslås nå å bli 29,1 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett. Som nevnt ovenfor utgjør høyere inntekter fra skatter og avgifter fra Fastlands-Norge 21,7 mrd. kroner av dette. De reviderte tallene for 2011 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hittil i år, samt nye anslag for bl.a. sysselsetting, etter-spørsel og lønns- og prisvekst. Anslaget for direkte skatter og folketrygdavgifter er økt med til sammen 18,7 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er økt med om lag 3,5 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og toll samlet sett er satt opp med 0,5 mrd. kroner.

Tabell 7.2 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Endring fra saldert budsjett 2011	Anslag på regnskap 2011
Driftsinntekter	119 974	14 785	134 758
Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	18 475	-609	17 866
Skatter, avgifter og andre overføringer	1 109 707	36 348	1 146 056
Tilbakebetalinger mv.	76 240	3 105	79 345
Sum inntekter	1 324 396	53 629	1 378 026

Kilde: Finansdepartementet

Siden Stortinget vedtok budsjettet for 2011 i fjor høst er utbyttebetalingene utenom Statoil ASA, økt med 6,7 mrd. kroner, mens inntektene fra helseforetakenes nedbetaling av driftkreditter er økt med 1,6 mrd. kroner. Videre er anslaget for renteinntektene satt ned med 2,3 mrd. kroner siden saldert budsjett 2011.

Tilbakebetalinger på lån mv. forventes nå å bli 79,3 mrd. kroner, som er 3,1 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett 2011. Det er i hovedsak tilbakebetalingene til boliglansordningen i Statens pensjonskasse som øker, men også tilbakebetalingene til Statens lånekasse for utdanning og Husbanken øker noe.

7.1.3 Folketrygdens utgifter og inntekter. Finansieringsbehov

Folketrygdens inntekter og utgifter medregnes i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbehov, som framkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for

2011 samtykket Stortinget i at finansieringsbehovet ble dekket.

Tilleggsbevilgninger som er vedtatt hittil i år og oppdatert anslag for dagpenger, innebærer at utgiftene under folketrygden øker med 5,3 mrd. kroner. Folketrygdens inntekter fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 7,4 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Folketrygdens finansieringsbehov anslås nå til 94,4 mrd. kroner. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet forslag til vedtak om folketrygdens finansieringsbehov i 2011 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

7.1.4 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Petroleumsvirksomhetens inntekter fratrukket petroleumsvirksomhetens utgifter danner netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. Inntekts- og utgiftselementene som inngår i petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter er fastsatt i § 3 i lov om Statens pensjonsfond.

Tabell 7.3 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Saldert budsjett 2011	Endring fra saldert budsjett 2011	Mill. kroner Anslag på regnskap 2011
Inntekter SDØE	126 300	13 600	139 900
- Utgifter SDØE	25 000	-3 000	22 000
- Fjerningsutgifter på kontinentalsokkelen	11	0	11
+ Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift	173 900	36 140	210 040
+ Aksjeutbytte fra Statoil ASA	12 818	535	13 353
= Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten	288 007	53 275	341 282

Kilde: Finansdepartementet

Petroleumsutgifter

Utgiftene til petroleumsvirksomhet består av andelen av investeringer på sokkelen som dekkes av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utgifter knyttet til disponering av innretninger på sokkelen.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten anslås nå til om lag 22,0 mrd. kroner i 2011. Dette er 3,0 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett. Det er utgifter til investeringer under SDØE som nå anslås å bli 3 mrd. kroner lavere.

Petroleumsinntekter

Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter. Inntektene anslås til 139,9 mrd. kroner i 2011. I saldert budsjett var inntektene fra SDØE anslått til 126,3 mrd. kroner, noe som innebærer at anslaget er økt med 13,6 mrd. kroner. Økningen skyldes i hovedsak høyere oljepriser enn tidligere lagt til grunn. Videre omfatter inntektene fra petroleumsvirksomheten skatt og avgift på utvinning samt aksjeutbytte fra Statoil ASA. Staten har i 2011 mottatt utbytte på om lag 13,4 mrd. kroner fra Statoil ASA. Dette er 0,5 mrd. kroner høyere enn anslått i saldert budsjett. Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten i 2011 anslås til 210,0 mrd. kroner. Anslaget er 36,1 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett.

Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge. Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond utland. Nettoinntektene fra petroleumsvirksomheten i 2011 anslås å bli 341,3 mrd. kroner, som er 53,3 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Samlet overføring fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet er i saldert budsjett fastsatt til 135,0 mrd. kroner. Det oljekorrigerte underskuddet for 2011 anslås nå til 106,1 mrd. kroner, som er 28,9 mrd. kroner lavere enn bevilget beløp.

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til behovet for tilleggsbevilgninger i 2. halvår og dermed også anslaget for det oljekorrigerte underskuddet i 2011. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet oppdaterte anslag for det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2011 og eventuelt forslag om endret overføring fra Statens pensjonsfond utland til statskassen i 2011.

Kapitalen i Statens pensjonsfond utland anslås nå til 3 115,0 mrd. kroner ved utløpet av 2011, mens kapitalen i Statens pensjonsfond Norge anslås til 135,1 mrd. kroner. Samlet anslås dermed kapitalen i Statens pensjonsfond til 3 250,1 mrd. kroner ved utløpet av 2011.

Tabell 7.4 Statens pensjonsfond. Inntekter og utgifter 2011

	Saldert budsjett 2011	Endring fra saldert budsjett 2011	Mill. kroner Anslag på regnskap 2011
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten	288 007	53 275	341 282
- Overført til statskassen	134 971	-28 854	106 117
+ Renteinntekter og utbytte fra Statens pensjonsfond	113 100	-8 900	104 200
= Overskudd i Statens pensjonsfond	266 136	73 229	339 365

Kilde: Finansdepartementet

7.1.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter tilbakeføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettets finansieringsbehov vil derfor være knyttet til netto utlån og gjeldsavdrag på tidligere opptatte lån utenom overføringer til Statens pensjonsfond utland. I saldert budsjett 2011 ble brutto finan-

sieringsbehov anslått til 59,5 mrd. kroner. Brutto finansieringsbehov anslås nå til 63,5 mrd. kroner. Endringen fra saldert budsjett skyldes i hovedsak økte utlån til boliglån for statsansatte som er satt opp med 5,2 mrd. kroner. I tillegg er utlånene til Statens lånekasse for utdanning og Husbanken økt siden saldert budsjett 2011. Tilbakebetalingene fra de samme ordningene øker også noe.

Tabell 7.5 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

	Saldert budsjett 2011	Endring fra saldert budsjett 2011	Mill. kroner Anslag på regnskap 2011
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond utland)	1 113 185	79 378	1 192 563
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 248 156	50 524	1 298 680
3. Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)	-134 971	28 854	-106 117
4. Overføring fra Statens pensjonsfond utland	134 971	-28 854	106 117
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	0
6. Utlån, gjeldsavdrag mv.	135 780	7 078	142 858
7. Tilbakebetalinger mv. utenom lånetransaksjoner til Statens pensjonsfond utland	76 240	3 105	79 345
8. Utlån mv., netto (6-7)	59 539	3 973	63 512
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	59 539	3 973	63 512

Kilde: Finansdepartementet

7.2 Statsregnskapet medregnet folketrygden for 1. halvår 2011

Dette avsnittet gir en oversikt over statsregnskapet per 30. juni 2011. Regnskapstallene er sammenstilt med saldert budsjett. Tabellene i avsnittet viser også hvor stor andel av bevilgningen i saldert budsjett som er regnskapsført. Anslagsendringer og bevilgninger som er vedtatt etter at budsjettet ble saldert i Stortinget i fjor høst, inngår således ikke i andelen av bevilgninger som er regnskapsført.

7.2.1 Statsbudsjettets utgifter og inntekter

Statsregnskapet medregnet folketrygden viser at det per 30. juni 2011 er regnskapsført utgifter på 651,2 mrd. kroner. Det utgjør 47,1 pst. av bevilgningene. Tabell 7.6 viser hvordan beløpet fordeler seg på utgiftsarter.

Tabell 7.6 Statsbudsjettets utgifter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Regnskap per 30.06.2011	Regnskap i pst. av bevilgning
Driftsutgifter	142 176	65 292	45,9
Nybygg, anlegg mv.	51 893	18 895	36,4
Overføringer til andre	1 054 087	465 384	44,2
Utlån, gjeldsavdrag mv.	135 780	101 583	74,8
Sum utgifter	1 383 936	651 155	47,1

Kilde: Finansdepartementet

De totale inntektene medregnet lánetransaksjoner utgjør 679,4 mrd. kroner i perioden 1. januar - 30. juni 2011. Det tilsvarer 51,1 pst. av budsjetterte

inntekter. Tabell 7.7 viser hvordan inntektene fordeles seg etter art.

Tabell 7.7 Statsbudsjettets inntekter

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Regnskap per 30.06.2011	Regnskap i pst. av bevilgning
Driftsinntekter	119 974	76 531	63,8
Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	18 475	8 752	47,4
Skatter, avgifter og andre overføringer	1 109 707	545 110	49,1
Tilbakebetalinger mv.	76 240	46 010	60,3
Sum utgifter	1 324 396	676 402	51,1

Kilde: Finansdepartementet

7.2.2 Petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten utgjør 169,5 mrd. kroner i perioden 1. januar - 30.

juni 2011. Det tilsvarer 58,8 pst. av budsjetterte netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten.

Tabell 7.8 Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Regnskap per 30.06.2011	Regnskap i pst. av bevilgning
Inntekter SDØE	126 300	77 825	61,6
- Utgifter SDØE	25 000	10 191	40,8
- Fjerningsutgifter på kontinentalsokkelen	11	1	6,6
+ Skatt og avgift på utvinning, inkl. CO ₂ -avgift	173 900	88 503	50,9
+ Aksjeutbytte fra Statoil ASA	12 818	13 352	104,2
= Netto kontantstrøm	288 018	169 489	58,8

Kilde: Finansdepartementet

7.2.3 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

Regnskapet per 30. juni 2011 viser et brutto finansieringsbehov på 55,6 mrd. kroner.

Tabell 7.9 Oppsummering. Saldering og finansieringsbehov

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2011	Regnskap per 30.06.2011	Regnskap i pst. av bevilgning
Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond utland)	1 113 185	630 392	56,6
Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)	1 248 156	549 572	44,0
Overskudd før lånetransaksjoner, før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)	-134 971	80 820	-59,9
Overføring fra Statens pensjonsfond utland	134 971	-80 820	-59,9
Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)	0	0	-
Utlån, gjeldsavdrag mv.	135 780	101 583	74,8
Tilbakebetalinger mv. utenom lånetransaksjoner til Statens pensjonsfond utland	76 240	46 010	60,3
Utlån mv., netto (6-7)	59 539	55 573	93,3
Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8-5)	59 539	55 573	93,3

Kilde: Finansdepartementet

For nærmere detaljer vedrørende statsregnskapet for 1. halvår 2011 vises det til tabellene i vedlegg 2.

8 Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside i perioden 2003-2011

8.1 Innledning

I dette kapitlet omtales utgiftsutviklingen innenfor ulike formål i perioden 2003-2011 målt i faste 2011-priser. Beregningene tar utgangspunkt i tall fra statsregnskapet og er korrigert for endringer i statsbudsjettets inndeling. Beregningen er basert på kontoplanen for 2011, jf. nærmere omtale av datagrunnlaget og beregningsmetoden i boks 8.1.

Endringer i statsbudsjettets utgifter fra et år til et annet reflekterer dels nye politiske prioriteringer og dels endrede utbetalinger til å videreføre etablerte regelstyrte overføringsordninger eller andre lovfestede forpliktelser. I tillegg til bevilgninger over statsbudsjettet er skatter og avgifter viktige virkemidler i det årlige budsjettoplegget.

Utviklingen i statens utgifter kan derfor gi et misvisende uttrykk for utviklingen og prioriteringen av områder der skatte- og avgiftspolitikken er viktig for de totale rammevilkårene. Enkeltområder kan videre vise sterk eller svak utgiftsvekst som følge av demografiske endringer og lovfestede forpliktelser som pensjons- og trygdeutbetalinger. Beregningsmåten som benyttes for å omgjøre tallene til faste priser, kan også påvirke resultatene av analysen.

Beregningene av realvekst gir uttrykk for ressursbruken og ikke på resultatet av politikken. På enkelte områder kan det skje store forbedringer uten økt ressursbruk, mens det på andre områder kan være motsatt.

Boks 8.1 Datagrunnlaget for beregningene

Grunnlagsdataene i dette avsnittet er hentet fra offisielle regnskaper og budsjetter hvor det ikke er korrigert for de regnskapsmessige konsekvensene av funksjonsendringer mellom departementene, omlegginger i budsjetteringspraksis og omorganiseringer av statlige virksomheter. Videre kan det i enkelte tilfeller, på grunn av store overførte beløp mellom budsjettårene, merinntektsfullmakter o.l., være misvisende å sammenlikne budsjettet i ett år med regnskapstall for foregående år. Det er derfor gjort en del korreksjoner i datamaterialet. Dette medfører at det for enkelte områder ikke er samsvar mellom de tallene som er brukt her og de som finnes i andre offisielle dokumenter.

Alle beløp er oppgitt i faste 2011-priser. For årene 2003-2010 er det tatt utgangspunkt i regnskapstall, mens 2011-tallene er budsjettets stilling inkludert tilleggsbevilgninger i 1. halvår 2010. Realveksten er beregnet ved hjelp av en rekke prisindeksener hentet fra Statistisk sentralbyrås nasjonalregnskapstall. De ulike prisindeksene er valgt for å gi et best mulig uttrykk for utgiftsveksten gitt sammensetningen av utgifter på de ulike formalsgruppene. Deflatorene fra nasjonalregnskapet som er benyttet i beregningene, er imidlertid relativt brede, og kan således ikke være presise for enkeltområder. Tallene for realvekst vil i disse tilfellene ikke gi et fullt ut dekkende uttrykk for ressursinnsatsen de enkelte år målt i faste priser. Videre vil ikke utgiftsendringer som skyldes endrede realpriser komme til uttrykk i slike fastprisberegninger.

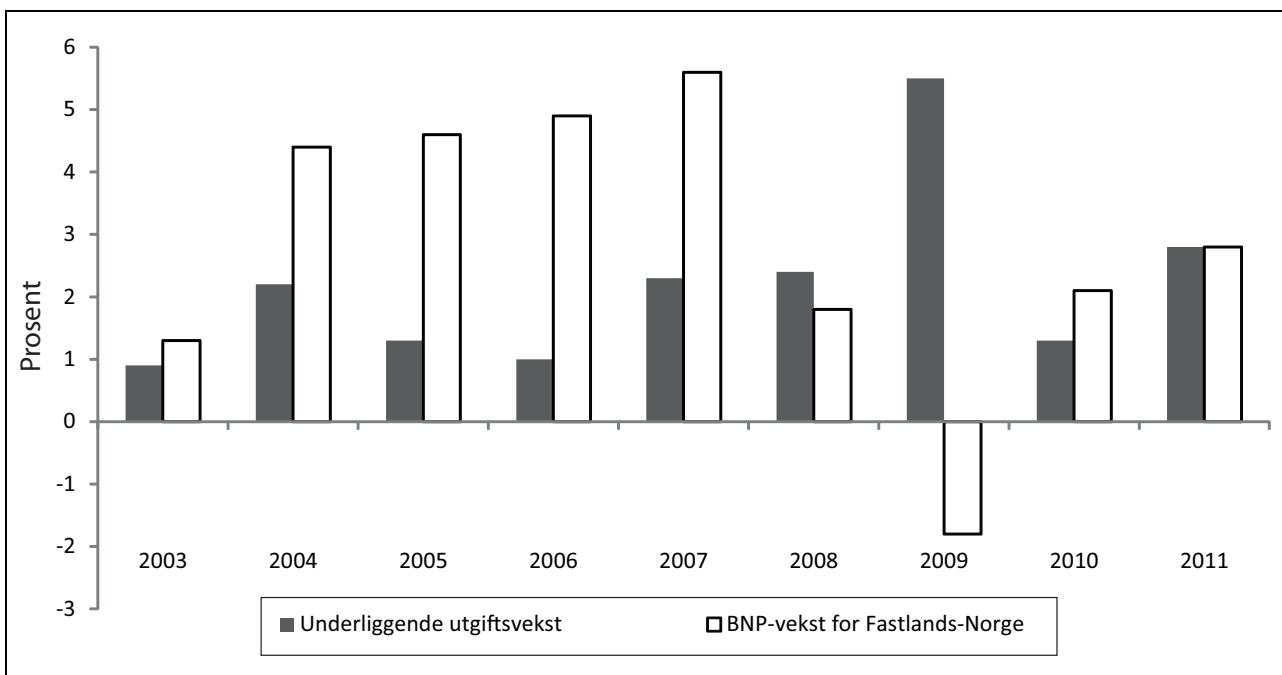
For noen bevilgninger har det vært nødvendig å foreta en skjønnsmessig gruppering. Lånetransaksjoner er holdt utenfor beregningene. Det er i hovedsak korrigert for endringer i kontoplanen. Endringer i regnskapsføring og finansieringsmåte er korrigert i de tilfeller hvor grunnlagsdata er tilgjengelig. Det gjelder f.eks. overgang til nettobudsjettering og omdanning av statlige virksomheter.

Ettersom velferdsordninger som barnehage, grunnskole, primærhelsetilbud og eldreomsorg i hovedsak finansieres av kommunene, vil beregningene for disse områdene ikke gi et helhetlig uttrykk for den offentlige ressursbruken. Det er ikke gjort forsøk på å fordele rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner på de enkelte utgiftsformålene. Fra 2011 er de øremerkede tilskuddene til barnehager innlemmet i rammetilskuddene til kommunesektoren. Det innebærer at den sterke veksten i utgiftene til barnehager ikke lenger framkommer i realvekstberegningene for familie- og forbrukerformål. Medregnet utgiftene til barnehager som er innlemmet i rammetilskuddene til kommunene, utgjør de samlede bevilgningene til barnehageformål 28,6 mrd. kroner i 2011. Det er 18,3 mrd. kroner mer enn i 2003, tilsvarende en gjennomsnittlig årlig realvekst på om lag 13,5 pst.

I de senere år er det foretatt større endringer i oppgavefordelingen mellom staten og kommunene/fylkeskommunene (sykehusreformen, reformen i barnevernet mv.). Det har også vært en reduksjon av skattenes andel av samlede inntekter for kommunene/fylkeskommunene de siste årene. Disse endringene er det i hovedsak ikke korrigerert for i beregningene.

8.2 Utgiftsveksten i perioden 2003-2011 fordelt på formål

Figur 8.1 viser BNP-veksten for Fastlands-Norge og statsbudsjettets reelle, underliggende utgiftsvekst i perioden 2003-2011. Som det går fram av figuren, var BNP-veksten for Fastlands-Norge særlig sterk i årene fra 2004 til 2007, med en gjennomsnittlig vekst i underkant av 5 pst. per år. I denne perioden var den reelle veksten i statsbudsjettets utgifter vesentlig lavere enn veksten i BNP for Fastlands-Norge. Som følge av finanskrisen og det markerte tilbakeslaget i norsk og internasjonal økonomi, snudde veksten i Fastlands-Norge fra om lag 5,6 pst. i 2007 til om lag 1,8 pst. i 2008, og fra 2008 til 2009 falt BNP for Fastlands-Norge med om lag 1,3 pst. Etter det kraftige konjunkturomslaget i 2008 ble det iverksatt en rekke tiltak for å dempe tilbakeslaget i økonomien og for å stimulere sysselsettingen. Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter fra 2008 til 2009 var på hele 5,5 pst. I 2010 tok veksten i BNP for Fastlands-Norge seg noe opp igjen, mens den reelle underliggende utgiftsveksten var moderat. Dette må ses i lys av den høye utgiftsveksten året før som innebar at statsbudsjettets utgifter var kommet opp på et høyt nivå. Etter tre år med økonomisk vekst under anslått trendvekst i BNP for Fastlands-Norge, anslås det for 2011 nå en vekst på opp mot 3 pst., mens den reelle underliggende utgiftsveksten fra 2010 til 2011 anslås noe lavere enn dette.

Figur 8.1 Reell, underliggende utgiftsvekst på statsbudsjettet og BNP-vekst for Fastlands-Norge. Regnskap 2003-2010. Anslag på regnskap 2011

Kilde: Finansdepartementet, Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.1 og figur 8.2 viser årlig realvekst oppgitt i hele prosentater fordelt på politikkområder. Figur 8.3 viser utgiftenes størrelse i 2011.

Tabell 8.1 Bevilgninger over statsbudsjettet i mrd. kroner fordelt på politikkområder i faste 2011-priser (2003, 2007 og 2011) og gjennomsnittlig årlig realvekst 2003-2011 i prosent

Politikkområde	Gjennomsnittlig årlig realvekst					
	2003	2007	2011	2003-2007	2007-2011	2003-2011
Fellesadministrasjon	18,4	20,3	23,1	2,6	3,3	2,9
Internasjonal bistand (ekskl. flyktninger i Norge)	15,8	22,4	25,1	9,0	2,9	5,9
Militært forsvar og sivil beredskap	41,1	38,0	40,2	-1,9	1,4	-0,3
Justissektoren	18,3	19,2	22,2	1,2	3,7	2,5
Utdanning og forskning	47,3	46,9	50,4	-0,2	1,8	0,8
Kirke og kultur	7,5	9,6	11,4	6,3	4,5	5,4
Trygder, pensjoner og arbeidsliv	285,7	286,5	326,0	0,1	3,3	1,7
Helse og sosialomsorg	122,3	131,4	149,9	1,8	3,3	2,6
<i>Spesialisthelsetjenesten</i>	<i>82,6</i>	<i>92,7</i>	<i>104,3</i>	<i>2,9</i>	<i>3,0</i>	<i>3,0</i>
<i>Helse og sosial utenom spesialisthelsetjenesten</i>	<i>39,7</i>	<i>38,7</i>	<i>45,6</i>	<i>-0,6</i>	<i>4,2</i>	<i>1,7</i>
Familie og forbruker	44,3	44,1	45,3	-0,1	0,6	0,3
Miljøvern og fornybar energi	5,3	5,4	9,6	0,3	15,5	7,6
Næringsstøtte og distriktpolitikk	32,6	31,0	31,6	-1,3	0,4	-0,4
Samferdsel	20,7	22,1	29,5	1,6	7,5	4,5
Petroleumsvirksomheten	18,0	21,7	25,7	4,8	4,4	4,6
Rammetilskudd til kommunesektoren	92,8	114,6	146,5	-	-	-
Renter på statsgjeld	18,6	16,1	22,6	-	-	-

Kilde: Finansdepartementet

Området fellesadministrasjon omfatter blant annet utgifter til Stortinget, Kongehuset og de departementene og underliggende etatene som har karakter av fellesadministrasjon. Eksempler på store utgiftsposter på dette området er utgifter til skatte- og avgiftsadministrasjon og deltakelse i internasjonale organisasjoner. I tillegg er utgiftene til Svalbardbudsjettet inkludert her, selv om disse utgiftene er fordelt på en rekke formål. Statlig byggeaktivitet og Statsbygg er også inkludert i denne gruppen. Grunnet igangsettelse og avslutning av byggeprosjekter vil utgiftene til statlig byggevirkosomhet kunne variere betydelig mellom enkeltår. I perioden 2003-2011 har det vært en viss vekst i utgiftene til fellesadministrasjon. Dette må særlig ses i lys av at utgiftene til finansieringsordningene i forbindelse med EØS-avtalen har økt kraftig, fra

null i regnskapet for 2003 til om lag 3 mrd. kroner i 2011-budsjettet.

Utgiftene til internasjonal bistand økte med om lag 5,9 pst. i gjennomsnitt per år hele perioden sett under ett. Det har vært et mål at bistanden skal utgjøre 1 pst. av brutto nasjonalinntekt (BNI). Dette målet ble nådd i budsjettforslaget for 2009, og i saldert budsjett 2011 utgjorde bistandsutgiftene 1,02 pst. av anslått BNI. Kraftig vekst i BNI fram til 2008 som følge av høye oljepriser og sterk vekst i fastlandsøkonomien har gjort det nødvendig å prioritere en betydelig realvekst i utgiftene til bistand for å nå denne målsettingen. I årene 2003-2007 økte utgiftene med gjennomsnittlig 9 pst. per år, mens den gjennomsnittlige utgiftsveksten har vært noe lavere de senere årene. Dette må også ses i lys av en svakere utvikling i BNI-veksten i

siste del av perioden som følge av den internasjonale finanskrisen.

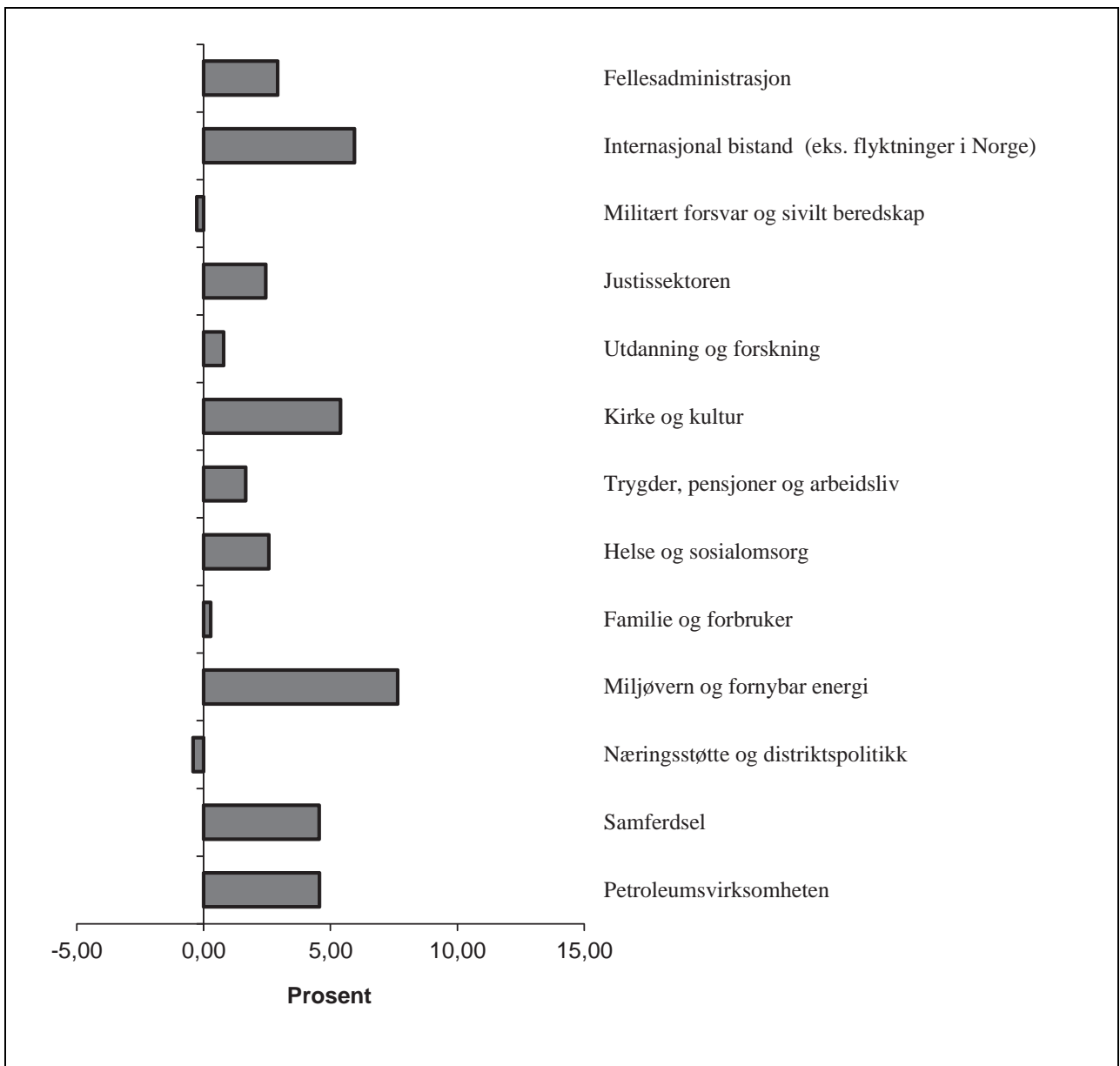
Deler av utgiftene knyttet til tiltak for flyktinger i Norge er godkjent som utviklingshjelp (ODA), og utgiftsføres over Utenriksdepartementets budsjett (kapittel 167). Det faktiske ansvaret for disse tiltakene ligger imidlertid hos andre departementer (Justisdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet). Utgiftene til disse tiltakene føres over disse departementenes budsjetter og inntektsføres som en overføring fra Utenriksdepartementet. Flyktingutgiftene i Norge er derfor ikke inkludert i tallene for internasjonal bistand i tabell 8.1, selv om de inkluderes i det som Norge rapporterer som ODA-godkjent bistand i tråd med OECDs kriterier. Utgiftene til flyktingtiltak i Norge gikk vesentlig ned fra 2003 til 2007, men har økt betydelig igjen etter dette. Nivået i 2011 er noe høyere enn i 2003.

Utgiftene til militært forsvar og sivil beredskap har gått noe ned i perioden 2003-2011 sett under ett. Utgiftene til militært forsvar i Norge utgjør mesteparten av denne kategorien. Fra 2003 til 2007 ble utgiftene til dette formålet redusert med om lag 1,7 pst. per år, mens det i den siste delen av perioden har vært en vekst i utgiftene på om lag 1,5 pst. per år. Dette må ses i lys av oppfølgingen av langtidsplanen for Forsvaret.

Innenfor justissektoren økte bevilgningene med om lag 2,5 pst. per år i gjennomsnitt over hele perioden. Det har vært jevn vekst i alle sektorer - politi og påtalemyndighet, domstolene og kriminalomsorgen - når hele perioden ses under ett. I siste del av perioden er det en sterkere vekst i utgiftene til kriminalomsorgen, samt at utbyggingen av Nødnett bidrar til økt vekst i de senere årene.

Utgiftene under formålet utdanning og forskning gjelder bevilgningene på Kunnskapsdepartementets budsjett. I perioden 2003-2011 økte utgiftene reelt med gjennomsnittlig 0,8 pst. per år. Det er særlig økte utgifter til grunnopplæringen, blant annet i forbindelse med gjennomføringen av Kunnskapsløftet, og økte forskningsbevilgninger som bidrar til å forklare utgiftsveksten innenfor dette området. Forskningsbevilgninger på andre departementers budsjetter inngår i øvrige politikkområder. Som mål på samlet ressursbruk innenfor forskningssektoren gir derfor disse tallene begrenset informasjon. NIFU STEP publiserer årlig en oversikt over nivået på de samlede bevilgningene til forskning og utvikling på statsbudsjettet og utviklingen over tid. Utgiftene til høyere utdanning og studiestøtte gikk samlet sett noe ned fra 2003 til 2007, men har økt noe de senere årene, og er på om lag det samme reelle nivået i 2011 som i 2003.

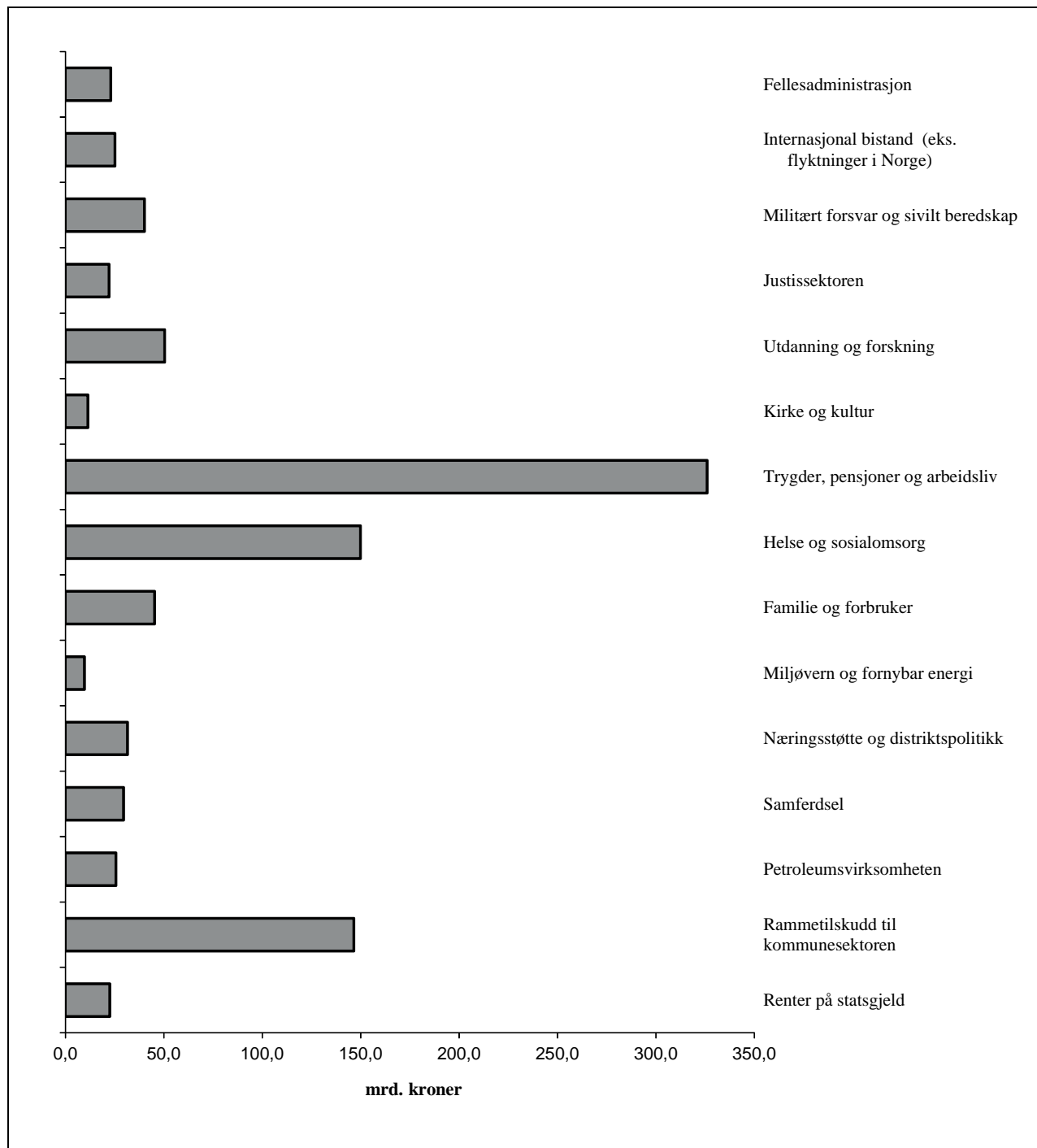
Innenfor politikkområdet kirke og kultur økte utgiftene reelt med gjennomsnittlig 5,4 pst. per år. Utgiftene økte til begge hovedformålene i perioden fra 2003 til 2011. Utgiftene til kirken og andre trosamfunn har økt med noe over 1 pst. i gjennomsnitt per år, mens utgiftene til kulturformål har økt med om lag 6,5 pst. i gjennomsnitt per år. I første del av perioden skyldes deler av denne veksten etableringen av kompensasjonsordningen for merverdiavgift i forbindelse med innføring av merverdiavgift på tjenester. Mot slutten av perioden må veksten ses i sammenheng med økte bevilgninger for å gjennomføre Kulturløftet. Sett bort fra momskompensasjon utgjør veksten innenfor kirke- og kulturområdet om lag 6,3 pst. i siste del av perioden, mot 2,3 pst. i første del av perioden.

Figur 8.2 Årlig realvekst fordelt på politikkområder i perioden 2003-2011

Kilde: Finansdepartementet

Figur 8.3 Statsbudsjettets utgifter i 2011

Kilde: Finansdepartementet

Trygder, pensjoner og arbeidsliv omfatter utgifter til Statens Pensjonskasse, Arbeids- og velferdsetaten, alderspensjon, ytelser til uførhet, arbeidsavklaringspenger, sykepenger og enkelte andre pensjoner, samt utgifter til arbeidsmarkedstiltak, dagpenger og tiltak for å bedre arbeidsmiljøet. Området er det største utgiftsområdet med om lag 326 mrd. kroner i budsjetterte utgifter i 2011. Utgif-

tene som inngår i dette formålet økte i gjennomsnitt med 1,7 pst. per år i perioden 2003-2011. Ettersom utgiftene samlet sett er store, har utviklingen innenfor dette politikkområdet bidratt vesentlig til den samlede veksten i statsbudsjettets utgifter. Utgiftsnivået i 2011 er vel 40 mrd. kroner høyere enn i 2003 målt i 2011-priser, og av dette utgjør økte utgifter til alderspensjon i folketrygden alene

om lag 28 mrd. kroner. I tillegg økte utgiftene til utføring og rehabilitering sterkt. Disse ytelsene inngår nå i ordningen med arbeidsavklaringspenger.

Helse og sosialomsorg består i hovedsak av utgifter til sykehusdrift, tiltak innen psykisk helsevern og på rusfeltet, statlig helseadministrasjon, medisiner, tiltak for eldre og funksjonshemmede, samt utgifter på innvandrings- og integreringsområdet. Siden 2003 har utgiftene økt med gjennomsnittlig om lag 2,6 pst. årlig. Dette skyldes i stor grad utgiftsutviklingen i spesialisthelsetjenesten etter den statlige overtakelsen av sykehusdriften i 2002. Spesialisthelsetjenesten utgjør om lag 2/3 av utgiftene innenfor formålsgrupperingen helse- og sosialomsorg. Utgifter utenom spesialisthelsetjenesten faller i perioden 2003-2007, i hovedsak som følge av reduserte utgifter på innvandringsområdet. Videre innebærer handlingsplanen for eldreomsorgen, som ble avsluttet i 2003, at utgiftene til tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser faller fra 2003 til 2007. I perioden 2007-2011 bidrar det nye investeringstilskuddet til at utgiftene til dette formålet igjen vokser. Utgiftene til legemidler vokser jevnt over hele perioden. I tallene for helseformål inkluderes ikke store deler av veksten i utgiftene til psykisk helsevern. Opptrappingsplanen for psykisk helse ble avsluttet i 2008 og utgiftene er i stor grad innlemmet i rammetilskuddene til kommunesektoren. De største utgiftspostene på innvandrings- og integreringsområdet er drift av statlige asylmottak og integreringstilskudd til kommunene. Utgiftene til innvandring økte i gjennomsnitt med om lag 2,7 pst. per år fra 2003 til 2011. Utgiftsnivåene varierer imidlertid mye i løpet av perioden som følge av endringer i antallet asylsøkere de enkelte årene. Utgiftene gikk ned fra 2003 til 2007, men har deretter økt kraftig.

Området familie og forbruker omfatter blant annet utgifter til barnetrygd, kontantstøtte, foreldrepenger, støtte til boligformål, statlig barne- og ungdomsvern samt forbrukerpolitiske tiltak. Utgiftene innenfor dette området er på om lag det samme reelle nivået i 2011 som i 2003. Det er en betydelig reduksjon i utgiftene til barnetrygd og kontantstøtte, mens det har vært økte utgifter til barnevernet etter den statlige overtakelsen i 2004. Utgiftene til foreldrepenger øker også gjennom perioden, noe som bl.a. skyldes utvidede rettigheter. Fra 2011 er de øremerkede tilskuddene til drift av barnehager innlemmet i rammetilskuddene til kommunene. Dette bidrar til å redusere utgiftsnivået innenfor området familie og forbruker.

Miljøvern og fornybar energi består av utgifter til miljøtiltak under Miljøverndepartementet, energi- og vassdragforvaltning (utenom petro-

leum), energiomlegging og klimatiltak og utgifter til forskning på budsjettområdene til Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet. De samlede utgiftene utgjør om lag 9,6 mrd. kroner i 2011. Utgiftene økte i gjennomsnitt med 7,6 pst. per år i perioden 2003-2011. Det har vært en særlig sterk vekst mot slutten av perioden på om lag 15,5 pst. per år. Dette skyldes blant annet at det er bevilget betydelige midler til energiomlegging og klimatiltak på Olje- og energidepartementets budsjettområde. Bevilgningen til CO₂-håndteringsprosjektene på Kårstø og Mongstad har økt kraftig i 2008, 2009 og 2010. Videre er kapitalen i Grunnfondet for energiomlegging og fornybar energi økt de senere årene. Utgiftene til tilskudd til energiomlegging i regi av Enova SF er derfor vesentlig høyere i 2011 enn i 2003. Tallene fanger for øvrig ikke opp at Enova SF delvis finansieres av et påslag i nettarifften utenom statsbudsjettet, som også har blitt økt i løpet av perioden. Det har også vært en markert økning i utgiftene til miljøtiltak over Miljøverndepartementets budsjett. Miljøpolitikken føres i tillegg i stor grad også ved hjelp av skatter, avgifter og regulering, slik at utgiftene alene ikke gir et fullstendig uttrykk for de samlede politiske prioriteringene innen dette området.

Næringsstøtte og distriktpolitikk inkluderer bl.a. støtte og administrasjon knyttet til primærnæringene, sjøfart, handel og industri, tiltak for næringsutvikling, Innovasjon Norge, eksportstøtte inkl. støtte til skipsbygging og næringsbasert forskning. Utgiftene til disse områdene gikk ned med gjennomsnittlig om lag 0,4 pst. per år fra 2003 til 2011. Store deler av nedgangen skyldes reduserte utgifter over statsbudsjettet til jordbruksavtalen i perioden 2003 til 2007. I siste del av perioden har utgiftene vært om lag uendret. Jordbrukspolitikken føres imidlertid med flere virkemidler enn de direkte tilskuddene. Målprisene og jordbruksfradraget er økt vesentlig de senere årene. Innenfor enkelte andre ordninger har høy vekst i siste del av perioden bidratt til økte utgifter. Dette gjelder bl.a. tilskudd gjennom Innovasjon Norge, tilskuddet til sysselsetting av sjøfolk og eksportstøtte.

Utgiftene til samferdsel økte i gjennomsnitt med 4,6 pst. per år i hele perioden sett under ett. Oppfølging av Nasjonal transportplan 2010-2019 bidrar særlig til økte utgifter til veg og jernbane i siste del av perioden.

Petroleumsvirksomheten omfatter utgifter til forvaltning av petroleumsvirksomheten, statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og utgifter i forbindelse med disponering av innretninger på kontinentalsokkelen. Utgiftene til petroleumsvirksomheten øker i gjennomsnitt med 4,6 pst. per

år i perioden 2003-2011. Utgiftene til petroleumsvirksomheten varierer til dels betydelig mellom årene. Dette skyldes store forskjeller i utgiftene til SDØE, som utgjør over 97 pst. av bevilgningene under området. Det er særlig investeringsutgiftene som varierer mye.

I tabellen framkommer tall for rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner. Ettersom rammetilskudd kun er én av flere finansieringskilder for kommuner og fylkeskommuner, er det ikke beregnet realvekst for dette området. Videre kan rammetilskuddene endres betydelig mellom år som følge av innlemming av øremerkede tilskudd og fastsettelsen av skattørene for kommunene og fylkeskommunene. Kommuneøkonomien omtales utførlig i den årlige kommuneproposisjonen og av Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi.

Utgiftene på renter av statsgjelden varierer i hovedsak som følge av endringer i rentenivået.

Tallene ovenfor viser at det i perioden 2003-2007 var en særlig sterk vekst i utgiftene til internasjonal bistand og kirke- og kulturformål. Utgiftene til militært forvar og sivil beredskap, næringsstøtte og distriktspolitikk og til utdanning og forskning ble redusert.

For perioden 2007-2011 viser tallene vekst i utgiftene til alle politikkområder. Innenfor områdene miljøvern og fornybar energi og samferdsel har veksten vært særlig høy sammenliknet med de andre formålene. For perioden 2005-2011 anslås den gjennomsnittlige, årlige realveksten i kommunesektorens samlede inntekter til om lag 2,8 pst. Til sammenlikning anslås den gjennomsnittlige årlige inntektsveksten i perioden fra 1990 til 2005 til 2,2 pst., jf. nærmere omtale i kap. 3 i Nasjonalbudsjettet 2012.

9 Økonomistyring i staten mv.

9.1 Tiltak for å styrke økonomistyring i staten

I Gul bok orienteres det årlig om Finansdepartementets tiltak for å fremme resultatorientert styring, effektiv ressursutnyttelse og god økonomistyring i staten. Departementet vil i 2012 fortsette arbeidet med å videreutvikle rammeverket for statlig styring med utgangspunkt i økonomiregelverket, og å videreutvikle tilbudet av økonomitjenester til statlige virksomheter.

Oppfølging av regelverk for økonomistyring i staten

Økonomiregelverket for staten fastsetter standarder og prinsipper for statlig styring, økonomistyring, regnskapsførsel og betalingsformidling. Det omfatter krav til den interne styringen i virksomheter, og til departementenes overordnede styring og oppfølging av virksomhetene (etatsstyring). I tillegg omfatter regelverket forvaltning av tilskudd, stønader og garantier, samt generelle krav til oppfølging av statlige eierinteresser i selskaper. Reglement for økonomistyring i staten og Finansdepartementets bestemmelser om økonomistyring i staten ble fastsatt 12. desember 2003, og trådte i kraft 1. januar 2004. Regelverket har senere blitt justert på enkelte punkter, senest 8. juni 2010 slik at regelverket tilrettelegger for at statlige virksomheter skal kunne motta og behandle elektronisk faktura fra 1. juli 2011, jf. St.meld. nr. 36 (2008-2009) *Det gode innkjøp*.

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) tilbyr et bredt kurstilbud innen statlig virksomhets- og økonomistyring. Disse kursene gir veiledning og rådgivning om hvordan statlige virksomheter kan tilpasse seg de krav som regelverket setter. SSØ forvalter hoveddelen av økonomiregelverket på vegne av Finansdepartementet, og har dermed fullmakt til å behandle unntakssøknader. I 2010 ble det innvilget 11 unntak av 15 behandlede søknader. Samlet sett var det 40 gyldige unntak ved inngangen til 2011, hvorav 24 gjelder valutakonto.

Kapittel 1 i Bestemmelser om økonomistyring i staten gjelder departementenes styring av underliggende virksomheter, og forvaltes av Finansde-

partementet. Departementet har i 2011 utarbeidet forslag til en egen veileder i etatsstyring. Formålet med veilederen er å gi innsikt i og videreutvikle de mange ulike virkemidlene i god etatsstyring.

Finansdepartementet leder et nettverk på departementsnivå som et ledd i arbeidet med å videreutvikle rammeverket for etatsstyring. Hensikten med nettverket er å legge til rette for dialog og erfaringsutveksling. Det er god oppslutning fra departementene i nettverket. Finansdepartementet vil videreføre nettverket i 2012.

Evalueringsportal

I Gul bok 2010 orienterte Finansdepartementet om etablering av en evalueringsportal hvor gjennomførte evalueringer i staten blir publisert og gjort søkbare. Portalen ble satt i drift i 2010, og driftsansvaret er lagt til SSØ. Spørsmålet om obligatorisk innlevering til portalen vil etter planen bli avklart sent i 2011, i forbindelse med at Evalueringsportalen går over i en ordinær driftsfase fra 2012. SSØ har etablert et samarbeid med Nasjonalbiblioteket om blant annet registrering av materiale som allerede finnes der. Det er også inngått et samarbeid med Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD), slik at brukerne i tillegg kan finne evalueringer som er registrert hos NSD. I midten av september 2011 er det registrert nær 900 evalueringer. Portalen finnes på www.evalueringsportalen.no.

Intern statlig økonomiforvaltning

Staten kan hente ut effektiviseringsgevinster gjennom å samle tjenester som er forbundet med stor driftsfordeler. Dette gjør at den enkelte virksomhet kan avlastes administrativt, noe som igjen kan frigjøre ressurser til egne kjerneoppgaver.

Flere store statlige virksomheter har etablert egne servicesentre for økonomitjenester. Departementenes servicesentre (DSS) ivaretar disse funksjonene for departementene, Statsministerens kontor og Regjeringsadvokaten. SSØ leverer tjenester til om lag to tredeler av statlige virksomheter på ett eller flere av områdene lønn, personal, regnskap

og budsjett. Ni av ti kunder hos SSØ er små eller mellomstore virksomheter.

De fleste av regnskapskundene til SSØ benytter seg av tilbudet om en elektronisk løsning for fakturahåndtering, som kan redusere virksomhetenes tidsbruk på dette området. For å legge til rette for elektroniske innkjøp, har SSØ også utviklet og innført en e-handelsløsning som integrerer hele innkjøpsprosessen fra ordre til godkjent faktura.

Rammeavtaler om kontoholds- og betalings-tjenester

Betalingsformidlingen for statlige virksomheter skjer gjennom statens konsernkontoordning. Ordningen gjelder for departementene og underliggende virksomheter, og dekker statens behov for betalingstjenester og likviditetsforvaltning. Videre sikrer ordningen at statens midler daglig samles i Norges Bank. Finansdepartementet har på vegne av staten inngått en avtale om et konsernkontosystem i Norges Bank, og SSØ har etter fullmakt fra Finansdepartementet inngått rammeavtaler med enkelte banker om betalingstjenester og kontohold. Rammeavtalene sikrer at virksomhetene får tilgang til tidsmessige og gode betalingstjenester hos bankene, i tillegg til at de forenkler anskaffelsesprosessen for virksomhetene.

Senter for statlig økonomistyring inngikk i 2010 nye rammeavtaler for staten, herunder også tilleggsavtale for valutakonti, med DnB NOR Bank ASA, Nordea Bank Norge ASA og Alliansesamarbeidet Sparebank 1 DA. En tilleggsavtale om utbetalinger knyttet til statslån ble inngått med DNB NOR Bank ASA.

Statsregnskapet

SSØ har det operative ansvaret for statsregnskapet. Basert på rapportering fra statlige virksomheter utarbeider SSØ månedlige bevilgningsregnskap for departementenes budsjettkapitler som sendes departementene. Ved årets slutt utarbeider SSØ et endelig bevilgningsregnskap og et kapitalregnskap som inngår i Meld. St. 3 om statsregnskapet. Utover denne primære bruken har Riksrevisjonen tilgang på statsregnskapsinformasjon, og Statistisk sentralbyrå (SSB) utarbeider statistikk om offentlige finanser basert på denne informasjonen. Statsregnskapet er også en kilde til informasjon som SSB benytter i forbindelse med StatRes, der SSB på oppdrag fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet utvikler et system for å formidle statistikk og indikatorer om ressursbruk og resultater i statlig virksomhet.

Finansdepartementet legger vekt på åpenhet om statsregnskapet gjennom året. SSØ har fra slutten av 2010 publisert månedlige regnskapstall på internett. I tillegg vises bevilgningshistorikk for den enkelte budsjettpost, og det gis referanse til proposisjoner, innstillinger og vedtak i Stortinget. Publiseringsløsningen finnes på http://www.sfs.no/statsregnskapet/Månedlig_statsregnskap.

Videreutvikling av regnskapsfunksjonen i statsforvaltningen

Finansdepartementet orienterte i Gul bok 2010 kapittel 9.2 om kontoplan og føringsprinsipper for regnskapet i statlige virksomheter, og om erfaringer fra utprøvingen av virksomhetsregnskap ført etter periodiseringsprinsippet. Departementet oppsummerte også sine vurderinger og tiltak for videreutvikling av regnskapsfunksjonen i statsforvaltningen.

Det er en grunnleggende forutsetning for dette arbeidet at innretningen av statsbudsjettet og statsregnskapet ligger fast. Bevilgningsregnskapet skal fortsatt avgis etter kontantprinsippet og inneholde informasjon om utgifter og inntekter fordelt på kapittel og post, i henhold til inndelingen i statsbudsjettet slik det vedtas av Stortinget. Regjeringen åpner således ikke for å endre rammene for den politiske styringen av statlige virksomheter eller virksomhetenes økonomiske fullmakter.

Finansdepartementet har gitt SSØ i oppdrag å utrede og gjennomføre arbeidet med ny kontoplan og statlige regnskapsstandarder. Formålet med oppdraget er å standardisere og videreutvikle regnskapsføringen i statlige virksomheter, inkludert departementene. Dette skal legge til rette for bedre styring i og av statlige virksomheter, og vil gi bedre regnskapsinformasjon for staten samlet sett.

Fra 1. januar 2010 ble det fastsatt anbefalte, men ikke obligatoriske regnskapsstandarder for statlige virksomheter som i samråd med overordnet departement benytter andre føringsprinsipper enn kontantprinsippet i sitt interne virksomhetsregnskap. SSØ forvalter også disse statlige regnskapsstandardene (SRS), og bistår virksomheter som ønsker å ta dem i bruk. Virksomhetene vil fortsatt rapportere til statsregnskapet etter kontantprinsippet.

Finansdepartementet har i 2010 og 2011 prioritert å utarbeide og forberede innføring av en felles, standard kontoplan. Kontoplanen er fastsatt som en frivillig ordning for statlige virksomheter fra 1. januar 2011. SSØ skal i 2012 blant annet arbeide videre med utforming, tilrettelegging og bruk av denne kontoplanen.

Standard kontoplan, som nå tas i bruk i statlige virksomheter, gir en felles struktur for inndeling av virksomhetenes utgifter, inntekter og balansekonti gruppert etter art. Art er betegnelsen på type ressurs som er benyttet, eller type inntekt. Eksempler på dette er utgifter til lønn og godtgjørelser, utgifter til kjøp av tjenester, utgifter til leie av lokaler, og inntekter fra salg, gebyrer, utlån m.v. Kontoplanen er inndelt i tre nivåer, med økende detaljering av informasjonen for hvert nivå.

Hensikten med en felles, standard kontoplan for statlige virksomheter er blant annet å legge til rette for sammenlikninger internt og på tvers av statlige virksomheter, og gi økt informasjon om utgifts- og inntektsstrukturen i virksomheten. En felles struktur med standard kodesett (konto) gir i tillegg muligheter for bedre og mer detaljert regnskapsinformasjon for staten samlet sett. En felles, standard kontoplan legger også til rette for stor-driftsfordeler i forvaltningen av den statlige kontoplanen (herunder veiledning og kompetanseutvikling), og vil kunne bidra til å øke kvaliteten på virksomhetsregnskapene.

SSØ har lagt opp et løp med puljevis innføringsbistand til statlige virksomheter basert på frivillighet. Første kull, som omfatter et mindre antall virksomheter, startet opp i 2010 og har tatt i bruk kontoplanen i 2011. Andre kull starter opp i 2011 med planlagt innføring av kontoplanen i 2012. Det legges opp til ytterligere to kull frem mot 2014. SSØ har etablert en standardisert innføringsmetode der også behovene til store statlige virksomheter og større tilskuddsordninger blir ivaretatt.

Frem mot 2014 arbeides det også videre med vurderinger av behov og muligheter for å aggre-

gere regnskapsinformasjon for staten samlet, basert på inndelingen i standard kontoplan. Statlige virksomheter skal fortsatt rapportere til statsregnskapet etter kontantprinsippet på statsbudsjettets inndeling i kapitler og poster, men rapporteringen må suppleres med mer detaljert informasjon om utgiftens eller inntektens art i henhold til standard kontoplan.

Denne informasjonen kan da brukes til å sammenstille regnskapet på tvers av kapitler og poster. Det vil for eksempel være aktuelt å presentere slik tilleggsinformasjon i vedleggstabeller i stortingsmeldingen om statsregnskapet. Slik regnskapsinformasjon for staten sett under ett kan først presenteres når alle statlige virksomheter har tatt standard kontoplan i bruk, og kan rapportere informasjonen til statsregnskapet.

Så langt følger innføringen planen. Dersom erfaringen med den pågående innføringen av standard kontoplan for de første kullene ikke tilsier noe annet, vil Finansdepartementet i 2012 fastsette denne kontoplanen som obligatorisk fra 2014.

Samfunnsøkonomiske analyser

Det er opprettet et ekspertutvalg som skal vurdere Finansdepartementets retningslinjer for samfunnsøkonomiske analyser. Bakgrunnen for gjennomgangen er utviklingen internasjonalt på området nytte-kostnadsanalyser etter at departementets veileder i samfunnsøkonomiske analyser ble utgitt i 2000 og senere revidert i 2005. Utvalget forventes å avgi sin tilrådning i løpet av 2012.

10 Flerårige budsjettkonsekvenser 2013-2015

10.1 Bakgrunn

Budsjettframskrivningene for perioden 2013-2015 skal vise de samlede budsjettmessige konsekvensene som følger av Regjeringens budsjettforslag for 2012. Framskrivningene skal gi et nøkternt og realistisk bilde av de framtidige konsekvensene av Regjeringens forslag til statsbudsjett for neste år. Budsjettframskrivningene omfatter ikke bevilgningskonsekvenser av politiske ambisjoner om framtidige satsinger og oppfyllelse av ulike målsettinger og varslede tiltak. I avsnitt 10.5 nedenfor gis det en nærmere omtale av større planer og satsinger som ikke inngår i budsjettframskrivningene.

En av målsettingene med å vise de framtidige budsjettkonsekvensene av Regjeringens budsjettopplegg er å legge til rette for en hensiktsmessig og realistisk prioritering i tråd med de politiske målsettingene og de økonomiske utsiktene. Hensikten er ikke å binde opp den framtidige handlefriheten i budsjettpolitikken ytterligere.

Sammenstilt med forventet utvikling i avkastningen av Statens pensjonsfond utland, vil de flerårige framskrivningene gi et utgangspunkt for å vurdere handlingsrommet i budsjettpolitikken de nærmeste årene som eventuelle nye satsinger og videre opptrapping av igangsatte planer må innpasses innenfor.

10.2 Grunnlaget for beregning av flerårige budsjettkonsekvenser

---

Budsjettframskrivningene skal være helhetlige i den forstand at utgifts- og inntektsutviklingen i perioden 2013-2015 skal vurderes for alle poster i statsbudsjettet.

Det legges til grunn følgende hovedprinsipper:

- Utgifter til regelstyrte ordninger skal framskrives med de utgiftskonsekvenser som følger av regelverket. Det tas hensyn til bl.a. den demografiske utviklingen og virkningen av eventuelle regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjettåret.
- Utgifter til store, enkeltstående investeringer framskrives i takt med forutsatt framdriftsplan. På områder der flere enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme slik som i Forsva-

ret og under Samferdselsdepartementet, videreføres rammen på uendret reelt nivå. For Statbygg anses alle byggeprosjekter som enkeltstående investeringer hvor utgiftene framskrives i tråd med rasjonell framdrift.

- Det korrigeres for éngangsutgifter og éngangsinntekter i budsjettforslaget for kommende år. Tiltak på utgifts- eller inntektssiden som forutsettes satt i verk et stykke ut i kommende budsjettår, framskrives med helårsvirkning.
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak på uendret reelt nivå.

10.3 Gjennomgang av ulike bevilgningstyper

Nedenfor omtales kort de ulike elementene som vurderes i forbindelse med framskrivningen av flerårige budsjettkonsekvenser.

Regelstyrte ordninger

Utgifter til regelstyrte ordninger, i hovedsak definert som bevilgninger med stikkordet "overslagsbevilgning", utgjør om lag halvparten av de samlede utgiftene på statsbudsjettet, eksklusiv petroleumsvirksomheten, lánetransaksjoner og overføringen til Statens pensjonsfond utland. Utgifter under folketrygden utgjør en vesentlig del av dette. Andre store ordninger hvor utbetalingene i hovedsak følger av regelverket, er bevilgningene til innsatsstyrt finansiering av helseforetak, barne-trygd, utdanningsstøtte gjennom Statens lånekasse for utdanning og pensjonsutbetalinger fra Statens pensjonskasse.

De regelstyrte utgiftene framskrives på grunnlag av forventninger om utbetalingene forutsatt uendret regelverk og forventet demografisk utvikling. Konsekvenser av regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjetteringsåret, innarbeides også.

Investeringer

Samlede investeringsbevilgninger under postgruppen 30-49 utgjør om lag 29 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2012, hvorav de største er investeringer i

riksveger, jernbane, Forsvaret og bygg i regi av Statsbygg. Investeringer i petroleumssektoren er holdt utenfor.

Mange investeringer går over flere år, og utgiftene kan variere betydelig mellom år. Typisk vil et vedtak om igangsetting av et nytt byggeprosjekt medføre en begrenset startbevilgning det første året og vesentlig økte bevilgninger senere år.

Statsbyggs enkeltprosjekter inngår i en samlet investeringsramme, og som hovedregel legges det til grunn at denne rammen justeres på bakgrunn av forventet framdrift for igangsatte byggeprosjekter. Dette vil også gjelde andre investeringsprosjekter som finansieres over statsbudsjettet, for eksempel IT-prosjekter. Investeringer i veier og jernbane på Samferdselsdepartementets budsjett som inngår i Nasjonal transportplan 2010-2019, og investeringer som gjelder Forsvaret, vurderes innenfor samlede rammer. Det legges ikke til grunn justeringer av disse rammene i budsjettframskrivingene.

Bevilgningene på postene 30-49 gir ikke et fullstendig uttrykk for statens samlede investeringsaktivitet ettersom blant annet investeringer i helseforetakene finansieres med tilskudd over statsbudsjettet og deler av veiutbyggingen finansieres med bompenger som ikke budsjetteres på statsbudsjettet.

Éngangseffekter og helårsvirkninger

Salg av eiendommer, innbetaling fra fond, auksjonering av konsesjoner og ekstraordinære utbyttebetalinger kan gi store inntekter som normalt ikke kan videreføres på samme nivå for senere år. Slike éngangseffekter er søkt innarbeidet i framskrivingene.

Enkelte nye tiltak iverksettes med virkning sent i budsjettåret, slik at budsjetteffekten påfølgende år blir større. Et eksempel på dette kan være bevilgninger til utdanningstiltak som skal følge skoleåret med oppstart i august, og som får helårsvirkning året etter. For andre ordninger kan innfasingen vare over flere år.

10.4 Tallmessig presentasjon

Tabell 10.1 nedenfor oppsummerer framskrivingene av statsbudsjettets utgifter i perioden 2013-2015, eksklusive dagpenger, petroleumsvirksomheten, renter og lánetransaksjoner. Tabellen viser at de antatte flerårige budsjettkonsekvensene av forslaget til statsbudsjett for 2012 vil innebære en vesentlig vekst i utgiftene i perioden.

Tabell 10.1 Flerårige budsjettkonsekvenser, endringer i forhold til Gul bok 2012, utgifter

	Mill. 2012-kroner		
	2013	2014	2015
Utgiftsøkninger totalt	11 444	18 725	29 973
Utgiftsøkninger i folketrygden	11 124	21 699	32 376
Utgiftsøkninger ekskl. folketrygden	320	-2 974	-2 402

Kilde: Finansdepartementet

Tallene i tabellen er endringer målt i 2012-priser i forhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012. De uttrykker ikke endringer i forhold til foregående budsjettår.

Oversikten viser en vekst i utgiftene på om lag 11,4 mrd. kroner fra 2012 til 2013, om lag 7,3 mrd. kroner fra 2013 til 2014 og 11,2 mrd. kroner fra 2014 til 2015. Det er den forventede veksten i folketrygdens utgifter som bidrar til den samlede utgiftsveksten i perioden 2013-2015. Utgiftsveksten i folketrygden som følge av videreføring av gjeldende regelverk mv., anslås til 32,4 mrd. kroner over treårsperioden. Utgiftene anslås å vokse noe mer det første året, enn i de to påfølgende årene.

Utenom folketrygden anslås utgiftene i 2015 om lag 2,4 mrd. kroner lavere enn i 2012. Øvrige utgifter anslås samlet sett å øke med om lag 0,3 mrd. kroner fra 2012 til 2013, mens de fra 2013 til 2014 reduseres med om lag 3,3 mrd. kroner. Fra 2014 til 2015 øker de øvrige utgiftene noe, anslått til 0,6 mrd. kroner. Økningen i utgifter utenom folketrygden i første del av perioden skyldes bl.a. at Kyoto-avtalen utløper i 2013. Det innebærer at utgiftene til kvotekjøp øker fra 2012 til 2013, men reduseres kraftig fra 2013 til 2014. Andre prosjekter som fases ut i løpet av perioden, slik som Nødnnettprosjektet, bidrar også til lavere utgifter. Videre vil utbetalingen av lån til bygging av test-

senteret for CO₂-håndtering på Mongstad fases ut fra 2013 som følge av at testsenteret ferdigstilles i 2012. I motsatt retning trekker økte utbetalinger over EØS-finansieringsordningene, som antas å øke betydelig utover i perioden. Framskrivningene er mer usikre desto lengre framover i tid de føres.

I tabell 10.2 er budsjettframskrivningene fordelt mellom utgiftsartene driftsutgifter, nybygg og anlegg og overføringer til andre. Som nevnt ovenfor, er det særlig utgiftene til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger som bidrar til økte utgifter de nærmeste årene. I tabell 10.2 inngår disse utgiftene i utgiftsarten overføringer til andre. I budsjettframskrivningene reduseres utgiftene til nybygg og anlegg (investeringer), selv om det foreslås igangsetting av enkelte nye investeringsprosjekter i

2012. Dette skyldes i stor grad at det i framskrivningene er lagt til grunn at investeringsprosjekter som utfases, i hovedsak ikke erstattes av nye investeringsprosjekter. Driftsutgiftene i staten øker noe i 2013, mens de reduseres i 2014 og 2015. Variasjonen i utgiftene skyldes i hovedsak at utgiftene til kjøp av klimakvoter medfører økte utgifter i 2013, mens det ikke er lagt inn utgifter til dette formålet i 2014 og 2015. Videre er det lagt til grunn at planleggings- og forberedelsesutgiftene i forbindelse med fullskalaanlegget på Mongstad, inkludert transport og lagring, vil bli redusert årlig fra 2013 og fram mot planlagt investeringsbeslutning senest i 2016. Utbetalingene til Statens pensjonskasse trekker i motsatt retning og bidrar til økte utgifter i hele treårsperioden.

Tabell 10.2 Flerårige budsjettkonsekvenser etter utgiftsart 2013–2015, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2012

	Mill. 2012-kroner		
	2013	2014	2015
Driftsutgifter	-8	-1 339	-1 298
Nybygg, anlegg mv.	-1 179	-3 551	-4 282
Overføringer til andre	12 631	23 615	35 554
Sum	11 444	18 725	29 973

På inntektssiden er det langt færre tiltak som antas å ha budsjettmessige konsekvenser i årene framover. Totalt anslås det at inntektene under departementene øker med i underkant av 0,7 mrd. kroner fra 2012 til 2013, mens de øker med om lag 0,8 mrd. kroner i 2013 og 2014 i forhold til 2012-budsjettet. Det er i hovedsak avdrag på lånet til TCM DA til utbygging av testsenteret for CO₂-håndtering på Mongstad som bidrar til økte inntekter. Utbytte fra Statnett og Kommunalbanken, samt brukerbetalinger for Nødnett bidrar også til høyere inntekter. Inntekter fra skatter og avgifter er ikke medregnet.

Samlet viser tallene dermed økte utgifter og reduserte inntekter på departementenes budsjetter på til sammen 10,8 mrd. kroner fra 2012 til 2013. Ytterligere budsjettsvekkelse i 2014 og 2015 utgjør henholdsvis om lag 7,2 mrd. kroner og 11,2 mrd. kroner i forhold til året før.

Med uendret skatte- og avgiftssystem øker skatte- og avgiftsinntektene over tid som følge av vekst i skattegrunnlagene. For de nærmeste årene anslås den underliggende veksten i skattegrunnlagene å styrke budsjettet med om lag 16 mrd. kroner per år.

Ifølge retningslinjene for budsjettpolitikken skal bruken av petroleumsinntekter over tid følge

utviklingen i forventet realavkastning av kapitalen i Statens pensjonsfond utland. Med fortsatt vekst i Statens pensjonsfond utland vil avkastningen øke også i årene framover. Regjeringens budsjettforslag for 2012 innebærer en bruk av petroleumsinntekter i 2012 som er noe under forventet fondsavkastning. Veksten i fondsavkastningen er anslått til i størrelsesorden 9 mrd. kroner i gjennomsnitt per år de nærmeste årene. Det vil dermed være rom for å bruke noe mer oljepenger de neste årene, og fortsatt ligge noe under 4-prosentbanen. Det understrekes at disse tallene er usikre, samt at bruken av petroleumsinntekter også de nærmeste årene vil måtte tilpasses den økonomiske utviklingen, jf. nærmere omtale i kapittel 3 i Meld. St. 1 (2011-2012) Nasjonalbudsjettet 2012.

Framskrivningene i dette avsnittet legger til grunn uendret aktivitet i offentlig tjenesteproduksjon, herunder sysselsetting. Økte utgifter til blant annet helse- og omsorgstjenester som følge av at det blir flere eldre er dermed ikke medregnet. Det er heller ikke tatt hensyn til opptrappingsplaner og oppfølging av varslede satsinger, jf. omtale i pkt. 10.5. Ved vurderingen av handlingsrommet i årene framover må det også tas hensyn til at usikkerheten i anslagene øker jo lengre fram i tid en kommer.

Tabell 10.3 Flerårige budsjettkonsekvenser, utgifter 2013-2015, ekskl. petroleumsvirksomhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2012

	Mill. 2012-kroner		
	2013	2014	2015
<i>Utenriksdepartementet</i>	<i>435</i>	<i>1 960</i>	<i>3 659</i>
EØS-finansieringsordningene	435	1 960	3 659
Øvrige endringer, netto	0	0	0
<i>Kunnskapsdepartementet</i>	<i>493</i>	<i>764</i>	<i>982</i>
Universiteter og høyskoler	160	241	290
Statens lånekasse for utdanning	353	581	730
Øvrige endringer, netto	-21	-59	-37
<i>Kulturdepartementet</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Justisdepartementet</i>	<i>-1 002</i>	<i>-1 884</i>	<i>-1 974</i>
Nødnett	-932	-1 607	-1 613
EFFEKT-programmet	-85	-115	-142
Vergemålsordningen	127	80	72
Politiet	-86	-109	-109
Øvrige endringer, netto	-27	-133	-182
<i>Kommunal- og regionaldepartementet</i>	<i>760</i>	<i>1 001</i>	<i>626</i>
Ressurskrevende tjenester	270	550	850
Rammetilskuddet til kommunene	271	271	271
Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjem	34	-57	-719
Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirker	101	182	135
Øvrige endringer, netto	84	56	89
<i>Arbeidsdepartementet</i>	<i>9 471</i>	<i>17 993</i>	<i>27 020</i>
IKT-modernisering, NAV	330	330	330
Tilskudd til Statens pensjonskasse	236	537	964
Pensjoner utenfor folketrygden	-348	-811	-957
Dagpenger, permitteringsregelverket	-110	-120	-120
Alderspensjon	8 354	16 569	24 561
Sykepenger	482	823	1 131
Uføreytelser	773	1 012	1 426
Øvrige endringer, netto	-246	-347	-315
<i>Helse- og omsorgsdepartementet</i>	<i>1 259</i>	<i>1 647</i>	<i>2 780</i>
Investeringslån til helseforetakene	-53	-1 045	-1 358
Refusjon, spesialisthelsetjenester mv.	124	269	418
Refusjon, medisiner mv.	725	1 505	2 345
Refusjon av egenbetaling	176	361	547
Refusjon, helsetjeneste i kommunene mv.	239	484	740
Øvrige endringer, netto	48	74	89

Tabell 10.3 fortsetter

	Mill. 2012-kroner		
	2013	2014	2015
<i>Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet</i>	794	1 435	2 120
Foreldrepenger	515	955	1 420
Barnetrygd og kontantstøtte	279	479	699
Øvrige endringer, netto	0	1	1
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	-175	-642	-642
Altinn II	-37	-14	-14
Internasjonal romvirksomhet	-56	-202	-98
Internasjonaliseringstiltak (108-ordningen)	-95	-206	-264
Program for miljøteknologi	0	-121	-121
Øvrige endringer, netto	13	-99	-145
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>	-31	-31	-32
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>	11	11	11
<i>Samferdselsdepartementet</i>	-268	-367	-385
Vegutbygging i Bjørvika	-251	-330	-330
Hurtigruten (Bergen - Kirkenes)	-18	-36	-54
Øvrige endringer, netto	1	-1	-1
<i>Miljøverndepartementet</i>	153	-197	-197
Nasjonalparkplanen	196	-154	-154
Gyrobehandling - Vefsn-regionen	-40	-40	-40
Øvrige endringer, netto	-3	-3	-3
<i>Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet</i>	-474	-1 579	-2 233
Byggeprosjekter innenfor husleieordningen	-373	-1 267	-1 913
Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	-25	-198	-272
Departementenes servicesenter	-62	-62	-62
Øvrige endringer, netto	-14	-53	13
<i>Finansdepartementet</i>	167	-587	-605
Skatteetaten	-91	-124	-140
Stortinget - kjøp av leiligheter	-90	-90	-90
Klimakvotekjøp	350	-400	-400
Øvrige endringer, netto	-2	26	26
<i>Forsvarsdepartementet</i>	0	0	0
<i>Olje- og energidepartementet</i>	-149	-800	-1 157
CO ₂ -håndtering	-139	-720	-1 077
Øvrige endringer, netto	-10	-80	-80
Totalsum, utgifter	11 444	18 725	29 973

Kilde: Finansdepartementet

Nedenfor omtales nærmere de ulike forholdene som framkommer i tabellen.

Utgiftsveksten i folketrygden

Utgiftene til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger (ekskl. dagpenger) forventes å øke med gjennomsnittlig om lag 11,5 mrd. kroner hvert år i 3-årsperioden 2013-2015, tilsvarende en samlet vekst på om lag 34,5 mrd. kroner.

Det er først og fremst utgiftene til alderspensjon som trekker opp utgiftene. Utbetalingene til alderspensjon anslås å øke med om lag 24,6 mrd. kroner i løpet av 3-årsperioden. Dette skyldes både at antallet alderspensjonister øker og at de nye pensjonistene vil ha høyere poengopptjening enn de eksisterende alderspensjonistene. Det er tatt hensyn til anslåtte effekter av innføringen av nytt pensjonssystem (fleksibel pensjonering og levealderjustering).

Utgiftene til uførepensjon ventes å øke samlet med om lag 1,4 mrd. kroner i løpet av 3-årsperioden. Framskrivninger basert på den demografiske utviklingen, gitt konstante uttaksrater i hver aldersgruppe, tilsier en noe avtakende vekst i antall uføre i perioden 2013-2015. Dette skyldes i stor grad de store kullene som går over i alderspensjon. Sykepengeutgiftene forventes å øke med 1,1 mrd. kroner i løpet av 3-årsperioden. Det er da lagt til grunn samme nivå på sykefraværet per selsatt som i 2012, samtidig som det er forutsatt en vekst i arbeidsstyrken som bidrar til flere sykemeldte. Regjeringens forslag til endringer i regelverket for permitteringsordningen gjelder for nye tilfeller fra og med 2012, noe som gir ytterligere reduserte utgifter til dagpenger fra 2013. Øvrige endringer i dagpengeutbetalingene, som ikke følger av regelverksendringer i 2012-budsjettet, inngår i korreksjonene til det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet og tas dermed ikke med her.

Utgiftene til foreldrepenger på Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjett forventes å øke med om lag 1,4 mrd. kroner i løpet av perioden. Økningen skyldes at det forventes utbetalt foreldrepenger for flere barn under 1 år, og effekten av ulike utvidelser av foreldrepengeordningen som er gjennomført i de senere årene.

Basert på utviklingen de siste årene, anslås den underliggende veksten under programområde 30 Stønad ved helsetjenester på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett til om lag 4,1 mrd. kroner i perioden 2013-2015. Av dette gjelder om lag 2,3 mrd. kroner utgifter til legemidler og sykepleieartikler. Utgiftene til refusjon for egenandeler forventes å øke med om lag 0,5 mrd. kroner, mens utgiftene til tannhelsetjenester og andre spesialist-

helsetjenester vil øke med knapt 0,4 mrd. kroner fra 2012 til 2015. I samme periode forventes utgiftene til refusjon for helsetjenester i kommunene å øke med om lag 0,7 mrd. kroner, hvorav knapt 0,5 mrd. kroner gjelder allmennlegehjelp og 0,2 mrd. kroner gjelder fysioterapi. Utgiftsveksten skyldes antatt økt bruk av ordningene.

EØS-finansieringsordningene

EØS-finansieringsordningene for perioden 2004-2009 avløses av de nye EØS-finansieringsordningene for perioden 2009-2014, og 2012 er det siste året med utbetaling under EØS-finansieringsordningene for perioden 2004-2009. Det tar noe tid før prosjekter under den nye ordningen for perioden 2009-2014 kommer til utbetaling. Dette medfører nokså lave utgifter til ordningene i 2012, mens vi kan forvente en kraftig vekst i utbetalingene mot slutten av perioden.

Universitetene og høyskolene

Det ble opprettet 2 200 nye studieplasser i 2011. I de påfølgende årene blir det lagt inn midler til innfasing med nye kull slik at bevilgningene til studie-plasser i treårsperioden 2013-2015 vil øke utover i perioden. Økt studentopptak i 2009 bidrar av samme grunn til en gradvis økning i bevilgningene de påfølgende årene. Samlet innebærer dette økte utgifter på om lag 370 mill. kroner i 2015. Merutgifter i Statens lånekasse for utdanning kommer i tillegg og er omtalt under. Anslagene er usikre bl.a. fordi den resultatbaserte komponenten i finansieringssystemet avhenger av studentenes faktiske avlagte studiepoeng.

I motsatt retning trekker justering av andre utgifter, bl.a. knyttet til utstyrsmidler til ferdigstilte byggeprosjekter i høyskole- og universitetssektoren. Dette medfører at samlet utgiftsvekst i universitets- og høyskolesektoren beløper seg til henholdsvis 160, 241 og 290 mill. kroner i årene 2013, 2014 og 2015.

Statens lånekasse for utdanning

Utvidelse av programperioden i LØFT-prosjektet, som skal bidra til modernisering av Lånekassens IKT-sysytemer, bidrar til økte administrative utgifter i 2012. Utgiftene reduseres med 25 mill. kroner i 2013, og prosjektet skal ferdigstilles i løpet av dette året. Fra 2014 reduseres dermed utgiftene med 159 mill. kroner. Flere studenter ved universitetene og høyskolene, bl.a. som følge av forslaget om 2 200 nye studieplasser fra og med 2011, bidrar til å øke utgiftene blant annet til avsetning til utdan-

ningsstipend og rentestøtte for Statens lånekasse for utdanning. Utgiftene til rentestøtte vil øke som følge av flere studenter og antatt stigende rente i perioden. Samlet forventes utgiftene til Statens lånekasse for utdanning å øke med 730 mill. kroner over treårsperioden.

Nødnett

Landsdekkende utbygging av Nødnett skal fullføres i 2013, og utgiftene til investeringer i utbyggingen reduseres dermed fra og med 2014.

EFFEKT-programmet

EFFEKT-programmet er et investeringsprogram for felles IKT-systemløsninger i utlendingsforvaltningen. Utgiftene til investeringer reduseres fra og med 2013. I tillegg er det lagt til grunn at driftsutgiftene i utlendingsforvaltningen reduseres som følge av programmet. Tallene inkluderer ikke mulige budsjettkonsekvenser av at redusert saksbehandlingstid for asylsaker kan legge til rette for kortere oppholdstid i mottak.

Vergemålsordningen

Det tas sikte på at den nye vergemålsloven kan tre i kraft 1. juli 2013. Loven innebærer blant annet at ansvaret for vergemål overføres fra kommunene til fylkesmennene. I tillegg skal det opprettes en sentral vergemålsmyndighet. Det er satt av midler til forberedelser for ny ordning både i 2011 og 2012. En ikrafttredelse av den nye vergemålsloven vil øke utgiftene i 2013 som følge av omorganiseringen, med noe lavere utgifter i påfølgende år. En omlegging vil også innebære at midler overføres fra kommune til de statlige myndighetene som overtar ansvaret for vergemål.

Politiet

Utgiftene til politiet reduseres med 86 mill. kroner i 2013 og med 109 mill. kroner fra og med 2014. Reduksjonen skyldes i stor grad at ekstraordinære utgifter knyttet til etterforskning av angrepene 22. juli 2011 vil bli kraftig redusert etter 2012. Videre reduseres utgiftene til IKT-tiltak i politiet fra og med 2013. I motsatt retning trekker utgifter til økt bemanning. I budsjettforslaget for 2012 legges det til rette for at politihøgskolestudenter som blir ferdig utdannet sommeren 2012 skal kunne tilbys jobb i 2012. Fra og med 2013 medfører dette økte utgifter anslått til 88,9 mill. kroner. De faktiske merutgiftene vil imidlertid avhenge av antallet ansettelser og ansettelsestidspunkt.

Ressurskrevende tjenester

Overføringer til kommunene knyttet til toppfinansieringsordningen til ressurskrevende tjenester forventes å øke med om lag 270 mill. kroner i 2013, og videre med 550 mill. kroner i 2014 og 850 mill. kroner i 2015, sammenliknet med 2012. Basert på utviklingen de senere årene er det da lagt til grunn en årlig vekst i antall mottakere på 4,2 pst. og en realvekst i kostnadene per bruker på 0,8 pst.

Rammetilskuddet til kommunene

Rammetilskuddet til kommunene økes med 271 mill. kroner fra og med 2013, i hovedsak som følge av helårseffekter av tiltak som innføres i 2012. Dette gjelder nominell videreføring av maksimalprisen for barnehager i 2012, hvor helårseffekten innebærer økte utgifter i 2013 på 62 mill. kroner. Videre innebærer helårseffekten av økt tilskudd til private barnehager økte utgifter på om lag 40 mill. kroner i 2013. Effekten av omleggingen av kontantstøtten bidrar til økte tilskudd for barnehagene på knapt 129 mill. kroner i 2013. Forslaget om innføring av valgfag på 8. trinn i ungdomsskolen fra høsten 2012 innebærer økte utgifter i 2013 på 90 mill. kroner over kommunenes rammetilskudd. Skjønnstilskuddet til kommunene settes ned med 50 mill. kroner fra 2013, knyttet til at midlene til psykososialoppfølging i kommunene etter hendelsene 22 juli, trekkes ut.

Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser

I 2008 ble det opprettet et nytt investeringstilskudd for sykehjemsplasser og omsorgsboliger med hel-døgns omsorgstjeneste. Det statlige tilskuddet utbetales når prosjektene er ferdigstilte. Det legges til grunn at tilsagn om investeringstilskudd som gis i ett budsjettår, utbetales over de fire neste årene. I 2008, 2009, 2010 og 2011 er det bevilget midler for å kunne gi tilsagn om investeringstilskudd til 8 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger. I 2012 kan det med Regjeringens budsjettforslag gis tilsagn til ytterligere 1 500 sykehjemsplasser og omsorgsboliger gjennom tilskuddsordningen. I framskrivningene er det ikke lagt til grunn nye tilsagn i statsbudsjettet for 2013, 2014 og 2015. Med forventet utbetalingsplan vil utgiftene reduseres med 12 mill. kroner i 2013, med 142 mill. kroner i 2014 og med 771 mill. kroner i 2015. I tillegg forventes det noe variasjon i utgiftene til rente- og avdragskompensasjon knyttet til utbygging av omsorgsboliger og sykehjemsplasser under de gjennomførte opptrappingsplanene for eldreomsorg og psykisk helse, i hovedsak

som følge av renteendringer. Samlet sett innebærer dette at utgiftene øker med 34 mill. kroner i 2013, mens de reduseres med 57 mill. kroner i 2014 og 719 mill. kroner i 2015, sammenliknet med utgiftsnivået i 2012.

Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirker

Utgiftene til rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirker øker noe utover i perioden, i hovedsak som følge av forventet renteutvikling i årene framover.

IKT-modernisering i Arbeids- og velferdsetaten

Utgiftene til IKT-modernisering i Arbeids- og velferdsetaten anslås å øke med 330 mill. kroner fra 2012 til 2013. Utgiftene skal i hovedsak bidra til modernisering av etatens saksbehandlingssystemer og selvbetjeningssystemer for brukerne.

Statens pensjonskasse

Det forventes en økning i utgiftene under Statens pensjonskasse på om lag 1 mrd. kroner fram mot 2015. Utgiftene øker som følge av forventet vekst i utgiftene til både alderspensjon og avtalefestet pensjon (AFP).

Pensjon utenfor folketrygden

Utgiftene til pensjoner utenfor folketrygden forventes å gå ned i treårsperioden. Utgiftene til krigspensjon og pensjonstrygden for sjøfolk forventes å gå ned som følge av færre mottakere. Utgiftene til AFP går ned på kort sikt som følge av innføringen av ny AFP i privat sektor fra 1. januar 2011, der AFP blir et livsvarig påslag i folketrygdens alderspensjon.

Investeringer i de regionale helseforetakene

Investeringer i helseforetakene finansieres gjennom basisbevilgningen til de regionale helseforetakene, samt investeringslån.

Regjeringen foreslår i 2012-budsjettet å bevilge 300 mill. kroner i investeringslån til samordning av Oslo universitetssykehus og 50 mill. kroner i lån til ny A-fløy ved Universitetssykehuset i Nord-Norge. Fra tidligere år er nytt sykehus i Østfold, Haukeland universitetssykehus, Helse Stavanger HF og Nordlandssykehuset i Bodø og Vesterålen og St. Olavs hospital i Trondheim innvilget investeringslån. Prosjektene har fastsatte samlede lånerammer,

og utbetalingene vil variere med prosjektenes framdrift. Det legges til grunn at utgiftene reduseres gjennom hele perioden. Anslaget for utgiftene til investeringslån vil over tid motsvares av inntekter når lånene betales tilbake.

Barnetrygd og kontantstøtte

Utgiftene til kontantstøtte forventes å gå noe ned i 2013, som følge av helårseffekten av Regjeringens forslag til omlegging av ordningen i 2012. Utgiftene til barnetrygd øker gjennom perioden som følge av at det forventes flere barn i de aktuelle aldersgruppene. Økningen i antall barn bidrar også til at utgiftene til kontantstøtte stiger svakt fra 2014.

Altinn II

I 2012-budsjettet foreslås det 167 mill. kroner til videreutvikling og drift av Altinn-løsningen. Utgiftene til videreutviklingen av Altinn-løsningen forventes å synke framover etter hvert som prosjektet ferdigstilles.

Internasjonal romvirksomhet

Utviklingen i utgiftene til deltakelse i europeiske romfartsprogrammer er basert på ESAs framdriftsplan for programmene. Utgiftene forventes å ligge lavere enn i 2012 i hele perioden, men varierer fra år til år.

Internasjonaliseringstiltak (108-ordningen)

Gjennom den regelstyrte 108-ordningen skal norske eksportører av kapitalvarer og relaterte tjenester tilbys et konkurransedyktig eksportkredittilbud. Lavere renter på finansieringssiden bidrar til reduserte utgifter for ordningen.

Vegutbygging i Bjørvika

Det var tidligere lagt til grunn at 2011 ville være det siste året med statlige midler til prosjektet. På grunn av kostnadsøkninger er det imidlertid behov for statlige midler også etter 2011.

Hurtigruten (Bergen-Kirkenes)

Den nye avtalen med Hurtigruten om kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen - Kirkenes har fallende utbetalingsprofil, noe som gir lavere utgifter utover i avtaleperioden.

Nasjonalparkplanen

Utgiftene til erstatninger som følge av Nasjonalparkplanen forventes å øke med 196 mill. kroner til 350 mill. kroner i 2013. Utbetalingene forventes slutført i 2013, og fra og med 2014 går dermed utgiftene ned med 154 mill. kroner i forhold til 2012.

Gyrobehandling i Vefsn-regionen

Regjeringen foreslår å bevilge 40 mill. kroner til Gyrobehandling i Vefsn-regionen i 2012. Utgiftene reduseres tilsvarende fra og med 2013.

Byggeprosjekter

Framskrivningen av videreføring og igangsetting av byggeprosjekter innenfor husleieordningen til Statsbygg viser reduserte utgifter på 1,9 mrd. kroner fra 2012 til 2015. Utgiftsreduksjonen fra 2013 skyldes at igangsatte byggeprosjekter vil bli ferdigstilt de nærmeste årene. Utgiftene til byggeprosjekter utenfor husleieordningen forventes å synke med knapt 0,3 mrd. kroner i samme periode, gitt den nåværende porteføljen av byggeprosjekter. Det er ikke innarbeidet økte utgifter til gjenoppbygging av regjeringskvartalet utover midler til prosjektering, men det må påregnes betydelig utgifter til dette i årene som kommer. Utgiftene til Departementenes servicesenter reduseres fra og med 2013 som følge av at opprydningstiltak og andre ekstraordinære tiltak knyttet til terrorhandlingen mot regjeringskvartalet avsluttes.

Skatteetaten

Investeringsutgifter knyttet til IT-prosjekter i Skatteetaten trekkes ut etter hvert som prosjektene

fullføres, og dette medfører en reduksjon på til sammen rundt 140 mill. kroner i løpet av perioden 2013-2015.

Stortinget - kjøp av leiligheter

Det foreslås 90 mill. kroner til kjøp av leiligheter for stortingsrepresentanter i 2012. Utgiftene er engangskjøp og tas ut igjen av budsjettet i 2013.

Klimakvotekjøp

Utgiftene til kjøp av klimakvoter for utslippsperioden 2008-2012 forventes å øke i 2013. Fra og med 2014 er det lagt til grunn at det ikke påløper utgifter til kjøp av klimakvoter ettersom alle kvoteleveranser iht. Kyoto-avtalens forpliktelser vil være avsluttet senest i 2013.

CO₂-håndtering

I framskrivningene er det lagt til grunn at utgiftene til investering i testsenteret på Mongstad fases ut fra og med 2013. Samtidig er det lagt til grunn at staten skal kjøpe forskningstjenester fra testsenteret når dette er ferdigstilt, noe som bidrar til økte utgifter i en femårsperiode fra 2012. Planleggings- og forberedelsesutgiftene i forbindelse med fullskalaanlegget på Mongstad, inkludert transport og lagring, vil bli redusert årlig fra 2013 og fram mot planlagt investeringsbeslutning senest i 2016.

Inntekter

På inntektssiden er det vesentlig færre poster som endrer seg utover i perioden. Inntektene øker med i underkant av 0,7 mrd. kroner fra 2012 til 2013, og med ytterligere 0,1 mrd. kroner i 2014 og 2015. Skatter og avgifter er ikke medregnet i tallene.

Tabell 10.4 Flerårige budsjettkonsekvenser, inntekter 2013-2015, ekskl. skatter og avgifter, petroleumsvirk-somhet, renter og lånetransaksjoner. Endringer i forhold til Gul bok 2012

	Mill. 2012-kroner		
	2013	2014	2015
<i>Justisdepartementet</i>	77	88	88
Brukerbetaling mv. for Nødnett	77	88	88
<i>Kommunal- og regionaldepartementet</i>	31	62	92
Utbytte Kommunalbanken	31	62	92
<i>Arbeidsdepartementet</i>	-16	-31	-48
Folketrygden	-10	-20	-30
Øvrige endringer, netto	-6	-11	-18
<i>Finansdepartementet</i>	60	14	0
Stortinget, salg av leiligheter	60	14	0
<i>Olje- og energidepartementet</i>	506	624	676
Avdrag på lån til TCM DA	438	438	438
Utbytte Statnett	68	186	238
<i>Øvrige departementer</i>	-7	-6	-6
Totalsum, inntekter	651	751	802

Kilde: Finansdepartementet

Brukerbetaling mv. for Nødnett

Etter hvert som landsdekkende utbygging av Nødnett fullføres vil brukerbetalinger og refusjonene til Justisdepartementet som drifter Nødnett øke, før de stabiliserer seg.

Utbytte Kommunalbanken

Kommunal- og regionaldepartementet mottar utbytte fra Kommunalbanken. Det er anslått at utbyttet vil øke noe i årene fremover som følge av høyere egenkapital i banken.

Avdrag på lån til TCM DA

Statens utgifter til testsenteret for CO₂-rensing på Mongstad finansieres gjennom lån til TCM DA som bevilges over streken i statsbudsjettet. Når testsenteret er ferdigstilt skal lånet betales tilbake. I 2012 vil det tilbakebetales 612 mill. kroner, mens tilbakebetalingene vil øke med ytterligere 438 mill. kroner i 2013 og årene fremover. Statens kjøp av tjenester fra testsenteret skal imidlertid dekke både statens andel av tilbakebetalingene av lån og driftutgifter, slik at utgiftene knyttet til testsenteret vil være større enn inntektene fra avdrag på lån.

Utbytte Statnett

Utbytte fra Statnett forventes å øke jevnt i perioden 2013 til 2015. Dette skyldes hovedsakelig forventning om høyere tariffinntekter i kombinasjon med at driftsutgiftene i perioden ligger på et stabilt nivå.

10.5 Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjett-framskrivingene

I framskrivingene tas det kun med framtidige konsekvenser av vedtak som er innarbeidet i Regjerings budsjettforslag til Stortinget. Politiske målsettinger som er kommet til uttrykk i for eksempel intensjonserklæringer, stortingsmeldinger, flertallsmerknader i Stortinget mv., er derfor ikke tatt med i tallmaterialet. Enkelte av disse målsettingene er forholdsvis konkrete når det gjelder framtidige bevilgningsbehov. Av slike utgiftssatsinger kan nevnes Kulturløftet, Omsorgsplan 2015 og Nasjonal transportplan 2010-2019, jf. nærmere omtale nedenfor. Utenom pensjonsutgiftene i folketrygden, er heller ikke økte utgifter som følger av demografiske endringer tatt med i framskrivingene. Dette gjelder blant annet utgifter til helse- og omsorgstjenester som følger av at det blir flere eldre.

Regjeringen vil videreføre maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehager nominelt uendret inntil prisen er redusert til 1 750 kroner målt i faste 2005-kroner. Tidspunkt for måloppnåelse og nivået på årlige bevilgninger vil blant annet avhenge av prisstigningen.

Vedtatte endringer i §14 i barnehageloven, jf. Innst. O. nr. 103 (2008-2009), innebærer at godkjente ikke-kommunale barnehager skal behandles likeverdig med kommunale barnehager når det gjelder offentlig tilskudd. Med Regjeringens budsjettforslag for 2012 økes minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager til 92 pst. av gjennomsnittlig offentlig finansiering av kommunale barnehager

Regjeringen har lagt fram Omsorgsplan 2015 med blant annet en egen kompetanse- og rekrutteringsplan, avtale med KS om kvalitetsutvikling i kommunene og satsing på omsorgsforskning. I 2008 ble det opprettet et nytt investeringstilskudd for sykehjemsplasser og omsorgsboliger med helse- og omsorgstjeneste. I 2008, 2009, 2010 og 2011 er det bevilget midler for å kunne gi tilsagn om investeringstilskudd til samlet 8 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Regjeringen foreslår at det i 2012 skal kunne gis tilsagn til ytterligere 1 500 sykehjemsplasser og omsorgsboliger gjennom tilskuddsordningen. Det legges til grunn en målsetting om at det skal gis investeringstilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2008 – 2015.

I langtidsplan for Forsvaret for perioden 2009-2012, jf. Stortingets behandling av St.prp. nr. 48 (2007-2008), er det lagt til grunn at forsvarsbevilgningene i perioden skal økes med 800 mill. kroner (faste 2008-kroner) sammenlignet med budsjettet for 2008. Planperioden utløper i 2012 og Regjeringens budsjettforslag for 2012 innebærer at planen er fulgt opp. Regjeringen vil komme tilbake til ny langtidsplan for Forsvaret for perioden 2013-2016.

Regjeringen har som mål at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. En jevn opptrapping av Kulturløftet fram til 2014 tilsier isolert sett at bevilgningene til kultur-

formål årlig økes med om lag 400 mill. kroner fram til 2014. Anslaget er basert på at statsbudsjettets utgifter videreføres reelt uendret fra 2012.

Regjeringen har videre en målsetning om at rammen for momskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner skal økes til om lag 1,2 mrd. kroner innen 2014. Dette innebærer at bevilgningen til ordningen må økes med om lag 600 mill. kroner fram til 2014. Momskompensasjonsordningen medregnes i Kulturløftet.

I St.meld. nr. 16 (2008-2009) *Nasjonal transportplan 2010-2019* (NTP) framgår økonomiske rammer for Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket for perioden 2010-2019. For 2012 foreslår Regjeringen bevilgninger til NTP-formål på til sammen 26,8 mrd. kroner. Gjennomsnittsbevilgninger i perioden 2010-2013 i tråd med rammene som ble varslet i NTP, innebærer et behov for bevilgninger til NTP-formål i 2013 som er om lag 2 mrd. kroner høyere i 2013 enn budsjettforslaget for 2012.

I tillegg er det på en rekke andre områder varslet økt innsats uten nærmere angivelse av bevilgningsmessige konsekvenser.

I framskrivingene over er det lagt til grunn at kommunesektorens inntekter og overføringene til helseforetakene videreføres reelt uendret fra 2012. I perioden 2005-2010 anslås den årlige realveksten i kommunesektorens samlede inntekter til om lag 2,8 pst., mens det har vært en reell vekst i driftsbevilgningene til helseforetakene på om lag 1,7 pst. per år. Det må forventes at det innenfor begge disse områdene vil være behov for økte ressurser i framtida, blant annet for å møte oppgaver som følge av en aldrende befolkning.

Omtalen ovenfor viser at oppfølging av varslede satsinger i tråd med målsettingene, samlet sett vil kreve betydelige bevilgningsøkninger. Samtidig er handlingsrommet i budsjettpolitikken begrenset, jf. også omtalen av budsjettpolitikken på mellomlang sikt i Meld. St. 1 (2011-2012) *Nasjonalbudsjettet 2012*. Det vil således bli krevende å følge opp de politiske målsettingene om økt innsats på ulike områder i perioden 2013-2015.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
statsbudsjettet 2012.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om statsbudsjettet 2012 i samsvar med et vedlagt forslag.

**Forslag
til vedtak om statsbudsjettet for
budsjettåret 2012**

I
Oversikt over utgifter og inntekter i statsbudsjettet for budsjetterminen 2012

i 1000 kroner

Utgifter					
	Samlede utgifter	Drifts - utgifter	Nybygg, anlegg mv.	Overføringer til andre	Utlån, gjelds-avdrag mv.
Det kongelige hus	190 640	17 725	-	172 915	-
Regjering	310 200	310 200	-	-	-
Stortinget og underliggende institusjoner	1 656 400	1 281 300	212 000	163 100	-
Høyesterett	80 808	80 808	-	-	-
Utenriksdepartementet	32 632 899	4 959 853	35 398	26 849 788	787 860
Kunnskapsdepartementet	41 102 443	3 198 535	23 977	37 879 931	-
Kulturdepartementet	8 858 852	1 575 618	34 029	7 249 205	-
Justis- og politidepartementet	29 126 107	24 976 027	1 569 884	2 580 196	-
Kommunal- og regionaldepartementet	153 954 771	343 454	1 000	153 610 317	-
Arbeidsdepartementet	49 035 030	22 067 657	441 956	11 325 417	15 200 000
Helse- og omsorgsdepartementet	115 077 031	4 109 942	18 003	110 940 086	9 000
Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet	31 691 738	6 615 787	67 955	25 007 996	-
Nærings- og handelsdepartementet	6 022 138	1 717 438	71 900	4 232 800	-
Fiskeri- og kystdepartementet	4 505 696	3 171 393	666 917	667 386	-
Landbruks- og matdepartementet	16 514 893	1 535 641	9 553	14 969 699	-
Samferdselsdepartementet	31 750 100	13 950 600	11 702 200	6 097 300	-
Miljøverndepartementet	4 881 463	2 641 445	503 284	1 736 734	-
Fornyings-, administrasjons- og kirke- departementet	5 873 824	3 959 809	684 764	1 229 251	-
Finansdepartementet	40 675 600	8 574 900	235 300	31 865 400	-
Forsvarsdepartementet	40 563 187	29 960 726	9 975 821	626 640	-
Olje- og energidepartementet	6 462 220	2 356 070	10 000	4 096 150	-
Ymse utgifter	11 350 000	11 350 000	-	-	-
Statsbankene	92 635 854	638 167	175 374	12 279 746	79 542 567
Statlig petroleumsvirksomhet	25 002 300	2 300	25 000 000	-	-
Statens forretningsdrift	2 184 464	-381 895	2 566 359	-	-
Folketrygden	349 473 455	-	-	349 473 455	-
Statens pensjonsfond utland	351 690 700	-	-	351 690 700	-
Sum utgifter	1 453 302 813	149 013 500	54 005 674	1 154 744 212	95 539 427
			Statsbudsjettet folketrygden ikke medregnet	Folketrygden	Statsbudsjettet medregnet folketrygden
1. Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond utland)			988 882 118	248 633 800	1 237 515 918
2. Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.)			1 008 289 931	349 473 455	1 357 763 386
Driftsutgifter			149 013 500	-	149 013 500
Nybygg anlegg mv.			54 005 674	-	54 005 674
Overføringer til andre			453 580 057	349 473 455	803 053 512
Overføringer til Statens pensjonsfond utland			351 690 700	-	351 690 700
3. Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)			-19 407 813	-100 839 655	-120 247 468
4. Overføring fra Statens pensjonsfond utland			120 247 468	-	120 247 468
5. Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)			100 839 655	-100 839 655	-

i 1 000 kroner

Inntekter					
	Samlede inntekter	Drifts-inntekter	Inntekter i samband med nybygg, anlegg mv.	Skatter, avgifter og andre overføringer	Tilbakebetalinger mv.
Skatt på formue og inntekt	228 850 000	-	-	228 850 000	-
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	246 700 000	-	-	246 700 000	-
Tollinntekter	2 395 000	-	-	2 395 000	-
Merverdiavgift	222 300 000	-	-	222 300 000	-
Avgifter på alkohol	12 450 000	-	-	12 450 000	-
Avgifter på tobakk	8 220 000	-	-	8 220 000	-
Avgifter på motorvogner	33 642 000	-	-	33 642 000	-
Andre avgifter	45 900 372	-	-	45 900 372	-
Sum skatter og avgifter	800 457 372	-	-	800 457 372	-
Renter av statens forretningsdrift	83 940	-	-	83 940	-
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	1 808 200	500	1 789 200	18 500	-
Sum inntekter av statens forretningsdrift	1 892 140	500	1 789 200	102 440	-
Renter fra statsbankene	9 695 976	-	-	9 695 976	-
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	9 942 263	-	-	9 942 263	-
Utbytte ekskl. Statoil	14 273 955	-	-	14 273 955	-
Renteinntekter og utbytte (eksl. statens forretningsdrift og Statoil)	33 912 194	-	-	33 912 194	-
Inntekter under departementene	24 561 212	17 600 663	270 419	6 791 130	-
Overføring fra Norges Bank	-	-	-	-	-
Tilbakeføring av midler fra Statens bank-sikringsfond	-	-	-	-	-
Sum andre inntekter	24 561 212	17 600 663	270 419	6 791 130	-
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	135 600 000	111 400 000	17 300 000	6 900 000	-
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	227 740 000	-	-	227 740 000	-
Aksjeutbytte fra Statoil	13 353 000	-	-	13 353 000	-
Sum petroleumsinntekter	376 693 000	111 400 000	17 300 000	247 993 000	-
Tilbakebetalinger	153 402 199	-	-	-	153 402 199
Statens pensjonsfond utland	120 247 468	-	-	120 247 468	-
Sum inntekter	1 511 165 585	129 001 163	19 359 619	1 209 503 604	153 402 199
			Statsbudsjettet Folke-trygden ikke medregnet	Folke-trygden	Statsbudsjettet medregnet Folke-trygden
Låntransaksjoner:					
6. Utlån gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt			95 539 427	-	95 539 427
Utlån til statsbanker			79 542 567	-	79 542 567
Gjeldsavdrag			-	-	-
Andre utlån, aksjetegning mv.			15 996 860	-	15 996 860
7. Tilbakebetalinger mv.			153 402 199	-	153 402 199
8. Utlån mv. (netto) (6 - 7)			-57 862 772	-	-57 862 772
9. Samlet finansieringsbehov - av kontantbeholdning og lånemidler (8 - 5)			-158 702 427	100 839 655	-57 862 772

Kap. Post	Utgifter:	Kroner	Kroner
Det kongelige hus			
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen:		
1	Apanasje	9 674 000	
50	Det kongelige hoff	150 635 000	
51	Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff	5 610 000	165 919 000
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen:		
1	Apanasje	8 051 000	
50	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessens stab mv.	16 670 000	24 721 000
	Sum Det kongelige hus		<u>190 640 000</u>
Regjering			
20	Statsministerens kontor:		
1	Driftsutgifter	92 800 000	
21	Spesielle driftsutgifter, 22. juli-kommisjonen, <i>kan overføres</i>	12 000 000	104 800 000
21	Statsrådet:		
1	Driftsutgifter	139 100 000	139 100 000
24	Regjeringsadvokaten:		
1	Driftsutgifter	51 400 000	
21	Spesielle driftsutgifter	14 900 000	66 300 000
	Sum Regjering		<u>310 200 000</u>
Stortinget og underliggende institusjoner			
41	Stortinget:		
1	Driftsutgifter	741 800 000	
32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	90 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	122 000 000	
70	Tilskudd til partigruppene	149 200 000	
72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 400 000	
73	Kontingenter, internasjonale delegasjoner	12 500 000	1 116 900 000
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret:		
1	Driftsutgifter	6 300 000	6 300 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen:		
1	Driftsutgifter	52 200 000	52 200 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste:		
1	Driftsutgifter	9 200 000	9 200 000
51	Riksrevisjonen:		
1	Driftsutgifter	471 800 000	471 800 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		<u>1 656 400 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Høyesterett			
61	Høyesterett:		
1	Driftsutgifter	80 808 000	80 808 000
	Sum Høyesterett		<u>80 808 000</u>
Utenriksdepartementet			
Administrasjon av utenriktjenesten			
100	Utenriksdepartementet:		
1	Driftsutgifter	1 749 965 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	11 795 000	
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 058 000	
70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	878 000	
71	Diverse tilskudd	18 585 000	
72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	149 000	
90	Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	360 000	1 797 790 000
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon:		
1	Driftsutgifter	45 805 000	45 805 000
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet:		
1	Driftsutgifter	8 779 000	8 779 000
	Sum administrasjon av utenriktjenesten		<u>1 852 374 000</u>
Utenriksformål			
115	Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	29 664 000	
70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	74 212 000	103 876 000
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner:		
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 261 698 000	1 261 698 000
117	EØS-finansieringsordningene:		
72	EØS-finansieringsordningen 2004-2009, <i>kan overføres</i>	155 936 000	
73	Den norske finansieringsordningen 2004-2009, <i>kan overføres</i>	150 961 000	
75	EØS-finansieringsordningen 2009-2014, <i>kan overføres</i>	436 500 000	
76	Den norske finansieringsordningen 2009-2014, <i>kan overføres</i>	382 200 000	1 125 597 000
118	Nordområdetiltak m.v.:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	10 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	343 624 000	
71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	65 006 000	
76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	35 839 000	454 469 000
	Sum utenriksformål	<u> </u>	<u>2 945 640 000</u>
Administrasjon av utviklingshjelpen			
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen:		
1	Driftsutgifter	1 094 150 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 340 000	1 113 490 000
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad):		
1	Driftsutgifter	202 360 000	202 360 000
144	Fredskorpset:		
1	Driftsutgifter	52 650 000	52 650 000
	Sum administrasjon av utviklingshjelpen	<u> </u>	<u>1 368 500 000</u>
Bilateral bistand			
150	Bistand til Afrika:		
78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 675 300 000	2 675 300 000
151	Bistand til Asia:		
72	Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000	
78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	370 000 000	944 500 000
152	Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika:		
78	Regionbevilgning for Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	500 000 000	500 000 000
153	Bistand til Latin-Amerika:		
78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	190 500 000	190 500 000
	Sum bilateral bistand	<u> </u>	<u>4 310 300 000</u>
Globale ordninger			
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling:		
1	Driftsutgifter	33 500 000	
70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 308 000 000	
71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	91 000 000	
72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	172 500 000	
77	Utvexlingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	135 000 000	1 854 000 000
161	Næringsutvikling:		
70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
75	NORFUND - tapsavsetting	262 500 000	
95	NORFUND - grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	787 500 000	1 359 000 000
162	Overgangsbiand (gap):		
70	Overgangsbiand (gap), <i>kan overføres</i>	390 000 000	390 000 000
163	Nødhjelp, humanitær biand og menneskerettigheter:		
70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
71	Humanitær biand, <i>kan overføres</i>	2 216 200 000	
72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	260 000 000	2 976 200 000
164	Fred, forsoning og demokrati:		
70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	648 000 000	
71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	450 000 000	
72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	175 000 000	
73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	340 000 000	1 613 000 000
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering:		
1	Driftsutgifter	139 000 000	
70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	333 000 000	
71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	400 000 000	872 000 000
166	Miljø og bærekraftig utvikling mv.:		
1	Driftsutgifter	51 000 000	
70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	6 700 000	
71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 549 000 000	2 874 700 000
167	Flyktningiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA):		
21	Spesielle driftsutgifter	1 531 185 000	1 531 185 000
168	Kvinner og likestilling:		
70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	307 000 000	307 000 000
169	Globale helse- og vaksineinitiativ:		
70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 190 000 000	
71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	145 000 000	
72	Det globale fond for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM), <i>kan overføres</i>	450 000 000	1 785 000 000
	Sum globale ordninger		15 562 085 000

Multilateral biand

170	FN-organisasjoner mv.:		
70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	830 000 000	
71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	372 000 000	
72	FNs barnefond (UNICEF)	1 070 000 000	
73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	290 000 000	
75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	758 400 000	
77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	165 000 000	
78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	305 600 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	120 000 000	
82	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	75 000 000	4 348 000 000
171	Multilaterale finansinstitusjoner:		
70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	814 000 000	
71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	762 500 000	
72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	404 500 000	1 981 000 000
172	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak:		
70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	265 000 000	265 000 000
	Sum multilateral bistand		<u>6 594 000 000</u>
	Sum Utenriksdepartementet		<u>32 632 899 000</u>

Kunnskapsdepartementet

Administrasjon

200	Kunnskapsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	235 794 000	
21	Spesielle driftsutgifter	19 015 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 565 000	257 374 000
	Sum administrasjon		<u>257 374 000</u>

Grunnoplæringen

220	Utdanningsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	256 969 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	3 861 000	
70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	50 232 000	311 062 000
221	Foreldreutvalgene for grunnpoplæringen og barnehagene:		
1	Driftsutgifter	13 887 000	13 887 000
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat:		
1	Driftsutgifter	85 083 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 347 000	86 430 000
223	Sametinget:		
50	Tilskudd til Sametinget	36 518 000	36 518 000
224	Senter for IKT i utdanningen:		
1	Driftsutgifter	51 393 000	
21	Spesielle driftsutgifter	36 165 000	87 558 000
225	Tiltak i grunnpoplæringen:		
1	Driftsutgifter	152 332 000	
60	Tilskudd til landslinjer	178 774 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	20 909 000	
63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	52 487 000	
64	Tilskudd til opplæring av unge asylsøkere og barn av asylsøkere	134 822 000	
66	Tilskudd til leirskoleopplæring	42 618 000	
67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 160 000	
68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	225 339 000	
69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	246 937 000	
70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekan- didater med spesielle behov	30 480 000	
71	Tilskudd til utvikling av musikk- og kultur- skolene	10 006 000	
72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram	4 723 000	
73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	10 032 000	
74	Tilskudd til organisasjoner	22 429 000	1 140 048 000
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 103 946 000	
50	Nasjonale sentre i grunnopplæringen	57 344 000	
60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	36 050 000	
71	Tilskudd til vitensentre	23 705 000	1 221 045 000
227	Tilskudd til særskilte skoler:		
60	Tilskudd til Moskvaskolen	1 339 000	
61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kom- mune	4 500 000	
62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	5 361 000	
70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	6 660 000	
71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videre- gående skole	23 023 000	
72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	29 037 000	
73	Tilskudd til opplæring i Kenya og Etiopia	2 659 000	72 579 000
228	Tilskudd til private skoler mv.:		
70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 294 934 000	
71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 230 504 000	
72	Private skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopp- læringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	161 008 000	
73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslags- bevilgning</i>	88 877 000	
74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslags- bevilgning</i>	21 565 000	
75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	184 720 000	
76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	41 755 000	
77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	10 639 000	
78	Kompletterende undervisning, <i>overslags- bevilgning</i>	28 534 000	
79	Toppidrett	26 358 000	
80	Privatskoleorganisasjoner	647 000	
81	Elevutveksling til utlandet	1 665 000	3 091 206 000
229	Statens fagskole for gartnere og blomster- dekoratører:		
1	Driftsutgifter	21 623 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 046 000	22 669 000
230	Kompetansesentre for spesialundervisning:		
1	Driftsutgifter	655 894 000	
21	Spesielle driftsutgifter	54 632 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 019 000	718 545 000
	Sum grunnopplæringen	<u>6 801 547 000</u>	
Barnehager			
231	Barnehager:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	131 799 000	
50	Tilskudd til samiske barnehagetilbud	14 179 000	
51	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	7 750 000	
60	Driftstilskudd til barnehager, <i>overslagsbevilgning</i>	10 000 000	
61	Investeringsstilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	47 000 000	
63	Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder	122 108 000	
64	Tilskudd til midlertidige lokaler, <i>overslagsbevilgning</i>	9 400 000	342 236 000
	Sum barnehager	<u>342 236 000</u>	
Voksenopplæring m.m.			
252	EUs program for livslang læring:		
70	Tilskudd	210 207 000	210 207 000
253	Folkehøyskoler:		
70	Tilskudd til folkehøyskoler	680 135 000	
71	Tilskudd til Folkehøyskolerådet	4 240 000	
72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	1 207 000	685 582 000
254	Tilskudd til voksenopplæring:		
70	Tilskudd til studieforbund	184 951 000	
71	Tilskudd til nettskoler	13 716 000	
73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	9 874 000	208 541 000
255	Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.:		
70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	26 722 000	
71	Falstadsenteret	15 655 000	
72	Stiftelsen Arkivet	6 389 000	
73	Nansen Fredssenter	5 315 000	
74	Narviksenteret	2 110 000	
75	Det europeiske Wergelandsenteret	7 130 000	
76	Raftostiftelsen	2 062 000	65 383 000
256	Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk:		
1	Driftsutgifter	48 844 000	
21	Spesielle driftsutgifter	15 452 000	64 296 000
257	Program for basiskompetanse i arbeidslivet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 155 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	83 798 000	88 953 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
258	Tiltak for livslang læring:		
1	Driftsutgifter	3 981 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	47 427 000	51 408 000
	Sum voksenopplæring m.m.		<u>1 374 370 000</u>
Høyere utdanning og fagskoleutdanning			
260	Universiteter og høyskoler:		
50	Statlige universiteter og høyskoler	25 106 655 000	
70	Private høyskoler	984 391 000	26 091 046 000
270	Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter:		
71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	15 128 000	
74	Tilskudd til velferdsarbeid	72 427 000	
75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	242 229 000	329 784 000
276	Fagskoleutdanning:		
72	Annen fagskoleutdanning	56 868 000	56 868 000
280	Felles enheter:		
1	Driftsutgifter	57 407 000	
50	Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	52 554 000	
51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	103 121 000	
71	Tilskudd til UNIS	105 272 000	
72	Tilskudd til UNINETT	23 968 000	
73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	22 359 000	364 681 000
281	Felles tiltak for universiteter og høyskoler:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	177 646 000	
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
50	Tilskudd til Norges forskningsråd	79 258 000	
70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	65 176 000	
73	Tilskudd til internasjonale programmer	16 124 000	
78	Tilskudd til Universitets- og høgskolerådet	14 541 000	363 745 000
	Sum høyere utdanning og fagskoleutdanning		<u>27 206 124 000</u>
Forskning			
283	Meteorologiformål:		
50	Meteorologisk institutt	270 030 000	
72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	57 579 000	327 609 000
285	Norges forskningsråd:		
52	Forskningsformål	1 274 025 000	
53	Overordnede forskningspolitiske prioriteringer	867 573 000	
54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	280 000 000	
55	Administrasjon	266 505 000	2 688 103 000
286	Forskningsfond:		
60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	219 000 000	219 000 000
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	13 202 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner
53 NUPI	4 203 000	
56 Ludvig Holbergs forskningspris	9 100 000	
57 Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	179 093 000	
71 Tilskudd til andre private institusjoner	32 916 000	
73 Niels Henrik Abels matematikkpris	12 784 000	251 298 000
288 Internasjonale samarbeidstiltak:		
21 Spesielle driftsutgifter	7 028 000	
72 Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	218 397 000	
73 EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	1 376 686 000	
74 Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi, <i>kan overføres</i>	14 036 000	
75 UNESCO	18 635 000	1 634 782 000
Sum forskning		5 120 792 000
Sum Kunnskapsdepartementet		41 102 443 000

Kulturdepartementet

Administrasjon m.m.

300 Kulturdepartementet:		
1 Driftsutgifter	111 350 000	
21 Spesielle driftsutgifter	3 712 000	115 062 000
Sum administrasjon m.m.		115 062 000

Samfunns- og frivillighetsformål

310 Tilskudd til trossamfunn m.m.:		
70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	207 616 000	
76 Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 540 000	213 156 000
314 Kultur og samfunn:		
71 Kultur og næringsprosjekter	8 033 000	
72 Kultursamarbeid i nordområdene	9 567 000	
75 Kultur i inkluderende arbeidsliv	5 485 000	
79 Ymse kultur og samfunnsformål	10 768 000	33 853 000
315 Frivillighetsformål:		
70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	627 500 000	
71 Tilskudd til frivilligsentraler	110 811 000	
72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	50 952 000	
73 Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	4 394 000	
74 Frivillighetsregister, <i>kan overføres</i>	3 329 000	
77 Forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor	7 073 000	
79 Ymse frivillighetsformål	5 414 000	
82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	61 850 000	871 323 000
Sum samfunns- og frivillighetsformål		1 118 332 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kulturformål			
320	Allmenne kulturformål:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	112 471 000	
21	Forskning og utredning	5 500 000	
51	Fond for lyd og bilde	30 530 000	
52	Norges forskningsråd	4 910 000	
53	Sametinget	70 379 000	
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	45 906 000	
56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	22 854 000	
60	Den kulturelle spaserstokken og kulturkort for ungdom	19 250 000	
73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	168 500 000	
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	218 743 000	
75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	10 977 000	
77	Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, <i>kan nyttes under post 1</i>	35 360 000	
78	Ymse faste tiltak	29 714 000	
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 1</i>	7 283 000	
82	Nobels fredssenter	26 949 000	
84	Pilegrimssatsing	5 315 000	814 641 000
321	Kunstnerformål:		
1	Driftsutgifter	14 801 000	
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	16 335 000	
73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	121 811 000	
74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	111 226 000	
75	Vederlagsordninger	147 832 000	412 005 000
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
1	Driftsutgifter	14 791 000	
50	Kunst i offentlige rom	18 860 000	
55	Norsk kulturfond	29 220 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	5 525 000	
73	Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	260 239 000	
75	Offentlig rom, arkitektur og design	33 139 000	
78	Ymse faste tiltak	40 108 000	401 882 000
323	Musikkformål:		
1	Driftsutgifter	158 315 000	
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	144 490 000	
56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	20 261 000	
70	Nasjonale institusjoner	242 304 000	
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	257 203 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	72 854 000	
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	18 244 000	
78	Ymse faste tiltak	105 146 000	1 018 817 000
324	Scenekunstformål:		
1	Driftsutgifter	63 634 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	70 350 000	
55	Norsk kulturfond- ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	90 417 000	
56	Norsk kulturfond- flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	16 013 000	
70	Nasjonale institusjoner	927 653 000	
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	351 014 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	3 733 000	
73	Region- og distriktsopera	50 858 000	
78	Ymse faste tiltak	143 458 000	1 717 130 000
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	494 778 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 154 000	
55	Norsk kulturfond	160 672 000	
72	Knutepunktinstitusjoner	2 628 000	
73	Noregs Mållag	3 738 000	
74	Det Norske Samlaget	14 360 000	
75	Språkteknologi, Norsk Ordbok mv.	19 819 000	
76	Ibsenpris m.m.	5 230 000	
77	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 1</i>	12 527 000	
78	Ymse faste tiltak	103 339 000	841 245 000
328	Museums- og andre kulturvernformål:		
55	Norsk kulturfond	10 121 000	
70	Det nasjonale museumsnettverket	908 021 000	
78	Ymse faste tiltak	30 873 000	949 015 000
329	Arkivformål:		
1	Driftsutgifter	297 915 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 834 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 875 000	
78	Ymse faste tiltak	8 501 000	324 125 000
	Sum kulturformål		<u>6 478 860 000</u>
Medieformål			
334	Film- og medieformål:		
1	Driftsutgifter	141 682 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 017 000	
50	Filmfondet, <i>kan nyttes under post 71</i>	412 931 000	
51	Audiovisuelle produksjoner	10 130 000	
71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	30 532 000	
73	Regional filmsatsing	51 743 000	
75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	24 615 000	
78	Ymse faste tiltak	25 964 000	
79	Til disposisjon	1 185 000	706 799 000
335	Pressestøtte:		
71	Produksjonstilskudd	287 944 000	
73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	12 924 000	
75	Tilskudd til samiske aviser	23 367 000	
76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	818 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 855 000	326 908 000
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk:		
70	Kompensasjon	42 423 000	42 423 000
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet:		
1	Driftsutgifter	63 315 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 153 000	70 468 000
	Sum medieformål		1 146 598 000
	Sum Kulturdepartementet		8 858 852 000

Justis- og politidepartementet

Administrasjon

400	Justisdepartementet:		
1	Driftsutgifter	337 047 000	
50	Norges forskningsråd	4 784 000	
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 272 000	350 103 000
	Sum administrasjon		350 103 000

Rettsvesen

410	Tingrettene og lagmannsrettene:		
1	Driftsutgifter	1 630 386 000	
21	Spesielle driftsutgifter	68 975 000	1 699 361 000
411	Domstoladministrasjonen:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	70 237 000	70 237 000
413	Jordskiftedomstolene:		
1	Driftsutgifter	206 311 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 692 000	215 003 000
414	Forliksråd og andre domsutgifter:		
1	Driftsutgifter	137 923 000	
21	Spesielle driftsutgifter	41 219 000	179 142 000
	Sum rettsvesen		2 163 743 000

Kriminalomsorg

430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning:		
1	Driftsutgifter	3 392 123 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i>	71 306 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	21 364 000	
60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	72 000 000	
70	Tilskudd	22 961 000	3 579 754 000
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS):		
1	Driftsutgifter	168 188 000	168 188 000
	Sum kriminalomsorg		3 747 942 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
Politi og påtalemyndighet		
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:	
1	9 707 770 000	
21	193 485 000	
22	7 352 000	
23	72 152 000	
60	5 000 000	
70	25 790 000	
71	3 774 000	
73	72 800 000	10 088 123 000
441	Oslo politidistrikt:	
1	2 110 192 000	2 110 192 000
442	Politihøgskolen:	
1	505 783 000	505 783 000
445	Den høyere påtalemyndighet:	
1	142 356 000	142 356 000
446	Den militære påtalemyndighet:	
1	7 356 000	7 356 000
448	Grensekommisæreren:	
1	5 559 000	5 559 000
		<u>12 859 369 000</u>
Redningstjenesten, samfunnssikkerhet og beredskap		
450	Sivile vernepliktige:	
1	10 393 000	10 393 000
451	Samfunnssikkerhet og beredskap:	
1	570 065 000	
21	4 679 000	
70	5 383 000	580 127 000
452	Sentral krisehåndtering:	
1	10 385 000	10 385 000
455	Redningstjenesten:	
1	759 262 000	
21	16 857 000	
45	6 647 000	
71	13 984 000	
72	92 288 000	889 038 000
456	Direktoratet for nødkommunikasjon:	
1	526 340 000	
45	1 483 562 000	2 009 902 000
		<u>3 499 845 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Andre virksomheter			
460	Spesialenheten for politisaker:		
1	Driftsutgifter	38 092 000	38 092 000
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.:		
1	Driftsutgifter	978 386 000	978 386 000
467	Norsk Lovtidend:		
1	Driftsutgifter	3 249 000	3 249 000
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker:		
1	Driftsutgifter	14 427 000	14 427 000
469	Vergemålsordningen:		
1	Driftsutgifter	62 419 000	62 419 000
	Sum andre virksomheter	<u>1 096 573 000</u>	<u>1 096 573 000</u>
Fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.			
470	Fri rettshjelp:		
1	Driftsutgifter	6 191 000	
70	Fri sakførsel	459 922 000	
71	Fritt rettsråd	190 900 000	
72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	29 456 000	686 469 000
471	Statens erstatningsansvar:		
71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	103 842 000	
72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	29 800 000	133 642 000
472	Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre:		
1	Driftsutgifter	45 608 000	
70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	376 478 000	422 086 000
473	Statens sivilrettsforvaltning:		
1	Driftsutgifter	38 033 000	38 033 000
474	Konfliktråd:		
1	Driftsutgifter	72 976 000	72 976 000
475	Bobehandling:		
1	Driftsutgifter	72 785 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 490 000	81 275 000
476	Førstelinjerettshjelp:		
1	Driftsutgifter	7 640 000	7 640 000
	Sum fri rettshjelp, erstatninger, konfliktråd m.m.	<u>1 442 121 000</u>	<u>1 442 121 000</u>
Svalbardbudsjettet			
480	Svalbardbudsjettet:		
50	Tilskudd	120 715 000	120 715 000
	Sum Svalbardbudsjettet	<u>120 715 000</u>	<u>120 715 000</u>
Beskyttelse og innvandring			
490	Utlendingsdirektoratet:		

Kap. Post	Kroner	Kroner
1 Driftsutgifter	763 105 000	
21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	1 757 100 000	
22 Spesielle driftsutgifter, tolk og oversettelse	57 581 000	
23 Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling og migrasjon, <i>kan overføres</i>	7 217 000	
45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, Effekt-programmet, <i>kan overføres</i>	58 311 000	
60 Tilskudd til vertskommuner for statlige mottak for asylsøkere og flyktninger	263 185 000	
70 Økonomiske ytelser til beboere i asylmottak	518 596 000	
71 Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i mottak mv.	14 000 000	
72 Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	125 325 000	
73 Gjenbosetting av flyktninger, støttetiltak, <i>kan nyttes under kap. 821 post 60</i>	6 526 000	
75 Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet, <i>kan overføres</i>	14 415 000	3 585 361 000
491 Utlendingsnemnda:		
1 Driftsutgifter	249 032 000	
21 Spesielle driftsutgifter, nemndbehandling	11 303 000	260 335 000
Sum beskyttelse og innvandring		<u>3 845 696 000</u>
Sum Justis- og politidepartementet		<u>29 126 107 000</u>

Kommunal- og regionaldepartementet

Administrasjon m.m.

500 Kommunal- og regionaldepartementet:		
1 Driftsutgifter	152 890 000	
21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 000 000	
50 Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	15 000 000	177 890 000
Sum administrasjon m.m.		<u>177 890 000</u>

Distrikts- og regionalpolitikk

551 Regional utvikling og nyskaping:		
60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	1 500 950 000	
61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift, <i>kan overføres</i>	628 600 000	2 129 550 000
552 Nasjonalt samarbeid for regional utvikling:		
21 Kunnskapsutvikling, informasjon, mv., <i>kan overføres</i>	15 500 000	
62 Nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
72 Nasjonale tiltak for regional utvikling, <i>kan overføres</i>	484 100 000	529 600 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling:		
1	Driftsutgifter	27 200 000	27 200 000
	Sum distrikts- og regionalpolitikk		2 686 350 000
Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.			
571	Rammetilskudd til kommuner:		
21	Kunnskapsutvikling og drift av inntektssystemet, <i>kan overføres</i>	13 764 000	
60	Innbyggertilskudd	105 326 073 000	
61	Distriktstilskudd Sør-Norge	360 789 000	
62	Nord-Norge- og Namdalstilskudd	1 392 318 000	
63	Småkommunetilskudd	895 028 000	
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	2 111 000 000	
66	Veksttilskudd	81 766 000	
67	Storbytilskudd	381 354 000	110 562 092 000
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner:		
60	Innbyggertilskudd	26 652 862 000	
62	Nord-Norge-tilskudd	555 759 000	
64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	409 000 000	27 617 621 000
575	Ressurskrevende tjenester:		
60	Toppfinansieringsordning, <i>overslagsbevilgning</i>	5 350 218 000	5 350 218 000
579	Valguttgifter:		
1	Driftsutgifter	15 000 000	15 000 000
	Sum rammeoverføringer til kommunesektoren mv.		143 544 931 000

Bolig, bomiljø og bygg

580	Bostøtte:		
70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	3 250 000 000	3 250 000 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak:		
21	Kunnskapsutvikling og -formidling	4 600 000	
61	Husleietilskudd	3 400 000	
70	Boligetablering i distriktene	20 000 000	
74	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling, <i>kan overføres</i>	47 500 000	
75	Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig	435 000 000	
76	Tilskudd til utleieboliger, <i>kan overføres</i>	425 600 000	
77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet, <i>kan overføres</i>	26 700 000	
78	Boligsosialt kompetansetilskudd, <i>kan overføres</i>	68 500 000	1 031 300 000
582	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirkebygg:		
60	Rentekompensasjon - skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	764 500 000	
61	Rentekompensasjon - kirkebygg, <i>kan overføres</i>	68 700 000	833 200 000
585	Husleietvistutvalget:		
1	Driftsutgifter	21 400 000	21 400 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser:		
63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	1 253 700 000	
64	Investeringsstilskudd, <i>kan overføres</i>	1 071 900 000	2 325 600 000
587	Direktoratet for byggkvalitet:		
1	Driftsutgifter	66 500 000	
22	Kunnskapsutvikling og informasjonsformidling	17 600 000	84 100 000
	Sum bolig, bomiljø og bygg		<u>7 545 600 000</u>
	Sum Kommunal- og regionaldepartementet		<u>153 954 771 000</u>

Arbeidsdepartementet

Administrasjon

600	Arbeidsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	172 340 000	172 340 000
601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.:		
21	Spesielle driftsutgifter	58 870 000	
22	Tiltak mot ufrivillig deltid	25 770 000	
50	Norges forskningsråd	115 410 000	
70	Tilskudd	24 140 000	
72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m.	11 700 000	235 890 000
	Sum administrasjon		<u>408 230 000</u>

Administrasjon av arbeids- og velferdspolitikken

604	Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 45</i>	27 568 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	200 000 000	227 568 000
605	Arbeids- og velferdsetaten:		
1	Driftsutgifter	10 057 290 000	
21	Spesielle driftsutgifter	27 883 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	236 006 000	
70	Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykemeldte, <i>kan overføres</i>	195 290 000	10 516 469 000
606	Trygderetten:		
1	Driftsutgifter	63 960 000	63 960 000
	Sum administrasjon av arbeids- og velferdspolitikken		<u>10 807 997 000</u>

Pensjoner mv. under Statens pensjonskasse

611	Pensjoner av statskassen:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	19 100 000	19 100 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
612	Tilskudd til Statens pensjonskasse:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	9 500 000 000	
70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	106 000 000	9 606 000 000
613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	825 000 000	
70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	9 000 000	834 000 000
614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:		
1	Driftsutgifter	52 000 000	
70	Tap/avskrivninger	2 000 000	
90	Utlån, <i>overslagsbevilgning</i>	15 200 000 000	15 254 000 000
615	Yrkesskadeforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	79 000 000	79 000 000
616	Gruppelivsforsikring:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	157 000 000	157 000 000
	Sum pensjoner mv. under Statens pensjonskasse		25 949 100 000
Tiltak for bedrede levekår mv.			
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering:		
21	Spesielle driftsutgifter	38 260 000	
63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	184 525 000	
70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	54 396 000	
74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	10 197 000	287 378 000
	Sum tiltak for bedrede levekår mv.		287 378 000
Arbeidsmarked			
634	Arbeidsmarkedstiltak:		
21	Forsøk, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	115 779 000	
76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	7 274 537 000	7 390 316 000
635	Ventelønn:		
1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	133 000 000	133 000 000
	Sum arbeidsmarked		7 523 316 000
Arbeidsmiljø og sikkerhet			
640	Arbeidstilsynet:		
1	Driftsutgifter	465 600 000	
21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	10 000 000	
45	Større utstyrskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 250 000	479 850 000
642	Petroleumstilsynet:		
1	Driftsutgifter	189 700 000	
21	Spesielle driftsutgifter	22 400 000	
45	Større utstyrskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 700 000	213 800 000
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt:		
50	Statstilskudd	101 500 000	101 500 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
646	Pionerdykkere i Nordsjøen:		
72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	3 050 000	3 050 000
648	Arbeidsretten, Riksmeklingsmannen m.m.:		
1	Driftsutgifter	15 000 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	1 837 000	
70	Tilskudd til faglig utvikling	4 000 000	20 837 000
649	Treparts bransjeprogrammer:		
21	Spesielle driftsutgifter - Treparts bransjeprogrammer	10 300 000	10 300 000
	Sum arbeidsmiljø og sikkerhet		<u>829 337 000</u>

Kontantytelser

660	Krigspensjon:		
70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	165 000 000	
71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	415 000 000	580 000 000
664	Pensjonstrygden for sjømenn:		
70	Tilskudd	311 672 000	311 672 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP):		
70	Tilskudd	1 940 000 000	1 940 000 000
667	Supplerende stønad til personer over 67 år:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	398 000 000	398 000 000
	Sum kontantytelser		<u>3 229 672 000</u>
	Sum Arbeidsdepartementet		<u>49 035 030 000</u>

Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet mv.

700	Helse- og omsorgsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	182 139 000	182 139 000
702	Beredskap:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	34 047 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 310 000	37 357 000
703	Internasjonalt samarbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	55 729 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 60</i>	14 309 000	70 038 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet mv.		<u>289 534 000</u>

Folkehelse

710	Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
1	Driftsutgifter	569 200 000	
21	Spesielle driftsutgifter	536 096 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	18 003 000	1 123 299 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
711	Ernæring og mattrygghet:		
1	Driftsutgifter	19 637 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	11 446 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	1 040 000	
74	Skolefrukt, <i>kan overføres</i>	18 378 000	50 501 000
712	Bioteknologinemnda:		
1	Driftsutgifter	8 452 000	8 452 000
715	Statens strålevern:		
1	Driftsutgifter	74 679 000	
21	Spesielle driftsutgifter	42 850 000	117 529 000
716	Statens institutt for rusmiddelforskning:		
1	Driftsutgifter	38 573 000	38 573 000
718	Rusmiddelforebygging:		
21	Spesielle driftsutgifter	97 113 000	
63	Rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	15 462 000	
70	Andre tilskudd, <i>kan overføres</i>	101 908 000	214 483 000
719	Annet folkehelsearbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 79</i>	82 098 000	
60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres</i>	5 677 000	
70	Smittevern mv., <i>kan overføres</i>	15 487 000	
73	Fysisk aktivitet, <i>kan overføres</i>	33 470 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 839 000	144 571 000
	Sum folkehelse		1 697 408 000

Helseforvaltning

720	Helsedirektoratet:		
1	Driftsutgifter	878 633 000	
21	Spesielle driftsutgifter	140 603 000	
22	Elektroniske resepter, <i>kan overføres</i>	48 193 000	
70	Refusjon helsehjelp i utlandet	8 248 000	1 075 677 000
721	Statens helsetilsyn:		
1	Driftsutgifter	89 122 000	
21	Spesielle driftsutgifter	6 186 000	95 308 000
722	Norsk pasientskadeerstatning:		
1	Driftsutgifter	131 668 000	
70	Advokatutgifter	31 853 000	
71	Særskilte tilskudd	1 855 000	165 376 000
723	Pasientskadenemnda:		
1	Driftsutgifter	43 552 000	43 552 000
724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell:		
1	Driftsutgifter	34 569 000	34 569 000
725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten:		
1	Driftsutgifter	137 338 000	137 338 000
726	Statens helsepersonellnemnd:		
1	Driftsutgifter	8 025 000	8 025 000
728	Klagenemnda for behandling i utlandet og Preimplantasjonsdiagnostikknemnda:		
1	Driftsutgifter	3 098 000	3 098 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
729	Pasient- og brukerombud:	
1	56 915 000	56 915 000
		<u>1 619 858 000</u>
	Spesialisthelsetjenester	
732	Regionale helseforetak:	
21	8 607 000	
70	410 608 000	
72	44 296 293 000	
73	15 522 238 000	
74	11 766 085 000	
75	10 417 141 000	
76	15 657 084 000	
77	2 843 994 000	
78	933 642 000	
79	514 013 000	
82	2 050 000 000	
83	51 000 000	
86	1 730 000 000	
91	<u>9 000 000</u>	106 209 705 000
733	Habilitering og rehabilitering:	
21	18 711 000	
70	109 957 000	
72	30 442 000	
79	<u>16 565 000</u>	175 675 000
734	Særskilte tilskudd til psykiske helse og rustiltak:	
1	37 811 000	
21	9 485 000	
70	2 255 000	
71	69 582 000	
72	<u>46 454 000</u>	165 587 000
		<u>106 550 967 000</u>
	Legemidler	
750	Statens legemiddelverk:	
1	<u>220 659 000</u>	220 659 000
751	Legemiddeltiltak:	
21	11 926 000	
70	<u>60 990 000</u>	72 916 000
		<u>293 575 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Helse- og omsorgstjenester i kommunene			
761	Omsorgstjeneste:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	143 461 000	
60	Kommunale kompetansetiltak, <i>kan overføres</i>	193 425 000	
61	Vertskommuner	958 903 000	
62	Dagaktivitetstilbud, <i>kan overføres</i>	150 000 000	
66	Brukerstyrt personlig assistanse	87 334 000	
67	Utviklingstiltak	136 712 000	
71	Frivillig arbeid mv.	30 247 000	
72	Landsbystiftelsen	65 613 000	
73	Særlige omsorgsbehov	20 387 000	
75	Andre kompetansetiltak	9 557 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	13 391 000	1 809 030 000
762	Primærhelsetjeneste:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	30 979 000	
50	Samisk helse	13 200 000	
60	Forebyggende helsetjenester	26 381 000	
61	Fengselshelsetjeneste	126 800 000	
62	Øyeblikkelig hjelp, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 732 postene 70 og 76</i>	131 000 000	
63	Allmennlegetjenester	67 000 000	
70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	28 903 000	
71	Frivillig arbeid mv.	6 054 000	
73	Forebygging uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres</i>	25 823 000	
74	Stiftelsen Amatheia	15 361 000	471 501 000
763	Rustiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	61 287 000	
61	Kommunalt rusarbeid, <i>kan overføres</i>	419 602 000	
71	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	170 521 000	
72	Kompetansesentra mv.	88 371 000	739 781 000
764	Psykisk helse:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	85 061 000	
60	Psykisk helsearbeid, <i>kan overføres</i>	205 600 000	
72	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	368 594 000	
73	Vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	112 906 000	772 161 000
769	Utredningsvirksomhet mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	31 866 000	
70	Utredningsvirksomhet mv., <i>kan nyttes under post 21</i>	4 464 000	36 330 000
	Sum helse- og omsorgstjenester i kommunene		<u>3 828 803 000</u>
Tannhelse			
770	Tannhelsetjenester:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	13 237 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	115 981 000	129 218 000
	Sum tannhelse		<u>129 218 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Kunnskap og kompetanse			
780	Forskning:		
50	Norges forskningsråd mv.	284 141 000	284 141 000
781	Forsøk og utvikling mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	63 619 000	
70	Norsk Helsenett SF	40 394 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	48 669 000	152 682 000
782	Helseregistre:		
21	Spesielle driftsutgifter	16 485 000	
70	Tilskudd	33 676 000	50 161 000
783	Personell:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	26 787 000	
61	Turnustjeneste	125 134 000	
79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	28 763 000	180 684 000
	Sum kunnskap og kompetanse		667 668 000
	Sum Helse- og omsorgsdepartementet		1 15 077 031 000
Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet			
Administrasjon			
800	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	148 886 000	
21	Spesielle driftsutgifter	14 591 000	163 477 000
	Sum administrasjon		163 477 000
Integrering og mangfold			
820	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	186 554 000	186 554 000
821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:		
21	Spesielle driftsutgifter, kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	49 020 000	
50	Norges Forskningsråd	6 186 000	
60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	4 563 218 000	
61	Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	334 262 000	
62	Kommunale innvandrertiltak	108 494 000	
70	Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	4 145 000	
71	Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	49 462 000	
72	Statsautorisasjonsordningen for tolker m.m.	2 442 000	
73	Tilskudd	1 765 000	5 118 994 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
822	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:		
21	Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, <i>kan overføres</i>	22 354 000	
22	Norskprøver for voksne innvandrere	14 325 000	
60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 690 352 000	1 727 031 000
823	Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene:		
1	Driftsutgifter	6 441 000	6 441 000
	Sum integrering og mangfold		7 039 020 000
Tiltak for familie, likestilling og ikke-diskriminering			
840	Krisetiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter	5 719 000	
61	Tilskudd til incest- og voldtektssentre, <i>overslagsbevilgning</i>	70 000 000	
70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv., <i>kan nyttes under kap. 858 post 1</i>	31 518 000	107 237 000
841	Samliv og konfliktløsning:		
21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse, <i>overslagsbevilgning</i>	14 261 000	
22	Opplæring, forskning, utvikling mv.	4 861 000	
23	Refusjon av utgifter til DNA-analyser, <i>overslagsbevilgning</i>	6 637 000	
70	Tilskudd til samlivstiltak, <i>kan nyttes under kap. 858 post 1</i>	4 479 000	
71	Tiltak etter samlivsbrudd for barn i konfliktfylte familier	2 941 000	33 179 000
842	Familievern:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	206 913 000	
21	Spesielle driftsutgifter	7 130 000	
70	Tilskudd til kirkens familieverntjeneste mv., <i>kan nyttes under post 1</i>	133 983 000	348 026 000
843	Likestillings- og diskrimineringsnemnda:		
1	Driftsutgifter	3 409 000	3 409 000
844	Kontantstøtte:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 223 000 000	1 223 000 000
845	Barnetrygd:		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	15 030 000 000	15 030 000 000
846	Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv.:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 50</i>	28 435 000	
50	Forskning, <i>kan nyttes under post 21</i>	6 702 000	
70	Tilskudd	14 501 000	
72	Tiltak for lesbiske og homofile	9 350 000	
73	Tilskudd til likestillingssentre	5 638 000	
79	Tilskudd til internasjonalt familie- og likestillingsarbeid, <i>kan overføres</i>	7 712 000	72 338 000
847	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	26 550 000	
50	Forskning	5 774 000	
70	Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner	166 403 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Tiltak for økt tilgjengelighet og universell utforming, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 583 000	218 310 000
849	Likestillings- og diskrimineringsombudet:		
50	Basisbevilgning	54 347 000	54 347 000
	Sum tiltak for familie, likestilling og ikke-diskriminering		17 089 846 000
Tiltak for barn og ungdom			
850	Barneombudet:		
1	Driftsutgifter	13 672 000	13 672 000
852	Adopsjonsstøtte:		
70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	15 358 000	15 358 000
853	Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker:		
1	Driftsutgifter	137 448 000	137 448 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	79 048 000	
50	Forskning	5 155 000	
60	Kommunalt barnevern	290 460 000	
65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, <i>overslagsbevilgning</i>	539 000 000	
71	Utvikling og opplysningsarbeid mv., <i>kan nyttes under post 21</i>	24 535 000	
72	Tilskudd til forskning og utvikling i barnevernet	50 575 000	988 773 000
855	Statlig forvaltning av barnevernet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 22 og post 60</i>	3 433 510 000	
21	Spesielle driftsutgifter	27 118 000	
22	Kjøp av private barnevernstjenester, <i>kan nyttes under post 1</i>	1 612 824 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	67 955 000	
60	Tilskudd til kommunene, <i>kan nyttes under post 1</i>	180 297 000	5 321 704 000
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere:		
1	Driftsutgifter	243 214 000	243 214 000
857	Barne- og ungdomstiltak:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	7 847 000	
50	Forskning	4 433 000	
60	Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn, <i>kan overføres</i>	49 993 000	
70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	108 740 000	
71	Utviklingsarbeid, <i>kan nyttes under post 21</i>	7 124 000	
79	Tilskudd til internasjonalt ungdomssamarbeid mv., <i>kan overføres</i>	33 397 000	211 534 000
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 855 post 1</i>	209 063 000	
21	Spesielle driftsutgifter	28 472 000	
22	Reguleringspremie til KLP og fylkeskommunale pensjonskasser	31 035 000	268 570 000
859	EUs ungdomsprogram:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 422 000	7 422 000
	Sum tiltak for barn og ungdom		7 207 695 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Forbrukerpolitikk			
860	Forbrukerrådet:		
50	Basisbevilgning	102 278 000	
51	Markedsportaler	11 853 000	114 131 000
862	Positiv miljømerking:		
70	Driftstilskudd til offentlig stiftelse for positiv miljømerking	6 002 000	6 002 000
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 188 000	
79	EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk, <i>kan overføres</i>	4 660 000	13 848 000
866	Statens institutt for forbruksforskning:		
50	Basisbevilgning	27 879 000	27 879 000
867	Sekretariatet for Forbrukertvistutvalget og Markedsrådet:		
1	Driftsutgifter	7 913 000	7 913 000
868	Forbrukerombudet:		
1	Driftsutgifter	21 927 000	21 927 000
	Sum forbrukerpolitikk		191 700 000
	Sum Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet		31 691 738 000

Nærings- og handelsdepartementet

Administrasjon

900	Nærings- og handelsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	185 588 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	68 100 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	20 000 000	
72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 100 000	
73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap, <i>kan overføres</i>	12 000 000	288 788 000
	Sum administrasjon		288 788 000

Infrastruktur og rammebetingelser

901	Styret for det industrielle rettsvern:		
1	Driftsutgifter	216 200 000	216 200 000
902	Justervesenet:		
1	Driftsutgifter	104 700 000	
21	Spesielle driftsutgifter	2 200 000	106 900 000
903	Norsk akkreditering:		
1	Driftsutgifter	34 200 000	34 200 000
904	Brønnøysundregistrene:		
1	Driftsutgifter	311 200 000	
22	Forvaltning av Altinn-løsningen, <i>kan overføres</i>	167 200 000	478 400 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
905	Norges geologiske undersøkelse:	
1	169 000 000	
21	71 500 000	240 500 000
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard:	
1	16 800 000	
30	10 500 000	
31	61 400 000	88 700 000
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk:	
73	1 600 000 000	1 600 000 000
910	Sjøfartsdirektoratet:	
1	332 050 000	332 050 000
913	Standardisering:	
70	28 000 000	28 000 000
		<u>3 124 950 000</u>

Forskning, innovasjon og internasjonalisering

920	Norges forskningsråd:	
50	1 360 000 000	1 360 000 000
922	Romvirksomhet:	
50	50 200 000	
70	131 500 000	
71	333 800 000	
72	42 100 000	
73	103 500 000	661 100 000
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer:	
70	35 000 000	35 000 000
929	Norsk Designråd:	
70	36 800 000	36 800 000
934	Internasjonaliseringstiltak:	
21	13 000 000	
73	449 000 000	462 000 000
937	Svalbard Reiseliv AS:	
71	2 100 000	2 100 000
		<u>2 557 000 000</u>

Statlig eierskap

950	Forvaltning av statlig eierskap:	
21	25 700 000	25 700 000
953	Kings Bay AS:	
70	17 500 000	17 500 000
960	Raufoss ASA:	
71	8 200 000	8 200 000
		<u>51 400 000</u>
		<u>6 022 138 000</u>

Kap. Post	Kroner	Kroner
Fiskeri- og kystdepartementet		
Administrasjon		
1000	Fiskeri- og kystdepartementet:	
1	Driftsutgifter	111 544 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 721 000
70	Tilskudd diverse formål, <i>kan overføres</i>	500 000
71	Tilskudd til kystkultur, <i>kan overføres</i>	9 250 000
		<u>131 015 000</u>
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner:	
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	10 250 000
	Sum administrasjon	<u>141 265 000</u>
Forskning og innovasjon		
1020	Havforskningsinstituttet:	
1	Driftsutgifter	338 700 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	353 971 000
		<u>692 671 000</u>
1021	Drift av forskningsfartøyene:	
1	Driftsutgifter	126 446 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	71 781 000
		<u>198 227 000</u>
1022	NIFES:	
1	Driftsutgifter	60 070 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	85 882 000
		<u>145 952 000</u>
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU:	
50	Tilskudd Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	205 070 000
51	Tilskudd Veterinærinstituttet	41 240 000
52	Basisbevilgning forskningsinstitutter	119 250 000
70	Tilskudd til marin verdiskaping, <i>kan overføres</i>	10 000 000
71	Tilskudd til utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	8 546 000
72	Tilskudd Nofima, <i>kan overføres</i>	75 870 000
74	Tilskudd marin bioteknologi mv., <i>kan overføres</i>	32 800 000
75	Tilskudd Akvariet i Bergen	3 610 000
	Sum forskning og innovasjon	<u>1 533 236 000</u>
Fiskeri- og havbruksforvaltning		
1030	Fiskeridirektoratet:	
1	Driftsutgifter	347 080 000
21	Spesielle driftsutgifter	4 949 000
45	Større utstyersanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 667 000
		<u>353 696 000</u>
1050	Diverse fiskeriformål:	
71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	2 000 000
72	Tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	13 700 000
74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	2 140 000
75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	50 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
79	Informasjon ressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	1 440 000	69 280 000
	Sum fiskeri- og havbruksforvaltning		<u>422 976 000</u>
Kystforvaltning			
1062	Kystverket:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	1 499 703 000	
21	Spesielle driftsutgifter	117 900 000	
30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i>	488 740 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	176 510 000	
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg, <i>kan overføres</i>	37 320 000	
70	Tilskudd Redningselskapet	44 400 000	2 364 573 000
1070	Samfunnet Jan Mayen og Loran-C:		
1	Driftsutgifter	43 646 000	43 646 000
	Sum kystforvaltning		<u>2 408 219 000</u>
	Sum Fiskeri- og kystdepartementet		<u>4 505 696 000</u>
Landbruks- og matdepartementet			
Landbruks- og matforvaltning m.m.			
1100	Landbruks- og matdepartementet:		
1	Driftsutgifter	144 102 000	
21	Spesielle driftsutgifter	1 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold - ordinære forvaltningsorganer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	2 595 000	
50	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold - forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	255 000	147 952 000
	Sum landbruks- og matforvaltning m.m.		<u>147 952 000</u>
Matpolitikk			
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:		
50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet	87 306 000	
51	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Bioforsk	63 760 000	
52	Støtte til fagsentrene, Bioforsk	16 717 000	167 783 000
1115	Mattilsynet:		
1	Driftsutgifter	1 162 596 000	
22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	7 225 000	
23	Særskilte prosjekt, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
71	Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 131 000	1 173 952 000
	Sum matpolitikk		<u>1 341 735 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Forskning og innovasjon			
1137	Forskning og innovasjon:		
50	Forskningsaktivitet	219 271 000	
51	Basisbevilgninger til forskningsinstitutter m.m.	186 147 000	
53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	4 096 000	409 514 000
	Sum forskning og innovasjon		<u>409 514 000</u>
Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak			
1138	Støtte til organisasjoner m.m.:		
70	Støtte til organisasjoner, <i>kan overføres</i>	23 647 000	
71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid - organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	5 179 000	28 826 000
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer:		
70	Tilskudd til miljø- og ressurstiltak, <i>kan overføres</i>	16 741 000	
71	Tilskudd til genressursforvaltning, <i>kan overføres</i>	20 929 000	37 670 000
1141	Kunnskapsutvikling m.m. innen miljø- og næringsstiltak i landbruket:		
50	Næringsøkonomisk dokumentasjon og analyse	23 142 000	
52	Kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling om arealressurser, skog og landskap	94 970 000	118 112 000
1143	Statens landbruksforvaltning:		
1	Driftsutgifter	174 995 000	
60	Tilskudd til veterinærdekning	126 118 000	
70	Tilskudd til beredskap i kornsektoren, <i>kan overføres</i>	361 000	
72	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	302 000	
73	Tilskudd til erstatninger m.m. ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer, <i>overslagsbevilgning</i>	45 610 000	
75	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	1 000 000	348 386 000
1144	Regionale og lokale tiltak i landbruket:		
77	Regionale og lokale tiltak i landbruket, <i>kan overføres</i>	6 592 000	6 592 000
1147	Reindrifftsforvaltningen:		
1	Driftsutgifter	42 723 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 958 000	
70	Tilskudd til fjellstuer	702 000	
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	8 904 000	
82	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	2 500 000	61 787 000
1148	Naturskade - erstatninger:		
71	Naturskade, erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	88 000 000	88 000 000
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket:		
51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 271 000	
71	Tilskudd til verdiskapings- og klimatilaktak i skogbruket m.m., <i>kan overføres</i>	69 977 000	73 248 000
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:		
50	Fondsavsetninger	1 038 653 000	
70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	190 900 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Tilskudd til erstatninger m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	40 000 000	
73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	2 290 100 000	
74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	8 351 319 000	
77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	233 526 000	
78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 584 604 000	13 729 102 000
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen:		
51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	32 800 000	
72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	6 100 000	
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
79	Velferdsordninger	3 100 000	102 000 000
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift:		
70	Tilskudd til forvaltningsdrift	12 673 000	
75	Oppsyn i statsallmenninger	9 296 000	21 969 000
	Sum næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak		14 615 692 000
	Sum Landbruks- og matdepartementet		16 514 893 000

Samferdselsdepartementet

Administrasjon m.m.

1300	Samferdselsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	135 200 000	
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	30 700 000	
71	Tilskudd til trafikksikkerhetsformål mv.	31 100 000	
72	Tilskudd til samferdselsberedskap	2 600 000	199 600 000
1301	Forskning og utvikling mv.:		
21	Utredninger vedrørende miljø, trafikksikkerhet mv.	17 600 000	
50	Samferdselsforskning, <i>kan overføres</i>	155 500 000	
72	Tilskudd til miljøvennlig transport, Transnova-prosjektet, <i>kan overføres</i>	74 800 000	247 900 000
	Sum administrasjon m.m.		447 500 000

Luftfartsformål

1310	Flytransport:		
70	Kjøp av innenlandske flyruter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1311 post 71</i>	705 600 000	705 600 000
1311	Tilskudd til regionale flyplasser:		
71	Tilskudd til ikke-statlige flyplasser, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1310 post 70</i>	27 400 000	27 400 000
1313	Luftfartstilsynet:		
1	Driftsutgifter	183 900 000	183 900 000
1314	Statens havarikommisjon for transport:		
1	Driftsutgifter	60 600 000	60 600 000
	Sum luftfartsformål		977 500 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Vegformål			
1320	Statens vegvesen:		
23	Drift og vedlikehold av riksveger, trafikant- og kjøretøytilsyn m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 29, post 30, post 31 og post 72</i>	7 587 400 000	
26	Vegtilsyn	11 200 000	
29	Vederlag til OPS-prosjekter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	434 000 000	
30	Riksveginvesteringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23, post 29, post 31 og post 72</i>	5 610 400 000	
31	Rassikring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i>	536 900 000	
35	Vegutbygging i Bjørvika, <i>kan overføres</i>	330 000 000	
36	E16 over Filefjell, <i>kan overføres</i>	220 000 000	
37	E6 vest for Alta, <i>kan overføres</i>	320 000 000	
61	Rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene	175 000 000	
62	Tilskudd til rassikring på fylkesvegnettet, <i>kan overføres</i>	538 400 000	
72	Kjøp av riksvegferjetjenester, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23 og post 30</i>	491 900 000	16 255 200 000
	Sum vegformål		16 255 200 000
Særskilte transporttiltak			
1330	Særskilte transporttiltak:		
60	Særskilt tilskudd til kollektivtransport, <i>kan overføres</i>	493 100 000	
70	Kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen-Kirkenes	738 500 000	1 231 600 000
	Sum særskilte transporttiltak		1 231 600 000
Jernbaneformål			
1350	Jernbaneverket:		
23	Drift og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 30</i>	5 185 600 000	
25	Drift og vedlikehold av Gardermobanen, <i>kan overføres</i>	92 000 000	
30	Investeringer i linjen, <i>kan overføres, kan nyttes under post 23</i>	4 395 600 000	
31	Nytt dobbeltspor Oslo-Ski, <i>kan overføres</i>	275 000 000	9 948 200 000
1351	Persontransport med tog:		
70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overføres</i>	2 516 700 000	2 516 700 000
1354	Statens jernbanetilsyn:		
1	Driftsutgifter	56 900 000	
21	Spesielle driftsutgifter - tilsyn med tau- og kabelbaner og park- og tivolianlegg	18 700 000	75 600 000
	Sum jernbaneformål		12 540 500 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Post og telekommunikasjoner			
1370	Posttjenester:		
70	Kjøp av post- og banktjenester	89 000 000	89 000 000
1380	Post- og teletilsynet:		
1	Driftsutgifter	167 500 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	14 300 000	
70	Tilskudd til telesikkerhet og -beredskap, <i>kan overføres</i>	27 000 000	208 800 000
	Sum post og telekommunikasjoner	<u>297 800 000</u>	
	Sum Samferdselsdepartementet		<u>31 750 100 000</u>

Miljøverndepartementet

Fellesoppgaver, regional planlegging, forskning, internasjonalt arbeid m.m.

1400	Miljøverndepartementet:		
1	Driftsutgifter	238 905 000	
21	Spesielle driftsutgifter	147 532 000	
22	Spesielle driftsutgifter knyttet til lokalt miljøvern og universell utforming, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
70	Grunnstøtte til frivillige miljøvernorganisasjo- ner	49 577 000	
71	Internasjonale organisasjoner	46 837 000	
74	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	3 700 000	
75	Miljøvennlig byutvikling, <i>kan overføres</i>	31 000 000	
76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	21 346 000	
79	Den nordiske verdensarvstiftelsen	4 000 000	
80	Tilskudd til universell utforming og tilgjengelig- het for alle, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	600 000	
81	Tilskudd til byutvikling og lokalt miljøvern, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	29 000 000	575 497 000
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking:		
21	Miljøovervåking og miljødata	171 458 000	
50	Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	158 759 000	
51	Forskningsprogrammer m.m.	167 518 000	
53	Internasjonalt samarbeid om miljøvernfors- kning	6 548 000	
70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningssinstitut- tene	20 188 000	
72	Tilskudd til GenØk - Senter for biosikkerhet	14 900 000	
73	Infrastrukturtiltak til miljøinstituttene	8 920 000	548 291 000
	Sum fellesoppgaver, regional planlegging, fors- kning, internasjonalt arbeid m.m.		<u>1 123 788 000</u>

Kap. Post		Kroner	Kroner
Naturens mangfold og friluftsliv			
1425	Vilt- og fisketiltak:		
1	Driftsutgifter	27 500 000	
70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	8 900 000	
71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	43 500 000	79 900 000
1426	Statens naturoppsyn:		
1	Driftsutgifter	124 103 000	
21	Spesielle driftsutgifter	9 000 000	
30	Tiltak i nasjonalparkene og landskapsverneområdene, <i>kan overføres</i>	23 391 000	
31	Tiltak i naturreservat og utvalgte kulturlandskap i jordbruket, <i>kan overføres</i>	38 502 000	
32	Skjærgårdsparker mv., <i>kan overføres</i>	23 695 000	218 691 000
1427	Direktoratet for naturforvaltning:		
1	Driftsutgifter	196 205 000	
21	Spesielle driftsutgifter	301 263 000	
30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	36 405 000	
31	Tiltak i friluftsområder, <i>kan overføres</i>	24 500 000	
32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, <i>kan overføres</i>	17 950 000	
34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	154 100 000	
35	Statlig erverv, nytt skogvern, <i>kan overføres</i>	119 981 000	
60	Tilskudd til lokalt utviklingsfond	6 000 000	
70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
71	Forvaltningstiltak i verdensarvsområder, <i>kan overføres</i>	9 600 000	
72	Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt, <i>overslagsbevilgning</i>	150 755 000	
73	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen, <i>kan overføres</i>	68 100 000	
74	Tilskudd til friluftslivstiltak, <i>kan overføres</i>	17 693 000	
75	Internasjonale avtaler og medlemskap	1 107 000	
76	Nasjonalparksentre og andre naturinformasjonsentre, <i>kan overføres</i>	37 000 000	
78	Tilskudd til interkommunale friluftsråd og landsomfattende samarbeidsorgan for friluftsliv, <i>kan overføres</i>	17 075 000	
81	Verdiskapingsprogrammet for naturarven, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 000 000	
82	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturtyper, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	33 000 000	
83	Naturfaglige organisasjoner	3 445 000	1 292 179 000
	Sum naturens mangfold og friluftsliv		<u>1 590 770 000</u>
Kulturminner og kulturmiljø			
1429	Riksantikvaren:		
1	Driftsutgifter	117 512 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 72 og 73</i>	30 915 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
50	Tilskudd til Samisk kulturminnearbeid	3 093 000	
72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	225 112 000	
73	Brannsikring og beredskapstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	10 953 000	
74	Fartøyvern, <i>kan overføres</i>	43 712 000	
75	Internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	1 100 000	
77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	8 000 000	
78	Tilskudd til beslutningsgrunnlag for myndighetsutøvelse innen arkeologi, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	8 500 000	448 897 000
1432	Norsk kulturminnefond:		
50	Til disposisjon for kulturminnetiltak	59 480 000	59 480 000
	Sum kulturminner og kulturmiljø		<u>508 377 000</u>

Klima og forurensning

1441	Klima- og forurensningsdirektoratet:		
1	Driftsutgifter	337 786 000	
21	Spesielle driftsutgifter	20 095 000	
22	Statlig ordning for frivillig kjøp av klimakvoter	2 025 000	
39	Oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	64 760 000	
71	Grunnstøtte til frivillige miljøorganisasjoner og informasjon og kompetanseformidling om produksjon og forbruk	2 118 000	
75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslagsbevilgning</i>	221 320 000	
76	Refusjonsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	50 000 000	
80	Miljømerking, miljøvennlig forbruk og forbrukerinformasjon	1 050 000	699 154 000
1445	Miljøvennlig skipsfart:		
21	Spesielle driftsutgifter	4 000 000	4 000 000
1447	Miljøhensyn i offentlige innkjøp:		
21	Spesielle driftsutgifter	18 000 000	18 000 000
1448	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø:		
1	Driftsutgifter	11 214 000	11 214 000
	Sum klima og forurensning		<u>732 368 000</u>

Kart, geodata og eiendomsinformasjon

1465	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur:		
1	Driftsutgifter	194 431 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	436 486 000	630 917 000
	Sum kart, geodata og eiendomsinformasjon		<u>630 917 000</u>

Nord- og polarområdene

1471	Norsk Polarinstitutt:		
1	Driftsutgifter	186 521 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	59 395 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
50	Stipend	498 000	246 414 000
1472	Svalbard miljøvernfond:		
50	Overføringer til Svalbard miljøvernfond	11 730 000	11 730 000
1474	Fram - Nordområdesenter for klima- og miljøforskning:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under postene 50 og 70</i>	4 099 000	
50	Tilskudd til statlige mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 01 og 70</i>	13 000 000	
70	Tilskudd til private mottakere, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 01 og 50</i>	20 000 000	37 099 000
	Sum nord- og polarområdene		295 243 000
	Sum Miljøverndepartementet		4 881 463 000

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet

Administrasjon mv.

1500	Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet:		
1	Driftsutgifter	179 441 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 750 000	
22	Forskning, <i>kan overføres</i>	18 726 000	230 917 000
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte:		
70	Tilskudd	144 693 000	144 693 000
	Sum administrasjon mv.		375 610 000

Fylkesmannsembetene

1510	Fylkesmannsembetene:		
1	Driftsutgifter	1 348 790 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	164 547 000	1 513 337 000
	Sum fylkesmannsembetene		1 513 337 000

Fellestjenester i regjeringskvartalet

1520	Departementenes servicesenter:		
1	Driftsutgifter	469 119 000	
22	Fellesutgifter i regjeringskvartalet	83 467 000	
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	71 856 000	624 442 000
	Sum fellestjenester i regjeringskvartalet		624 442 000

Partistøtte

1530	Tilskudd til de politiske partier:		
1	Driftsutgifter	2 918 000	
70	Tilskudd til de politiske partiers sentrale organisasjoner	237 573 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Tilskudd til de politiske partiers kommunale organisasjoner	31 129 000	
73	Tilskudd til de politiske partiers fylkesorganisasjoner	67 992 000	
75	Tilskudd til de politiske partiers fylkesungdomsorganisasjoner	19 327 000	
76	Tilskudd til de politiske partiers sentrale ungdomsorganisasjoner	7 221 000	366 160 000
	Sum partistøtte	<u>7 221 000</u>	<u>366 160 000</u>
Samiske formål			
1533	Sametinget:		
50	Sametinget	233 650 000	
54	Avkastning av Samefolkets fond	2 535 000	236 185 000
1534	Tilskudd til samiske formål:		
50	Samisk høgskole	4 610 000	
51	Divvun	5 246 000	
72	Samisk språk, informasjon m.m.	9 446 000	19 302 000
1535	Galdu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter:		
1	Driftsutgifter	3 214 000	3 214 000
1536	Internasjonalt reindriftssenter:		
1	Driftsutgifter	3 613 000	3 613 000
	Sum samiske formål	<u>3 613 000</u>	<u>262 314 000</u>
Nasjonale minoriteter			
1540	Nasjonale minoriteter:		
60	Tiltak for rom, <i>kan overføres</i>	5 803 000	
70	Tilskudd til nasjonale minoriteter	6 222 000	
71	Avkastning av Romanifolkets/taternes kulturfond	3 550 000	15 575 000
	Sum nasjonale minoriteter	<u>3 550 000</u>	<u>15 575 000</u>
Konkurransopolitikk			
1550	Konkurransetilsynet:		
1	Driftsutgifter	83 179 000	
23	Klagenemnda for offentlige anskaffelser	7 726 000	90 905 000
	Sum konkurransepolitikk	<u>7 726 000</u>	<u>90 905 000</u>
Forvaltningsutvikling og IKT-politikk			
1560	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
1	Driftsutgifter	156 946 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	48 056 000	
22	Betaling av eID til private leverandører	11 900 000	
23	Elektronisk ID, <i>kan overføres</i>	79 701 000	296 603 000
1561	IKT-politikk:		
22	Samordning av IKT-politikken, <i>kan overføres</i>	13 288 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
71	Tilskudd til fri programvare	4 536 000	
72	Tilskudd til forebyggende informasjonssikring	6 641 000	
73	Tilskudd til digital kompetanse	2 041 000	26 506 000
1562	Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram:		
1	Driftsutgifter	4 269 000	
70	Tilskudd til internasjonale program, <i>kan overføres</i>	29 906 000	34 175 000
	Sum forvaltningsutvikling og IKT-politikk		357 284 000

Personvern

1570	Datatilsynet:		
1	Driftsutgifter	35 014 000	35 014 000
1571	Personvernemnda:		
1	Driftsutgifter	1 773 000	1 773 000
	Sum personvern		36 787 000

Bygge- og eiendomspolitikk

1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen:		
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	57 000 000	
31	Igangsetting av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	30 000 000	
33	Videreføring av byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	395 600 000	
36	Kunstnerisk utsmykking, <i>kan overføres</i>	13 840 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	52 400 000	548 840 000
1581	Eiendommer til kongelige formål:		
1	Driftsutgifter	23 484 000	
30	Større rehabiliteringsprosjekter, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 568 000	84 052 000
1582	Utvikling av Fornebuområdet:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	300 000	
30	Investeringer, Fornebu, <i>kan overføres</i>	3 500 000	3 800 000
1584	Eiendommer utenfor husleieordningen:		
1	Driftsutgifter	18 791 000	18 791 000
	Sum bygge- og eiendomspolitikk		655 483 000

Den norske kirke

1590	Kirkelig administrasjon:		
1	Driftsutgifter	207 648 000	
21	Spesielle driftsutgifter	28 472 000	
71	Tilskudd til kirkelige formål	209 730 000	
72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	10 000 000	
73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000 000	
74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	182 900 000	
79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	643 250 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1591	Presteskabet:		
1	Driftsutgifter	873 658 000	
21	Spesielle driftsutgifter	6 199 000	879 857 000
1592	Nidaros domkirke m.m.:		
1	Driftsutgifter	52 820 000	52 820 000
	Sum den norske kirke		1 575 927 000
	Sum Fornynings-, administrasjons- og kirkedepartementet		5 873 824 000

Finansdepartementet

Finansadministrasjon

1600	Finansdepartementet:		
1	Driftsutgifter	303 400 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	43 700 000	
70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	358 900 000
1602	Finanstilsynet:		
1	Driftsutgifter	311 500 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 700 000	323 200 000
1605	Senter for statlig økonomistyring:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	313 600 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	21 400 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	29 500 000	364 500 000
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 600 000	16 600 000
	Sum finansadministrasjon		1 063 200 000

Skatte- og avgiftsadministrasjon

1610	Toll- og avgiftsetaten:		
1	Driftsutgifter	1 399 600 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	76 200 000	1 475 800 000
1618	Skatteetaten:		
1	Driftsutgifter	4 355 900 000	
21	Spesielle driftsutgifter	131 500 000	
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	163 200 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	86 500 000	4 737 100 000
	Sum skatte- og avgiftsadministrasjon		6 212 900 000

Offisiell statistikk

1620	Statistisk sentralbyrå:		
1	Driftsutgifter	502 200 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	194 800 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
45	Større utstyersanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 800 000	706 800 000
	Sum offisiell statistikk		<u>706 800 000</u>
Andre formål			
1632	Kompensasjon for merverdiavgift:		
61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	15 400 000 000	
72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>1 550 000 000</u>	16 950 000 000
1634	Statens innkrevingsssentral:		
1	Driftsutgifter	268 100 000	
45	Større utstyersanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>21 600 000</u>	289 700 000
1637	EU-opplysning:		
70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	<u>5 000 000</u>	5 000 000
1638	Kjøp av klimakvoter:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 500 000	
21	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	<u>5 000 000</u>	513 500 000
1645	Statens finansfond:		
70	Tilskudd til drift	<u>10 300 000</u>	<u>10 300 000</u>
	Sum andre formål		<u>17 768 500 000</u>
Statsgjeld, renter og avdrag mv.			
1650	Statsgjeld, renter mv.:		
1	Driftsutgifter	35 900 000	
89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>14 888 300 000</u>	<u>14 924 200 000</u>
	Sum statsgjeld, renter og avdrag mv.		<u>14 924 200 000</u>
	Sum Finansdepartementet		<u>40 675 600 000</u>
Forsvarsdepartementet			
1700	Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	330 821 000	
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	<u>25 015 000</u>	355 836 000
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 886 726 000	
46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	61 564 000	
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	<u>1 715 950 000</u>	4 664 240 000
1716	Forsvarets forskningsinstitutt:		
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	<u>168 872 000</u>	168 872 000
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet:		
1	Driftsutgifter	232 746 000	
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	68 321 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner
78 Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	240 000 000	559 067 000
1720 Felles ledelse og kommandoapparat:		
1 Driftsutgifter	2 914 228 000	2 914 228 000
1723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet:		
1 Driftsutgifter	129 617 000	129 617 000
1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
1 Driftsutgifter	1 985 053 000	
50 Overføring Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	19 393 000	
70 Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	6 224 000	2 010 670 000
1731 Hæren:		
1 Driftsutgifter	5 539 902 000	5 539 902 000
1732 Sjøforsvaret:		
1 Driftsutgifter	3 416 435 000	3 416 435 000
1733 Luftforsvaret:		
1 Driftsutgifter	4 102 815 000	4 102 815 000
1734 Heimevernet:		
1 Driftsutgifter	1 109 152 000	1 109 152 000
1735 Etterretningstjenesten:		
21 Spesielle driftsutgifter	998 104 000	998 104 000
1740 Forsvarets logistikkorganisasjon:		
1 Driftsutgifter	2 373 690 000	2 373 690 000
1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	967 961 000	
44 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	40 137 000	
45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 059 170 000	
48 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
75 Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	95 000 000	9 243 268 000
1790 Kystvakten:		
1 Driftsutgifter	993 233 000	993 233 000
1791 Redningshelikoptertjenesten:		
1 Driftsutgifter	499 652 000	499 652 000
1792 Norske styrker i utlandet:		
1 Driftsutgifter	1 234 320 000	1 234 320 000
1795 Kulturelle og allmennyttige formål:		
1 Driftsutgifter	246 271 000	
60 Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	1 696 000	
72 Overføringer til andre	2 119 000	250 086 000
Sum Forsvarsdepartementet		40 563 187 000

Olje- og energidepartementet

Administrasjon

Kap. Post		Kroner	Kroner
1800	Olje- og energidepartementet:		
1	Driftsutgifter	154 499 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	67 921 000	
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	10 200 000	
72	Tilskudd til olje- og energiformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 000 000	239 620 000
	Sum administrasjon		<u>239 620 000</u>
Petroleum			
1810	Oljedirektoratet:		
1	Driftsutgifter	232 100 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	220 100 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 000 000	456 200 000
	Sum petroleum		<u>456 200 000</u>
Energi og vannressurser			
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Driftsutgifter	441 150 000	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	71 500 000	
22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 72</i>	100 300 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 000 000	
60	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 72</i>	14 000 000	
70	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>	15 300 000	
72	Tilskudd til skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 22 og 60</i>	32 000 000	
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>	120 000 000	800 250 000
	Sum energi og vannressurser		<u>800 250 000</u>
Energiomlegging			
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	42 500 000	
50	Overføring til Energifondet	1 016 000 000	1 058 500 000
	Sum energiomlegging		<u>1 058 500 000</u>
Teknologi og internasjonalisering			
1830	Forskning:		
22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	28 000 000	
50	Norges forskningsråd	718 000 000	
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	12 950 000	758 950 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
1832	Internasjonalisering:		
70	Internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	23 700 000	23 700 000
1833	CO ₂ -håndtering:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	996 000 000	
22	CO ₂ -håndtering, internasjonalt, <i>kan overføres, kan nyttes under post 73</i>	2 000 000	
50	Overføring til fond for CLIMIT	80 800 000	
70	Administrasjon, Gassnova SF	92 000 000	
71	Forskningstjenester TCM DA, <i>kan overføres</i>	1 088 000 000	
72	Lån, TCM DA, <i>kan overføres</i>	577 000 000	
73	Tilskudd, CO ₂ -håndtering, internasjonalt, <i>kan overføres, kan nyttes under post 22</i>	8 000 000	2 843 800 000
	Sum teknologi og internasjonalisering		<u>3 626 450 000</u>
Statlig petroleumsvirksomhet			
1870	Petoro AS:		
70	Administrasjon	281 200 000	281 200 000
	Sum statlig petroleumsvirksomhet		<u>281 200 000</u>
	Sum Olje- og energidepartementet		<u>6 462 220 000</u>
Ymse utgifter			
2309	Tilfeldige utgifter:		
1	Driftsutgifter	11 350 000 000	11 350 000 000
	Sum ymse utgifter		<u>11 350 000 000</u>
Statsbankene			
2410	Statens lånekasse for utdanning:		
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	301 267 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	158 974 000	
50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	5 036 446 000	
70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 976 742 000	
71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	598 164 000	
72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 265 276 000	
73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	452 020 000	
74	Tap på utlån	350 000 000	
76	Startstipend for kvotestudenter, <i>overslagsbevilgning</i>	7 898 000	
90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	19 695 567 000	30 842 354 000
2412	Husbanken:		
1	Driftsutgifter	324 500 000	
21	Spesielle driftsutgifter	12 400 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 400 000	
71	Tap på utlånsvirksomhet	19 000 000	
72	Rentestøtte	14 000 000	
90	Lån fra Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i>	16 192 000 000	16 578 300 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak:		
75	Marint verdiskapingsprogram, <i>kan overføres</i>	40 000 000	40 000 000
2421	Innovasjon Norge:		
50	Innovasjon - prosjekter, fond	233 200 000	
70	Bedriftsutvikling og administrasjon	311 000 000	
71	Reiseliv, nettverks- og kompetanseprogrammer, <i>kan overføres</i>	380 700 000	
72	Forsknings- og utviklingskontrakter, <i>kan overføres</i>	285 000 000	
73	Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>	257 000 000	
78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	3 800 000	
90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>	42 100 000 000	
96	Egenkapital, Investinor AS	1 500 000 000	45 075 700 000
2426	SIVA SF:		
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	44 500 000	
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>	55 000 000	99 500 000
	Sum statsbankene		<u>92 635 854 000</u>

Statlig petroleumsvirksomhet

2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:		
30	Investeringer	25 000 000 000	25 000 000 000
2442	Disponering av innretninger på kontinental-sokkelen:		
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 300 000	2 300 000
	Sum statlig petroleumsvirksomhet		<u>25 002 300 000</u>

Statens forretningsdrift

2445	Statsbygg:		
24	Driftsresultat:		
1	Driftsinntekter	-3 686 291 000	
2	Driftsutgifter	1 603 149 000	
3	Avskrivninger	691 663 000	
4	Renter av statens kapital	56 134 000	
5	Til investeringsformål	924 594 000	
6	Til reguleringsfondet	-23 248 000	
30	Prosjektering av bygg, <i>kan overføres</i>	-433 999 000	205 750 000
32	Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	168 350 000	
33	Videreføring av ordinære byggeprosjekter, <i>kan overføres</i>	1 356 000 000	
34	Videreføring av kurantprosjekter, <i>kan overføres</i>	653 175 000	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	70 000 000	
49	Kjøp av eiendommer, <i>kan overføres</i>	70 000 000	2 089 276 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
2460	Garanti-instituttet for eksportkreditt:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter, refusjon av driftsutgifter fra risikoavsetningsfond	-120 000 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	120 000 000	0
2465	Statens kartverk:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter	-964 917 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	948 785 000	
	3 Avskrivninger	13 930 000	
	4 Renter av statens kapital	2 202 000	0
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		12 000 000
2470	Statens pensjonskasse:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter, overslagsbevilgning	-540 477 000	
	2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning	417 027 000	
	3 Avskrivninger	135 344 000	
	4 Renter av statens kapital	24 504 000	
	5 Til investeringsformål	18 070 000	
	6 Til reguleringsfondet	-2 364 000	52 104 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		29 084 000
2490	NVE Anlegg:		
24	Driftsresultat:		
	1 Driftsinntekter	-56 000 000	
	2 Driftsutgifter	49 500 000	
	3 Avskrivninger	5 400 000	
	4 Renter av statens kapital	1 100 000	0
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		2 000 000
	Sum statens forretningsdrift		<u>2 184 464 000</u>

Folketrygden

Stønad ved fødsel og adopsjon

2530	Foreldrepenger:		
70	Foreldrepenger ved fødsel, <i>overslagsbevilgning</i>	15 575 000 000	
71	Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	354 700 000	
72	Feriepenger av foreldrepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	420 000 000	
73	Foreldrepenger ved adopsjon, <i>overslagsbevilgning</i>	115 000 000	16 464 700 000
	Sum stønad ved fødsel og adopsjon		<u>16 464 700 000</u>

Arbeidsliv

2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn:		
------	---	--	--

Kap. Post		Kroner	Kroner
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	43 800 000	43 800 000
2541	Dagpenger:		
70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	11 540 000 000	11 540 000 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.:		
70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	584 000 000	584 000 000
	Sum arbeidsliv		12 167 800 000
Sosiale formål			
2620	Stønad til enslig mor eller far:		
70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 522 000 000	
72	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	364 000 000	
73	Utdanningsstønad	56 000 000	
75	Tilskudd til flytting for å komme i arbeid	200 000	
76	Forskuttering av underholdsbidrag	860 000 000	3 802 200 000
2650	Sykepenger:		
70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	33 050 000 000	0
71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 830 000 000	
72	Omsorgs- og pleiepenger ved barns sykdom m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	530 000 000	
73	Tilskudd til tilretteleggingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	290 618 000	
75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 815 000 000	37 515 618 000
2651	Arbeidsavklaringspenger:		
70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	37 850 000 000	0
71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	530 000 000	
72	Legeerklæringer	330 000 000	38 710 000 000
2655	Uførhet:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	21 965 000 000	
71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	34 390 000 000	
72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	2 180 000 000	
73	Foreløpig uførepensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	115 000 000	
76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	80 000 000	58 743 000 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.:		
70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 730 000 000	
71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 740 000 000	
73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	137 000 000	
74	Tilskudd til biler	783 500 000	
75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	2 728 000 000	
76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	220 000 000	
77	Ortopediske hjelpemidler	1 060 000 000	
78	Høreapparater	454 000 000	8 852 500 000
2670	Alderdom:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	50 860 000 000	
71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	89 200 000 000	
72	Ventetilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	17 000 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
73	Sært tillegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i>	5 950 000 000	146 027 000 000
2680	Etterlatte:		
70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 315 000 000	
71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 095 000 000	
72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	108 000 000	
74	Utdanningsstønad	500 000	
75	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	6 000 000	2 524 500 000
2686	Gravferdsstønad:		
70	Gravferdsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	180 000 000	180 000 000
2690	Diverse utgifter:		
70	Sykestønadsutgifter i utlandet	285 000 000	
77	Pasienter fra gjensidighetsland mv.	95 000 000	380 000 000
	Sum sosiale formål		<u>296 734 818 000</u>

Stønad ved helsetjenester

2711	Spesialisthelsetjeneste mv.:		
70	Spesialisthjelp	1 470 000 000	
71	Psykologhjelp	212 000 000	
72	Tannlegehjelp	1 618 000 000	
76	Private laboratorier og røntgeninstitutt	430 000 000	3 730 000 000
2751	Legemidler mv.:		
70	Legemidler	8 196 000 000	
71	Legeerklæringer	11 000 000	
72	Medisinsk forbruksmateriell	1 595 000 000	9 802 000 000
2752	Refusjon av egenbetaling:		
70	Egenandelstak 1	4 164 600 000	
71	Egenandelstak 2	185 000 000	4 349 600 000
2755	Helsetjenester i kommunene mv.:		
62	Fastlønnsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	265 000 000	
70	Allmennlegehjelp	3 664 100 000	
71	Fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 755 000 000	
72	Jordmorhjelp	45 600 000	
73	Kiropraktorbehandling	126 000 000	
75	Logopedisk og ortoptisk behandling	89 000 000	5 944 700 000
2756	Helsehjelp i utlandet:		
70	Helsehjelp i utlandet	50 000 000	50 000 000
2790	Andre helsetiltak:		
70	Bidrag	229 837 000	229 837 000
	Sum stønad ved helsetjenester		<u>24 106 137 000</u>
	Sum Folketrygden		<u>349 473 455 000</u>

Statens pensjonsfond utland

2800	Statens pensjonsfond utland:		
50	Overføring til fondet	351 690 700 000	351 690 700 000
	Sum Statens pensjonsfond utland		<u>351 690 700 000</u>

Totale utgifter 1 453 302 813 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
Inntekter:			
Inntekter under departementene			
Regjering			
3021	Statsrådet:		
1	Leieinntekter	300 000	300 000
3024	Regjeringsadvokaten:		
1	Erstatning for utgifter i rettssaker	13 000 000	
3	Oppdrag	500 000	13 500 000
	Sum Regjering		<u>13 800 000</u>
Stortinget og underliggende institusjoner			
3041	Stortinget:		
1	Salgsinntekter	6 900 000	
3	Leieinntekter	2 500 000	9 400 000
3051	Riksrevisjonen:		
1	Refusjon innland	1 600 000	
2	Refusjon utland	500 000	2 100 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		<u>11 500 000</u>
Utenriksdepartementet			
3100	Utenriksdepartementet:		
1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	14 423 000	
2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	93 629 000	
5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
90	Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet	318 000	115 438 000
	Sum Utenriksdepartementet		<u>115 438 000</u>
Kunnskapsdepartementet			
3220	Utdanningsdirektoratet:		
1	Inntekter ved oppdrag	3 596 000	
2	Salgsinntekter mv.	1 055 000	4 651 000
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat:		
2	Salgsinntekter mv.	4 581 000	4 581 000
3224	Senter for IKT i utdanningen:		
1	Inntekter fra oppdrag mv.	2 352 000	2 352 000
3225	Tiltak i grunnopplæringen:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	50 423 000	50 423 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
3229 Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører:		
2 Salgsinntekter mv.	1 531 000	
61 Refusjon fra fylkeskommuner	<u>1 003 000</u>	2 534 000
3230 Kompetansesentre for spesialundervisning:		
1 Inntekter ved oppdrag	54 632 000	
2 Salgsinntekter mv.	<u>13 694 000</u>	68 326 000
3256 Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk:		
1 Inntekter ved oppdrag	10 006 000	
2 Salgsinntekter mv.	<u>1 276 000</u>	11 282 000
3280 Felles enheter:		
2 Salgsinntekter mv.	<u>1 172 000</u>	1 172 000
3281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler:		
2 Salgsinntekter mv.	<u>10 000</u>	10 000
3286 Forskningsfond:		
86 Avkastning - Regionale forskningsfond	219 000 000	
95 Fondskapital	<u>80 000 000 000</u>	80 219 000 000
3287 Forskningsinstitutter og andre tiltak:		
86 Avkastning fra Ludvig Holbergs minnefond	9 100 000	
90 Fondskapital - Niels Henrik Abels minnefond	<u>200 000 000</u>	209 100 000
3288 Internasjonale samarbeidstiltak:		
4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter	<u>4 618 000</u>	4 618 000
Sum Kunnskapsdepartementet		<u>80 578 049 000</u>
Kulturdepartementet		
3300 Kulturdepartementet:		
1 Ymse inntekter	<u>70 000</u>	70 000
3320 Allmenne kulturformål:		
1 Ymse inntekter	<u>1 371 000</u>	1 371 000
3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
1 Ymse inntekter	<u>109 000</u>	109 000
3323 Musikkformål:		
1 Ymse inntekter	<u>29 312 000</u>	29 312 000
3324 Scenekunstformål:		
1 Ymse inntekter	109 000	
2 Billett- og salgsinntekter m.m.	<u>27 531 000</u>	27 640 000
3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
1 Ymse inntekter	<u>8 354 000</u>	8 354 000
3329 Arkivformål:		
1 Ymse inntekter	5 368 000	
2 Inntekter ved oppdrag	<u>7 834 000</u>	13 202 000
3334 Film- og medieformål:		
1 Ymse inntekter	9 793 000	
2 Inntekter ved oppdrag	8 017 000	
70 Gebyr	<u>15 500 000</u>	33 310 000
3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser:		
1 Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	770 133 000	
2 Gebyr-lotterier	6 720 000	
4 Gebyr-stiftelser	260 000	
7 Inntekter ved oppdrag	<u>7 153 000</u>	784 266 000
Sum Kulturdepartementet		<u>897 634 000</u>

Kap. Post	Kroner	Kroner
Justis- og politidepartementet		
3400	Justisdepartementet:	
1	90 000	
2	1 063 000	1 153 000
3410	Rettsgebyr:	
1	165 739 000	
3	1 547 000	167 286 000
3413	Jordskiftedomstolene:	
1	14 199 000	
2	8 774 000	22 973 000
3430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning:	
2	72 700 000	
3	20 100 000	
4	2 062 000	94 862 000
3432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS):	
3	462 000	462 000
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:	
1	261 600 000	
2	246 237 000	
3	52 173 000	
4	11 207 000	
6	111 650 000	
7	670 021 000	1 352 888 000
3441	Oslo politidistrikt:	
2	25 817 000	
3	217 000	
5	5 394 000	31 428 000
3442	Politihøgskolen:	
2	11 592 000	
3	10 090 000	21 682 000
3451	Samfunnssikkerhet og beredskap:	
1	125 950 000	
3	22 391 000	148 341 000
3455	Redningstjenesten:	
1	21 697 000	21 697 000
3456	Direktoratet for nødkommunikasjon:	
1	103 074 000	
2	18 479 000	121 553 000
3470	Fri rettshjelp:	
1	2 340 000	2 340 000
3473	Statens sivilrettsforvaltning:	
1	5 000	5 000
3474	Konfliktråd:	
2	2 329 000	2 329 000
3490	Utlendingsdirektoratet:	
1	112 232 000	
2	266 000	
3	14 270 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner
4 Statlige mottak, ODA-godkjente utgifter	961 661 000	
5 Refusjonsinntekter	10 310 000	
6 Gjenbosetting av flyktninger - støttetiltak, ODA-godkjente utgifter	6 526 000	1 105 265 000
Sum Justis- og politidepartementet		<u>3 094 264 000</u>
Kommunal- og regionaldepartementet		
3585 Husleietvistutvalget:		
1 Gebyrer	<u>900 000</u>	900 000
3587 Direktoratet for byggkvalitet:		
4 Gebyrer, sentral godkjenning foretak	<u>30 500 000</u>	30 500 000
Sum Kommunal- og regionaldepartementet		<u>31 400 000</u>
Arbeidsdepartementet		
3605 Arbeids- og velferdsetaten:		
1 Administrasjonsvederlag	21 651 000	
6 Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	<u>22 000 000</u>	43 651 000
3614 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:		
1 Gebyrinntekter, lån	35 000 000	
90 Tilbakebetaling av lån	<u>7 200 000 000</u>	7 235 000 000
3615 Yrkesskadeforsikring:		
1 Premieinntekter	<u>151 000 000</u>	151 000 000
3616 Gruppelivsforsikring:		
1 Premieinntekter	<u>87 000 000</u>	87 000 000
3634 Arbeidsmarkedstiltak:		
85 Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak	<u>1 000 000</u>	1 000 000
3635 Ventelønn mv.:		
1 Refusjon statlig virksomhet mv.	40 009 000	
85 Innfordring av feilutbetaling av ventelønn	<u>1 500 000</u>	41 509 000
3640 Arbeidstilsynet:		
1 Diverse inntekter	1 134 000	
4 Kjemikaliekontroll, gebyrer	5 671 000	
5 Tvangsmulkt	2 062 000	
7 Byggesaksbehandling, gebyrer	18 506 000	
8 Refusjon utgifter regionale verneombud	<u>10 000 000</u>	37 373 000
3642 Petroleumstilsynet:		
2 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	845 000	
3 Refusjon av tilsynsutgifter	84 088 000	
6 Refusjoner/ymse inntekter	<u>2 876 000</u>	87 809 000
Sum Arbeidsdepartementet		<u>7 684 342 000</u>
Helse- og omsorgsdepartementet		
3703 Internasjonalt samarbeid:		
3 Refusjon fra Utenriksdepartementet	<u>2 619 000</u>	2 619 000
3710 Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
2 Diverse inntekter	185 895 000	
3 Vaksinesalg	<u>99 300 000</u>	285 195 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
3711 Ernæring og mattrygghet:		
2 Diverse inntekter	200 000	200 000
3715 Statens strålevern:		
2 Diverse inntekter	39 749 000	
4 Gebyrinntekter	4 196 000	
5 Oppdragsinntekter	5 352 000	49 297 000
3716 Statens institutt for rusmiddelforskning:		
2 Diverse inntekter	3 318 000	3 318 000
3718 Rusmiddelforebygging:		
4 Gebyrinntekter	1 599 000	1 599 000
3720 Helsedirektoratet:		
2 Diverse inntekter	2 559 000	
3 Refusjon helsehjelp i utlandet	8 248 000	
4 Gebyrinntekter	3 031 000	13 838 000
3722 Norsk pasientskadeerstatning:		
2 Diverse inntekter	1 240 000	
50 Premie fra private	17 900 000	19 140 000
3723 Pasientskadenemnda:		
50 Premie fra private	500 000	500 000
3724 Statens autorisasjonskontor for helsepersonell:		
4 Gebyrinntekter	25 692 000	25 692 000
3725 Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten:		
2 Diverse inntekter	132 000	132 000
3732 Regionale helseforetak:		
80 Renter på investeringslån	481 000 000	
85 Avdrag på investeringslån fom. 2008	151 000 000	
90 Avdrag på investeringslån tom. 2007	677 000 000	1 309 000 000
3750 Statens legemiddelverk:		
2 Diverse inntekter	2 101 000	
4 Registreringsgebyr	124 510 000	
6 Refusjonsgebyr	2 646 000	129 257 000
3751 Legemiddeltiltak:		
3 Tilbakebetaling av lån	187 000	187 000
Sum Helse- og omsorgsdepartementet		<u>1 839 974 000</u>

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

3821 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:		
1 Integreringstilskudd for overføringsflyktninger, ODA-godkjente utgifter	82 100 000	
2 Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige, mindreårige flyktninger, ODA-godkjente utgifter	13 124 000	95 224 000
3822 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:		
1 Norskopplæring i mottak, ODA-godkjente utgifter	116 614 000	116 614 000
3842 Familievern:		
1 Diverse inntekter	595 000	595 000
3846 Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid mv.:		
1 Prosjektinntekter	500 000	500 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
3855 Statlig forvaltning av barnevernet:		
1 Diverse inntekter	27 497 000	
2 Barnetrygd	3 585 000	
60 Kommunale egenandeler	<u>899 357 000</u>	930 439 000
3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere:		
4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter	<u>173 160 000</u>	173 160 000
3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:		
1 Diverse inntekter	<u>433 000</u>	433 000
3859 EUs ungdomsprogram:		
1 Tilskudd fra Europakommisjonen	<u>2 300 000</u>	2 300 000
Sum Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet		<u>1 319 265 000</u>
Nærings- og handelsdepartementet		
3900 Nærings- og handelsdepartementet:		
2 Ymse inntekter	<u>105 000</u>	105 000
3901 Styret for det industrielle rettsvern:		
5 Inntekt av informasjonstjenester	7 000 000	
7 Inntekter knyttet til NPI	3 500 000	
8 Gebyrer immaterielle rettigheter	<u>42 200 000</u>	52 700 000
3902 Justervesenet:		
1 Gebyrinntekter	57 100 000	
3 Inntekter fra salg av tjenester	11 700 000	
4 Oppdragsinntekter	<u>2 200 000</u>	71 000 000
3903 Norsk akkreditering:		
1 Gebyrinntekter og andre inntekter	<u>27 500 000</u>	27 500 000
3904 Brønnøysundregistrene:		
1 Gebyrinntekter	413 000 000	
2 Refusjoner, oppdragsinntekter og andre inntekter	29 000 000	
3 Refusjoner og inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen	<u>53 200 000</u>	495 200 000
3905 Norges geologiske undersøkelse:		
1 Oppdragsinntekter	28 500 000	
2 Tilskudd til samfinansieringsprosjekter	<u>43 000 000</u>	71 500 000
3906 Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard:		
1 Leie av bergrettigheter og eiendommer	200 000	
2 Behandlingsgebyrer	<u>500 000</u>	700 000
3910 Sjøfartsdirektoratet:		
1 Gebyrer for skip og flyttbare innretninger i NOR	140 400 000	
2 Maritime personellsertifikater	10 500 000	
3 Diverse inntekter	5 000 000	
4 Gebyrer for skip i NIS	42 500 000	
5 Overtredelsesgebyrer og tvangsmulkt	<u>5 200 000</u>	203 600 000
3950 Forvaltning av statlig eierskap:		
96 Salg av aksjer	<u>25 000 000</u>	25 000 000
3961 Selskaper under NHDs forvaltning:		
70 Garantiprovisjon, Statkraft SF	2 112 000	
71 Garantiprovisjon, Eksportfinans ASA	<u>9 000 000</u>	11 112 000
Sum Nærings- og handelsdepartementet		<u>958 417 000</u>

Kap. Post	Kroner	Kroner
Fiskeri- og kystdepartementet		
4000	Fiskeri- og kystdepartementet:	
1	Refusjoner	10 000
4020	Havforskningsinstituttet:	
3	Oppdragsinntekter	353 971 000
4021	Drift av forskningsfartøyene:	
1	Oppdragsinntekter	71 781 000
4022	NIFES:	
1	Oppdragsinntekter	85 882 000
4023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU:	
90	Tilbakebetaling lån fra Nofima	4 284 000
4030	Fiskeridirektoratet:	
1	Refusjoner og diverse inntekter	102 000
4	Fangstinntekter Overvåkingsprogrammet	10 000
5	Saksbehandlingsgebyr	17 991 000
6	Forvaltningssanksjoner	871 000
22	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	4 949 000
4062	Kystverket:	
2	Andre inntekter	10 052 000
4070	Samfunnet Jan Mayen og Loran-C:	
1	Inntekter fra kioskdirift	566 000
7	Refusjoner	4 310 000
	Sum Fiskeri- og kystdepartementet	554 779 000
Landbruks- og matdepartementet		
4100	Landbruks- og matdepartementet:	
1	Refusjoner m.m.	103 000
4112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet:	
30	Husleie, Bioforsk	18 850 000
4115	Mattilsynet:	
1	Gebyr m.m.	121 889 000
2	Driftsinntekter og refusjoner mv.	5 135 000
4143	Statens landbruksforvaltning:	
1	Driftsinntekter m.m.	36 726 000
4147	Reindriftsforvaltningen:	
1	Refusjoner m.m.	37 000
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:	
85	Markedsordningen for korn	27 700 000
4162	Statskog SF - Forvaltning av statlig eierskap:	
90	Avdrag på lån	10 000 000
	Sum Landbruks- og matdepartementet	220 440 000
Samferdselsdepartementet		
4300	Samferdselsdepartementet:	
1	Refusjon fra Utenriksdepartementet	2 200 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4312	Oslo Lufthavn AS:		
90	Avdrag på lån	444 400 000	444 400 000
4313	Luftfartstilsynet:		
1	Gebyrinntekter	133 500 000	133 500 000
4320	Statens vegvesen:		
1	Salgsinntekter m.m.	161 300 000	
2	Diverse gebyrer	296 900 000	
3	Refusjoner fra forsikringsselskaper	30 800 000	489 000 000
4322	Svinesundsforbindelsen AS:		
90	Avdrag på lån	20 000 000	20 000 000
4350	Jernbaneverket:		
1	Kjørevegsavgift	27 400 000	
2	Salg av utstyr og tjenester mv.	239 200 000	
6	Videresalg av elektrisitet til togdrift	272 200 000	
7	Betaling for bruk av Gardermobanen	92 000 000	630 800 000
4354	Statens jernbanetilsyn:		
1	Gebyrer for tilsyn med tau- og kabelbaner og park- og tivolianlegg	14 500 000	14 500 000
4380	Post- og teletilsynet:		
1	Diverse gebyrer	161 800 000	
51	Fra reguleringsfondet	10 000 000	171 800 000
	Sum Samferdselsdepartementet		<u>1 906 200 000</u>

Miljøverndepartementet

4400	Miljøverndepartementet:		
2	Ymse inntekter	358 000	
3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	1 474 000	1 832 000
4426	Statens naturoppsyn:		
1	Ymse inntekter	151 000	
2	Oppdragsinntekter	105 000	256 000
4427	Direktoratet for naturforvaltning:		
1	Ymse inntekter	3 138 000	
9	Internasjonale oppdrag	7 986 000	
54	Gebyrer	4 298 000	15 422 000
4429	Riksantikvaren:		
2	Refusjoner og diverse inntekter	4 052 000	
9	Internasjonale oppdrag	1 498 000	5 550 000
4432	Norsk kulturminnefond:		
85	Avkastning fra Norsk kulturminnefond	59 480 000	59 480 000
4441	Klima- og forurensningsdirektoratet:		
2	Inntekter, statlig ordning for frivillig kjøp av klimakvoter	2 161 000	
4	Gebyrer	40 759 000	
5	Leieinntekter	343 000	
6	Gebyrer, fylkenes miljøvernavdelinger	22 000 000	
7	Gebyrinntekter (Kvotesystemet)	10 600 000	
9	Internasjonale oppdrag	5 958 000	81 821 000
4465	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur:		
1	Gebyrinntekter tinglysing, borettslag	59 000 000	
2	Gebyrinntekter tinglysing, fast eiendom	989 000 000	1 048 000 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4471	Norsk Polarinstitutt:		
1	Salgs- og utleieinntekter	9 389 000	
3	Inntekter fra diverse tjenesteyting	51 748 000	
21	Inntekter, Antarktis	11 559 000	72 696 000
	Sum Miljøverndepartementet	<u> </u>	<u>1 285 057 000</u>
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet			
4510	Fylkesmannsembetene:		
1	Inntekter ved oppdrag	164 504 000	164 504 000
4520	Departementenes Servicesenter:		
2	Ymse inntekter	21 231 000	
3	Brukerbetaling for tilleggstjenester fra departementene	70 507 000	
7	Parkeringsinntekter	1 715 000	93 453 000
4533	Sametinget:		
51	Avkastning av Samefolkets fond	2 535 000	2 535 000
4540	Nasjonale minoriteter:		
71	Avkastning av Romanifolkets/taternes kulturfond	3 550 000	3 550 000
4550	Konkurransetilsynet:		
2	Ymse inntekter	231 000	231 000
4560	Direktoratet for forvaltning og IKT:		
3	Diverse inntekter	3 721 000	
4	Internasjonale oppdrag	2 062 000	
5	Tilbakebetaling fra kommuner for elektronisk ID	3 700 000	
6	Tilbakebetaling fra tjenesteeiere for elektronisk ID	1 500 000	10 983 000
4581	Eiendommer til kongelige formål:		
1	Ymse inntekter	143 000	143 000
4584	Eiendommer utenfor husleieordningen:		
2	Ymse inntekter	2 938 000	2 938 000
4590	Kirkelig administrasjon:		
2	Ymse inntekter	11 780 000	
3	Inntekter ved oppdrag	28 472 000	40 252 000
4591	Presteskapet:		
2	Ymse inntekter	14 404 000	
3	Inntekter ved oppdrag	6 199 000	20 603 000
4592	Nidaros domkirke m.m.:		
2	Ymse inntekter	16 337 000	
3	Leieinntekter m.m.	3 236 000	19 573 000
	Sum Fornyings-, administrasjons- og kirke- departementet	<u> </u>	<u>358 765 000</u>
Finansdepartementet			
4600	Finansdepartementet:		
2	Diverse refusjoner	500 000	
85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	12 300 000
4602	Finanstilsynet:		
3	Prospektkontrollgebyrer	10 000 000	10 000 000

Kap. Post	Kroner	Kroner
4605 Senter for statlig økonomistyring:		
1 Økonomitjenester	38 000 000	38 000 000
4610 Toll- og avgiftsetaten:		
1 Særskilt vederlag for tolltjenester	6 600 000	
2 Andre inntekter	2 900 000	
3 Refunderte pante- og tinglysingsgebyr	2 000 000	
4 Diverse refusjoner	2 800 000	
11 Gebyr på kredittdeklarasjoner	175 000 000	
85 Overtredelsesgeby - valutadeklarerer	5 000 000	194 300 000
4618 Skatteetaten:		
1 Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr	63 000 000	
2 Andre inntekter	6 400 000	
5 Gebyr for utleggsforretninger	23 000 000	
7 Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	1 500 000	93 900 000
4620 Statistisk sentralbyrå:		
1 Salgsinntekter	300 000	
2 Oppdragsinntekter	194 800 000	
85 Tvangsmulkt	10 000 000	205 100 000
4634 Statens innkrevingssentral:		
2 Refusjoner	34 500 000	
85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	240 000 000	
86 Bøter, inndragninger mv.	1 225 000 000	
87 Trafikantsanksjoner	70 000 000	
88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	200 000 000	1 769 500 000
4638 Salg av klimavoter:		
1 Salgsinntekter	1 100 000 000	1 100 000 000
Sum Finansdepartementet	<u>3 423 100 000</u>	

Forsvarsdepartementet

4700 Forsvarsdepartementet:		
1 Driftsinntekter	230 000	230 000
4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg:		
1 Driftsinntekter	3 693 313 000	
47 Salg av eiendom	156 569 000	3 849 882 000
4720 Felles ledelse og kommandoapparat:		
1 Driftsinntekter	71 465 000	71 465 000
4723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet:		
1 Driftsinntekter	2 682 000	2 682 000
4725 Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben:		
1 Driftsinntekter	43 561 000	
70 Renter låneordning	36 000	
90 Lån til boligformål	648 000	44 245 000
4731 Hæren:		
1 Driftsinntekter	49 651 000	49 651 000
4732 Sjøforsvaret:		
1 Driftsinntekter	38 031 000	38 031 000
4733 Luftforsvaret:		
1 Driftsinntekter	165 030 000	165 030 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
4734	Heimevernet:		
1	Driftsinntekter	5 497 000	5 497 000
4740	Forsvarets logistikkorganisasjon:		
1	Driftsinntekter	110 370 000	110 370 000
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	81 000 000	81 000 000
4790	Kystvakten:		
1	Driftsinntekter	409 000	409 000
4791	Redningshelikoptertjenesten:		
1	Driftsinntekter	458 034 000	458 034 000
4792	Norske styrker i utlandet:		
1	Driftsinntekter	10 368 000	10 368 000
4795	Kulturelle og allmennyttige formål:		
1	Driftsinntekter	2 465 000	2 465 000
4799	Militære bøter:		
86	Militære bøter	500 000	500 000
	Sum Forsvarsdepartementet		<u>4 889 859 000</u>

Olje- og energidepartementet

4800	Olje- og energidepartementet:		
3	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	1 520 000	
70	Garantiprovisjon, Gassco	1 250 000	2 770 000
4810	Oljedirektoratet:		
1	Gebyrinntekter	23 700 000	
2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	66 400 000	
3	Refusjon av tilsynsutgifter	10 700 000	100 800 000
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat:		
1	Gebyrinntekter	65 000 000	
2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	71 500 000	
40	Flom- og skredforebygging	14 000 000	150 500 000
4825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
85	Fondsavkastning	996 000 000	996 000 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet:		
50	Overføring fra fondet	149 400 000	149 400 000
4833	CO ₂ -håndtering:		
80	Renter, TCM DA	101 000 000	
85	Fondsavkastning	91 800 000	
86	Avdrag, TCM DA	612 000 000	804 800 000
	Sum Olje- og energidepartementet		<u>2 204 270 000</u>

Ymse inntekter

5309	Tilfeldige inntekter:		
29	Ymse	50 000 000	50 000 000
5310	Statens lånekasse for utdanning:		
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	24 000 000	
29	Termingebyr	25 500 000	
89	Purregebyrer	91 009 000	
90	Redusert lån og rentegjeld	8 235 800 000	

Kap. Post		Kroner	Kroner
93	Omgjøring av studielån til stipend	4 915 449 000	13 291 758 000
5312	Husbanken:		
1	Gebyrer m.m.	14 400 000	
11	Tilfeldige inntekter	500 000	
90	Avdrag	9 714 000 000	9 728 900 000
5325	Innovasjon Norge:		
50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	5 000 000	
51	Tilbakeføring av tapsfondsmidler til såkornkapitalfond	134 700 000	
70	Låneprovisjoner	54 500 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	41 900 000 000	42 094 200 000
5326	SIVA SF:		
70	Låne- og garantiprovisjoner	6 600 000	
90	Avdrag på utestående fordringer	55 000 000	61 600 000
5341	Avdrag på utestående fordringer:		
95	Avdrag på lån til andre stater	200 000	200 000
	Sum ymse inntekter		65 226 658 000
	Sum inntekter under departementene		176 613 211 000

Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet

5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten:			
24	Driftsresultat:			
1	Driftsinntekter	169 500 000 000		
2	Driftsutgifter	-31 600 000 000		
3	Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 300 000 000		
4	Avskrivninger	-17 300 000 000		
5	Renter av statens kapital	-6 900 000 000	111 400 000 000	
30	Avskrivninger		17 300 000 000	
80	Renter av statens kapital		6 900 000 000	135 600 000 000
	Sum inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet			135 600 000 000

Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.

5445	Statsbygg:			
39	Avsetning til investeringsformål	924 594 000	924 594 000	
5446	Salg av eiendom, Fornebu:			
40	Salgsinntekter, Fornebu	200 000	200 000	
5460	Garanti-instituttet for eksportkreditt:			
71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	15 700 000		
72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland	2 800 000		
91	Avdrag på lån til byggelånsgarantiordningen	100 000	18 600 000	
5470	Statens pensjonskasse:			
30	Avsetning til investeringsformål	18 069 000	18 069 000	
5490	NVE Anlegg:			
1	Salg av utstyr mv.	500 000	500 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner
5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift:		
30 Avskrivninger	846 337 000	846 337 000
Sum avskrivninger, avsetninger til investerings- formål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.		1 808 300 000
Skatter og avgifter		
5501 Skatter på formue og inntekt:		
70 Toppskatt mv.	35 300 000 000	
72 Fellesskatt	191 000 000 000	
73 Skatt av opparbeidede forpliktelser i rederiene	700 000 000	227 000 000 000
5506 Avgift av arv og gaver:		
70 Avgift	1 850 000 000	1 850 000 000
5507 Skatt og avgift på utvinning av petroleum:		
71 Ordinær skatt på formue og inntekt	85 800 000 000	
72 Særskatt på oljeinntekter	137 800 000 000	
74 Arealavgift mv.	1 800 000 000	225 400 000 000
5508 Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen:		
70 CO ₂ -avgift i petroleumsvirksomheten på konti- nentalsockkelen	2 300 000 000	2 300 000 000
5509 Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomhe- ten på kontinentalsokkelen:		
70 Avgift	40 000 000	40 000 000
5511 Tollinntekter:		
70 Toll	2 260 000 000	
71 Auksjonsinntekter fra tollkvoter	135 000 000	2 395 000 000
5521 Merverdiavgift:		
70 Merverdiavgift	222 300 000 000	222 300 000 000
5526 Avgift på alkohol:		
70 Avgift på alkohol	12 450 000 000	12 450 000 000
5531 Avgift på tobakkvarer mv.:		
70 Avgift på tobakkvarer mv.	8 220 000 000	8 220 000 000
5536 Avgift på motorvogner mv.:		
71 Engangsavgift	21 600 000 000	
72 Årsavgift	9 350 000 000	
73 Vektårsavgift	342 000 000	
75 Omregistreringsavgift	2 350 000 000	33 642 000 000
5537 Avgifter på båter mv.:		
71 Avgift på båtmotorer	230 000 000	230 000 000
5538 Veibruksavgift på drivstoff:		
70 Veibruksavgift på bensin	6 850 000 000	
71 Veibruksavgift på autodiesel	10 300 000 000	17 150 000 000
5541 Avgift på elektrisk kraft:		
70 Avgift på elektrisk kraft	7 850 000 000	7 850 000 000
5542 Avgift på mineralolje mv.:		
70 Grunnavgift på mineralolje mv.	1 500 000 000	
71 Avgift på smøreolje mv.	112 000 000	1 612 000 000
5543 Miljøavgift på mineralske produkter mv.:		
70 CO ₂ -avgift	4 900 000 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner
71 Svovelavgift	48 000 000	4 948 000 000
5546 Avgift på sluttbehandling av avfall:		
70 Avgift på sluttbehandling av avfall	100 000 000	100 000 000
5547 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier:		
70 Trikloretten (TRI)	1 000 000	
71 Tetrakloretten (PER)	1 000 000	2 000 000
5548 Miljøavgift på visse klimagasser:		
70 Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	365 000 000	365 000 000
5549 Avgift på utslipp av NO _x :		
70 Avgift på utslipp av NO _x	51 000 000	51 000 000
5550 Miljøavgift på plantevernmidler:		
70 Miljøavgift på plantevernmidler	50 000 000	50 000 000
5551 Avgift knyttet til mineralvirksomhet:		
70 Avgift knyttet til andre undersjøiske naturforekomster enn petroleum	1 500 000	
71 Avgift knyttet til undersøkelses- og utvinningsrett av mineraler etter mineralloven	2 500 000	4 000 000
5555 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.:		
70 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.	1 235 000 000	1 235 000 000
5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.:		
70 Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	1 862 000 000	1 862 000 000
5557 Avgift på sukker mv.:		
70 Avgift på sukker mv.	200 000 000	200 000 000
5559 Avgift på drikkevareemballasje:		
70 Grunnavgift på engangsemballasje	915 000 000	
71 Miljøavgift på kartong	127 000 000	
72 Miljøavgift på plast	116 000 000	
73 Miljøavgift på metall	179 000 000	
74 Miljøavgift på glass	62 000 000	1 399 000 000
5565 Dokumentavgift:		
70 Dokumentavgift	6 800 000 000	6 800 000 000
5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet:		
71 Årsavgift-stiftelser	19 784 000	
72 Inntektsuavhengig vederlag TV2	10 130 000	
73 Refusjon - Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	36 551 000	66 465 000
5572 Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet:		
70 Legemiddelomsetningsavgift	66 025 000	
71 Vinmonopolavgift	23 300 000	
72 Avgift utsalgssteder utenom apotek	4 381 000	
73 Legemiddelkontrollavgift	69 322 000	163 028 000
5574 Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet:		
71 Avgifter immaterielle rettigheter	140 000 000	140 000 000
5575 Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet:		
70 Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	18 991 000	
71 Kontrollavgift fiskeflåten	31 608 000	
73 Årsavgift Merkeregisteret	9 550 000	
74 Sektoravgifter Kystverket	774 025 000	834 174 000
5576 Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet:		
70 Avgifter i matforvaltningen	117 000 000	

Kap. Post	Kroner	Kroner
71 Totalisatoravgift	125 000 000	242 000 000
5578 Sektoravgifter under Miljøverndepartementet:		
70 Sektoravgifter under Svalbard miljøvernfond	11 705 000	
71 Jeger- og fellingsavgifter	73 600 000	
72 Fiskeravgifter	14 800 000	100 105 000
5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet:		
70 Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	313 200 000	313 200 000
5583 Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser:		
70 Avgift på frekvenser mv.	183 400 000	183 400 000
Sum skatter og avgifter		<u>781 497 372 000</u>

Renter og utbytte mv.

5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift:		
80 Renter av statens faste kapital	83 940 000	83 940 000
5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:		
80 Av statskassens foliokonto i Norges Bank	705 300 000	
81 Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	1 000 000	
82 Av innenlandske verdipapirer	1 595 500 000	
83 Av alminnelige fordringer	79 600 000	
84 Av driftskreditt til statsbedrifter	214 400 000	
85 Renteinntekter fra bytteavtaler mv.	4 731 400 000	
86 Renter av lån til andre stater	400 000	
87 Renteinntekter mv. fra Statens finansfond	65 000 000	
89 Garantiprovisjon	96 000 000	7 488 600 000
5607 Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse:		
80 Renter	1 609 000 000	1 609 000 000
5610 Renter av lån til Nofima AS:		
80 Renter	1 163 000	1 163 000
5611 Aksjer i NSB AS:		
85 Utbytte	76 000 000	76 000 000
5613 Renter fra SIVA SF:		
80 Renter	29 500 000	29 500 000
5614 Renter fra Garanti-instituttet for eksportkreditt:		
80 Renter	100 000	100 000
5615 Husbanken:		
80 Renter	4 349 000 000	4 349 000 000
5616 Aksjeutbytte i Kommunalbanken AS:		
85 Aksjeutbytte	194 000 000	194 000 000
5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning:		
80 Renter	4 824 476 000	4 824 476 000
5618 Aksjer i Posten Norge AS:		
85 Utbytte	156 000 000	156 000 000
5619 Renter av lån til Oslo Lufthavn AS:		
80 Renter	201 800 000	201 800 000
5622 Aksjer i Avinor AS:		
85 Utbytte	502 000 000	502 000 000
5623 Aksjer i Baneservice AS:		
85 Utbytte	5 300 000	5 300 000

Kap. Post		Kroner	Kroner
5624	Renter av Svinesundsforbindelsen AS:		
80	Renter	33 000 000	33 000 000
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge:		
80	Renter på lån fra statskassen	490 000 000	
81	Rentemargin, innovasjonslåneordningen	3 000 000	
85	Utbytte, lavrisikolåneordningen	15 000 000	
86	Utbytte fra investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa	2 000 000	510 000 000
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet:		
85	Statens overskuddsandel	39 200 000	
86	Utbytte	2 000	39 202 000
5651	Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet:		
85	Utbytte	5 000 000	5 000 000
5652	Statskog SF - Renter og utbytte:		
80	Renter	24 900 000	
85	Utbytte	5 000 000	29 900 000
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning:		
85	Utbytte	13 180 453 000	13 180 453 000
5680	Innskuddskapital i Statnett SF:		
85	Utbytte	93 000 000	93 000 000
5685	Aksjer i Statoil ASA:		
85	Utbytte	13 353 000 000	13 353 000 000
5693	Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.:		
85	Utbytte fra Folketrygdfondet	1 000 000	1 000 000
	Sum renter og utbytte mv.		<u>46 765 434 000</u>

Folketrygden

5700	Folketrygdens inntekter:		
71	Trygdeavgift	101 500 000 000	
72	Arbeidsgiveravgift	145 200 000 000	246 700 000 000
5701	Diverse inntekter:		
2	Diverse inntekter	350 100 000	
3	Hjelpemiddelsentraler m.m.	35 000 000	
71	Refusjon ved yrkesskade	925 000 000	
73	Refusjon fra bidragspliktige	405 000 000	
74	Refusjon medisinsk behandling	21 000 000	
80	Renter	1 700 000	1 737 800 000
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs:		
2	Dividende	140 000 000	140 000 000
5705	Refusjon av dagpenger:		
1	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs	50 000 000	
3	Refusjon for dagpenger fra EØS-land	6 000 000	56 000 000
	Sum Folketrygden		<u>248 633 800 000</u>

Statens pensjonsfond utland

5800	Statens pensjonsfond utland:		
50	Overføring fra fondet	120 247 468 000	120 247 468 000
	Sum Statens pensjonsfond utland		<u>120 247 468 000</u>

Folketrygden

II

Stortinget samtykker i at statstilskudd til finansiering av folketrygden, jf. folketrygdlovens § 23-10, gis med 100 839 600 000 kroner, hvorav 16 726 200 000 kroner gis til dekning av utgifter som fullt ut skal dekkes ved tilskudd fra staten, jf. § 23-10 tredje ledd.

Utenriksdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 01	kap. 3100 postene 02 og 05
kap. 118 post 71	kap. 3118 post 06
kap. 140 post 01	kap. 3140 post 05

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 01 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

Utenriksdepartementet, post 90 Lån til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.

V Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2012 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2012 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen under kap. 100

VI

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*VII
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	75	EØS-finansieringsordningen 2009-2014	6 804,5 mill. kroner
	76	Den norske finansieringsordningen 2009-2014	5 792,8 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	1 555 mill. kroner

2. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil USD 57 mill. i perioden 2009-2017 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.
3. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 1 350 mill. kroner over tre år i perioden 2011-2013 over kap. 169 Globale helse og vaksineinitiativ.
4. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation II (IFFIm II) med inntil 1 500 mill. kroner i perioden 2010-2020 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
5. tilskudd til den globale vaksinealliansen GAVI med inntil 2 689,9 mill. kroner i perioden 2013-2015 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ.

VIII
Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Utenriksdepartementet i 2012 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling i Prop. 1 S (2011-2012).
2. Utenriksdepartementet i 2012 kan øke Norges garantiforpliktelser til Europarådets utviklingsbank med EUR 24,775 mill.

IX
Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme på inntil 3 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

X
Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Rwanda-domstolen, Jugoslaviadomstolen og for regulært bidrag til FN.

Andre fullmakter

XI

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksporthandels gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2012 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2012 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten og Felles fond for råvarer, samt ved overføring av midler til Den brasilianske utviklingsbanken vedrørende klima- og skogsatsingen i Brasil.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIV

Deltakelse i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk og kortsiktige betalingsbalanseproblemer

Stortinget samtykker i at Norge fra 2010 til 2012 kan delta i eksisterende og nye låneordninger under IMF rettet mot lavinntektsland med kortsiktige betalingsbalanseproblemer innenfor en totalramme på SDR 14,1 mill.

XV

Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale utviklingsbanker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge i forbindelse med den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken bidrar med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 11 617 150. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2010–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
2. Norge deltar i den sjette generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen SDR 30 340 000. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2018, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
3. Norge deltar i den niende kapitaløkningen i Den interamerikanske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 2 907 287. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
4. Norge deltar i den fjerde kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalings-tidspunktet av til sammen USD 20 476 585. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2015, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.
5. I forbindelse med endring av stemmefordelingen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) foretas det en justering av aksjeandelene til medlemslandene gjennom en selektiv kapitaløkning. Norge deltar i den åttende selektive kapitaløkningen i forbindelse med endring av stemmevekten i Den internasio-

nale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 4 393 527. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2011–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 70 Verdensbanken.

6. Norge deltar i den 12. kapitalpåfyllingen av Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF) med en andel på 1 500 mill. kroner for perioden 2011–2013, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.

XVI
Deltakelse i kapitalpåfylling i
Den globale miljøfasiliteten (GEF)

Stortinget samtykker i at Norge deltar i kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på 376 mill. kroner over perioden 2011–2013. Innbetalingene belastes kap. 170 FN-organisasjoner mv., post 78 Bidrag andre FN-organisasjoner mv.

Kunnskapsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekt under
Kap. 200 post 01	Kap. 3200 post 02
Kap. 220 post 01	Kap. 3220 post 02
Kap. 222 post 01	Kap. 3222 post 02
Kap. 224 post 01	Kap. 3224 post 01
Kap. 229 post 01	Kap. 3229 postene 02 og 61
Kap. 230 post 01	Kap. 3230 post 02
Kap. 280 post 01	Kap. 3280 post 02
Kap. 281 post 01	Kap. 3281 post 02
Kap. 286 post 60	Kap. 3286 post 86
Kap. 287 post 56	Kap. 3287 post 86
Kap. 2410 post 01	Kap. 5310 post 03

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på postene 21 mot tilsvarende merinntekter.
3. bruke inntekter fra salg av eiendommer ved universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av

- andre lokaler til undervisnings- og forskingsformål ved den samme virksomheten.
4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntekter blir ført til eiendomsfondet til Forskningsrådet.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*III
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2012 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:.

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme (i mill. kroner)
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	30,0
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20,0
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	184,0
285		Norges forskningsråd	
	52	Forskningsformål	37,5

2. gi tilsagn om å utbetale støtte for første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–13) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–13), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning post 80 Renter.
3. gi tilsagn om å konvertere lån til stipend første halvår 2013 (andre halvdel av undervisningsåret 2012–13) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2012 (første halvdel av undervisningsåret 2012–13), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

*Andre fullmakter*IV
Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 378 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 775 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale 775 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 549 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
  - a) opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
  - b) bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
  - c) bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
  - d) bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
3. Høgskolen i Sogn og Fjordane kan bruke 10 000 kroner fra virksomhetskapitalen til stiftelsen Nynorsk kultursentrum.
4. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et hel-dags ordinært barnehagetilbud blir fastsatt til 2 330 kroner per måned og 25 630 kroner per år fra 1. januar 2012, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.

5. Kunnskapsdepartementet i 2012 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inngå avtaler om leveranser til å gjennomføre moderniseringen i Statens lånekasse for utdanning, jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 45
- Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold. Fullmakten gjelder innenfor en samlet kostnadsramme for prosjektet på 832,7 mill. kroner, jf. Budsjettinnst. S. nr. 12 (2007–2008) og St.prp. nr. 1 (2007–2008) for Kunnskapsdepartementet.

Kulturdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 324 post 01	kap. 3324 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 73

2. overskride bevilgningen under kap. 324 Scenekunstformål, post 21 Spesielle driftsutgifter med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på kap. 3324, post 02 Billett- og salgsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21.
3. overskride bevilgningene under post 21 Spesielle driftsutgifter under kap. 329, kap. 334, og kap. 339 med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på hhv. kap. 3329, post 02 Inntekter ved oppdrag, kap. 3334, post 02 Inntekter ved oppdrag og kap. 3339, post 07 Inntekter ved oppdrag. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*III
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
320	Allmenne kulturformål	
	73 Nasjonale kulturbygg	470,3 mill. kroner
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50 Kunst i offentlige rom	23,0 mill. kroner
328	Museums- og andre kulturvernformål	
	78 Ymse faste tiltak	17,3 mill. kroner

IV
Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 000 mill. kroner.

*Andre fullmakter*V
Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2012:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og kap. 324 Scenekunstformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner.
3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 324 Scenekunstformål, post 72 Knute-

punktinstitusjoner, kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket.

4. Det offentlige driftstilskuddet til region- og distriktsoperatiltak fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 324 Scenekunstformål, post 73 Region- og distriktsopera.

VI
Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2012 skal:

1. gebyret for merking og registrering av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være 0,60 kroner. Kulturdepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.
2. avgiften pr. videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være 3,50 kroner.
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være 2 389 kroner ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

Justis- og politidepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 01	kap. 3061 post 03
kap. 400 post 01	kap. 3400 post 01
kap. 410 post 01	kap. 3410 post 03
kap. 411 post 01	kap. 3411 post 03
kap. 413 post 01	kap. 3413 post 01
kap. 413 post 21	kap. 3413 post 02
kap. 430 post 01	kap. 3430 postene 03 og 04
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 02
kap. 432 post 01	kap. 3432 post 03
kap. 440 post 01	kap. 3440 postene 02, 03, 04 og 06
kap. 441 post 01	kap. 3441 postene 02, 03 og 05
kap. 442 post 01	kap. 3442 postene 02 og 03
kap. 451 post 01	kap. 3451 postene 03 og 06
kap. 455 post 01	kap. 3455 post 01
kap. 456, post 01	kap. 3456, post 02
kap. 456 post 45	kap. 3456 post 02
kap. 462 post 01	kap. 3462 post 01
kap. 472 post 01	kap. 3472 post 01
kap. 473 post 01	kap. 3473 post 01
kap. 474 post 01	kap. 3474 post 02
kap. 490 post 01	kap. 3490 post 05
kap. 491 post 01	kap. 3491 post 01

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 01 Driftsutgifter, med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	01	Driftsutgifter	40 mill. kroner

IV
Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
490		Utlendingsdirektoratet	
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger	50 mill. kroner

V
Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

VI
Nettobudsjetteringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling
3. trekke salgsmkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Samfunnsikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

VII
Avhendelse av Vagle leir

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan avhende Vagle leir i Sandnes kommune. Uansett verdi kan eiendommen selges direkte til Rogaland fylkeskommune til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser.

VIII
Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX
Midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger:

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2012 kan inngå avtaler om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger med varighet utover 2012. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i statsbudsjettet for 2012, samtykker Stortinget i at Justis- og politidepartementet kan øke antall plasser i statlige mottak innenfor gjeldende rammer for etablering og drift av det statlige mottaksapparatet, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for statlige mottak for asylsøkere og flyktninger eller post 70 Økonomiske ytelser til beboere i asylmottak.

X
Stortingets rettferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag får fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, dog slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

Kommunal- og regionaldepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 500 post 01	kap. 3500 post 01
kap. 554 post 01	kap. 3554 post 01
kap. 585 post 01	kap. 3585 post 01
kap. 587 post 01	kap. 3587 post 04
kap. 2412 post 01	kap. 5312 post 01

III

Forskudd på rammetilskudd

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i statsbudsjettet for 2012 kan utgiftsføre uten bevilgning:

1. inntil 350 mill. kroner på kap. 571 Rammetilskudd til kommuner, post 90 Forskudd på ram-

metilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2013 til kommuner.

2. inntil 50 mill. kroner på kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner, post 90 Forskudd på rammetilskudd som forskudd på rammetilskudd for 2013 til fylkeskommuner.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	
551		Regional utvikling og nyskaping	
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	100,0 mill kroner
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	76	Tilskudd til utleieboliger	328,5 mill. kroner
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet	25,9 mill. kroner
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd	71,4 mill. kroner
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
	64	Investeringsstilskudd	2 290,2 mill. kroner

V

Investeringsramme skole- og svømmeanlegg

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2012 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme

på 2 mrd. kroner over kap. 582 Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirkebygg, post 60 Rentekompensasjon – skole- og svømmeanlegg.

VI

Husbankens låneramme

Stortinget samtykker i at Husbanken i 2012 kan gi tilsagn om lån for 15 mrd. kroner. Lånene vil bli utbetalt i 2012 og senere år.

Arbeidsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 01	kap. 3600 post 02
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 02
kap. 605 post 01	kap. 3605 postene 01, 04, 05 og 06
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 02
kap. 621 post 21	kap. 3621 post 02
kap. 640 post 01	kap. 3640 postene 01, 06 og 07
kap. 640 post 21	kap. 3640 post 08
kap. 642 post 01	kap. 3642 postene 06 og 07
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 02

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan:

- omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.
- omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 01 Driftsutgifter.

- omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 45 Større nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen under kap. 2470 Statens pensjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 10 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkere	3 120,308 mill. kroner

Andre fullmakter

VI

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

VII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, postene 21 og 45 og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, postene 01, 21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av NAV-kontorer.

Folketrygden*Andre fullmakter*

II

Folketrygdytelser

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2012 skal følgende ytelser etter folketrygden utgjøre¹:

	kroner
1a. Grunnstønad for ekstraavgifter ved uførhet etter lovens § 6-3 (laveste sats)	7 572
1b. Ved ekstraavgifter utover laveste sats, kan grunnstønaden forhøyes til	11 568
1c. eller til	15 180
1d. eller til	22 356
1e. eller til	30 312
1f. eller til	37 860
2a-1. Hjelpstønad til uføre som må ha hjelp i huset ^{2 3}	12 624
2a-2. Hjelpstønad etter lovens § 6-4 til uføre som må ha tilsyn og pleie ⁴	13 572
2b. Forhøyet hjelpstønad etter lovens § 6-5 til uføre under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie ⁴	27 144
2c. eller til	54 288
2d. eller til	81 432
3. Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	20 652

	kroner
4. Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-11 og 17-9 ⁵ for første barn	42 411
for to barn	55 340
for tre og flere barn	62 701

¹ Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

² Stønad til hjelp i huset gjelder tilfeller før 1. januar 1992.

³ Fra 1. januar 1997 skiller det mellom stønad til hjelp i huset og stønad til særskilt tilsyn og pleie.

⁴ Gjelder også ved uførhet som skyldes yrkesskade, jf. lovens § 12-18.

⁵ Fra 1. januar 2004 dekkes 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

Helse- og omsorgsdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 700, post 01	kap. 3700, post 02
kap. 703, postene 21, 60 og 70	kap. 3703, post 03
kap. 710, post 01	kap. 3710, post 02
kap. 710, post 21	kap. 3710, postene 02 og 03
kap. 715, postene 01 og 21	kap. 3715, postene 02, 04 og 05
kap. 716, post 01	kap. 3716, post 02
kap. 720, postene 01 og 21	kap. 3720, postene 02 og 04
kap. 720, post 70	kap. 3720, post 03
kap. 721, post 01	kap. 3721, postene 02 og 04
kap. 722, post 01	kap. 3722, postene 02 og 50
kap. 723, post 01	kap. 3723, post 50
kap. 724, post 01	kap. 3724, post 04
kap. 725, post 01	kap. 3725, post 02
kap. 750, post 01	kap. 3750, post 02

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger*III
Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2012 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt	
	21	Spesielle driftsutgifter	180 mill. kroner

IV
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761		Omsorgstjeneste	
	79	Andre tilskudd	1 mill. kroner

*Andre fullmakter*V
Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Helse- og omsorgsdepartementet i 2012 kan gi regionale helseforetak inntil 10,362 mrd. kroner i driftskreditt.
2. investeringslån og driftskredittrammen til regionale helseforetak aktiveres i statens kapitalregnskap.
3. det av avgiftspliktig omsetning for legemiddelgrossister i 2012 skal betales avgift svarende til 0,55 pst.
4. statens andel i 2012 av driftsoverskuddet til AS Vinmonopolet fastsettes til 50 pst. av resultatet i 2011 før ekstraordinære poster og etter vinmonopolavgiften.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i 2012 kan:

Overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 820 post 01	kap. 3820 post 01
kap. 823 post 01	kap. 3823 post 01
kap. 842 post 01	kap. 3842 post 01

Overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 855 post 01	kap. 3855 postane 01, 02 og 60
kap. 856 post 01	kap. 3856 post 01
kap. 858 post 01	kap. 3858 post 01
kap. 859 post 01	kap. 3859 post 01
kap. 868 post 01	kap. 3868 post 01

Andre fullmakter

III

Satser for barnetrygd

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2012 i medhold av lov av 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd, § 10, kan utbetale barnetrygd med 11 640 kroner per barn per år. Enslige forsørgere som fyller vilkårene for rett til utvidet stønad etter barnetrygdloven og full overgangsstønad etter folketrygdloven, og som har barn i alderen 0-3 år har rett til et småbarnstillegg på 7 920 kroner per år. Dette tillegget gis per enslig forsørger, uavhengig av hvor mange barn i alderen 0-3 år vedkommende faktisk forsørger. For stønadsmottakere bosatt i Finnmark og Nord-Troms (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord) ytes et tillegg i barnetrygden på 3 840

kroner per barn per år, det såkalte finnmarkstillegget. Finnmarkstillegget skal også utbetales for barn i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i de aktuelle kommunene. For stønadsmottakere bosatt på Svalbard ytes et tillegg i barnetrygden på 3 840 kroner per barn per år, det såkalte svalbardtillegget.

IV

Satser for kontantstøtte til og med 31. juli 2012

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2012 i medhold av lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre, fram til og med 31. juli 2012 kan utbetale kontantstøtte med følgende beløp for 1- og 2-åringer:

Avtalt oppholdstid i barnehage per veke	Kontantstøtte i prosent av full sats	Kontantstøtte i kroner per barn per år
Ikke bruk av barnehageplass	100	39 636
Til og med 8 timer	80	31 704
9–16 timer	60	23 784
17–24 timer	40	15 852
25–32 timer	20	7 932
33 timer eller mer	0	0

V

Satser for kontantstøtte fra og med 1. august 2012

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet fra og med 1. august 2012 kan utbetale kontantstøtte med følgende beløp:

Avtalt oppholdstid i barnehage per uke	Kontantstøtte i prosent av full sats	Kontantstøtte i kroner per barn i alderen 13-18 måneder per måned	Kontantstøtte i kroner per barn i alderen 19-23 måneder per måned
		5 000	3 303
Ikke bruk av barnehageplass	100	5 000	3 303
Til og med 19 timer	50	2 500	1 652
20 timer eller mer	0	0	0

VI

Satser for engangsstønad ved fødsel og adopsjon

Stortinget samtykker i at Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2012 i medhold av lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd kan utbetale:

Engangsstønad ved fødsel og adopsjon, lovens § 14-17	35 263 kroner per barn
--	------------------------

Nærings- og handelsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 postene 01 og 21	kap. 3900 post 02
kap. 901 post 01	kap. 3901 postene 05, 07 og 08
kap. 902 post 01	kap. 3902 postene 01 og 03
kap. 902 post 21	kap. 3902 post 04
kap. 903 post 01	kap. 3903 post 01
kap. 904 post 01	kap. 3904 post 02
kap. 904 post 22	kap. 3904 post 03
kap. 905 post 21	kap. 3905 postene 01 og 02
kap. 910 post 01	kap. 3910 post 03

III

Utbetaling under garantiordninger
(trekkfullmakter)

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan foreta utbetalinger til Garanti-instituttet for eksportkreditt uten bevilgning i den utstrekning behovet for utbetalinger under byggelånsgarantiordningen overstiger innstående likvide midler tilknyttet ordningen, men slik at saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen ikke overstiger 600 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt, post 91 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – byggelånsgarantiordning.

IV

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.
2. overskride bevilgningen under kap. 960 Rausfoss ASA, post 71 Refusjon for miljøtiltak, innenfor gitt garantiramme på 124 mill. kroner.

V

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan:

1. utgifts-/inntektsføre ut-/innbetalinger knyttet til garantiansvar overfor Eksportfinans ASA uten bevilgning, under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 70 Utbetaling – garantiordning, Eksportfinans ASA og kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap, post 87 Innbetaling –

- garantiordning, Eksportfinans ASA, innenfor gitt garantiramme på 750 mill. kroner.
2. utgiftsføre kjøp av aksjer i Norsk Hydro ASA uten bevilgning under kap. 950 Forvaltning av

statlig eierskap, post 96 Aksjer. Fullmakten gjelder inntil statens eierandel er kommet opp i 39,9 prosent.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	182,5 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter	100,0 mill. kroner

2. gi tilsagn om tilskudd på 50,81 mill. euro i tillegg til eksisterende bevilgning for å delta i de frivillige programmene til Den europeiske romorganisasjonen ESA. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal likevel ikke overstige 90,71 mill. euro.

7,5 mill. kroner til utredninger og lignende ut over bevilgning under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

3. gi Eksportfinans ASA tilsagn om statlig dekning av framtidig underskudd på avregningskontoen for eksisterende eksportkredittordning, den såkalte 108-ordningen. Fullmakten gjelder for samlede framtidige underskudd som oppstår som følge av tilsagn om lån fram til 31. desember 2012. Fullmakten har som forutsetning at:

- a) Eksportfinans ASA fram til 31. desember 2012 kan gi tilsagn om lån ved leveranser av kapitalvarer og skip til utenlandske importører og til norske redere i internasjonal konkurranse til de gunstigste rentevilkår og kredittider som OECD (Arrangement on Officially Supported Export Credits) tillater.
- b) Eksportfinans ASA sin innlånspraksis for ordningen må godkjennes av Nærings- og handelsdepartementet. Departementet kan for øvrig utarbeide nærmere retningslinjer for ordningen.

VIII
Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan gi:

1. Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 40 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 200 mill. kroner.
2. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 120 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning. Garantivirkomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits» setter. Alminnelig garantiordning skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.
3. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 3 150 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, men likevel slik at rammen ikke overskrider sju ganger det til enhver tid innstående beløp på ordningens grunnfond. Garanti-

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning i forbindelse med kjøp av utredninger og lignende

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan inngå forpliktelser for inntil

virksomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits» setter. Virksomheten skal drives i balanse på lang sikt, gitt bevilgninger til grunnfondet. Nærings- og handelsdepartementet kan i samråd med Utenriksdepartementet gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

4. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 5 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien. Ordningen skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.
5. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme på 20 000 mill. kroner ved etablering av langsiktige kraftkontrakter i kraftintensiv industri. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

IX

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan:

1. gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 80 000 000 euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, kapittel III.
2. inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

X

Utlånsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om:

1. nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på 500 mill. kroner.
2. nye lån under lavrisikolåneordningen innenfor en ramme på 2 500 mill. kroner.

XI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til miljøtiltak

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inntil 190 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak på Løkken.

Andre fullmakter

XII

Fullmakt om såkornfond opprettet mellom 1997 og 2000

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet kan gi Innovasjon Norge fullmakt til, ved overveiende sannsynlighet for konkurs i et av såkornfondene opprettet mellom 1997 og 2000, å:

1. konvertere hele eller deler av statens ansvarlig lån til egenkapital.
2. nedskrive deler av statens ansvarlige lån.
3. godkjenne salg av et såkornfond.
4. godkjenne endringer i et fonds administrative lokalisering.

XIII

Fullmakter vedrørende Norsk Romsenter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan gi Norsk Romsenter fullmakt til å:

1. selge andeler i selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler, og kjøpe andeler i nye selskaper.
2. benytte utbytte fra selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler og inntekter fra salg av andeler i slike selskaper til romrelatert virksomhet, herunder kjøp av andeler i nye selskaper.

XIV

Fullmakt til å bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2012 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt.

Fiskeri- og kystdepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1000 post 21	kap. 4000 post 04
kap. 1020 postene 01 og 21	kap. 4020 post 03
kap. 1021 postene 01 og 21	kap. 4021 post 01
kap. 1022 postene 01 og 21	kap. 4022 post 01
kap. 1030 post 21	kap. 4030 post 22
kap. 1062 postene 01 og 45	kap. 4062 post 02 og kap. 5575 post 74

2. nytte inntil 10 mill. kroner av salgsinntekter fra salg av ikke næringsaktive fiskerihavner under kap. 4062, post 02, til følgende formål under kap. 1062, post 30:

- a) dekning av salgsomkostninger forbundet med salget
- b) oppgradering og vedlikehold av fiskerihavner under kap. 1062, post 30.

III

Fullmakt til overskridelser

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen under kap. 1062 Kystverket, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 70 mill. kroner dersom det er nødvendig å sette i verk tiltak mot akutt forurensning uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2012 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1062		Kystverket	
	30	Nyanlegg og større vedlikehold	476 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 mill. kroner

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1062		Kystverket	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	20 mill. kroner

Landbruks- og matdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgninger under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1100 post 01	kap. 4100 post 01
kap. 1115 post 01	kap. 4115 post 02
kap. 1143 post 01	kap. 4143 post 01
kap. 1147 post 01	kap. 4147 post 01

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Store utstyrskjøp og vedlikehold, med et beløp som tilsvarer merinntektene fra salg av eiendom. Ubenyttede merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen under kap. 1147 Reindriftsforvaltninga, post 01 Driftsutgifter, med inntil 0,5 mill. kroner i forbindelse med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade, erstatninger	37,5 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Salg av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2012 kan

- selge innkjøpt og opprinnelig statseiendom for inntil 8 mill. kroner.
- selge eiendom på Kjeller i Skedsmo kommune og benytte salgsinntekter til å dekke utgifter i tilknytning til eiendommen.

Samferdselsdepartementet

Samferdselsdepartementets alminnelige fullmakter

Andre fullmakter

II

Salg og bortfeste av fast eiendom

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan selge og bortfeste fast eiendom inntil en verdi av 50 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle.

Luftfartsformål

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

III

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1313 post 01	kap. 4313 post 02

Vegformål

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1320 postene 23, 30 og 72	kap. 4320 postene 01, 02 og 03

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Fullmakt til forskuttering

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan inngå avtaler om forskuttering av midler til vegformål utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 30 Riksveginvesteringer, post 31 Rassikring, post 36 E16 over Filefjell og post 37 E6 vest for Alta, likevel slik at samlede, løpende refusjonsforpliktelser ikke overstiger 5 000 mill. kroner. Forskutteringene skal refunderes uten kompensasjon for renter og prisstigning.

VI

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan:

1. gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i merknadene til kap. 1320 Statens vegvesen i Prop. 1 S (2011–2012) innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.
2. forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 30 Riksveginvesteringer, post 31 Rassikring, post 36 E16 over Filefjell og post 37 E6 vest for Alta, for investeringsprosjekter som ikke er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, likevel slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 1 600 mill. kroner.

VII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 23 Drift og vedlikehold av riksveger, trafikant- og kjøretøytilsyn m.m., slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 4 300 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 2 000 mill. kroner.

VIII

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for riksvegferjedriften

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan forplikte staten for framtidige bud-

sjettår utover gitt bevilgning på kap. 1320 Statens vegvesen, post 72 Kjøp av riksvegferjetjenester, slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 3 400 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 460 mill. kroner.

IX

Investeringsramme transporttiltak i fylkene

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 2 000 mill. kroner over kap. 1320 Statens vegvesen, post 61 Rentekompensasjon for transporttiltak i fylkene.

Andre fullmakter

X

Forhåndsinnkreving av bompenger

Stortinget samtykker i at:

1. bompengeselskapet får tillatelse til å forhåndsinnkreve bompenger til å finansiere videre planlegging og prosjektering av fv 659 Nordøyvegen

i Møre og Romsdal. Vilkårene framgår av denne proposisjonen.

2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for innkrevingen.

Jernbaneformål*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*

XI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 1350 postene 23 og 30	Kap. 4350 postene 01, 02 og 06
Kap. 1350 post 25	Kap. 4350 post 07
Kap. 1350 post 30	Kap. 4350 post 37
Kap. 1354 post 21	Kap. 4354 post 01

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

XII

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan bestille materiell utover gitte bevilgninger, likevel slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1350		Jernbaneverket	
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	800 mill. kroner

XIII Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan gi tilskudd utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1350		Jernbaneverket	
	30	Investeringer i linjen	10 mill. kroner

XIV Fullmakt til forskuttering

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan inngå avtaler om forskuttering av midler til jernbanemål utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernbaneverket, post 30 Investeringer i linjen, likevel slik at samlede, løpende refusjonsforpliktelser ikke overstiger 200 mill. kroner. Forskutteringene skal refunderes uten kompensasjon for renter og prisstigning.

XV Fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan:

- gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i merknadene til kap. 1350 Jernbaneverket i Prop. 1 S (2011–2012) innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

- forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernbaneverket, post 30 Investeringer i linjen og post 31 Nytt dobbeltspor Oslo-Ski, for investeringsprosjekter som ikke er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, likevel slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 400 mill. kroner.

XVI Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for vedlikeholdsarbeider

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan forplikte staten for framtidige budsjettår utover gitt bevilgning på kap. 1350 Jernbaneverket, post 23 Drift og vedlikehold og post 25 Drift og vedlikehold av Gardermobanen, slik at samlet ramme for gamle og nye forpliktelser ikke overstiger 2 500 mill. kroner, og slik at forpliktelsene som forfaller hvert år ikke overstiger 600 mill. kroner.

Andre fullmakter

XVII Restverdisikring for eksisterende materiell, oppgraderinger av eksisterende materiell og investeringer i nytt materiell

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet, for det materiellet som inngår i statens rammeavtale med NSB, i 2012 kan:

- gi NSB AS en restverdigaranti for bokførte verdier på inntil 2 815 mill. kroner.
- gi NSB AS ytterligere restverdigaranti på oppgraderinger og nyinvesteringer innenfor en ramme på inntil 3 225 mill. kroner.

XVIII Fullmakt til å inngå kontrakt om kjøp av persontransporttjenester med tog

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan inngå kontrakt med NSB AS om kjøp av persontransporttjenester med tog for perioden 2012–2017 innenfor en samlet økonomisk ramme på 15 420 mill. kroner målt i prisnivået for 2012.

Post og telekommunikasjoner*Andre fullmakter***XIX**

Overføringer til og fra reguleringsfondet

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2012 kan overføre inntil 10 mill. kroner til eller fra Post- og teletilsynets reguleringsfond.

Miljøverndepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***II**

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1400 post 01	kap. 4400 post 02
kap. 1427 post 01	kap. 4427 post 01
kap. 1427 post 21	kap. 4427 postene 09 og 54
kap. 1429 post 01	kap. 4429 postene 02 og 09
kap. 1432 post 50	kap. 4432 post 85
kap. 1441 post 01	kap. 4441 postene 04, 05, 06 og 09
kap. 1441 post 22	kap. 4441 post 02
kap. 1465 post 01	kap. 4465 post 01
kap. 1471 post 01	kap. 4471 postene 01 og 03
kap. 1471 post 21	kap. 4471 post 21
kap. 1472 post 50	kap. 5578 post 70

2. overskride bevilgningen under kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med et beløp som tilsvarende regnskapsførte inntekter fra salg av anleggsmidler under kap. 5465 Statens kartverk, post 49 Salg av anleggsmidler. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved utregning av overført beløp.

III

Fullmakter til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2012 kan utgiftsføre uten bevilgning fastslåtte tap på garantier for lån til miljøverntiltak og energiøkonomiseringsformål som staten er juridisk forpliktet til å dekke, under kap. 1400 Miljøverndepartementet, post 77 Oppfyllelse av garantiansvar.

IV

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2012 kan omdisponere inntil 10 mill. kroner mellom kap. 1465 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, og kap. 2465 Statens kartverk, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2012 kan fravike spesifikasjonene under kap. 2465 Statens kartverk, post 24 Driftsresultat, ved bruk av reguleringsfondet.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*VI
Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2012 kan foreta bestillinger:

1. av materiell o.l. utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1426		Statens naturoppsyn	
	32	Skjærgardsparker mv.	7,00 mill. kroner

2. av kartgrunnlag ut over gitt bevilgning under kap. 1465 Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur, post 21 Spesielle driftsutgifter, men slik at rammen for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 90 mill. kroner.

VII
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1427		Direktoratet for naturforvaltning	
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	55,00 mill. kroner
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	10,30 mill. kroner
	34	Statlige erverv, nasjonalparker	350,00 mill. kroner
	35	Statlige erverv, nytt skogvern	140,00 mill. kroner
	76	Nasjonalparksentre og andre naturinformasjonssentre	2,00 mill. kroner
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg	6,75 mill. kroner
1429		Riksantikvaren	
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	35,00 mill. kroner
	73	Brannsikring og beredskapstiltak	2,00 mill. kroner
	74	Fartøyvern	12,00 mill. kroner

VIII
Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2012 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitt bevilgning under kap. 1441 Klima- og forurensningsdirektoratet, post 39 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 25 mill. kroner.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets alminnelige fullmakter*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1510 post 21	kap. 4510 post 01
kap. 1520 post 01	kap. 4520 postene 02 og 03
kap. 1535 post 01	kap. 4535 post 02
kap. 1536 post 01	kap. 4536 post 02
kap. 1560 post 22	kap. 4560 post 05
kap. 1560 post 23	kap. 4560 post 06
kap. 1584 post 01	kap. 4584 post 02
kap. 1590 post 01	kap. 4590 post 02
kap. 1590 post 21	kap. 4590 post 03
kap. 1591 post 01	kap. 4591 post 02
kap. 1591 post 21	kap. 4591 post 03
kap. 1592 post 01	kap. 4592 postene 02 og 03

*Andre fullmakter*III
Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2012 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1510 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester der Fylkesmannen samordner utgiftene.

Bygge- og eiendomsfullmakter*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*IV
Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2012 kan:

1. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med inntil 175 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.
2. overskride kap. 2445 Statsbygg, postene 30-49, med beløp som tilsvarer inntekter fra salg av eiendommer, og medregne ubrukte inntekter fra salg av eiendom ved beregning av overført beløp.

V
Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet i 2012 kan omdisponere:

1. under kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, mellom postene 30-45.
2. under kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, fra post 01 til post 45.
3. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 30, 31, 33, 45 og 49.
4. under kap. 2445 Statsbygg, mellom postene 32 og 34, samt post 49 i de tilfeller det er aktuelt å kjøpe en eiendom som ledd i gjennomføringen av et kurantprosjekt.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser
knyttet til investeringsprosjekt

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for å gjennomføre de byggeprosjektene og andre investeringsprosjekter som er omtalt under kap. 1580 Byggeprosjekter utenfor husleieordningen, kap. 1581 Eiendommer til kongelige formål, kap. 1582 Utvikling av Fornebuområdet, og kap. 2445 Statsbygg, i Prop. 1 S (2011–2012), innenfor de kostnadsrammene som der er oppgitt.

VII

Fullmakter i forbindelse med kurantprosjekt-
ordningen

Stortinget samtykker i at Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan:

1. under kap. 2445 Statsbygg, post 32, Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter, sette i gang byggeprosjekt uten at disse er omtalt med kostnadsramme overfor Stortinget, når leietakeren har de husleiemidlene det er behov for innenfor gjeldende budsjettammer.
2. under kap. 2445 Statsbygg, post 32 Prosjektering og igangsetting av kurantprosjekter og post 34 Videreføring av kurantprosjekter, pådra staten forpliktelser utover budsjettåret innenfor en samlet ramme på 1 500 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser i forbindelse med gjennomføringen av byggeprosjektene.

Andre fullmakter

VIII

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet i 2012 kan:
  - a) godskrive det enkelte bygge- og eiendomsprosjektet med innbetalt dagmulkt, konvensjonalbot og erstatning for misligholdt entrepris, ved at innbetalingen blir postert i statsregnskapet på vedkommende investeringspost som utgiftsreduksjon.
  - b) godkjenne salg, makeskifte eller bortfeste av eiendom som forvaltes av Statsbygg eller av statlige etater som ikke har egen salgfullmakt, for inntil 500 mill. kroner totalt i budsjettåret.
  - c) godkjenne kjøp av eiendom finansiert ved salgsinntekter, innsparte midler eller midler fra reguleringsfondet for inntil 150 mill. kroner i hvert enkelt tilfelle, og for inntil 300 mill. kroner totalt, utover bevilgningen på

kap. 2445 Statsbygg, post 49 Kjøp av eiendom.

- d) overdra statlige spesialskolleieendommer til underpris eller vederlagsfritt til kommuner og fylkeskommuner, dersom ansvaret for skoledriften blir overtatt av kommunen eller fylkeskommunen.
- e) gjøre bortfeste, salg og makeskifte av eiendommer som det er behov for ved disponering av statens eiendommer på Fornebu for inntil 100 mill. kroner.
- f) korrigere Statsbyggs balanse i de tilfellene hvor prosjekterings- og investeringsmidler ført på kap. 2445 Statsbygg blir overført til andre budsjettkapittel eller prosjektene ikke blir realisert.
- g) avhende statlig fast eiendom til barnehageformål direkte til kommuner til markedspris.
2. Kongen i 2012 kan avhende statlig eiendom til lavere pris enn markedspris der særlige hensyn tilsier det.

Finansdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***II**
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2012 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1600 post 21	kap. 4600 post 02
kap. 1602 post 01	kap. 4602 post 03
kap. 1605 post 01	kap. 4605 post 01
kap. 1610 post 01	kap. 4610 postene 01 og 04
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1634 post 01	kap. 4634 post 02

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvare alle merinntektene på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.

2. Finansdepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 01 Driftsutgifter, til dekning av honorarer, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimavoter.

3. Finansdepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning, med et beløp som tilsvare inntekter fra salg av klimavoter som er regnskapsført på kap. 4638 Salg av klimavoter, post 02 Salg av innkjøpte kvoter.

III

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at:

1. Statsministerens kontor i 2012 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 01

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger***IV**
Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2012 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1602		Finanstilsynet	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	10 mill. kroner
1610		Toll- og avgiftsetaten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 mill. kroner
1618		Skatteetaten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	30 mill. kroner
1634		Statens innkrevingsentral	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 mill. kroner

V Kjøp av klimavoter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2012 kan inngå avtaler om kjøp av klimavoter ved bruk av Kyoto-mekanismene innenfor en samlet ramme på 2 800 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning.

VI Fullmakt til å inngå avtaler om investering- prosjekter

Stortinget samtykker i at:

1. det i 2012 kan igangsettes oppgraderings- og oppussingsarbeider som omtalt i Prop. 1 S (2011-2012) under kap. 41 Stortinget, post 45 Større utstyranskaffelser og vedlikehold, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.
2. Finansdepartementet i 2012 kan gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i Prop. 1 S (2011-2012) under kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

VII Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2012 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 243 659 651 euro.
2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.
3. miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

VIII Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2012 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 23,3 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter, og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

IX Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2012 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte differanser i regnskapene og feilposterings i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

X Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2012 kan:

1. trekke direkte utgifter i forbindelse med auksjonssalg fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten, post 02 Andre inntekter.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1618 Skatteetaten, post 01 Driftsutgifter, refusjoner av fellesutgifter og liknende der skatteetaten framleier lokaler.

Forsvarsdepartementet*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger***II**

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
  - a) inntekter fra militære båter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.

- b) inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.
2. ta med ubrukte merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger***III**

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	
	01	Driftsutgifter	30 mill. kroner
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	01	Driftsutgifter	80 mill. kroner
1731		Hæren	
	01	Driftsutgifter	600 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	01	Driftsutgifter	100 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	01	Driftsutgifter	600 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	01	Driftsutgifter	825 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	01	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	115 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	18 500 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	165 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	01	Driftsutgifter	2 900 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
	01	Driftsutgifter	75 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	01	Driftsutgifter	55 mill. kroner
1795		Kulturelle og allmenntilgode formål	
	01	Driftsutgifter	2 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	22 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Nettobudsjettering av salgskostnader

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan trekke salgskostnader ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2012 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går fram av Prop. 1 S (2011–2012).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som nye prosjekter i Prop. 1 S (2011–

2012), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.

2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2011–2012), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2011–2012).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette planlegging og prosjektering av bygge-, anleggs- og innredningsprosjekter innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
7. inkludere gjennomføringskostnader i investeringsprosjektene for eiendom, bygg og anlegg på post 46 og post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges

direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.

- avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NAMSA, andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først

skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Kompensasjonsordningen

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2012 kan etablere en todelt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i utenlandsoperasjoner i perioden 1978–2009. Todelingen innebærer at skadelidte kan få utbetalt 65G ved 100 % ervervsmessig uførhet ved psykiske belastningsskader, dersom de samme beviskrav og bevistema som gjelder etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12b er oppfylt. I tillegg videreføres den opprinnelige kompensasjonsordningen med 35G ved 100 % ervervsmessig uførhet med de lempeligere vilkår som gjelder i dag.

Olje- og energidepartementet

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1800 post 21	kap. 4800 post 03
kap. 1810 post 21	kap. 4810 post 02
kap. 1820 post 21	kap. 4820 post 02
kap. 1820 post 22	kap. 4820 post 40
kap. 2490 post 45	kap. 5490 post 01

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen under kap. 1810 Oljedirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 100 mill. kroner mot tilsvarende inntekt under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 04 Salg av undersøkelsesmateriale.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan:

- overskride bevilgningen under kap. 1800 Olje- og energidepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorar og

utgifter til faglig bistand ved statlig kjøp/salg av aksjeposter, rådgivning samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i Statoil ASA.

- godkjenne utøvelse av statens forkjøpsrett ved overdragelser av andeler i utvinningstillatelser på norsk kontinentalsokkel og overskride bevilgningen med inntil 5 mrd. kroner under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

V

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan:

1. utgiftsføre uten bevilgning tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen under kap. 2442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 70 Tilskudd.
2. utgiftsføre uten bevilgning utlån til Norpipe Oil AS på inntil 25 mill. kroner under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 90 Lån til Norpipe Oil AS.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt udekket ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1825		Omlegging av energibruk og energiproduksjon	
	50	Overføring til Energifondet	400,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	50	Norges forskningsråd	33,0 mill. kroner

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser ut over gitt bevilgning

1. Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger innenfor følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter	7,0 mill. kroner
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter	80,0 mill. kroner
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flom- og skredforebygging	50,0 mill. kroner
	60	Tilskudd til skredforebygging	10,0 mill. kroner
	72	Tilskudd til skredforebygging	20,0 mill. kroner
1830		Forskning	
	22	Forvaltningsrettet forskning og utvikling	10,0 mill. kroner
1833		CO ₂ -håndtering	
	70	Administrasjon, Gassnova SF	20,0 mill. kroner
1870		Petro AS	
	70	Administrasjon	35,0 mill. kroner

2. Olje- og energidepartementet i 2012 kan pådra staten forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 1833 CO₂-håndtering, post 21 Spesielle driftsutgifter, knyttet til skadeløserklæring i avtaler som berører planlegging og forberedelse av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad.

VIII
Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan gi Gassco AS garanti innenfor en

samlet ramme på inntil 1 mrd. kroner for skader og tap ved mottaksterminalene på kontinentet som har oppstått som følge av forsettelige handlinger hos ledende personell i Gassco AS.

IX

Forpliktelser under avsetningsinstruksen og
øvrige driftsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, knyttet til:

1. løpende forretningsvirksomhet i interessentskapene, samt deltakelse i annen virksomhet som har tilknytning til leting og utvinning av petroleum.
2. avsetning av statens petroleum etter avsetningsinstruksen gitt Statoil ASA.

X

Utbyggingsrelaterte forpliktelser

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, hvor øvre grense for SDØE sin forholdsmessige andel for det enkelte prosjekt/fase utgjør 5 mrd. kroner knyttet til deltakelse i:

1. utbyggingsprosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel.
2. utviklingsprosjekter under Gassled.

XIII

Utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 kan godkjenne prosjekter (planer for utbygging/anlegg og drift) på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer per prosjekt utgjør 10 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.

XIV

Overføring av eiendomsrett mot bruksrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor Petoro

XI

Forpliktelser før plan for utbygging og drift
og for anlegg og drift er behandlet

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne at staten pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten knyttet til kontraktmessige forpliktelser i fasen før plan for utbygging og drift er godkjent eller før tillatelse til anlegg og drift er gitt, herunder forpliktelser knyttet til en pre-interessentskapsfase.

XII

Forpliktelser knyttet til petroleumsvirksomhet på islandsk sokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2012 ved eventuell norsk statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk sokkel, kan:

1. pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger under kap. 2440/5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten innenfor en total økonomisk ramme på 1,5 mrd. kroner, herunder yte innskuddskapital, lån og stille garantier.
2. etablere en ny organisatorisk enhet, eiet av den norske stat, som direkte eller indirekte skal eie eierandeler i rettighetshaverselskaper i Island.

Andre fullmakter

AS som forvalter av SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshaver-gruppe. Det forutsettes at Petoro AS som forvalter av SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

XV

Overdragelse av andeler i utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

XVI

Overdragelse og samordning av andeler i
utvinningstillatelser

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 41 (2003-2004) kan godkjenne at Petoro AS kan delta i:

1. overdragelse (salg, kjøp eller bytte) av deltakerandeler i interessentskap hvor en rettighetshaver velger å tre ut av interessentskapet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.
2. forenklet samordning av utvinningstillatelser med SDØE-andeler.
3. ny/endret plan for utbygging og drift av forekomster innenfor et samordnet område med SDØE-deltakelse.
4. overdragelse av deltakerandeler for å oppnå fortsatt harmonisering av deltakerandeler i utvinningstillatelser som er samordnet og hvor SDØE berøres av overdragelsen.

XVII

Overdragelse av andeler i rørledninger til
Gassled

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2012 kan godkjenne nødvendige transaksjoner for overdragelse av andeler for Petoro AS som forvalter av SDØE for å innlemme rørledninger med SDØE-andel i Gassled. Statens andel i Gassled skal justeres for å gjenspeile innlemmelsen.

XVIII

Opphevelse av generalforsamlingsklausulen

Stortinget samtykker i at generalforsamlingsklausulen skal kunne oppheves for gitte tillatelser og erstattes av en vetorett i tråd med konsesjonsdirektivet og petroleumsforskriftens § 12, dersom rettighetshaverne skulle ønske dette. Olje- og energidepartementet skal i så fall godkjenne dette i hvert enkelt tilfelle.

XIX

Lån til TCM DA

Stortinget samtykker i at lån til TCM DA aktiveres i statens kapitalregnskap.

Vedlegg 1

Statsbudsjettet

Tabell 1.1 Hovedtallene i statsbudsjettet for perioden 2006-2012

	Regnskap					Saldert budsjett 2011	Anslag regn- skap 2011	Forslag 2012
	2006	2007	2008	2009	2010			
Driftsutgifter og investeringer ekskl. petroleumsvirksomhet	119 948	128 876	140 996	155 050	156 941	169 517	166 207	178 399
Driftsresultat forretningsdriften	-852	-923	-993	-1 194	-1 402	-458	-306	-382
Renter av statsgjeld	24 280	16 056	17 693	20 237	19 939	22 553	17 511	14 888
Overføringer til andre	518 969	550 116	599 027	669 845	697 337	697 337	751 976	788 165
Utgifter ekskl. lån og petroleumsvirksomhet	662 346	694 025	756 724	843 937	872 815	888 949	935 388	981 070
Inntekter ekskl. lån, oljeskatter og petroleumsvirksomhet	618 344	692 583	744 926	747 376	769 745	753 978	829 270	860 823
Oljekorrigert overskudd	-44 002	-1 342	-11 797	-96 561	-104 070	-134 971	-106 117	-120 247
Overført fra Statens pensjonsfond utland	57 372	2 810	8 370	107 221	109 356	134 971	106 117	120 247
Overskudd før lånetransaksjoner	13 370	1 468	-3 427	10 660	5 286	0	0	0
Oljeskatter	217 261	191 153	245 167	168 966	159 168	173 900	210 040	227 740
Utbytte fra Statoil	12 593	14 006	16 940	15 489	12 818	12 818	13 353	13 353
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	146 705	132 287	175 597	120 058	124 117	126 300	139 900	135 600
Utgifter til statlig petroleumsvirksomhet	21 182	21 056	-21 839	-24 719	-20 146	-25 011	-22 011	-25 002
Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten	355 377	316 390	415 865	279 794	275 957	288 007	341 282	351 691
Overskudd før overføring til Statens pensjonsfond utland	311 375	315 048	404 068	183 233	171 887	153 036	235 165	231 443
Utlån og avdrag, brutto	216 505	131 801	70 714	256 064	116 719	135 780	142 858	95 539
Tilbakebetalinger	171 431	70 906	48 543	69 075	73 430	76 240	79 345	153 402
Utlån, netto	45 074	60 895	22 171	186 989	43 289	59 539	63 512	-57 863
Overskudd før lånetransaksjoner	13 370	1 468	-3 427	10 660	5 286	0	0	0
Samlet finansieringsbehov	31 704	59 428	25 598	176 329	38 003	59 539	63 512	-57 863

Mill. kroner

Tabell 1.2 Samlede utgifter etter departement 2006-2012

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ¹	2012 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjeringen, Stortinget og Høyesterett	1 604	1 680	1 843	1 934	1 950	2 029	2 238
Utenriksdepartementet	21 641	24 178	26 785	31 507	33 905	33 646	32 633
Kunnskapsdepartementet	60 139	59 178	60 637	72 134	68 287	42 752	41 102
Kulturdepartementet	6 822	7 314	7 934	9 049	7 910	8 467	8 859
Justisdepartementet	16 535	17 447	19 004	20 543	26 410	26 421	29 126
Kommunal- og regionaldepartementet	62 208	67 117	73 782	89 682	96 138	142 295	153 955
Arbeidsdepartementet	20 285	24 588	27 821	32 374	45 626	42 348	49 035
Helse- og omsorgsdepartementet	84 260	91 325	100 384	111 487	106 534	110 626	115 077
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	22 231	22 372	23 131	24 136	30 488	31 136	31 692
Nærings- og handelsdepartementet	4 250	9 910	7 582	13 340	20 686	5 946	6 022
Fiskeri- og kystdepartementet	3 010	3 446	3 621	4 345	4 334	4 327	4 506
Landbruks- og matdepartementet	13 812	13 918	14 692	15 215	17 438	16 108	16 515
Samferdselsdepartementet	22 334	24 587	25 984	31 222	28 829	29 388	31 750
Miljøverndepartementet	3 346	3 285	3 500	4 770	4 492	4 583	4 881
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	13 765	16 605	20 045	19 102	6 222	5 748	5 874
Finansdepartementet	166 806	64 834	39 274	187 961	44 471	93 248	40 676
Forsvarsdepartementet	30 418	32 714	34 248	34 665	35 862	39 249	40 563
Olje- og energidepartementet	1 786	11 969	20 348	17 669	10 565	5 950	6 462
Ymse utgifter	20	134	227	204	131	9 773	11 350
Statsbankene	83 401	78 908	67 643	86 965	88 400	88 122	92 636
Statlig petroleumsvirksomhet	21 182	21 056	21 839	24 719	20 146	25 011	25 002
Statens forretningsdrift	1 133	698	926	1 960	1 623	2 424	2 184
Folketrygden	239 046	247 173	265 164	291 900	309 150	326 333	349 473
Statens pensjonsfond utland	355 377	318 831	398 730	277 632	275 957	288 007	351 691
Utgifter i alt	1 255 410	1 163 267	1 265 143	1 404 514	1 285 555	1 383 936	1 453 302

¹ Saldert budsjett 2011.² Forslag 2012 Prop. 1 S (2011-2012).

Tabell 1.3 Driftsutgifter (postene 1-29) etter departement 2006-2012

Mill. kroner

Departementet	Regnskap					Budsjett	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ¹	2012 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	1 253	1 325	1 445	1 525	1 574	1 646	1 690
Utenriksdepartementet	3 030	3 190	3 685	5 728	5 374	5 117	4 960
Kunnskapsdepartementet	2 767	2 842	2 895	3 257	3 335	3 401	3 199
Kulturdepartementet	2 280	2 387	2 561	2 681	1 560	1 528	1 576
Justisdepartementet	15 351	16 232	17 539	19 439	24 132	23 612	24 976
Kommunal- og regionaldepartementet	212	248	241	305	315	350	343
Arbeidsdepartementet	7 855	11 931	13 511	15 125	20 207	20 898	22 068
Helse- og omsorgsdepartementet	2 386	2 623	2 824	3 837	4 052	3 733	4 110
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	4 618	4 905	5 442	6 166	6 593	6 522	6 616
Nærings- og handelsdepartementet	1 311	1 362	1 488	1 762	1 794	1 661	1 717
Fiskeri- og kystdepartementet	2 149	2 512	2 583	2 945	3 068	3 006	3 171
Landbruks- og matdepartementet	1 497	1 453	1 476	1 544	1 596	1 511	1 536
Samferdselsdepartementet	10 680	11 317	12 287	14 145	13 588	13 215	13 951
Miljøverndepartementet	1 461	1 575	1 748	2 159	2 439	2 521	2 641
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	10 674	11 055	12 572	11 394	3 959	3 784	3 960
Finansdepartementet	6 490	6 935	7 235	7 667	8 188	8 318	8 575
Forsvarsdepartementet	22 317	22 823	23 248	24 462	25 925	28 645	29 961
Olje- og energidepartementet	902	1 027	1 616	1 681	1 587	2 726	2 356
Ymse utgifter	20	134	227	204	131	9 773	11 350
Statsbankene	555	561	585	603	612	655	638
Statlig petroleumsvirksomhet	16	0	0	0	82	11	2
Statens forretningsdrift	-351	-381	-482	-154	-534	-458	-382
Folketrygden	2 965	0	0	0	0	0	0
Utgifter i alt	100 438	106 057	114 725	126 473	129 577	142 176	149 014

¹ Saldert budsjett 2011.² Forslag 2012 Prop. 1 S (2011-2012).

Tabell 1.4 Nybygg, anlegg m.v. (postene 30-49) etter departement 2006-2012

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ¹	2012 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	100	83	114	89	64	64	212
Utenriksdepartementet	33	27	41	32	34	30	35
Kunnskapsdepartementet	30	21	31	36	26	29	24
Kulturdepartementet	60	31	24	29	28	32	34
Justisdepartementet	128	134	315	339	309	591	1 570
Kommunal- og regionaldepartementet	1	2	3	2	1	1	1
Arbeidsdepartementet	454	468	1 026	1 239	962	364	442
Helse- og omsorgsdepartementet	24	24	35	23	24	18	18
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	24	35	32	31	26	66	68
Nærings- og handelsdepartementet	6	8	8	11	5	40	72
Fiskeri- og kystdepartementet	277	357	429	582	613	652	667
Landbruks- og matdepartementet	5	4	12	19	16	10	10
Samferdselsdepartementet	6 746	8 196	8 957	11 533	10 808	10 677	11 702
Miljøverndepartementet	250	295	457	496	505	430	503
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	1 305	1 791	1 838	1 335	788	692	685
Finansdepartementet	212	110	135	152	220	240	235
Forsvarsdepartementet	7 424	9 182	10 306	9 467	9 261	9 908	9 976
Olje- og energidepartementet	11	8	12	10	15	18	10
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	41	40	96	97	109	150	175
Statlig petroleumsvirksomhet	19 967	19 951	19 998	23 597	18 470	25 000	25 000
Statens forretningsdrift	1 484	1 079	1 408	1 860	2 147	2 881	2 566
Folketrygden	61	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond utland	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter i alt	38 641	41 847	45 276	50 979	44 432	51 893	54 006

¹ Saldert budsjett 2011.² Forslag 2012 Prop. 1 S (2011-2012).

Tabell 1.5 Overføringer til andre (postene 50-89) etter departement 2006-2012

Mill. kroner

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ¹	2012 ²
Det kongelige hus og Slottsforvaltningen Regjering, Stortinget og Høyesterett	251	273	283	321	313	318	336
Utenriksdepartementet	18 231	20 620	22 718	25 306	28 022	27 741	26 850
Kunnskapsdepartementet	43 342	46 314	51 711	56 841	59 927	36 323	37 880
Kulturdepartementet	4 482	4 897	5 349	6 338	6 322	6 907	7 249
Justis- og politidepartementet	1 056	1 081	1 150	765	1 970	2 218	2 580
Kommunal- og regionaldepartementet	61 968	66 813	73 358	89 233	95 811	141 944	153 610
Arbeidsdepartementet	11 971	12 188	13 284	16 010	12 332	11 087	11 325
Helse- og omsorgsdepartementet	78 983	86 066	97 191	107 580	102 451	106 866	110 940
Barne-, likestillings- og inkluderings- departementet	17 589	17 432	17 657	17 939	23 868	24 547	25 008
Nærings- og handelsdepartementet	2 867	3 363	3 707	4 094	4 143	4 244	4 233
Fiskeri- og kystdepartementet	583	534	610	818	653	669	667
Landbruks- og matdepartementet	12 310	12 461	13 203	13 651	14 111	14 588	14 969
Samferdselsdepartementet	4 882	5 064	4 740	5 544	4 432	5 496	6 097
Miljøverndepartementet	1 234	1 214	1 296	1 715	1 548	1 631	1 737
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	682	770	583	636	1 475	1 271	1 229
Finansdepartementet	35 169	28 140	31 869	35 192	36 063	38 539	31 865
Forsvarsdepartementet	677	708	690	736	676	696	627
Olje- og energidepartementet	874	923	1 584	3 817	3 963	3 207	4 096
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	10 078	10 032	10 575	11 496	10 035	11 454	12 280
Statlig petroleumsvirksomhet	1 199	1 106	1 841	1 122	1 594	0	0
Statens forretningsdrift	0	0	0	150	10	0	0
Folketrygden	236 020	247 173	265 164	291 900	309 150	326 333	349 473
Statens pensjonsfond utland	355 377	316 389	415 866	279 794	275 957	288 007	351 691
Utgifter i alt	899 826	883 562	1 034 427	970 997	994 827	1 054 056	1 154 744

¹ Saldert budsjett 2011.² Forslag 2012 Prop. 1 S (2011-2012).

Tabell 1.6 Utlån, gjeldsavdrag m.v. (postene 90-99) etter departement 2006-2012

Departement	Regnskap					Budsjett	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ²
	Det kongelige hus og Slottsforvaltningen, Regjering, Stortinget og Høyesterett	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	346	341	341	441	474	758	788
Kunnskapsdepartementet	14 000	10 000	6 000	12 000	5 000	3 000	0
Kultur- og kirkedepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Justisdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Kommunal- og regionaldepartementet	27	53	180	142	10	0	0
Arbeidsdepartementet	5	0	0	0	12 124	10 000	15 200
Helse- og omsorgsdepartementet	2 867	2 611	334	48	8	10	9
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0
Nærings- og handelsdepartementet	67	5 177	2 380	7 472	14 744	0	0
Fiskeri- og kystdepartementet	0	43	0	0	0	0	0
Landbruks- og matdepartementet	0	0	0	0	1 715	0	0
Samferdselsdepartementet	27	10	0	0	0	0	0
Miljøverndepartementet	400	200	0	400	0	0	0
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	1 105	2 989	5 052	5 736	0	0	0
Finansdepartementet	124 934	29 649	35	144 951	0	46 150	0
Forsvarsdepartementet	0	0	4	0	0	0	0
Olje- og energidepartementet	0	10 010	17 136	12 162	5 000	0	0
Ymse utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	72 727	68 274	56 388	74 769	77 644	75 862	79 543
Statlig petroleumsvirksomhet	0	0	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	0	0	0	104	0	0	0
Folketrygden	0	0	0	0	0	0	0
Statens pensjonsfond utland	0	2 442	-17 136	-2 162	0	0	0
Utgifter i alt	216 505	131 801	70 714	256 064	116 719	135 780	95 540

¹ Saldert budsjett 2011.² Forslag 2012 Prop. 1 S (2011-2012).

Tabell 1.7 Skatter og avgifter i perioden 2006–2012

Kapittel	Regnskap					Mill. kroner		
	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ¹	2012 ¹	
5501	Skatter på formue og inntekt	135 652	171 612	192 906	190 457	196 959	200 600	227 000
5506	Avgift av arv og gaver	2 063	2 576	1 973	2 431	2 377	1 800	1 850
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	213 856	187 277	241 483	166 704	156 982	171 600	225 400
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ kontinentalsokkelen	3 405	3 385	3 392	2 215	2 166	2 300	2 300
5509	Avgift på utslipp av NO _x kontinentalsokkelen	0	491	292	47	20	0	40
5511	Tollinntekter	1 872	2 126	2 141	2 242	2 522	2 530	2 395
5521	Merverdiavgift	169 437	183 828	190 684	185 178	196 809	206 700	222 300
5526	Avgifter på alkohol	9 738	10 338	10 799	11 241	11 320	12 325	12 450
5531	Avgift på tobakkvarer	6 643	6 822	7 299	7 806	7 436	8 000	8 220
5536	Avgift på motorvogner m.m.							
	Engangsavgift på motorvogner m.m.	19 683	21 694	18 942	15 875	19 715	19 700	21 600
	Årsavgift	7 722	8 110	7 978	8 320	8 665	8 900	9 350
	Vektårsavgift	356	353	355	346	334	342	342
	Omregistreringsavgift	2 049	2 172	2 119	2 296	2 318	2 350	2 350
	Avgift på bensin	8 475	8 157	7 862	7 703	7 389	0	0
	Avgift på mineralolje til motorvogn (autodiesel)	5 730	6 375	7 216	7 770	8 526	0	0
5537	Avgift på båter mv.	324	358	299	174	202	233	230
5538	Veibruksavgift på drivstoff	0	0	0	0	0	16 650	17 150
5541	Avgift på elektrisk kraft	6 111	5 990	6 319	6 790	7 322	7 700	7 850
5542	Avgift på mineralolje mv.	788	744	1 328	1 320	1 476	1 805	1 612
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.	4 491	4 556	4 542	4 496	4 658	4 805	4 948
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	596	684	697	491	279	230	100
5547	Avgift på helse og miljøskadelige kjemikalier	6	5	4	3	2	4	2
5548	Miljøavgift på klimagasser	176	222	249	236	255	222	365
5549	Avgift på utslipp av NO _x	0	716	340	78	67	69	51
5550	Miljøavgift på plantevernmiddel	0	0	0	0	53	66	50
5551	Produksjonsavgift på mineraler	0	0	0	0	2	3	4
5555	Sjokolade- og sukkervareavgift	1 044	1 083	1 090	1 127	1 165	1 236	1 235
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.	1 015	1 025	1 068	1 642	1 736	1 883	1 862
5557	Avgift på sukker	194	192	194	197	196	219	200
5559	Avgift på drikkevareemballasje	1 074	1 151	1 226	1 232	1 261	1 283	1 399
5565	Dokumentavgift	4 931	5 481	5 334	4 954	5 803	5 700	6 800
5568	Sektoravgift under Kultur- og kirkedep.	0	12	43	44	18	57	66
5572	Sektoravgift under Helse- og omsorgsdep.	312	185	236	224	197	175	163
5574	Sektoravgift under Nærings- og handelsdep.	0	0	2	2	0	135	140
5575	Sektoravgift under Fiskeri- og kystdep.	0	46	61	57	822	692	834
5576	Sektoravgift under Landbruk- og matdep.	163	750	837	810	738	739	242
5578	Sektoravgift under Miljøverndepartementet	0	0	0	14	98	100	100
5580	Sektoravgift under Finansdep.	0	167	197	217	250	295	313
5582	Sektoravgift under Olje- og energidep.	0	0	0	9	1	7	0
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	149	157	186	193	200	203	183
5584	Andre avgifter, etterslep utgåtte avgifter	1	-128	-51	-114	0	0	0
5700	Trygdeavgift	70 081	75 307	84 228	90 800	91 936	94 700	101 500
5700	Arbeidsgiveravgift	101 584	109 989	121 722	128 088	130 415	135 100	145 200
	Sum skatter og avgifter inkl. folketrygden	779 719	824 008	925 589	853 714	872 692	911 458	1 028 197

¹ Saldert budsjett 2011 og forslag 2012 Prop. 1 S (2011-2012).

Tabell 1.8 Samlede inntekter i perioden 2006-2012

Mill. kroner

	Regnskap					Saldert budsjett 2011	Anslag regn- skap 2011	Forslag 2012
	2006	2007	2008	2009	2010			
Skatter på formue og inntekt	137 715	174 188	194 879	192 888	199 335	202 400	213 700	228 850
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	171 665	185 296	205 950	218 888	222 352	229 800	237 200	246 700
Tollinntekter	1 872	2 126	2 141	2 242	2 522	2 530	2 438	2 395
Merverdiavgift	169 437	183 828	190 684	185 178	196 809	206 700	210 200	222 300
Avgifter på alkohol	9 767	10 338	10 799	11 241	11 320	12 325	11 789	12 450
Avgifter på tobakk	6 643	6 822	7 299	7 806	7 436	8 000	7 975	8 220
Avgifter på motorvogner	44 015	46 862	44 472	42 309	46 948	31 292	32 508	33 642
Andre avgifter	21 345	23 395	24 199	24 195	26 802	44 511	44 462	45 900
Sum skatter og avgifter	562 459	632 855	680 422	684 749	713 524	737 558	760 272	800 457
Renter av statens forretningsdrift	39	19	-3	41	48	86	84	84
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	1 926	2 336	2 026	2 232	2 349	1 968	2 099	1 808
Sum inntekter av statens forretningsdrift	1 966	2 355	2 023	2 273	2 397	2 054	2 183	1 892
Renter fra statsbankene	7 328	8 842	11 053	9 803	7 444	9 310	8 561	9 696
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	6 353	8 675	9 690	9 045	10 781	12 554	11 011	9 942
Utbytte ekskl. Statoil	11 922	15 121	17 388	11 662	5 572	11 022	17 693	14 274
Sum renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og Statoil).	25 603	32 638	38 131	30 510	23 797	32 886	37 265	33 912
Inntekter under departementene	28 317	24 830	24 352	29 845	28 944	27 669	29 550	24 561
Overføring fra Norges Bank	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	28 317	24 830	24 352	29 845	28 944	27 669	29 550	24 561
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	146 705	132 287	175 597	120 058	124 117	126 300	139 900	135 600
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	217 261	191 153	245 167	168 966	159 168	173 900	210 040	227 740
Aksjeutbytte fra Statoil	12 593	14 006	16 940	15 489	12 818	12 818	13 353	13 353
Sum petroleumsinntekter	376 559	337 446	437 705	304 513	296 104	313 018	363 293	376 693
Tilbakebetalinger	171 431	70 906	48 543	69 075	73 430	76 240	79 345	153 402
Statens pensjonsfond utland	57 372	2 810	8 370	107 221	109 356	134 971	106 117	120 247
Sum inntekter	1 223 707	1 103 839	1 239 544	1 228 184	1 247 552	1 324 396	1 378 026	1 511 166

Tabell 1.9 Saldert budsjett 2011, utgifter fordelt etter departement og grupper av postnummer

	1000 kroner										
	Samlede utgifter	Statens egne driftsutgifter					Nybygg, anlegg (postnr. 30-49)	Overføringer			
I alt		Driftsutgifter (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter (postnr. 21-23)	Driftsresultat forretningsdriften (postnr. 24)		I alt		Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andre overføringer (postnr. 70-89)	
Det kongelige hus	179384	17109	17109	0	0	0	162275	162275	0	0	0
Regjering	286100	286100	271700	14400	0	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	1488445	1268207	1268207	0	0	64100	156138	0	0	156138	0
Høyesterett	75018	75018	75018	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	33645654	5117135	3305850	1811285	0	29800	27741109	0	0	27741109	757610
Kunnskapsdepartementet	42752366	3400735	1859192	1541543	0	28803	36322828	27431782	1517263	7373783	3000000
Kulturdepartementet	8466538	1528052	1429974	98078	0	31798	6906688	1021324	0	5885364	0
Justis- og politidepartementet	26421294	23611993	21169508	2442485	0	591037	2218264	95726	304260	1818278	0
Kommunal- og regionaldepartementet	142294985	350480	297280	53200	0	1000	141943505	15000	136671455	5257050	0
Arbeidsdepartementet	42348270	20897640	20600540	297100	0	363650	11086980	209940	179150	10697890	10000000
Helse- og omsorgsdepartementet	110626348	3733372	2271264	1462108	0	17598	106865878	265898	2332033	104267947	9500
Barne-, likestillings- og inkluderingsdep.	31135738	6522143	4562587	1959556	0	66427	24547168	215914	7298266	17032988	0
Nærings- og handelsdepartementet	5945640	1661120	1323320	337800	0	40500	4244020	1385700	0	2858320	0
Fiskeri- og kystdepartementet	4327278	3005998	2364828	641170	0	652370	668910	361390	55650	251870	0
Landbruks- og matdepartementet	16107872	1510889	1497664	13225	0	9553	14587430	1797776	122445	12667209	0
Samferdselsdepartementet	29387800	13215000	585500	12629500	0	10677200	5495600	150800	1143700	4201100	0
Miljøverndepartementet	4582581	2521153	1366650	1154503	0	430084	1631344	411295	6000	1214049	0
Fornyings-, administrasjons- og kirkeped.	5747793	3784272	3305201	479071	0	692274	1271247	236748	5634	1028865	0
Finansdepartementet	93247600	8318400	7373000	945400	0	240100	38539100	0	14500000	24039100	46150000
Forsvarsdepartementet	39248552	28644621	27678611	966010	0	9907852	696079	237778	1647	456654	0
Olje- og energidepartementet	5950570	2725620	798550	1927070	0	18000	3206950	1778800	46000	1382150	0
Ymse utgifter	9773000	9773000	9773000	0	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	88121701	655315	640315	15000	0	149612	11454325	5151211	0	6303114	75862449
Statlig petroleumsvirksomhet	25010600	10600	0	10600	0	25000000	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	2423831	-457659	0	0	-457659	2881490	0	0	0	0	0
Folketrygden	326333486	0	0	0	0	0	326333486	0	283000	326050486	0
Statens pensjonsfond utland	288007400	0	0	0	0	0	288007400	288007400	0	0	0
Sum utgifter	1383935844	142176313	113834868	28799104	-457659	51893248	1054086724	328936757	164466503	560683464	135779559

Tabell 1.10 Forslag for 2012, utgifter fordelt etter departement og de forskjellige grupper av postnummer

	1000 kroner										
	Samlede utgifter	Statens egne driftsutgifter					Overføringer				
I alt		Driftsutgifter (postnr. 01)	Spesielle driftsutgifter (postnr. 21-23)	Driftsresultat forretningsdriften (postnr. 24)	Nybygg, anlegg (postnr. 30-49)	I alt	Andre statsregnskaper (postnr. 50-59)	Kommuner (postnr. 60-69)	Andreoverføringer (postnr. 70-89)		
Det kongelige hus	190640	17725	17725	0	0	0	172915	172915	0	0	0
Regjering	310200	310200	283300	26900	0	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	1656400	1281300	1281300	0	0	212000	163100	0	0	163100	0
Høyesterett	80808	80808	80808	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	32632899	4959853	3416873	1542980	0	35398	26849788	0	0	26849788	787860
Kunnskapsdepartementet	41102443	3198535	1760853	1437682	0	23977	37879931	28607908	1364804	7907219	0
Kulturdepartementet	8858852	1575618	1473052	102566	0	34029	7249205	1087694	19250	6142261	0
Justis- og politidepartementet	29126107	24976027	22649619	2326408	0	1569884	2580196	125499	340185	2114512	0
Kommunal- og regionaldepartementet	153954771	343454	282990	60464	0	1000	153610317	15000	148837917	4757400	0
Arbeidsdepartementet	49035030	22067657	21728990	338667	0	441956	11325417	216910	184525	10923982	15200000
Helse- og omsorgsdepartementet	115077031	4109942	2534070	1575872	0	18003	110940086	297341	2649030	107993715	9000
Barne- likestillings- og inkluderingsdep.	31691738	6615787	4626372	1989415	0	67955	25007996	224607	7826076	16957313	0
Nærings- og handelsdepartementet	6022138	1717438	1369738	347700	0	71900	4232800	1410200	0	2822600	0
Fiskeri- og kystdepartementet	4505696	3171393	2527189	644204	0	666917	667386	365560	37320	264506	0
Landbruks- og matdepartementet	16514893	1535641	1524416	11225	0	9553	14969699	1770388	126118	13073193	0
Samferdselsdepartementet	31750100	13950600	604100	13346500	0	11702200	6097300	155500	1206500	4735300	0
Miljøverndepartementet	4881463	2641445	1438276	1203169	0	503284	1736734	420626	6000	1310108	0
Fornyings-, administrasjons- og kirke-depa.	5873824	3959809	3464677	495132	0	684764	1229251	246041	5803	977407	0
Finansdepartementet	40675600	8574900	7498700	1076200	0	235300	31865400	0	15400000	16465400	0
Forsvarsdepartementet	40563187	29960726	28962622	998104	0	9975821	626640	188265	1696	436679	0
Olje- og energidepartementet	6462220	2356070	827749	1528321	0	10000	4096150	1814800	14000	2267350	0
Ymse utgifter	11350000	11350000	11350000	0	0	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	92635854	638167	625767	12400	0	175374	12279746	5269646	0	7010100	79542567
Statlig petroleumsvirksomhet	25002300	2300	0	2300	0	25000000	0	0	0	0	0
Statens forretningsdrift	2184464	-381895	0	0	-381895	2566359	0	0	0	0	0
Folketrygden	349473455	0	0	0	0	0	349473455	0	265000	349208455	0
Statens pensjonsfond utland	351690700	0	0	0	0	0	351690700	351690700	0	0	0
Sum utgifter	1453302813	149013500	120329186	29066209	-381895	54005674	1154744212	394079600	178284224	582380388	95539427

Vedlegg 2

Bevilgningsregnskapet

Tabell 2.1 Utgifter og inntekter i bevilgningsregnskapet pr. 1. halvår 2011

Utgifter	Mill. kroner				
	Overført fra forrige termin	Budsjettets stilling 2011	Samlet til disposisjon	Regnskap for 1. halvår	Gjenstående beløp
Det kongelige hus	0	186	186	138	48
Regjering	13	289	299	143	156
Stortinget og underliggende institusjoner	33	1 488	1 521	701	820
Høyesterett	0	77	77	38	39
Utenriksdepartementet	1 058	33 657	34 715	13 209	21 507
Kunnskapsdepartementet	310	42 686	42 996	26 845	16 150
Kulturdepartementet	103	8 828	8 630	5 592	3 038
Justisdepartementet	546	26 796	27 343	13 204	14 139
Kommunal- og regionaldepartementet	480	142 553	143 033	80 727	62 306
Arbeidsdepartementet	769	48 182	48 952	24 192	24 759
Helse- og omsorgsdepartementet	439	112 524	112 962	56 175	56 787
Barne- likestillings- og inkluderings- departementet	104	30 988	31 092	15 287	15 805
Nærings- og handelsdepartementet	123	6 081	6 205	2 984	3 221
Fiskeri- og kystdepartementet	461	4 639	5 100	2 127	2 973
Landbruks- og matdepartementet	240	16 129	16 368	12 393	3 976
Samferdselsdepartementet	1 247	29 574	30 821	12 728	18 093
Miljøverndepartementet	399	4 700	5 099	1 932	3 166
Fornyings- administrasjons og kirkedepartementet	253	6 038	6 291	2 960	3 331
Finansdepartementet	595	93 788	94 382	71 419	22 963
Forsvarsdepartementet	1 591	39 606	41 197	17 930	23 267
Olje- og energidepartementet	1 041	5 214	6 255	3 345	2 910
Ymse utgifter	0	13 608	13 608	60	13 548
Statsbankene	719	90 292	91 010	49 833	41 178
Statlig petroleumsvirksomhet	4	25 011	25 015	10 192	14 823
Statens forretningsdrift	214	2 263	2 477	593	1 884
Folketrygden	90	331 989	332 079	160 155	171 925
Statens pensjonsfond utland	0	288 007	288 007	66 252	221 756
Sum utgifter	10 832	1 404 888	1 415 720	651 155	764 565
Nedgang i diverse beholdninger	0	0	0	0	0
Totalsum	10 832	1 404 888	1 415 720	651 155	764 565

	Budsjettets stilling 2011	Regnskap for 1. halvår	Mill. kroner Gjenstående beløp
Inntekter			
Skatt på formue og inntekt	202 269	138 527	63 742
Arbeidsgiveravgift og trygdeavgift	229 720	119 453	110 267
Tollinntekter	2 495	1 104	1 391
Merverdiavgift	206 700	103 791	102 909
Avgifter på alkohol	12 325	5 765	6 560
Avgifter på tobakk	8 000	3 768	4 232
Avgifter på motorvogner	31 291	20 212	11 079
Andre avgifter	44 586	21 804	22 782
Sum skatter og avgifter	737 389	414 424	322 962
Renter av statens forretningsdrift	84	-6	90
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	2 100	705	1 394
Sum inntekter av statens forretningsdrift	2 184	699	1 484
Renter fra statsbankene	8 561	4 046	4 515
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	12 431	5 847	6 584
Aksjeutbytte ekskl. Statoil	17 693	4 226	13 467
Renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og Statoil)	38 685	14 119	24 566
Inntekter under departementene	29 550	21 470	8 079
Overføring fra Norges Bank	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0
Sum andre inntekter	29 550	21 470	8 079
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	133 800	77 825	55 975
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	173 900	88 503	85 397
Aksjeutbytte fra Statoil	13 353	13 352	1
Sum petroleumsinntekter	321 053	179 680	141 373
Tilbakebetalinger	79 345	46 010	33 335
Statens pensjonsfond utland	134 971	0	134 971
Sum inntekter	1 343 173	676 402	666 771

Tabell 2.2 Bevilgningsregnskapet for 1. halvår 2010 og 2011

Utgifter	Mill. kroner									
	Samlede utgifter		Driftsutgifter		Nybygg, anlegg mv.		Overføringer til andre		Utlån, gjelds-avdrag mv.	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Det kongelige hus	131	138	12	13	0	0	119	125	0	0
Regjering	140	143	140	143	0	0	0	0	0	0
Stortinget og underliggende institusjoner	689	701	579	613	29	12	80	77	0	0
Høyesterett	33	38	33	38	0	0	0	0	0	0
Utenriksdepartementet	12 948	13 209	1 565	1 583	7	17	10 934	10 852	441	757
Kunnskapsdepartementet	45 969	26 845	1 538	1 541	16	4	39 416	22 301	5 000	3 000
Kultur- og departementet	4 880	5 592	742	726	9	8	4 129	4 858	0	0
Justisdepartementet	12 886	13 204	11 623	12 025	203	97	1 060	1 081	0	0
Kommunal- og regionaldepartementet	53 019	80 727	138	151	0	0	52 881	80 576	0	0
Arbeidsdepartementet	22 239	24 192	9 847	10 619	555	424	6 322	5 455	5 515	7 694
Helse- og omsorgsdepartementet	53 723	56 175	1 979	1 787	1	5	51 743	54 383	0	0
Barne- likestilling og inkluderingsdepartementet	15 060	15 287	3 219	3 292	8	9	11 833	11 986	0	0
Nærings- og handelsdepartementet	3 519	2 984	900	846	2	4	2 035	2 134	583	0
Fiskeri- og kystdepartementet	2 038	2 127	1 468	1 590	263	219	307	318	0	0
Landbruks- og matdepartementet	12 029	12 393	710	736	4	2	11 314	11 655	0	0
Samferdselsdepartementet	13 037	12 728	6 472	6 509	4 409	3 783	2 156	2 436	0	0
Miljøverndepartementet	1 740	1 932	914	1 064	158	121	667	747	0	0
Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet	2 895	2 960	1 863	1 971	380	264	652	725	0	0
Finansdepartementet	24 785	71 419	3 975	4 143	58	144	20 751	20 982	0	46 150
Forsvarsdepartementet	15 889	17 930	12 258	15 390	3 290	2 271	340	269	0	0
Olje- og energidepartementet	8 300	3 345	726	801	4	9	2 570	2 535	5 000	0
Ymse utgifter	58	60	58	60	0	0	0	0	0	0
Statsbankene	47 515	49 833	302	300	53	67	5 308	5 484	41 852	43 982
Statlig petroleumsvirksomhet	10 761	10 192	0	1	9 167	10 191	1 594	0	0	0
Statens forretningsdrift	364	593	-710	-651	1 063	1 244	10	0	0	0
Folketrygden	149 802	160 155	0	0	0	0	149 802	160 155	0	0
Statens pensjonsfond utland	38 860	66 252	0	0	0	0	38 860	66 252	0	0
Sum utgifter	553 308	651 155	60 353	65 292	19 681	18 895	414 883	465 384	58 391	101 583
Lånetransaksjoner					Regn- skap 2010	Budsjet- tets stil- ling 2011	Endrin- ger i pst.	Regn- skap 1. halvår 2010	Regn- skap 1. halvår 2011	End- ringer i pst.
1 Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføring fra Statens pensjonsfond utland)					1 064 766	1 128 857	6,0	565 058	630 392	11,6
2 Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld)					1 168 836	1 262 030	8,0	494 917	549 572	11,0
Driftsutgifter					129 577	147 322	13,7	60 353	65 292	8,2
Nybygg, anlegg mv.					44 432	51 981	17,0	19 681	18 895	-4,0
Overføringer til andre					718 870	774 720	7,8	376 023	399 132	6,1
Overføringer til Statens pensjonsfond utland					275 957	288 007	4,4	38 860	66 252	70,5
3 Overskudd før lånetransaksjoner før overføring fra Statens pensjonsfond utland (1-2)					-104 173	-133 173	-	70 141	80 820	-
4 Overføring fra Statens pensjonsfond utland					109 356	134 971	-	0	0	-
5 Overskudd før lånetransaksjoner (3+4)					5 285	1 798	-	70 141	80 820	-

Inntekter	Mill. kroner									
	Samlede inntekter		Salgsinntekter		Inntekter i forbindelse med nybygg/anlegg		Skatter, avgifter og andre overføringer		Tilbakebetalinger	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Skatt på formue og inntekt	131 832	138 527	0	0	0	0	131 832	138 527	0	0
Arbeidsgiveravgift og folketrygdavgift	111 389	119 453	0	0	0	0	111 389	119 453	0	0
Tollinntekter	1 120	1 104	0	0	0	0	1 120	1 104	0	0
Merverdiavgift	95 825	103 791	0	0	0	0	95 825	103 791	0	0
Avgifter på alkohol	5 535	5 765	0	0	0	0	5 535	5 765	0	0
Avgifter på tobakk	3 514	3 768	0	0	0	0	3 514	3 768	0	0
Avgifter på motorvogner	26 808	20 212	0	0	0	0	26 808	20 212	0	0
Andre avgifter	13 050	21 804	0	0	0	0	13 050	21 804	0	0
Sum skatter og avgifter	389 074	414 424	0	0	0	0	389 074	414 424	0	0
Renter av statens forretningsdrift	-6	-6	0	0	0	0	-6	-6	0	0
Øvrige inntekter av statens forretningsdrift	795	705	0	0	404	493	391	212	0	0
Sum inntekter av statens forretningsdrift	788	699	0	0	404	493	384	205	0	0
Renter fra statsbankene	3 555	4 046	0	0	0	0	3 555	4 046	0	0
Renter av kontantbeholdning og andre fordringer	5 387	5 847	0	0	0	0	5 387	5 847	0	0
Aksjeutbytte ekskl. Statoil	4 634	4 226	0	0	0	0	4 634	4 226	0	0
Renteinntekter og utbytte (ekskl. statens forretningsdrift og Statoil)	13 576	14 119	0	0	0	0	13 576	14 119	0	0
Inntekter under departementene	14 362	21 470	6 639	10 112	249	100	7 474	11 259	0	0
Overføring fra Norges Bank	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilbakeføring av midler fra Statens banksikringsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum andre inntekter	14 362	21 470	6 639	10 112	249	100	7 474	11 259	0	0
Inntekter fra statlig petroleumsvirksomhet	66 617	77 825	53 802	66 419	8 048	8 159	4 767	3 248	0	0
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	67 823	88 503	0	0	0	0	67 823	88 503	0	0
Aksjeutbytte fra Statoil	12 818	13 352	0	0	0	0	12 818	13 352	0	0
Sum petroleumsinntekter	147 258	179 680	53 802	66 419	8 048	8 159	85 408	105 103	0	0
Tilbakebetalinger	37 283	46 010	0	0	0	0	0	0	37 283	46 010
Statens pensjonsfond utland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	602 342	676 402	60 441	76 531	8 700	8 752	495 917	545 110	37 283	46 010
Låntransaksjoner							Budsjettets	Regnskap 1.	Regnskap 1.	Endringer i
							2010	2011	2011	pst.
6 Utlån, gjeldsavdrag, aksjetegning mv. i alt							116 719	142 858	101 583	74,0
Utlån m.v. til statsbankene							77 644	77 740	43 982	5,1
Gjeldsavdrag							0	46 150	46 150	-
Andre utlån, aksjetegning mv.							39 075	18 967	11 451	-30,8
7 Tilbakebetalinger mv.							73 430	79 345	46 010	23,4
8 Utlån mv. netto (6-7)							43 286	63 512	55 573	163,3
9 Samlet finansieringsbehov dekket av kontantbeholdning og lån(8-5) ¹⁾							38 003	61 715	-25 247	-
10 Statslånemidler							38 003	0	0	-
11 Endring i diverse beholdninger							0	61 715	-25 247	-

¹ Inkluderer ikke finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten

Vedlegg 3**Virksomheter med særskilte fullmakter
(nettobudsjetterte forvaltningsorganer)**

Finansdepartementet har i samråd med berørte departementer etablert nye prosedyrer for innrapportering av standardiserte nøkkeltall for nettobudsjetterte virksomheter, jf. omtale i Gul bok 2010, kapittel 9.3. Tabell 3.1 og 3.2 nedenfor oppsummerer tall som Finansdepartementet har mottatt fra de berørte departementene. Tabell 3.3 gir en oversikt over de aktuelle departementene og tilhørende nettobudsjetterte virksomheter. De enkelte departementene gir i sine fagproposisjoner et mer detaljert tallgrunnlag for sine nettobudsjetterte virksomheter.

Tabellene nedenfor er en ren oppsummering av tall for enkeltvirksomheter, og det er ikke foretatt noen eliminering av overføringer eller transaksjoner mellom virksomhetene. Som følge av dette vil

for eksempel bevilgninger til Norges Forskningsråd som videreføres til øvrige nettobudsjetterte virksomheter, framkomme som inntekter fra statlige bevilgninger to ganger i den aggregerte fremstillingen. Videre vil bevilgninger og tildelinger som de nettobudsjetterte virksomhetene mottar fra andre departementer eller statlige virksomheter, og som ikke tilflyter virksomheten direkte over den statlige nettobevilgningen (post 50-59), framkomme som inntekter fra statlige bevilgninger i tabell 3.1 nedenfor. Tallene for 2008 og 2009 er noe endret fra presentasjonen i Gul bok 2011. Dette skyldes tekniske tilpasninger og omgrupperinger hos enkelte av virksomhetene. Justeringene innebærer ikke nettoendringer i tallene.

Tabell 3.1 Utgifter og inntekter fordelt etter art¹

	Mill. kroner			
	2008	2009	2010	2011
1. Utgifter				
<i>Driftsutgifter</i>				
Lønnsutgifter	17 815	19 362	19 428	20 190
Varer og tjenester	11 275	11 553	13 109	13 112
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>29 089</i>	<i>30 915</i>	<i>32 537</i>	<i>33 302</i>
<i>Investeringsutgifter</i>				
Investeringer, større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	1 368	1 481	1 697	1 518
<i>Sum investeringsutgifter</i>	<i>1 368</i>	<i>1 481</i>	<i>1 697</i>	<i>1 518</i>
<i>Overføringer fra virksomheter²</i>				
Utbetalinger til andre statlige regnskaper	4 783	5 213	5 645	5 796
Andre utbetalinger	1 649	2 009	2 018	2 003
<i>Sum overføringsutgifter</i>	<i>6 432</i>	<i>7 223</i>	<i>7 663</i>	<i>7 800</i>

Tabell 3.1 fortsetter

	Mill. kroner			
	2008	2009	2010	2011
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Kjøp av aksjer og andeler	2	10	24	0
Andre finansielle utgifter	16	11	9	7
<i>Sum finansielle utgifter</i>	<i>18</i>	<i>21</i>	<i>32</i>	<i>7</i>
Sum utgifter	36 907	39 640	41 929	42 627
2. Inntekter				
<i>Driftsinntekter</i>				
Inntekter fra salg av varer og tjenester	3 690	3 269	2 951	2 954
Inntekter fra avgifter, gebyrer og lisenser	22	37	31	19
Refusjoner	420	471	624	462
Andre driftsinntekter	1 287	2 073	2 273	1 935
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>5 419</i>	<i>5 850</i>	<i>5 876</i>	<i>5 371</i>
<i>Investeringsinntekter</i>				
Salg av varige driftsmidler	26	15	21	36
<i>Sum investeringsinntekter</i>	<i>26</i>	<i>15</i>	<i>21</i>	<i>36</i>
<i>Overføringer til virksomheten</i>				
Inntekter fra statlige bevilgninger ³	31 323	33 795	36 017	37 266
Andre innbetalinger	495	505	820	782
<i>Sum overføringsinntekter</i>	<i>31 819</i>	<i>34 300</i>	<i>36 837</i>	<i>38 048</i>
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler	2	3	69	0
Andre finansielle innbetalinger	6	6	4	2
<i>Sum finansielle inntekter</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>72</i>	<i>2</i>
Sum inntekter	37 272	40 147	42 808	43 456
3. Netto endring i kontantbeholdningen (2-1)⁴	365	535	879	829

1 Tabell 3.1 gir uttrykk for virksomhetenes samlede brutto utgifter og inntekter fordelt etter art for årene 2008, 2009 og 2010, samt summen av virksomhetenes interne budsjetter for 2011. Tallene i tabellen baserer seg på virksomhetenes oppstilling av brutto utgifter og inntekter på en standard mal.

2 Overføringer fra Norges Forskningsråd (NFR) utgjør den vesentligste delen av overføringsutgiftene, med samlede overføringer på henholdsvis 5,9 mrd. kroner, 6,4 mrd. kroner og 6,6 mrd. kroner i årene 2008, 2009 og 2010, og estimerte utbetalinger i 2011 på om lag 6,8 mrd. kroner.

3 Inntekter fra statlige bevilgninger omfatter blant annet bevilgninger fra overordnet fagdepartement, bevilgninger fra andre departementer, bevilgninger fra andre statlige forvaltningsorganer og tildelinger fra Norges forskningsråd. Det vises til innledende kommentarer til tabellene, hvor det framgår at det ikke er foretatt noen eliminering av overføringer eller transaksjoner mellom virksomhetene i oppstillingen.

4 Netto endring i kontantbeholdningen i tabell 3.1, beregnet ut fra sum inntekter med fradrag av sum utgifter, tilsvarer endringen i kontantbeholdningen mellom årene i tabell 3.2.

Tabell 3.2 Forholdet mellom kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31.12.¹⁾

	Mill. kroner			
	2008	2009	2010	Endring 2009-2010
Kontantbeholdning				
Beholdning på oppgjørskonto i Norges Bank ²	9 517	9 971	10 755	784
Beholdning på andre bankkonti	259	334	389	55
Andre kontantbeholdninger	27	33	72	40
Sum kontanter og kontantekvivalenter	9 802	10 337	11 216	879
Avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår³				
Feriepenger m.v.	1 576	1 696	1 772	76
Skattetrekk og offentlige avgifter	1 405	1 513	1 720	207
Gjeld til leverandører	2 108	2 201	2 226	25
Gjeld til oppdragsgivere	258	-124	-129	-5
Annen gjeld som forfaller i neste budsjettår	159	14	245	232
<i>Sum til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår</i>	<i>5 506</i>	<i>5 300</i>	<i>5 835</i>	<i>535</i>
Avsetninger til dekning av planlagte tiltak der kostnadene helt eller delvis vil bli dekket i fremtidige budsjettår				
Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd	493	458	381	-76
Større påbegynte, flerårige investeringsprosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	490	693	215	-478
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	590	848	1 110	263
Andre avsetninger til vedtatte, ikke igangsatte formål ⁴	1 385	1 269	1 715	446
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av bevilgninger fra andre departementer	312	285	375	90
<i>Sum avsetninger til planlagte tiltak i fremtidige budsjettår</i>	<i>3 269</i>	<i>3 553</i>	<i>3 796</i>	<i>244</i>
Andre avsetninger				
Avsetninger til andre formål/ikke spesifiserte formål	602	987	1 079	91
Fri virksomhetskapital	561	619	544	-75
<i>Sum andre avsetninger</i>	<i>1 164</i>	<i>1 606</i>	<i>1 623</i>	<i>17</i>

Tabell 3.2 fortsetter

	Mill. kroner			
	2008	2009	2010	Endring 2009-2010
Langsiktig gjeld (netto)				
Langsiktig forpliktelse knyttet til anleggsmidler ⁵	-203	-212	-134	78
Annen langsiktig gjeld	66	90	96	6
<i>Sum langsiktig gjeld</i>	<i>-137</i>	<i>-122</i>	<i>-38</i>	<i>84</i>
Sum netto gjeld og forpliktelser	9 802	10 337	11 216	879

- 1 Tabell 3.2 viser samlet kontantbeholdning i nettobudsjetterte virksomheter ved utgangen av 2008, 2009 og 2010, og endringen i kontantbeholdningen mellom årene. Tabellen spesifiserer også de formål som kontantbeholdningen er bundet opp i. Tallene i tabellen baserer seg på virksomhetenes egen balanseoppstilling etter en standard mal.
- 2 Samlet bankbeholdning til nettobudsjetterte virksomheter på oppgjørskonto i Norges Bank tilsvarer beholdning bokført i kapitalregnskapets kontogruppe 82, eksklusiv Sametinget (konto 820602) som ikke omfattes av dette sammendraget.
- 3 Postene på eiendelssiden av balansen er i oppstillingen ikke spesifisert hver for seg, men er inkluderte sammen med de relaterte postene på gjeldssiden av balansen. Tallene i tabellen er derfor nettotall, og gruppen avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår, inneholder for eksempel også fordringer og andre omløpsmidler.
- 4 Forskningsprogram under behandling i Norges Forskningsråd utgjør en betydelig del av denne avsetningen med henholdsvis 981 mill. kroner, 973 mill. kroner og 1 262 mill. kroner for årene 2008, 2009 og 2010.
- 5 Negative tall for netto langsiktig forpliktelse knytter seg hovedsakelig til anleggsmidler eiet via fond i Universitet i Oslo og anleggsmidler i Norges forskningsråd.

Kilde: Finansdepartementet

Tabell 3.3 Oversikt over nettobudsjetterte virksomheter

Overordnet departement/virksomheter	Antall
<i>Kunnskapsdepartementet</i>	
Norges forskningsråd	1
Universiteter	8
Vitenskapelige høyskoler	6
Kunsthøyskoler	2
Statlige høyskoler	21
SIU, Senter for internasjonalisering av høyere utdanning	1
Meteorologisk institutt	1
NOVA, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring	1
NUPI, Norsk utenrikspolitisk institutt	1
<i>Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet</i>	
Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond	1
<i>Arbeidsdepartementet</i>	
Statens arbeidsmiljøinstitutt	1
<i>Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet</i>	
Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)	1
Forbrukerrådet	1
Statens institutt for forbruksforskning (SIFO)	1
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
Norsk romsenter	1
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>	
Bioforsk	1
Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)	1
Norsk institutt for skog og landskap	1
Veterinærinstituttet	1
<i>Forsvarsdepartementet</i>	
Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)	1
Sum virksomheter	53

Kilde: Finansdepartementet